

گزارش اقتصادی شیرک

شهریور ۱۳۹۸ . شماره ۵۱

اللهم صل على محمد
والعائلة الطيبة

شماره
شرکت مجله الکترونیکی پرداخت کارت اعتباری

فهرست مطالب

۶	فهرست شکل‌ها.....
۸	فهرست جداول.....
۱۱	پیشگفتار.....
۱۲	شاخص‌های عمده اقتصادی و عملکردی شرکت شاپرک در یک نگاه.....
۱۶	۱- جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی.....
۱۷	۱-۱- نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی.....
۱۸	۱-۱-۱- نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی.....
۲۰	۱-۱-۲- مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرکی و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی.....
۲۱	۱-۲- بررسی ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP در طول زمان.....
۲۲	۱-۲-۱- قیاس روند فصلی ارزش تراکنش‌های شاپرک و تولید ناخالص داخلی.....
۲۳	۱-۲-۲- نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP.....
۲۶	۲- شاخص‌های عملکردی شاپرک در شهریور ماه ۱۳۹۸.....
۲۶	۲-۱- آمار عملکردی شاپرک.....
۲۷	۲-۱-۱- آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک.....
۲۸	۲-۱-۲- رشد حقیقی ارزش تراکنش‌های شاپرکی.....
۲۹	۲-۱-۳- عملکرد شبکه شاپرک در توزیع ابزار پذیرش.....
۳۱	۲-۱-۴- عملکرد هر ابزار پذیرش به لحاظ تعداد و مبلغ تراکنشها.....
۳۵	۲-۱-۵- عملکرد شاپرک به ازای نوع خدمت.....
۳۹	۲-۲- نفوذ منطقه‌ای.....
۳۹	۲-۲-۱- ضریب نفوذ ابزار پذیرش فعال سیستمی.....
۴۰	۲-۲-۲- سرانه تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در کشور.....
۴۱	۲-۲-۳- تعداد و تعداد سرانه کارتهای فروشنده فعال سیستمی در هر استان.....
۴۶	۲-۲-۴- تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی.....
۴۷	۲-۲-۵- تعداد سرانه تراکنش‌های کارتهای فروشنده در استان‌های کشور.....
۴۹	۲-۳- شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها.....
۴۹	۲-۳-۱- دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزارهای پذیرش شبکه.....
۵۳	۲-۳-۲- نسبت متوسط ارزش دهک دهم به دهک اول تراکنش‌ها.....
۵۴	۲-۳-۳- بررسی دهک‌های قیمتی هر خدمت به تفکیک ابزار پذیرش.....
۶۰	۳- کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارت.....

- ۳-۱- سهم تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها ۶۱
- ۳-۲- آنالیز خطاهای تراکنش‌ها ۶۱
- ۳-۳- دسترس‌پذیری حس شده خدمات ۶۵
- ۳-۴- آنالیز تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه ۶۶
- ۴- بررسی عملکرد کلی شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت..... ۶۸**
- ۴-۱- بررسی عملکرد کلی شرکت‌های PSP ۶۹
- ۴-۱-۱- سهم تعدادی و مبلغی هر یک از شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های حوزه پرداخت الکترونیک کارت ۶۹
- ۴-۱-۲- سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش ۷۱
- ۴-۱-۳- سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس ۷۵
- ۴-۱-۴- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در تعداد خطاهای تراکنش‌ها ۷۹
- ۴-۱-۵- اندازه‌گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هر فیندال - هیرشمن به ازای ابزارهای پذیرش ۸۱
- ۴-۱-۶- اندازه‌گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هر فیندال - هیرشمن به ازای نوع سرویس ۸۵
- ۴-۲- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش ۸۶
- ۴-۳- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاه ۹۰
- ۴-۳-۱- سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه در استان‌های کشور ۹۱
- ۴-۳-۲- سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتخوان فروشگاه فعال سیستمی در استان‌های کشور ۹۴
- ۴-۳-۳- شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه فعال سیستمی در بعد کشوری ۹۷
- ۴-۳-۴- شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور ۱۰۱
- ۴-۳-۵- عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاه کم‌تراکنش و فاقد تراکنش ۱۰۴
- ۵- بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده ۱۰۸**
- ۵-۱- سهم بازار پذیرندگی ۱۰۸
- ۵-۱-۱- سهم بازار هر یک از بانک‌های پذیرنده از تعداد و مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت ۱۰۹
- ۵-۱-۲- سهم تعدادی و مبلغی بانک‌های پذیرنده از کل بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش ۱۱۰
- ۵-۱-۳- سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده ۱۱۳
- ۵-۱-۴- اندازه‌گیری تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها ۱۱۶
- ۵-۲- سهم بازار صادرکنندگی ۱۱۹
- ۵-۲-۱- تعداد کل هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در سوئیچ شاپرک ۱۲۰
- ۵-۲-۲- سهم بانک‌های صادرکننده از کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار ۱۲۱
- ۵-۲-۳- سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار ۱۲۲
- ۵-۲-۴- سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در همان بانک ۱۲۵

- ۵-۲-۵- اندازه‌گیری تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار..... ۱۲۷
- ۵-۳- سهم تعداد و مبلغ تراکنش‌های بانک‌های کشور در نقش پذیرنده و صادرکننده..... ۱۲۹
- ۵-۴- کارمزد پرداختی هر بانک به ازای هر صد هزار ریال تراکنش..... ۱۳۶
- ۵-۴-۱- کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید..... ۱۳۷
- ۵-۴-۲- کارمزد پرداختی بانک‌های صادرکننده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ..... ۱۴۳
- ۶- جمع‌بندی..... ۱۴۶
- ۷- واژه‌نامه..... ۱۵۶

فهرست شکل‌ها

- شکل ۱-۱ مقایسه روند شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی از ابتدای سال ۱۳۹۲ لغایت خرداد ماه ۱۳۹۸
- شکل ۲-۱ مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی..... ۲۰
- شکل ۳-۱ مقایسه روند GDP و ارزش تراکنش‌های شاپرک..... ۲۲
- شکل ۴-۱ نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP..... ۲۴
- شکل ۱-۲ سهم هریک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش‌ها - شهریور ۱۳۹۸..... ۳۱
- شکل ۲-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - مرداد و شهریور ۱۳۹۸..... ۳۳
- شکل ۳-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - شهریور ۱۳۹۷ و ۱۳۹۸..... ۳۴
- شکل ۴-۲ سهم تعدادی انواع خدمات ارائه شده شاپرک - شهریور ۱۳۹۸..... ۳۵
- شکل ۵-۲ سهم انواع خدمات از مبلغ تراکنش‌ها - شهریور ۱۳۹۸..... ۳۶
- شکل ۶-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی انواع خدمات - مرداد و شهریور ۱۳۹۸..... ۳۷
- شکل ۷-۲ مقایسه نسبت مبلغی و تعدادی انواع خدمات - شهریور ۱۳۹۷ و شهریور ۱۳۹۸..... ۳۸
- شکل ۸-۲ تغییر در تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان - شهریور نسبت به مرداد ۱۳۹۸..... ۴۲
- شکل ۹-۲ تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان - شهریور ۱۳۹۸..... ۴۳
- شکل ۱۰-۲ سرانه تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی هر استان به ازای افراد بالای ۱۸ سال - شهریور ۱۳۹۸..... ۴۵
- شکل ۱۱-۲ تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در استان‌های کشور - شهریور ۱۳۹۸..... ۴۷
- شکل ۱۲-۲ تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان - شهریور ۱۳۹۸..... ۴۸
- شکل ۱۳-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی (بر حسب ریال) - شهریور ۱۳۹۸..... ۵۰
- شکل ۱۴-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی (بر حسب ریال) - شهریور ۱۳۹۸..... ۵۱
- شکل ۱۵-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایل (بر حسب ریال) - شهریور ۱۳۹۸..... ۵۲
- شکل ۱۶-۲ روند نسبت متوسط مبالغ دهک دهم به دهک اول قیمتی..... ۵۴
- شکل ۱۷-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت خرید کالا و خدمات - شهریور ۱۳۹۸..... ۵۶
- شکل ۱۸-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه - شهریور ۱۳۹۸..... ۵۸
- شکل ۱-۳ سهم هر یک از انواع خطا از مجموع تراکنش‌های ناموفق - شهریور ۱۳۹۸..... ۶۲
- شکل ۲-۳ سهم هر یک از انواع تراکنش‌های ناموفق و تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها - شهریور ۱۳۹۸..... ۶۳
- شکل ۱-۴ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر تعداد تراکنش‌ها - شهریور ۱۳۹۸..... ۶۹
- شکل ۲-۴ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر مبلغ تراکنش‌ها - شهریور ۱۳۹۸..... ۷۰

- شکل ۳-۴ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - شهریور ۱۳۹۸ ۷۳
- شکل ۴-۴ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - شهریور ۱۳۹۸ ۷۵
- شکل ۵-۴ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - شهریور ۱۳۹۸ ۷۷
- شکل ۶-۴ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - شهریور ۱۳۹۸ ۷۹
- شکل ۷-۴ مقایسه شرکت‌های PSP در شاخص نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها - مرداد و شهریور ۹۸ ۸۱
- شکل ۸-۴ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها به تفکیک استان‌ها - شهریور ۱۳۹۸ ۹۳
- شکل ۹-۴ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر استان‌ها - شهریور ۱۳۹۸ ۹۶
- شکل ۱۰-۴ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های شرکت‌های PSP به تفکیک هر استان - شهریور ۱۳۹۸ ۱۰۳
- شکل ۱۱-۴ روند تغییر تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی از اردیبهشت ۹۷ تا کنون ۱۰۵
- شکل ۱-۵ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های شبکه پرداخت - شهریور ۱۳۹۸ ۱۰۹
- شکل ۲-۵ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت - شهریور ۱۳۹۸ ۱۱۰
- شکل ۳-۵ سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک - شهریور ۱۳۹۸ ۱۲۱
- شکل ۴-۵ اختلاف در تعداد تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - شهریور ۱۳۹۸ ۱۳۲
- شکل ۵-۵ مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک - شهریور ۱۳۹۸ ۱۳۳
- شکل ۶-۵ گردش مالی شاپرکی هر بانک (بر حسب میلیارد ریال) - شهریور ۱۳۹۸ ۱۳۴
- شکل ۷-۵ اختلاف در مبلغ تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - شهریور ۱۳۹۸ ۱۳۵

فهرست جداول

- جدول ۱-۱ مقایسه ماهانه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به خرداد ۱۳۹۸..... ۱۷
- جدول ۲-۱ مقایسه ماهانه نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به خرداد ۱۳۹۸..... ۱۹
- جدول ۳-۱ نسبت ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارت به GDP..... ۲۳
- جدول ۱-۲ مقایسه آمار ماهانه تراکنش‌های شاپرک..... ۲۷
- جدول ۲-۲ مقایسه آمار تراکنش‌های شاپرک نسبت به ماه مشابه سال ۱۳۹۷..... ۲۷
- جدول ۳-۲ مقایسه رشد اسمی و حقیقی ارزش ماهانه تراکنش‌های شبکه شاپرک..... ۲۸
- جدول ۴-۲ مقایسه رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک..... ۲۹
- جدول ۵-۲ مقایسه تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - مرداد و شهریور ۱۳۹۸..... ۳۰
- جدول ۶-۲ مقایسه سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی از کل ابزارهای بازار- مرداد و شهریور ۱۳۹۸..... ۳۰
- جدول ۷-۲ شاخص تعداد متوسط تراکنش‌ها به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - شهریور ۱۳۹۸..... ۳۲
- جدول ۸-۲ شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - شهریور ۱۳۹۸..... ۳۲
- جدول ۹-۲ شاخص متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش - شهریور ۱۳۹۸..... ۳۳
- جدول ۱۰-۲ ضریب نفوذ ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در کشور به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال - شهریور ۱۳۹۸..... ۴۰
- جدول ۱۱-۲ سرانه تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش به ازای جمعیت بالای ۱۸ سال کل کشور - شهریور ۱۳۹۸..... ۴۰
- جدول ۱۲-۲ پنج استان دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی - مرداد و شهریور ۱۳۹۸..... ۴۱
- جدول ۱۳-۲ سرانه استانی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی به ازای افراد بالای ۱۸ سال - مرداد و شهریور ۱۳۹۸..... ۴۴
- جدول ۱۴-۲ مقایسه تغییرات ماهانه و نقطه به نقطه شاخص نسبت دهکی..... ۵۳
- جدول ۱۵-۲ متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت خرید کالا و خدمات به ازای هر ابزار پذیرش..... ۵۵
- جدول ۱۶-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه به ازای هر ابزار پذیرش..... ۵۶
- جدول ۱-۳ تعداد و سهم تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها - شهریور ۹۸..... ۶۱
- جدول ۲-۳ مقایسه تعداد انواع تراکنش‌ها و خطاها - مرداد و شهریور ۱۳۹۸..... ۶۲
- جدول ۳-۳ آنالیز خطاهای رخ داده در شبکه پرداخت الکترونیک کارت - شهریور ۱۳۹۸..... ۶۳
- جدول ۴-۳ قیاس سهم هر یک از انواع خطا - مرداد و شهریور ۱۳۹۸..... ۶۴
- جدول ۵-۳ دسترس‌پذیری حس شده خدمات شاپرک و کل شبکه پرداخت الکترونیک کارت..... ۶۵

- جدول ۳-۶ درصد تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه پرداخت شاپرک - مرداد و شهریور ۱۳۹۸ ۶۶
- جدول ۴-۱ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - مرداد و شهریور ۹۸ ۷۲
- جدول ۴-۲ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - مرداد و شهریور ۹۸ ۷۴
- جدول ۴-۳ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - مرداد و شهریور ۹۸ ۷۶
- جدول ۴-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - مرداد و شهریور ۹۸ ۷۸
- جدول ۴-۵ مقایسه نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌های هر شرکت PSP - مرداد و شهریور ۹۸ ۸۰
- جدول ۴-۶ وضعیت تمرکز بازار با توجه به مقادیر شاخص هرفیندال - هیرشمن ۸۲
- جدول ۴-۷ محاسبه شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای ابزارهای پذیرش - شهریور ۹۸ ۸۳
- جدول ۴-۸ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP در مرداد و شهریور ۹۸ ۸۴
- جدول ۴-۹ محاسبه شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای نوع سرویس - شهریور ۹۸ ۸۵
- جدول ۴-۱۰ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP در مرداد و شهریور ۹۸ ۸۶
- جدول ۴-۱۱ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - مرداد و شهریور ۹۸ ۸۸
- جدول ۴-۱۲ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش تراکنش‌دار - مرداد و شهریور ۹۸ ۸۹
- جدول ۴-۱۳ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی به تفکیک استان - شهریور ۹۸ ۹۱
- جدول ۴-۱۴ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی به تفکیک استان - شهریور ۹۸ ۹۴
- جدول ۴-۱۵ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت - مرداد و شهریور ۹۸ ۹۸
- جدول ۴-۱۶ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاهی تراکنش دار هر شرکت - مرداد و شهریور ۹۸ ۱۰۰
- جدول ۴-۱۷ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت PSP در هر استان - شهریور ۹۸ ۱۰۱
- جدول ۴-۱۸ سهم تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش هر شرکت از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی آن - شهریور ۹۸ ۱۰۶
- جدول ۵-۱ سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - شهریور ۱۳۹۸ ۱۱۱
- جدول ۵-۲ سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده - شهریور ۱۳۹۸ ۱۱۴
- جدول ۵-۳ محاسبه شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - شهریور ۱۳۹۸ ۱۱۷
- جدول ۵-۴ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - مرداد و شهریور ۹۸ ۱۱۹
- جدول ۵-۵ مقایسه تعداد و سهم هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش دار - شهریور ۱۳۹۸ ۱۲۰
- جدول ۵-۶ سهم هر بانک صادرکننده از تعداد هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش دار - شهریور ۱۳۹۸ ۱۲۲
- جدول ۵-۷ سهم هر دسته از انواع کارت‌های بانکی تراکنش دار از مجموع کارت‌های بانک صادرکننده - شهریور ۱۳۹۸ ۱۲۵
- جدول ۵-۸ محاسبه شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار صادرکنندگی کارت‌های بانکی تراکنش دار - شهریور ۱۳۹۸ ۱۲۷
- جدول ۵-۹ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های صادرکننده - مرداد و شهریور ۹۸ ۱۲۹

- جدول ۱۰-۵ سهم تعدادی و مبلغی هر بانک از کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده - شهریور ۱۳۹۸ ۱۳۰
- جدول ۱۱-۵ مبلغ کارمزد پرداختی بانکهای پذیرنده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش خرید - شهریور ۱۳۹۸ ۱۳۷
- جدول ۱۲-۵ مبلغ کارمزد پرداختی به ازای هر صدهزار ریال تراکنش خرید از ابزار کارتخوان فروشگاه‌های با احتساب هزینه اجاره بها - شهریور ۱۳۹۸ ۱۴۰
- جدول ۱۳-۵ مبلغ کارمزد پرداختی بانکهای صادرکننده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ - شهریور ۱۳۹۸ ۱۴۳

پیشگفتار

مستند حاضر، گزارش شماره ۵۱ شاپرک است که به منظور اطلاع رسانی در فضای پرداخت الکترونیک کشور و با هدف کمک به فعالان حوزه پرداخت الکترونیک در عرصه‌های تصمیم‌گیری و اجرایی منتشر شده است. تدوین این گزارش ضمن بازنگری مستمر شاخص‌های ارائه شده در ۵ بخش اصلی زیر صورت می‌پذیرد:

۱. بخش «جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی» که به بیان شاخص‌های کلان اقتصادی شاپرک می‌پردازد.
۲. بخش «شاخص‌های عملکردی شاپرک» که عملکرد ابزارها و خدمات مختلف شبکه پرداخت و ضریب نفوذ منطقه‌ای آنها را تشریح می‌کند.
۳. بخش «کیفیت خدمات پرداخت کارتی» که میزان دسترس‌پذیری حس شده و آمادگی شبکه در پذیرش تراکنش‌های پرداخت کارتی را بیان می‌کند.
۴. بخش «بررسی عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت» که نتیجه فعالیت شرکت‌ها را در کشور و هر استان نشان می‌دهد.
۵. بخش «بررسی عملکرد بانک‌های صادرکننده و پذیرنده» که به بیان میزان مساعی بانک‌های صادرکننده و پذیرنده در صنعت پرداخت الکترونیک کشور پرداخته است.

شاخص‌های عمده اقتصادی و عملکردی شرکت شاپرک در یک نگاه

شاخص‌های مختلفی که جهت پایش وضعیت شرکت شاپرک، بصورت تفصیلی در این گزارش معرفی و محاسبه شده‌اند، در جدول در یک نگاه، به طور خلاصه و در چهار دسته ارائه شده است. بخش‌های شاخص‌های جدول در یک نگاه به صورت زیر تقسیم‌بندی شده است:

- جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی
- شاخص‌های عملکردی شاپرک در شهریور ماه ۱۳۹۸
- شاخص‌های کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیکی کارت
- شاخص‌های بازار شبکه پرداخت الکترونیک کارتی (شامل عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت و عملکرد بانک‌های صادرکننده و پذیرنده)

جزئیات و توضیحات بیشتر هر شاخص در ادامه و در بخش مربوطه بیان شده است.

شاخص های گزارش اقتصادی شاپرک در یک نگاه

۱ جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

* نسبت به آخرین آمار منتشر شده

سهام از نقدینگی

▲	۱۲/۰۸ درصد	نسبت ارزش تراکنش های شاپرک به نقدینگی
▼	۲/۵۴ درصد	نسبت اسکناس و مسکوکات در دست اشخاص به نقدینگی
▶	۱۹۹/۰۲ درصد	سهام ارزش پرداخت الکترونیک شاپرکی به تولید ناخالصی داخلی (GDP)

۲ شاخص های عملکردی شاپرک در شهریور ماه ۹۸

آمار عملکردی

▼	۲,۳۰۰,۲۷۵,۷۳۱ عدد	تعداد تراکنش های شاپرک
▲	۲,۵۰۵,۳۶۳,۷۳۲ میلیون ریال	ارزش تراکنش های شاپرک

رشد اسمی و حقیقی ارزش تراکنش ها

▼	۴/۲۶- درصد	رشد اسمی ماهانه شهریور ۹۸ نسبت به مرداد ۹۸
▼	۴/۷۳- درصد	رشد حقیقی ماهانه شهریور ۹۸ نسبت به مرداد ۹۸
▼	۲/۳۴- درصد	رشد اسمی شهریور ۹۸ نسبت به شهریور ۹۷
▼	۲۰/۰۷- درصد	رشد حقیقی شهریور ۹۸ نسبت به شهریور ۹۷

سهام هر یک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش ها

▲	۶/۲۰ درصد	ابزار پذیرش اینترنتی
▲	۶/۲۱ درصد	ابزار پذیرش موبایلی
▼	۸۷/۵۹ درصد	کارتخوان فروشگاه

سهام مبلغی هر یک از انواع خدمات شاپرک

▲	۹۷/۳۰ درصد	خرید کالا و خدمات
▼	۲/۷۰ درصد	پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه

سهام تعدادی هر یک از انواع خدمات شاپرک

▲	۸۳/۷۳ درصد	خرید کالا و خدمات
▼	۱۱/۵۹ درصد	پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه
▼	۴/۶۸ درصد	مانده گیری

ضریب نفوذ منطقه ای

سرانه ابزارهای پذیرش فعال سیستمی به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال کشور

▲	۱,۶۶۱/۵۰	کل ابزارها
▲	۱,۲۸۲/۲۸	کارتخوان فروشگاه
▲	۲۰۵/۳۸	ابزار پذیرش موبایلی
▲	۱۷۳/۸۴	ابزار پذیرش اینترنتی

سرانه تراکنش های هر ابزار پذیرش به ازای افراد بالای ۱۸ سال کشور

▼	۳۸/۵۶	کل ابزارها
▼	۳۳/۷۷	کارتخوان فروشگاه
▼	۲/۳۹	ابزار پذیرش موبایلی
▲	۲/۳۹	ابزار پذیرش اینترنتی

نفوذ منطقه ای کارتخوان فروشگاه های فعال سیستمی

▲	۱,۶۰۳,۴۶۰ عدد	بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه
▼	۱۷,۸۵۰ عدد	بیشترین تغییر در تعداد کارتخوان فروشگاه
▲	۰/۱۸۰ عدد	بیشترین سرانه تعداد کارتخوان فروشگاه
▼	۴۳/۸۰ عدد	بیشترین تعداد سرانه تراکنش های کارتخوان فروشگاه

نسبت دهکی مبالغ تراکنش ها

▼	۶۰۷/۳۹	نسبت متوسط دهک دهم به دهک اول
---	--------	-------------------------------

ستون اول مربوط به شرکت های PSP و ستون دوم مربوط به بانک های پذیرنده

بالاترین سهم از کل تراکنش های بازار

بالاترین سهم مبلغی تراکنش ها از کل بازار	۲۳/۸۶ درصد به پرداخت ملت	بالاترین سهم تعدادی تراکنش ها از کل بازار	۲۴/۲۸ درصد به پرداخت ملت
	۲۳/۲۹ درصد بانک ملت		۲۴/۱۳ درصد بانک ملت

بالاترین سهم مبلغ تراکنش ها از بازار هر یک از ابزارهای پذیرش

ابزار پذیرش اینترنتی	۲۳/۲۶ درصد به پرداخت ملت	ابزار پذیرش موبایلی	۲۸/۶۰ درصد پرداخت الکترونیک سامان
	۲۳/۲۷ درصد بانک ملت		۵۳/۷۸ درصد بانک ملت
کارتخوان فروشگاهی	۲۲/۹۴ درصد به پرداخت ملت		
	۲۲/۱۴ درصد بانک ملت		

بالاترین سهم تعداد تراکنش ها از بازار هر یک از ابزارهای پذیرش

ابزار پذیرش اینترنتی	۳۶/۳۱ درصد آسان پرداخت پرشین	ابزار پذیرش موبایلی	۲۸/۲۶ درصد پرداخت الکترونیک سامان
	۲۰/۱۱ درصد بانک پارسیان		۵۷/۹۴ درصد بانک ملت
کارتخوان فروشگاهی	۲۳/۷۷ درصد به پرداخت ملت		
	۲۲/۳۳ درصد بانک ملت		

شاخص هر فیندال-هیرشمن (HHI)

ابزار پذیرش اینترنتی	۲,۳۸۸	ابزار پذیرش موبایلی	۱,۹۸۲
	۱,۲۶۵		۳,۹۸۰
کارتخوان فروشگاهی	۱,۴۶۰		۹۵۹

بالاترین سهم بانک های صادرکننده از تعداد کارت های بانکی تراکنش دار

کارت هدیه و بن کارت	بانک ملی ایران	۱۷/۲۳ درصد
کارت اعتباری	بانک ملت	۴۲/۶۵ درصد
کارت برداشت	بانک ملی ایران	۲۲/۴۹ درصد

کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیکی کارت

۳

سهم تراکنش های موفق

درصد تراکنش های موفق به کل تراکنش ها	۹۱/۵۳ درصد
درصد تراکنش های موفق سویچ شاپرک به کل تراکنش ها	۹۹/۹۷ درصد

سهم هریک از خطاهای رخ داده در تراکنش ها

خطای پذیرندگی	۰/۸۰ درصد
خطای شاپرکی	۰/۳۸ درصد
خطای صادرکنندگی	۹/۳۴ درصد
خطای کاربری	۸۸/۸۰ درصد
خطای کسب و کار	۰/۶۸ درصد

دسترس پذیری حس شده خدمات

دسترس پذیری حس شده شبکه	۹۹/۰۵ درصد
دسترس پذیری حس شده شاپرک	۹۹/۹۷ درصد

تراکنش های ناتمام

درصد تراکنش های معوق از کل تراکنش ها	۰/۰۱۷ درصد
درصد تغییرات تراکنش های ناتمام	۱۳/۳۹- درصد

شاخص های بازار شبکه پرداخت الکترونیکی کارت در شهریور ماه ۹۸

۴

شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی

بالاترین میزان شاخص	به پرداخت ملت	۱/۷۳۹
کمترین میزان شاخص	پرداخت الکترونیک سپهر	۰/۵۱۵

نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش ها

بالاترین میزان شاخص	الکترونیک کارت دماوند	۰/۲۱۹ درصد
کمترین میزان شاخص	فن آوا کارت	۰/۰۲۹ درصد

سهم کارتخوان های کم تراکنش و فاقد تراکنش از پایانه های فعال

بالاترین سهم	کارت اعتباری ایران کیش	۲۱/۷۹ درصد
کمترین سهم	آسان پرداخت پرشین	۴/۲۸ درصد

جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

۱- جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی و از جمله نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی، در این بخش تبیین شده است. به علاوه روند ارزش تراکنش‌های شاپرک و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در این بخش مقایسه شده است که در نتیجه آن می‌توان تغییر رفتار افراد جامعه در تمایل به پرداخت الکترونیکی را در طول زمان مشاهده کرد. محاسبه سهم ارزش پرداخت‌های الکترونیکی کارتی شاپرک از کل GDP نیز شاخص دیگری است که نمایانگر جایگاه و گستره فعالیت شبکه شاپرک با توجه به اندازه اقتصاد ملی است.

۱-۱- نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی

این شاخص نشان می‌دهد که صنعت پرداخت الکترونیک تا چه میزان در اقتصاد ملی نقش داشته و چقدر در تسهیل مبادلات اقتصادی کشور موثر بوده است. برای بررسی نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی^۱، درصدی از نقدینگی^۲ که به صورت الکترونیکی پرداخت شده، محاسبه می‌شود. جدول ۱-۱ اطلاعات این شاخص را نشان می‌دهد.

شایان توجه است که به دلیل عدم انتشار آمار نقدینگی در ۳ ماه تابستان سال ۱۳۹۸ توسط بانک مرکزی ج.ا.ا، در محاسبه این شاخص از اطلاعات موجود (تا خرداد ماه) استفاده شده است.

جدول ۱-۱ مقایسه ماهانه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به خرداد ۱۳۹۸

ماه	نقدینگی (میلیون ریال)	ارزش تراکنش‌های شاپرک (میلیون ریال)	نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی
تیر ۹۷	۱۶,۰۲۲,۵۰۰,۰۰۰	۲,۰۳۲,۶۶۰,۳۴۰	۱۲/۶۹٪
مرداد ۹۷	۱۵,۳۹۹,۸۰۰,۰۰۰	۲,۳۶۵,۰۲۲,۷۵۷	۱۵/۴۶٪
شهریور ۹۷	۱۶,۷۲۳,۷۰۰,۰۰۰	۲,۴۴۸,۰۱۶,۳۲۱	۱۴/۶۴٪
مهر ۹۷	۱۶,۹۳۸,۴۰۰,۰۰۰	۲,۶۱۷,۲۵۰,۸۰۸	۱۵/۴۵٪
آبان ۹۷	۱۷,۲۵۲,۰۰۰,۰۰۰	۲,۲۱۳,۶۷۴,۳۴۹	۱۲/۸۳٪
آذر ۹۷	۱۷,۶۴۵,۸۰۰,۰۰۰	۲,۰۰۰,۴۱۴,۵۵۴	۱۱/۳۴٪
دی ۹۷	۱۷,۹۶۴,۳۰۰,۰۰۰	۲,۰۴۱,۵۱۸,۰۶۴	۱۱/۳۶٪
بهمن ۹۷	۱۸,۳۰۶,۵۰۰,۰۰۰	۲,۳۸۵,۰۸۳,۰۶۳	۱۳/۰۳٪
اسفند ۹۷	۱۸,۸۲۸,۹۰۰,۰۰۰	۲,۹۳۹,۲۲۴,۵۱۲	۱۵/۶۱٪
فروردین ۹۸	۱۸,۹۰۴,۹۰۰,۰۰۰	۱,۸۳۴,۵۸۹,۱۲۹	۹/۷۰٪
اردیبهشت ۹۸	۱۹,۴۱۹,۹۰۰,۰۰۰	۲,۷۵۹,۶۵۷,۱۳۲	۱۴/۲۱٪
خرداد ۹۸	۱۹,۷۹۹,۱۰۰,۰۰۰	۲,۳۹۰,۷۹۷,۷۱۶	۱۲/۰۸٪

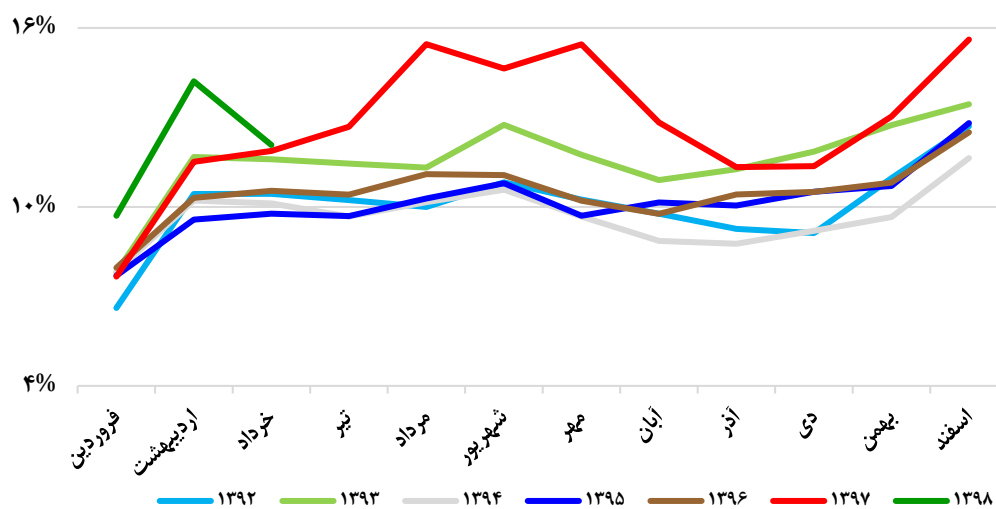
^۱ رجوع شود به پیوست ۷-۲-۱.

^۲ رجوع شود به پیوست ۷-۲-۲. آمارهای نقدینگی و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. از بخش پولی و بانکی در گزارش‌های گزیده آمارهای اقتصادی استخراج شده است.

در خرداد ماه ارزش تراکنش‌های شاپرک ۱۲/۰۸ درصد از کل نقدینگی بوده است که این شاخص نسبت به ماه اردیبهشت ۹۸، رشد ۲/۵۸- درصدی داشته است.

در ماه خرداد ۱۳۹۸، ارزش تراکنش‌های شاپرک رشد ۱۳/۳۷- درصدی داشته است که در قیاس با رشد ۱/۹۵ درصدی نقدینگی نسبت به اردیبهشت ماه، کاهش شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرکی به نقدینگی نسبت به ماه اردیبهشت را در پی داشته است.

در زمان تولید گزارش حاضر، آمار میزان نقدینگی تا خرداد ماه ۱۳۹۸ منتشر شده است، لذا نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی به تفکیک هر سال در دوره‌ی زمانی سال ۱۳۹۲ لغایت خرداد ماه سال ۱۳۹۸ در شکل ۱-۱ ترسیم شده است که بیانگر روند رو به رشد و نوسانی این شاخص در مدت مورد بررسی است.

شکل ۱-۱ مقایسه روند شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی از ابتدای سال ۱۳۹۲ لغایت خرداد ماه ۱۳۹۸

۱-۱-۱- نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

درصدی از نقدینگی که به صورت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص جامعه وجود دارد و پرداخت نقدی را ممکن ساخته، در جدول ۱-۲ ارائه شده است.

جدول ۲-۱ مقایسه ماهانه نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به خرداد ۱۳۹۸

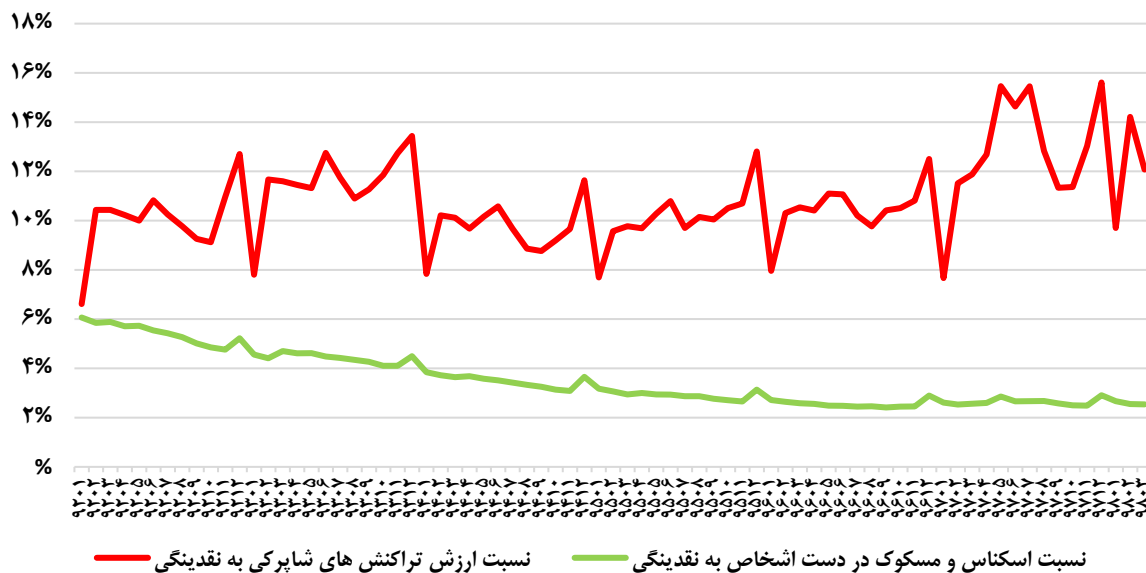
نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی	اسکناس و مسکوک در دست اشخاص (میلیون ریال)	نقدینگی (میلیون ریال)	ماه
۲/۵۹٪	۴۱۵,۶۰۰,۰۰۰	۱۶,۰۲۲,۵۰۰,۰۰۰	تیر ۹۷
۲/۸۶٪	۴۳۷,۰۰۰,۰۰۰	۱۵,۲۹۹,۸۰۰,۰۰۰	مرداد ۹۷
۲/۶۶٪	۴۴۵,۰۰۰,۰۰۰	۱۶,۷۲۳,۷۰۰,۰۰۰	شهریور ۹۷
۲/۶۷٪	۴۵۲,۲۰۰,۰۰۰	۱۶,۹۳۸,۴۰۰,۰۰۰	مهر ۹۷
۲/۶۷٪	۴۶۱,۴۰۰,۰۰۰	۱۷,۲۵۲,۰۰۰,۰۰۰	آبان ۹۷
۲/۵۸٪	۴۵۵,۰۰۰,۰۰۰	۱۷,۶۴۵,۸۰۰,۰۰۰	آذر ۹۷
۲/۵۰٪	۴۴۸,۹۰۰,۰۰۰	۱۷,۹۶۴,۳۰۰,۰۰۰	دی ۹۷
۲/۴۹٪	۴۵۵,۴۰۰,۰۰۰	۱۸,۳۰۶,۵۰۰,۰۰۰	بهمن ۹۷
۲/۹۱٪	۵۴۷,۵۰۰,۰۰۰	۱۸,۸۲۸,۹۰۰,۰۰۰	اسفند ۹۷
۲/۶۷٪	۵۰۴,۷۰۰,۰۰۰	۱۸,۹۰۴,۹۰۰,۰۰۰	فروردین ۹۸
۲/۵۵٪	۴۹۵,۲۰۰,۰۰۰	۱۹,۴۱۹,۹۰۰,۰۰۰	اردیبهشت ۹۸
۲/۵۴٪	۵۰۲,۲۰۰,۰۰۰	۱۹,۷۹۹,۱۰۰,۰۰۰	خرداد ۹۸

در خرداد ماه ۱۳۹۷، ۲/۵۴ درصد از کل نقدینگی، متعلق به اسکناس و مسکوک در دست اشخاص بوده است که نسبت به مقدار مشابه در ماه اردیبهشت کاهش ۰/۰۱ درصدی را تجربه نموده است. در خرداد ماه ۱۳۹۸ میزان نقدینگی با افزایش ۱/۹۵ درصدی همراه بوده و میزان اسکناس و مسکوک در دست اشخاص نیز با افزایش ۱/۴۱ درصدی همراه بوده است.

۲-۱-۱- مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک و اسکناس و

مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

شکل زیر روند دو شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی را نشان داده و امکان مقایسه تغییرات ارزش تراکنش‌های پرداخت الکترونیک و حجم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص را از کل نقدینگی در طول زمان، ممکن می‌سازد.

شکل ۲-۱-۱ مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

روند نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی در طول مدت مورد بررسی (ابتدای سال ۱۳۹۲ تا خرداد ماه سال ۱۳۹۸) دارای برآیند صعودی بوده است و از ۶/۶۱ درصد در فروردین ماه ۱۳۹۲ به ۱۲/۰۸ درصد در خرداد ماه ۱۳۹۸ افزایش یافته است. این در حالی است که درصد اسکناس و مسکوک به نقدینگی در طول این مدت روندی در مجموع کاهشی داشته و از ۶/۰۷ درصد به ۲/۵۴ درصد رسیده است. به عبارت دیگر، گسترش نفوذ ابزارهای پذیرش، یکی از دلایل کاهش ۳/۵۳ درصدی نسبت اسکناس و مسکوک به نقدینگی در مدت مورد بررسی بوده است که انتظار می‌رود این روند کاهشی همچنان تداوم داشته باشد. اما با توجه به شروع روند کاهشی میزان نقدینگی به نظر می‌رسد سرعت کاهش سهم اسکناس و مسکوکات از نقدینگی،

نسبت به گذشته کاهش یابد. کاهش این نسبت در خرداد ماه ۱۳۹۸ نسبت به فروردین ماه ۱۳۹۲ یکی از عوامل اصلی افزایش ضریب فزاینده و سالم‌سازی ترکیب نقدینگی^۳ در بازه زمانی اخیر بوده و باعث شده برای تامین نقدینگی، پول پر قدرت کمتری به اقتصاد کشور تزریق شود و بخشی از نیاز به پول فیزیکی برای پرداخت بهای کالاها و خدمات مورد تقاضا، با گسترش زیرساخت‌های لازم توسط شبکه پرداخت الکترونیک کارت جبران شود. این در صورتی است که در ماه‌های گذشته شاهد افزایش سهم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از نقدینگی می‌باشیم که این بیانگر تزریق پول پر قدرت به بازار می‌باشد.

۲-۱- بررسی ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP در طول زمان

بر اساس انتظارات و در حالت عمومی، رابطه مستقیمی بین تقاضا در دوره مشخص و مبلغ پرداخت‌های صورت گرفته در آن دوره وجود دارد؛ چرا که بهای کالای مورد تقاضا به صورت الکترونیکی و یا نقدی پرداخت می‌شود. از سوی دیگر عواملی از قبیل تورم، نرخ بهره، رکود و رونق اقتصادی، اوضاع سیاسی و سایر عوامل، بر تقاضا، عادات و رفتار مصرفی آحاد جامعه اثرگذار است. به عنوان مثال در یک اقتصاد رکودی، با کاهش تقاضا و خرید کالاها و خدمات، انتظار بر آن است که پرداخت وجوه چه به صورت نقدی و چه به صورت الکترونیکی در مجموع کاهش یابد.

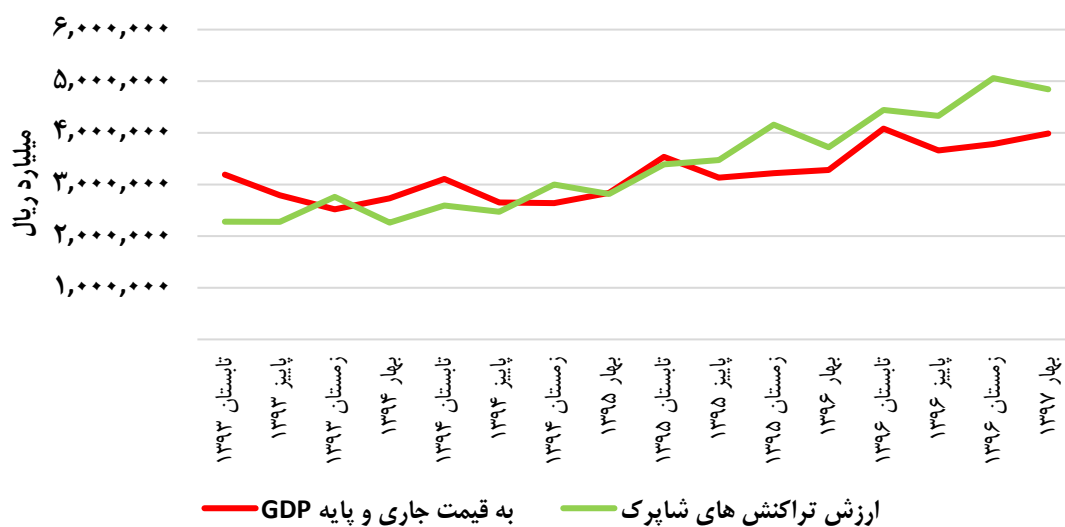
به عبارت دیگر روند ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارتی، به تنهایی عملکرد شرکت شاپرک و یا اعتماد افراد جامعه به صنعت پرداخت الکترونیک کارتی را نشان نداده و لازم است بررسی ارزش تراکنش‌های کارتی را با توجه به وضعیت سیکل‌های تجاری^۴ و دوره‌های رکود و رونق اقتصادی کشور و نسبت به تولید ناخالص داخلی مورد تحلیل قرار داد.

^۳ منظور کاهش سهم پول پر قدرت از ترکیب نقدینگی و افزایش سهم ضریب فزاینده است.

^۴ بررسی روند تاریخی تولید ناخالص داخلی هر کشوری به عنوان معیاری از سطح فعالیت اقتصادی آن کشور نمایان‌گر آن است که این متغیر در طول سال‌ها، حول یک روند رشد بلندمدت نوسان کرده است. این نوسانات در ادبیات اقتصادی به سیکل‌های تجاری معروفند.

۱-۲-۱- قیاس روند فصلی ارزش تراکنش‌های شاپرک و تولید ناخالص داخلی

در شکل شماره ۱-۳ روند تولید ناخالص داخلی^۵ به قیمت پایه بر حسب قیمت‌های جاری و ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک از تابستان سال ۱۳۹۳ لغایت بهار ۱۳۹۷ به صورت فصلی ترسیم شده است.^۶

شکل ۱-۳ مقایسه روند GDP و ارزش تراکنش‌های شاپرک

در محاسبات تولید ناخالص داخلی برای جلوگیری از محاسبه چند باره ارزش کالای تولید شده، صرفاً ارزش کالاهای نهایی و نه واسط محاسبه می‌شود. اما از آنجا که ارزش تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک، شامل

^۵ رجوع شود به پیوست ۷-۲-۴.

^۶ آمار تولید ناخالص داخلی از سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. و از گزارش سه ماهه نماگرهای اقتصادی اخذ شده است. در گزارش‌های منتشره بانک مرکزی ج.ا.ا. آخرین اطلاعات موجود برای تولید ناخالص داخلی به صورت فصلی، مربوط به سه ماهه بهار سال ۱۳۹۷ می‌باشد.

بهای همه انواع کالا، چه نهایی و چه واسط است، امکان بالاتر رفتن ارزش تراکنش‌ها از ارزش تولید ناخالص داخلی وجود داشته که به این دلیل ارزش تراکنش‌های شاپرک از میزان تولید ناخالص داخلی در برخی برهه های زمانی بیشتر است.

۲-۲-۱- نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP

نسبت ارزش تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارتی به GDP، شاخصی جهت نشان دادن گستره فعالیت شبکه شاپرک با توجه به اندازه اقتصاد ملی است. آمار این شاخص در طول زمان^۷ در جدول ۱-۳ ارائه شده است. ارقام این جدول با توجه به تغییر سال پایه محاسبه GDP از سال ۱۳۸۳ به سال ۱۳۹۰ توسط بانک مرکزی ج.ا.ا. مورد بازنگری قرار گرفته است و دلیل وجود اختلاف در GDP اعلام شده در شماره‌های گذشته گزارش اقتصادی شاپرک با این گزارش نیز همین مهم می‌باشد.

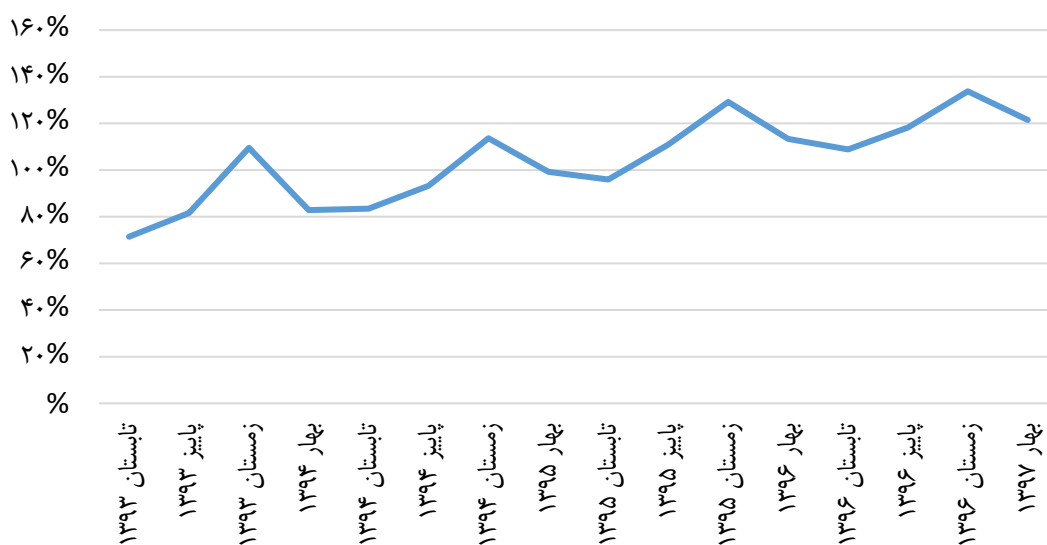
جدول ۱-۳ نسبت ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارتی به GDP

دوره	GDP (میلیون ریال)	ارزش تراکنش‌های شاپرک (میلیون ریال)	نسبت ارزش تراکنش‌ها به GDP
بهار ۱۳۹۴	۲,۷۳۱,۰۰۰,۰۰۰	۲,۲۶۱,۸۳۰,۲۷۷/۱۶	۸۲/۸۲٪
تابستان ۱۳۹۴	۳,۱۰۷,۰۰۰,۰۰۰	۲,۵۹۳,۰۷۸,۸۳۸/۹۸	۸۳/۴۶٪
پاییز ۱۳۹۴	۲,۶۵۲,۰۰۰,۰۰۰	۲,۴۷۳,۰۹۴,۴۲۱/۹۱	۹۳/۲۵٪
زمستان ۱۳۹۴	۲,۶۳۹,۰۰۰,۰۰۰	۲,۹۹۹,۸۵۱,۸۸۱/۹۹	۱۱۳/۶۷٪
بهار ۱۳۹۵	۲,۸۳۸,۰۰۰,۰۰۰	۲,۸۱۶,۳۶۲,۸۲۷/۴۲	۹۹/۲۴٪
تابستان ۱۳۹۵	۳,۴۹۲,۰۰۰,۰۰۰	۳,۳۹۰,۱۸۲,۴۸۲/۱۹	۹۷/۰۸٪
پاییز ۱۳۹۵	۳,۱۰۴,۰۰۰,۰۰۰	۳,۴۷۳,۵۷۳,۶۸۰/۵۳	۱۱۱/۹۱٪
زمستان ۱۳۹۵	۳,۲۱۹,۰۰۰,۰۰۰	۴,۱۵۹,۰۵۱,۹۳۹/۹۶	۱۲۹/۲۰٪
بهار ۱۳۹۶	۳,۲۷۵,۰۰۰,۰۰۰	۳,۷۲۰,۸۱۱,۴۳۷/۸۲	۱۱۳/۶۱٪
تابستان ۱۳۹۶	۴,۰۶۱,۰۰۰,۰۰۰	۴,۴۴۳,۷۱۶,۵۰۳/۲۷	۱۰۹/۴۲٪
پاییز ۱۳۹۶	۳,۶۳۷,۰۰۰,۰۰۰	۴,۳۲۸,۷۱۸,۶۹۳/۲۸	۱۱۹/۰۲٪
زمستان ۱۳۹۶	۳,۷۸۳,۰۰۰,۰۰۰	۵,۰۶۰,۱۱۷,۷۱۴/۰۷	۱۳۳/۷۶٪
بهار ۱۳۹۷	۳,۹۸۸,۰۰۰,۰۰۰	۴,۸۴۴,۴۰۵,۵۳۱/۸۶	۱۲۱/۴۷٪

^۷ در گزارش‌های منتشره بانک مرکزی ج.ا.ا. آخرین اطلاعات موجود برای تولید ناخالص داخلی به صورت فصلی، مربوط به بهار ۱۳۹۷ می‌باشد.

*در محاسبات GDP صرفا ارزش مبادلات کالاها و محصولات نهایی لحاظ می‌شود و به دلیل جلوگیری از محاسبات چند باره ارزش کالاها، ارزش مبادلات کالاهای واسطه‌ای لحاظ نمی‌شود. لذا ارزش مبادلات الکترونیکی ممکن است به دلیل محاسبات ارزش مبادلات کالاهای واسطه‌ای، بیش از ارزش GDP شود و نسبت آن به GDP بیش از ۱۰۰ درصد شود.

بر اساس اطلاعات جدول ۱-۵، نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP طی دوره مورد بررسی در مجموع روندی صعودی داشته است که این روند در شکل ۱-۴ به تصویر کشیده شده است.

شکل ۱-۴ نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP

روند افزایشی این شاخص، نشان‌دهنده عملکرد مثبت شاپرک و افزایش سطح فعالیت آن با توجه به اندازه اقتصاد کشور می‌باشد. در واقع شکل ۱-۴ نشان می‌دهد در طول مدت مورد بررسی، بخش بیشتری از وجوه در تبادلات مالی به صورت الکترونیکی پرداخت شده است.

شاخص‌های عملکردی شاپرک

در شهریور ماه ۹۸

۲- شاخص‌های عملکردی شاپرک در شهریور ماه ۱۳۹۸

فعالیت و عملکرد پذیرندگی در کل شبکه پرداخت الکترونیک کارت در این بخش بررسی شده است. این بخش خود به سه زیر بخش "آمار عملکردی شاپرک"، "نفوذ منطقه‌ای" و نیز "شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها" تقسیم شده که در هر زیر بخش شاخص‌های مختلفی ارائه شده است.

۲-۱- آمار عملکردی شاپرک

در این بخش، عملکرد شاپرک به لحاظ تعدادی و ارزشی و نیز رشد اسمی و حقیقی آن، نسبت تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش و سهم هر یک از انواع خدمات پرداخت الکترونیک کارت (خرید کالا و خدمات، پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه و مانده‌گیری) با ارائه شاخص‌هایی بررسی می‌شود.

۱-۱-۲- آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک

در شهریور ماه ۱۳۹۸ بالغ بر ۲،۳۰۰ میلیون تراکنش با ارزش ۲،۵۰۵ هزار میلیارد ریال در شبکه الکترونیک پرداخت کارت پردازش شده که نسبت به مرداد ماه رشد ۲/۳۶- درصدی در تعداد و ۴/۲۶- درصدی در ارزش ریالی داشته است. در جدول ۱-۲ آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک در مرداد و شهریور ماه ۱۳۹۸ و درصد تغییرات آن درج شده است.

جدول ۱-۲ مقایسه آمار ماهانه تراکنش‌های شاپرک

نوع	مرداد ۱۳۹۸	شهریور ۱۳۹۸	درصد تغییرات
تعداد تراکنش	۲،۳۵۵،۹۷۹،۷۳۰	۲،۳۰۰،۲۷۵،۷۳۱	-۲/۳۶٪
مبلغ تراکنش (میلیون ریال)	۲،۶۱۶،۷۶۹،۵۲۲	۲،۵۰۵،۳۶۳،۷۳۲	-۴/۲۶٪

همچنین جدول ۲-۲ حاوی آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک در شهریور ۱۳۹۷، شهریور ۱۳۹۸ و درصد تغییرات آن می‌باشد.

جدول ۲-۲ مقایسه آمار تراکنش‌های شاپرک نسبت به ماه مشابه سال ۱۳۹۷

نوع	شهریور ۱۳۹۷	شهریور ۱۳۹۸	درصد تغییرات
تعداد تراکنش	۱،۸۴۲،۰۸۲،۳۱۱	۲،۳۰۰،۲۷۵،۷۳۱	۲۴/۸۷٪
مبلغ تراکنش (میلیون ریال)	۲،۴۴۸،۰۱۶،۳۲۱	۲،۵۰۵،۳۶۳،۷۳۲	۲/۳۴٪

بر اساس مندرجات جدول ۲-۲ تراکنش‌های شهریور ۱۳۹۸ به نسبت ماه مشابه سال ۱۳۹۷ از نظر تعدادی ۲۴/۸۷٪ و از نظر ریالی ۲/۳۴٪ رشد داشته است. اما بخشی از رشد ارزش ریالی تراکنش‌ها ناشی از تورم در مدت مورد بررسی بوده است. از جمله سایر عوامل تاثیر گذار بر رشد تعداد و مبلغ تراکنش‌های شاپرک، می‌توان به افزایش تعداد ابزارهای پذیرش، دارندگان کارت، کارت و افزایش میل به استفاده از شیوه‌های مختلف پرداخت الکترونیکی به جای استفاده از پول فیزیکی، اشاره نمود.

۲-۱-۲- رشد حقیقی ارزش تراکنش‌های شاپرکی

در اقتصاد برای ارائه تحلیل‌های قابل اتکا، متغیرهای ارزشی و مبلغی را به صورت حقیقی بررسی می‌کنند. به این مفهوم که متغیر ارزشی اسمی^۸ را تورمزدایی نموده تا اثر عامل تورم موجب برداشت‌های اشتباه و انحراف در تصمیم‌گیری نشود. لذا شاخص مناسب‌تر برای بیان رشد ارزش تراکنش‌ها، بیان آن به صورت رشد حقیقی^۹ و تورمزدایی شده می‌باشد.

جدول ۳-۲ مقایسه رشد اسمی و حقیقی ارزش ماهانه تراکنش‌های شبکه شاپرک

ارزش تراکنش‌ها (میلیون ریال)	مرداد ۱۳۹۸	شهریور ۱۳۹۸	درصد تغییرات
ارزش اسمی تراکنش‌ها	۲۶۱۶،۷۶۹،۵۲۱/۷۱	۲،۵۰۵،۴۶۳،۷۳۲/۲۶	-۴/۲۶%
ارزش حقیقی تراکنش‌ها	۱۴،۴۷۳،۲۸۲/۷۵	۱۳،۷۸۸،۴۶۳/۰۳	-۴/۷۳%
شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI) *	۱۸۰/۸۰	۱۸۱/۷۰	+۰/۵۰%

*نرخ تورم ماهانه: درصد تغییرات شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در دو ماه متوالی بیانگر نرخ تورم ماهانه می‌باشد. (مرجع آمار CPI تا ابتدای آذر ماه سایت بانک مرکزی ج.ا.ا.و بعد از آن سایت مرکز آمار کشور می‌باشد.)

همان‌گونه که جدول ۳-۲ نشان می‌دهد ارزش اسمی تراکنش‌های شهریور ۱۳۹۸ نسبت به مرداد ماه رشد -۴/۲۶ درصدی داشته و این در حالی است که ارزش حقیقی تراکنش‌ها در شهریور ۱۳۹۸ رشد -۴/۷۳ درصدی را تجربه نموده است. ارزش حقیقی تراکنش‌ها در واقع ارزش تراکنش‌های شاپرکی بدون در نظر گرفتن اثرات تورم می‌باشد. به عبارت دیگر ارزش تراکنش‌های شاپرکی که نسبت به نرخ تورم خالص سازی شده است، ارزش حقیقی تراکنش‌های شاپرکی را تشکیل می‌دهد. در ادامه طی جدول ۴-۲ مقایسه‌ای بین رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک آورده شده است.

^۸ ارزش تراکنش‌های شاپرک با احتساب نرخ تورم (مبلغ معمول گزارش شده)

^۹ ارزش تراکنش‌های شاپرک بدون اثرات تورم، برای محاسبه ارزش حقیقی، شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI) به قیمت سال پایه ۱۳۹۵ به صورت ماهانه از سایت مرکز آمار اخذ شده است.

جدول ۲-۴ مقایسه رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک

ارزش تراکنش‌ها (میلیون ریال)	شهریور ۱۳۹۷	شهریور ۱۳۹۸	درصد تغییرات
ارزش اسمی تراکنش‌ها	۲,۴۴۸,۰۱۶,۳۲۱/۳۳	۲,۵۰۵,۳۶۳,۷۳۲/۲۶	۲/۳۴%
ارزش حقیقی تراکنش‌ها	۱۷,۲۵۱,۷۰۰/۶۴	۱۳,۷۸۸,۴۶۳/۰۳	-۲۰/۰۷%
شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI)*	۱۴۱/۹۰	۱۸۱/۷۰	۲۸/۰۵%

* تورم نقطه به نقطه: رشد شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در ماه مشخص نسبت به ماه مشابه سال قبل را در نظر می‌گیرد. (مرجع آمار CPI. سایت بانک مرکزی ج.ا.ا.)

همانگونه که مشاهده می‌گردد، مندرجات جدول ۲-۴ بیانگر رشد ۲/۳۴ درصدی در ارزش اسمی تراکنش‌ها در قیاس نقطه به نقطه بوده که می‌توان آن را شاهدهی برای افزایش استقبال عمومی از پرداخت الکترونیکی تفسیر کرد. همچنین ملاحظه می‌شود که رشد حقیقی ارزش تراکنش‌ها بدون در نظر گرفتن اثرات تورم محاسبه شده است ۲۰/۰۷- درصد می‌باشد.

همانطور که قبلاً نیز اشاره گردید ارزش حقیقی تراکنش‌های شاپرک در واقع ارزش تراکنش‌های شاپرک بدون در نظر گرفتن اثرات تورمی می‌باشد.

۳-۱-۲- عملکرد شبکه شاپرک در توزیع ابزار پذیرش

سوئیچ شرکت شبکه الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) سه نوع "ابزار پذیرش اینترنتی"، "ابزار پذیرش موبایلی" و "ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌ها" را پشتیبانی می‌نماید که در این بخش تعداد هر یک از این ابزارها، در کنار سایر عوامل نظیر تعداد تراکنش، دسترسی و توسعه شبکه پرداخت الکترونیک کارت‌های مورد بررسی قرار می‌گیرد. در مبحث بررسی تعداد ابزارهای پذیرش، به جهت قیاس بهتر و تحلیل دقیق‌تر، از تعداد ابزار "فعال سیستمی"^{۱۰} استفاده شده است.

^{۱۰} ابزارهایی که به لحاظ فنی امکان انجام تراکنش بر روی آن‌ها مهیا می‌باشد و در پایگاه داده شاپرک با وضعیت "Y" ثبت شده است.

در این راستا تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در شهریور ۱۳۹۸ در قیاس با مرداد ماه در جدول ۵-۲ ارائه شده است.

جدول ۵-۲ مقایسه تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - مرداد و شهریور ۱۳۹۸

تعداد ابزار فعال سیستمی			ابزار پذیرش
رشد	شهریور ۱۳۹۸	مرداد ۱۳۹۸	
۵/۹۲%	۱,۰۳۷,۰۲۴	۹۷۹,۰۱۹	ابزار پذیرش اینترنتی
۱/۸۵%	۱,۲۲۵,۱۷۴	۱,۲۰۲,۸۶۶	ابزار پذیرش موبایلی
۱/۰۲%	۷,۶۴۹,۴۱۴	۷,۵۷۱,۸۵۵	کارتخوان فروشگاهی
۱/۶۲%	۹,۹۱۱,۶۱۲	۹,۷۵۳,۷۴۰	مجموع ابزارها

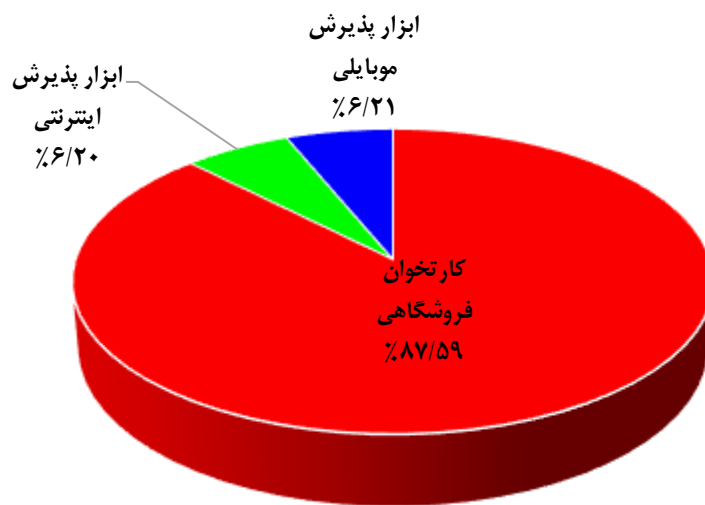
بر اساس جدول ۵-۲ تعداد ابزارهای شاپرکی در مجموع نسبت به مرداد ماه رشد ۱/۶۲ درصدی را تجربه نموده‌اند که به نظر می‌رسد سبب این مقدار افزایش، افزایش ۱/۰۲ درصدی تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی می‌باشد. ابزارهای پذیرش اینترنتی در شهریور ۱۳۹۸ نسبت به مرداد ماه رشد ۵/۹۲ درصدی را تجربه نموده‌اند و تعداد ابزار پذیرش موبایلی نیز در مدت مشابه با افزایش ۱/۸۵ درصدی همراه بوده است. در ادامه آمار سهم بازار هر یک از ابزارها در جدول ۶-۲ ارائه شده است.

جدول ۶-۲ مقایسه سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی از کل ابزارهای بازار - مرداد و شهریور ۱۳۹۸

ابزار پذیرش	مرداد ۱۳۹۸		شهریور ۱۳۹۸	
	تعداد ابزار فعال سیستمی	سهم از بازار	تعداد ابزار فعال سیستمی	سهم از بازار
ابزار پذیرش اینترنتی	۹۷۹,۰۱۹	۱۰/۰۴%	۱,۰۳۷,۰۲۴	۱۰/۴۴%
ابزار پذیرش موبایلی	۱,۲۰۲,۸۶۶	۱۲/۳۳%	۱,۲۲۵,۱۷۴	۱۲/۳۶%
کارتخوان فروشگاهی	۷,۵۷۱,۸۵۵	۷۷/۶۳%	۷,۶۴۹,۴۱۴	۷۷/۱۸%
مجموع ابزارها	۹,۷۵۳,۷۴۰	۱۰۰/۰۰%	۹,۹۱۱,۶۱۲	۱۰۰/۰۰%

۴-۱-۲- عملکرد هر ابزار پذیرش به لحاظ تعداد و مبلغ تراکنش‌ها

سهم تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش نیز شاخص دیگری است که در شکل ۱-۲ نشان داده شده است. همانطور که مشخص است کارتخوان فروشگاه‌های با سهم ۸۷/۵۹ درصدی، بیشترین تعداد تراکنش را در بین سایر ابزارهای پذیرش داشته است و ابزار پذیرش موبایلی و ابزار پذیرش اینترنتی به ترتیب در جایگاه‌های بعدی قرار گرفته‌اند.

شکل ۱-۲ سهم هر یک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش‌ها - شهریور ۱۳۹۸

همانگونه که در شکل مشخص است، بیشترین سهم بازار تراکنش‌های شاپرکی در اختیار ابزار کارتخوان فروشگاه‌های می‌باشد. این در حالی است که عواملی مانند وجود محدودیت انجام تراکنش بر روی ابزار پذیرش موبایلی، تعداد بالای ابزار کارتخوان فروشگاه‌های، فراگیر بودن این ابزار، عدم نیاز این ابزار به تجهیزات مکمل دیگر نظیر کامپیوتر یا گوشی موبایل و عواملی از این دست را می‌توان از جمله عوامل تاثیر گذار بر تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های دانست. این در حالی است که به منظور استفاده از ابزار پذیرش اینترنتی، به بستر اینترنتی امن و در استفاده از ابزار پذیرش موبایل به وجود دستگاه گوشی تلفن همراه نیاز می‌باشد که ممکن است هنگام خرید در دسترس همگان قرار نداشته باشد. متوسط تعداد تراکنش به ازای هر یک از ابزارها در جدول ۲-۷ به خوبی قابل ملاحظه می‌باشد.

جدول ۷-۲ شاخص تعداد متوسط تراکنش‌ها به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - شهریور ۱۳۹۸

ابزار پذیرش	تعداد ابزار فعال سیستمی	تعداد تراکنش‌ها	تعداد تراکنش به ازای هر ابزار
ابزار پذیرش اینترنتی	۱,۰۳۷,۰۲۴	۱۴۲,۷۲۹,۸۲۰	۱۳۸
ابزار پذیرش موبایلی	۱,۲۲۵,۱۷۴	۱۴۲,۸۴۴,۹۱۷	۱۱۷
کارتخوان فروشگاهی	۷,۶۴۹,۴۱۴	۲,۰۱۴,۷۰۰,۹۹۴	۲۶۳
مجموع ابزارها	۹,۹۱۱,۶۱۲	۲,۳۰۰,۲۷۵,۷۳۱	۲۳۲

متوسط تراکنش هر ابزار پذیرش شاپرکی در شهریور ۱۳۹۸، ۲۳۲ تراکنش می‌باشد که این تعداد نسبت به مقدار مشابه در ماه گذشته کاهش ۹/۴۷ واحدی (۳/۹۲٪- درصدی) را تجربه نموده است. بیشترین کاهش متوسط تعداد تراکنش مربوط به کارتخوان فروشگاهی می‌باشد. در شهریور ماه متوسط تعداد تراکنش‌های اینترنتی با کاهش ۱/۸۹ درصدی از ۱۴۰ تراکنش در مرداد ماه ۱۳۹۸ به ۱۳۸ تراکنش رسیده است. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار پذیرش موبایلی ۱۱۷ تراکنش است که این مقدار نسبت به ماه گذشته با کاهش ۲/۴۷ واحدی همراه بوده است. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار کارتخوان فروشگاهی نیز با ۱۰/۸۱ واحد کاهش نسبت به مرداد ۱۳۹۸ به ۲۶۳ عدد در شهریور ماه رسیده است. در ادامه طی جدول ۸-۲ به بررسی شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزار پذیرش فعال سیستمی پرداخته شده است.

جدول ۸-۲ شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - شهریور ۱۳۹۸

ابزار پذیرش	تعداد ابزار فعال سیستمی	مجموع مبلغ تراکنش‌ها (میلیون ریال)	سرنانه مبلغ تراکنش‌های هر ابزار پذیرش (میلیون ریال)
ابزار پذیرش اینترنتی	۱,۰۳۷,۰۲۴	۲۵۵,۸۵۲,۸۰۰	۲۴۶/۷۲
ابزار پذیرش موبایلی	۱,۲۲۵,۱۷۴	۹,۳۶۴,۴۴۴	۷/۶۴
کارتخوان فروشگاهی	۷,۶۴۹,۴۱۴	۲,۲۴۰,۱۴۶,۴۸۹	۲۹۲/۸۵
مجموع ابزارها	۹,۹۱۱,۶۱۲	۲,۵۰۵,۳۶۳,۷۳۲	۲۵۲/۷۷

متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار پذیرش اینترنتی در شهریور ۱۳۹۸ ماه با افزایش ۲/۵۱ میلیون ریالی به ۲۴۶/۷۲ میلیون ریالی رسیده است. متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار پذیرش موبایلی با افزایش ۰/۰۵ میلیون ریالی نسبت به مرداد ماه به ۷/۶۴ میلیون ریالی به ازای هر ابزار در شهریور ماه رسیده است. متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار

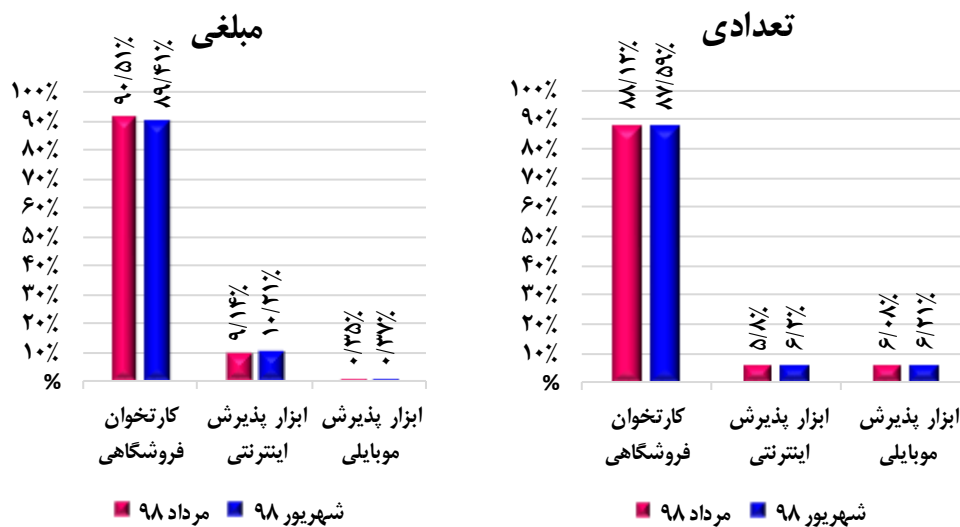
کارتخوان فروشگاهی نیز با توجه به جدول ۲-۸ نزدیک به ۲۹۲/۸۵ میلیون ریال می‌باشد که این میزان نیز نسبت مرداد ماه ۱۹/۹۶ میلیون ریال کاهش را تجربه نموده است.

همانگونه که مشاهده می‌گردد، جدول ۲-۹ حاوی اطلاعات متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش است. بر اساس این جدول تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به طور متوسط کمترین ارزش ریالی را داشته و ابزار کارتخوان فروشگاهی از این منظر رتبه نخست را دارد.

جدول ۲-۹ شاخص متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش - شهریور ۱۳۹۸

ابزار پذیرش	تعداد تراکنش‌ها (عدد)	مجموع مبلغ تراکنش‌ها (میلیون ریال)	متوسط مبلغ هر تراکنش در هر ابزار (میلیون ریال)
ابزار پذیرش اینترنتی	۱۴۲,۷۲۹,۸۲۰	۲۵۵,۸۵۲,۸۰۰	۱/۷۹
ابزار پذیرش موبایلی	۱۴۲,۸۴۴,۹۱۷	۹,۳۶۴,۴۴۴	۰/۰۷
کارتخوان فروشگاهی	۲,۰۱۴,۷۰۰,۹۹۴	۲,۲۴۰,۱۴۶,۴۸۹	۱/۱۱
مجموع ابزارها	۲,۳۰۰,۲۷۵,۷۳۱	۲,۵۰۵,۳۶۳,۷۳۲	۱/۰۹

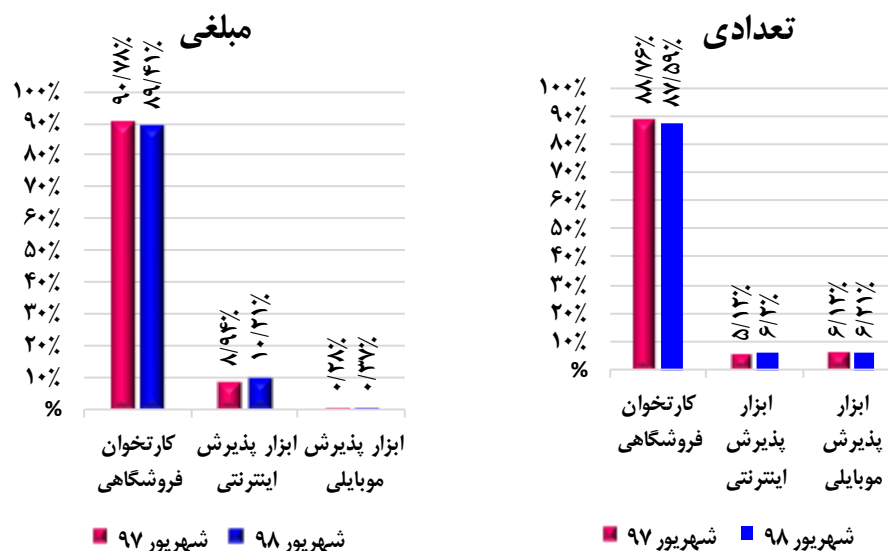
اطلاعات مربوط به تغییرات سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های هر ابزار پذیرش، در ماه‌های مرداد و شهریور ۱۳۹۸ در شکل ۲-۲ ترسیم شده است.

شکل ۲-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - مرداد و شهریور ۱۳۹۸

همانگونه که در شکل ۲-۲ ملاحظه می‌شود، سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های در شهریور ۱۳۹۸ نسبت به مرداد ماه به ترتیب کاهش ۰/۵۴ و کاهش ۱/۱۰ درصدی داشته است. تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی در شهریور ۱۳۹۸ نسبت به مرداد به ترتیب افزایش ۰/۴۱ و افزایش ۱/۰۸ درصدی را تجربه نموده‌اند در بررسی تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی نیز افزایش ۰/۱۳ درصدی در تعداد تراکنش‌ها و افزایش ۰/۲۵ درصدی در مبلغ تراکنش‌ها مشهود می‌باشد.

شکل ۳-۲ تغییرات سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ازای هر نوع ابزار پذیرش برای شهریور ۱۳۹۸ و مقایسه آن با شهریور ۱۳۹۷ را نشان می‌دهند.

شکل ۳-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - شهریور ۱۳۹۷ و ۱۳۹۸

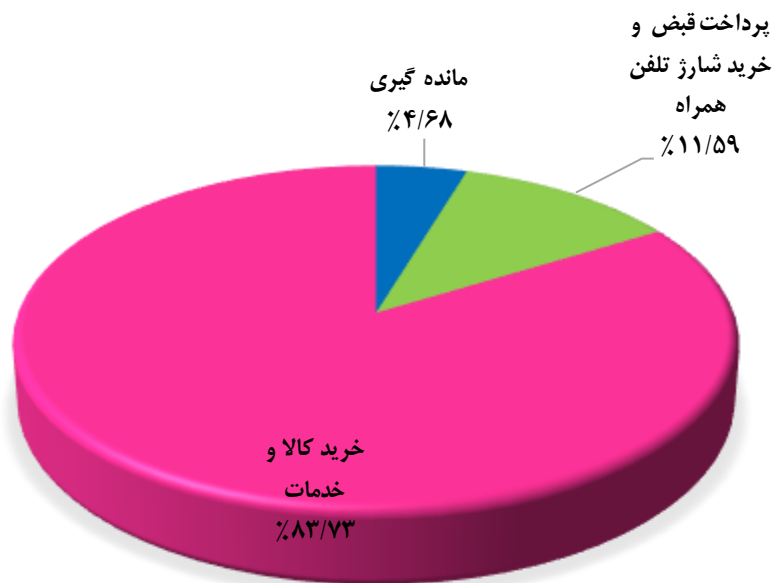
همانگونه که در شکل ۳-۲ مشاهده می‌گردد، تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های در شهریور ۱۳۹۸ نسبت به شهریور ۱۳۹۷ به ترتیب با کاهش ۱/۱۸ و کاهش ۱/۳۶ درصدی همراه بوده است. تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به ترتیب افزایش ۱/۰۸ درصدی و افزایش ۱/۲۷ درصدی را تجربه نموده است. همچنین در زمان مشابه تعداد تراکنش ابزار پذیرش موبایلی با افزایش ۰/۰۹ درصدی همراه بوده و مبلغ تراکنش‌های این ابزار نیز با افزایش ۰/۰۸۹ درصدی همراه بوده است.

۵-۱-۲- عملکرد شاپرک به ازای نوع خدمت

شبکه پرداخت الکترونیک کارتی سه خدمت "خرید کالا و خدمات"، "پرداخت قبض و خرید شارژ" و "مانده‌گیری" را به جامعه ارائه می‌نماید.

در این راستا شکل ۲-۴ و شکل ۲-۵ به ترتیب نسبت تعدادی و مبلغی هر یک از انواع خدمات ارائه شده را در کل شبکه پرداخت نشان می‌دهد.

شکل ۲-۴ مبین آن است که در شهریور ۱۳۹۸، ۸۳/۷۳ درصد خدمات ارائه شده توسط شبکه شاپرک از نوع خدمت "خرید کالا و خدمات" بوده که با توجه به شکل ۲-۶ نسبت به ماه گذشته این سهم افزایش ۰/۰۷ درصدی داشته است. همانگونه که مشاهده می‌گردد، خدمت "مانده‌گیری" با ۴/۶۸ درصد سهم، کمترین سهم از کل خدمات در بین خدمات ارائه شده داشته است.

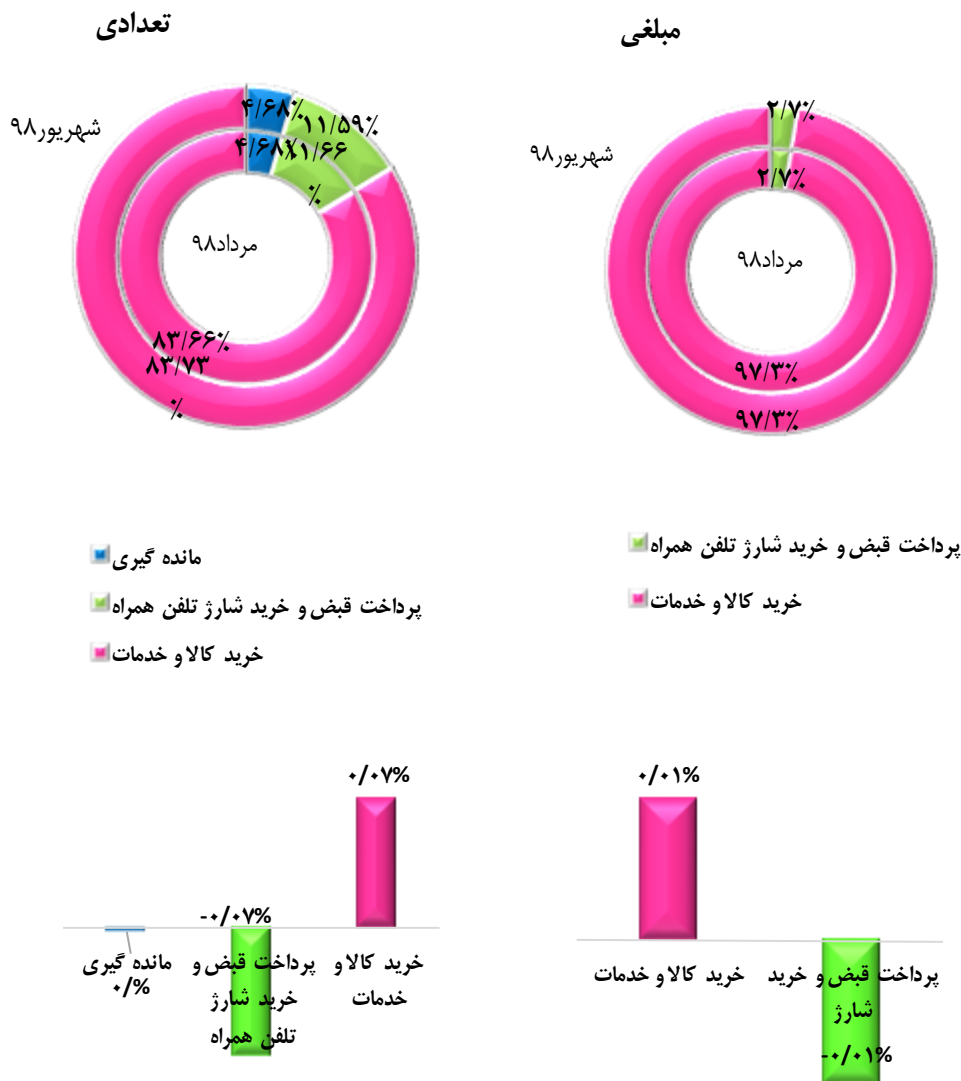
شکل ۲-۴ سهم تعدادی انواع خدمات ارائه شده شاپرک - شهریور ۱۳۹۸

شکل ۵-۲ نشان می‌دهد که ۹۷/۳۰ درصد مبلغ خدمات ارائه شده در ماه شهریور ۱۳۹۸ مربوط به خدمت "خرید کالا و خدمات" بوده است و خدمت "مانده‌گیری" نیز به دلیل عدم اثر مالی بر مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت، سهم مبلغی صفر را دارا بوده است.

شکل ۵-۲ سهم انواع خدمات از مبلغ تراکنش‌ها - شهریور ۱۳۹۸

برای بررسی تغییرات تعدادی و مبلغی در انواع خدمات به صورت ماهانه، شکل ۶-۲ ترسیم شده است. دو شکل دایره‌ای سهم هر یک از خدمات از کل و شکل‌های میله‌ای اختلاف سهم خدمات در این دوره یک ماهه را نشان می‌دهد.

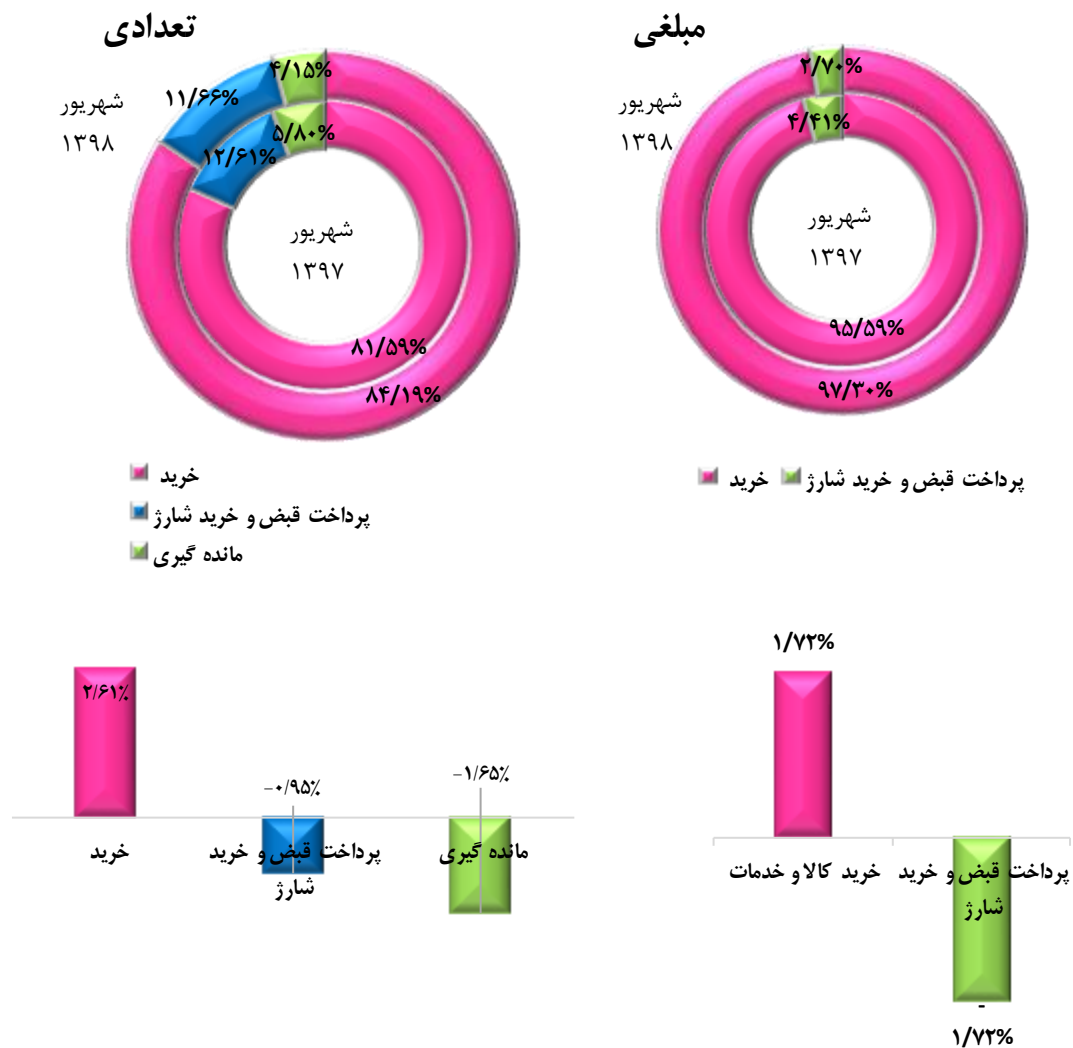

شکل ۲-۶ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی انواع خدمات - مرداد و شهریور ۱۳۹۸

در شکل ۲-۶ ملاحظه می‌شود که نسبت به مرداد ماه، سهم تعدادی خدمات "خرید کالا و خدمات" از کل تراکنش‌ها با افزایش همراه بوده، خدمت "پرداخت قبض و خرید شارژ" از کل تراکنش‌ها کاهش داشته و خدمت "مانده‌گیری" با کاهش مواجه بوده است. سهم تعدادی تراکنش‌های "خرید کالا و خدمات" نسبت به ماه گذشته افزایش ۰/۰۷ درصدی، "پرداخت قبض و خرید شارژ" کاهش ۰/۰۷ درصدی و سهم تعدادی تراکنش‌های مانده‌گیری " با کاهش ۰/۰۰ درصدی مواجه بوده است. سهم مبلغی تراکنش‌های "خرید کالا

و خدمات" نیز در شهریور ماه با افزایش ۰/۰۱ درصدی همراه بوده است که میزان افزایش یافته از سهم مبلغی تراکنش‌های "پرداخت قبض و خرید شارژ" کاسته شده است.

در شکل ۷-۲ این موضوع در مقایسه با ماه مشابه سال گذشته یعنی شهریور ۱۳۹۷ بررسی شده است.

شکل ۷-۲ مقایسه نسبت مبلغی و تعدادی انواع خدمات - شهریور ۱۳۹۷ و شهریور ۱۳۹۸

بر اساس شکل ۷-۲ ملاحظه می‌شود همزمان با رشد ۲/۶۱ درصدی سهم تعداد تراکنش‌های "خرید کالا و خدمات" در شهریور ۱۳۹۸ نسبت به شهریور ۱۳۹۷، سهم مبلغی آن به میزان ۱/۷۲ درصد افزایش داشته است.

تعداد تراکنش‌های "پرداخت قبض و خرید شارژ" در قیاس نقطه به نقطه با کاهش ۰/۹۵- درصدی همراه بوده است. همچنین تعداد تراکنش‌های مانده‌گیری نیز کاهش ۱/۶۵- درصدی را تجربه نموده است.

۲-۲- نفوذ منطقه‌ای

شاخص نفوذ منطقه‌ای بیانگر سرانه ابزارهای پذیرش و تعداد تراکنش‌های هر ابزار در کل کشور و در هر استان است. این شاخص معیاری برای سنجش فراگیر شدن خدمات پرداخت الکترونیک کارتی در مناطق مختلف کشور است.

۱-۲-۲- ضریب نفوذ ابزار پذیرش فعال سیستمی

آمار تعداد کل هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی شبکه شاپرک و سرانه آن به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال^{۱۱} مصرف‌کننده خدمات کارت در کل کشور (ضریب نفوذ ابزار پذیرش) در جدول ۲-۱ ارائه شده است.

همانطور که ملاحظه می‌شود ضریب نفوذ مجموع ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در شهریور ۱۶۶۱/۵۰ ابزار به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال در کشور بوده است. بیشترین میزان نفوذ این ابزارها متعلق به کارتخوان فروشگاه‌های با تعداد ۱,۲۸۲/۲۸ به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال در کشور می‌باشد و کمترین آن به ابزار پذیرش اینترنتی اختصاص دارد که به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر صرفاً ۱۷۳/۸۴ ابزار پذیرش اینترنتی در کشور وجود دارد. به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال کشور نیز ۲۰۵/۳۸ ابزار پذیرش موبایلی نیز در کشور وجود دارد. شایان توجه است که بر خلاف کارتخوان فروشگاه‌های، امکان دسترسی از نقاط مختلف کشور به ابزار

^{۱۱} آمار جمعیت افراد بالای ۱۸ سال در هر استان، از بخش نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن در سال ۱۳۹۵ از شبکه ملی آمار استخراج شده است.

پذیرش اینترنتی و موبایلی برای انجام پرداخت‌ها میسر بوده است. این در حالی است که ماهیت پرداخت وجوه با استفاده از ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی به نسبت ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌هایی که نیازمند حضور فیزیکی کارت در محل می‌باشد، متفاوت است.

جدول ۱۰-۲ ضریب نفوذ ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در کشور به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال - شهریور ۱۳۹۸

ابزار پذیرش	تعداد ابزار	جمعیت بالای ۱۸ سال در کشور	ضریب نفوذ هر ابزار به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر
ابزار پذیرش اینترنتی	۱,۰۳۷,۰۲۴	۵۹,۶۵۴,۷۴۲	۱۷۳/۸۴
ابزار پذیرش موبایلی	۱,۲۲۵,۱۷۴		۲۰۵/۳۸
کارتخوان فروشگاه‌ها	۷,۶۴۹,۴۱۴		۱,۲۸۲/۲۸
کل ابزارها	۹,۹۱۱,۶۱۲		۱,۶۶۱/۵۰

در شهریور ۱۳۹۸ بیش از ۱,۶۶۱ ابزار شاپرکی به ازای هر ۱۰ هزار نفر جمعیت بالای ۱۸ سال کشور وجود دارد که از این تعداد ۱,۲۸۲ ابزار، ابزار کارتخوان فروشگاه‌هایی می‌باشد. همچنین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی نیز به ازای هر ۱۰ هزار نفر بالای ۱۸ سال در کشور به ترتیب ۱۷۴ و ۲۰۵ ابزار می‌باشد.

۲-۲-۲ - سرانه تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در کشور

آمار تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش و نیز سرانه تراکنش‌های هر یک از این ابزارها به ازای افراد بالای ۱۸ سال را در شهریور ماه سال جاری در جدول ۱۱-۲ ارائه گردیده است.

جدول ۱۱-۲ سرانه تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش به ازای جمعیت بالای ۱۸ سال کل کشور - شهریور ۱۳۹۸

ابزار پذیرش	تعداد تراکنش‌ها	جمعیت بالای ۱۸ سال در کشور	سرانه تراکنش‌های هر ابزار
ابزار پذیرش اینترنتی	۱۴۲,۷۲۹,۸۲۰	۵۹,۶۵۴,۷۴۲	۲/۳۹
ابزار پذیرش موبایلی	۱۴۲,۸۴۴,۹۱۷		۲/۳۹
کارتخوان فروشگاه‌ها	۲,۰۱۴,۷۰۰,۹۹۴		۳۳/۷۷
کل ابزارها	۲,۳۰۰,۲۷۵,۷۳۱		۳۸/۵۶

همانطور که در جدول ۲-۱۱ ملاحظه می‌شود به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال، در شهریور ماه سال جاری ۳۸/۵۶ عدد تراکنش پرداخت الکترونیکی صورت گرفته است و بیشترین سرانه تعداد تراکنش متعلق به کارتخوان فروشگاهی با ۳۳/۷۷ تراکنش برای هر فرد بالای ۱۸ سال بوده است.

۳-۲-۲- تعداد و تعداد سرانه کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان

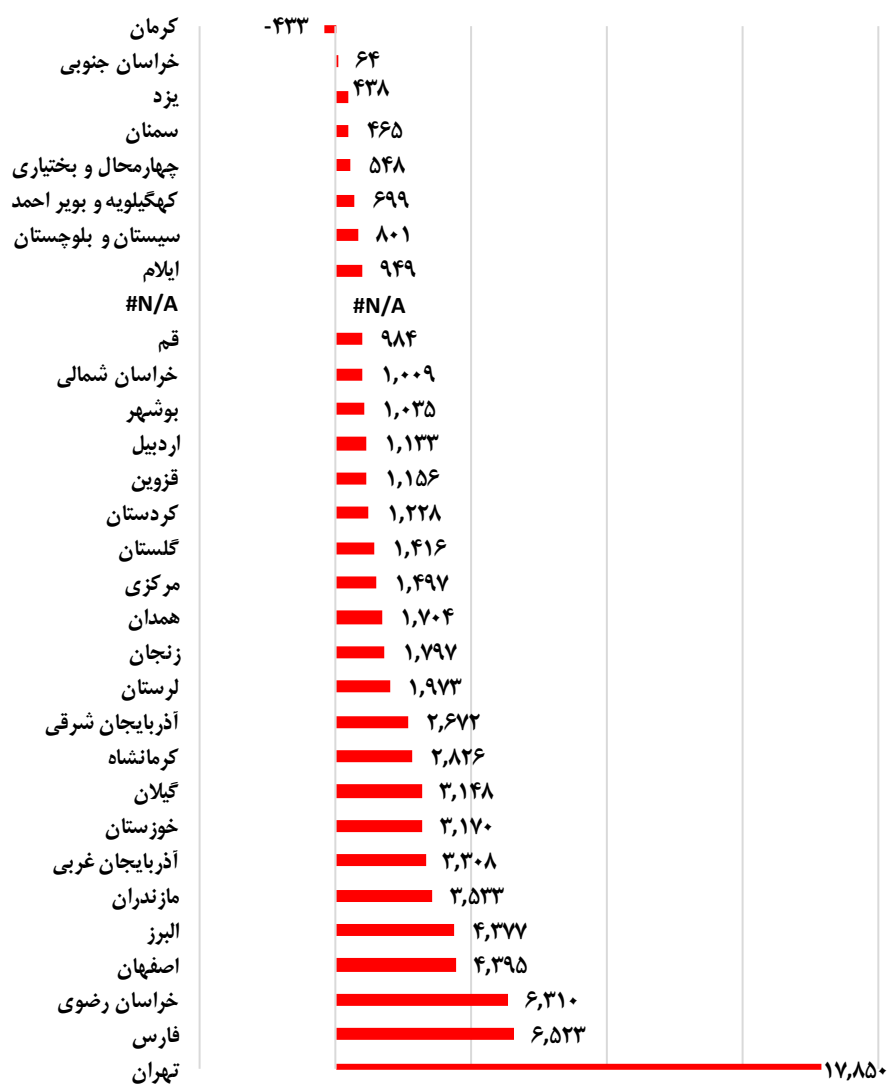
در این بخش به منظور بررسی نحوه توزیع و میزان نفوذ ابزارهای پذیرش، تعداد و سرانه هر یک از ابزارهای فعال سیستمی در استان‌های مختلف مورد بررسی قرار می‌گیرد. شایان توجه است که برخلاف کارتخوان فروشگاهی، خدمات ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی لزوماً به منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و از سایر نقاط کشور نیز امکان استفاده از خدمات این ابزارها فراهم است. بنابراین سرانه ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی برای هر استان معنای دقیقی نداشته و صرفاً تعداد توزیع شده این دو ابزار پذیرش در بخش بعدی مورد توجه قرار می‌گیرد. اطلاعات مربوط به تعداد توزیع شده کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در ۵ استان دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال و تغییرات آن در شهریور ۱۳۹۸ نسبت به مرداد ماه در جدول ۲-۱۲ ارائه شده است.

جدول ۲-۱۲ پنج استان دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی - مرداد و شهریور ۱۳۹۸

نام استان	مرداد ۱۳۹۸	شهریور ۱۳۹۸	میزان تغییرات	درصد تغییرات
تهران	۱,۵۸۵,۶۱۰	۱,۶۰۳,۴۶۰	۱۷,۸۵۰	۱/۱۳%
خراسان رضوی	۵۷۹,۲۸۵	۵۸۵,۵۹۵	۶,۳۱۰	۱/۰۹%
اصفهان	۵۳۳,۲۲۹	۵۳۷,۶۲۴	۴,۳۹۵	۰/۸۲%
فارس	۴۵۵,۴۲۸	۴۶۱,۹۵۱	۶,۵۲۳	۱/۴۳%
خوزستان	۳۸۴,۵۴۶	۳۸۷,۷۱۶	۳,۱۷۰	۰/۸۲%

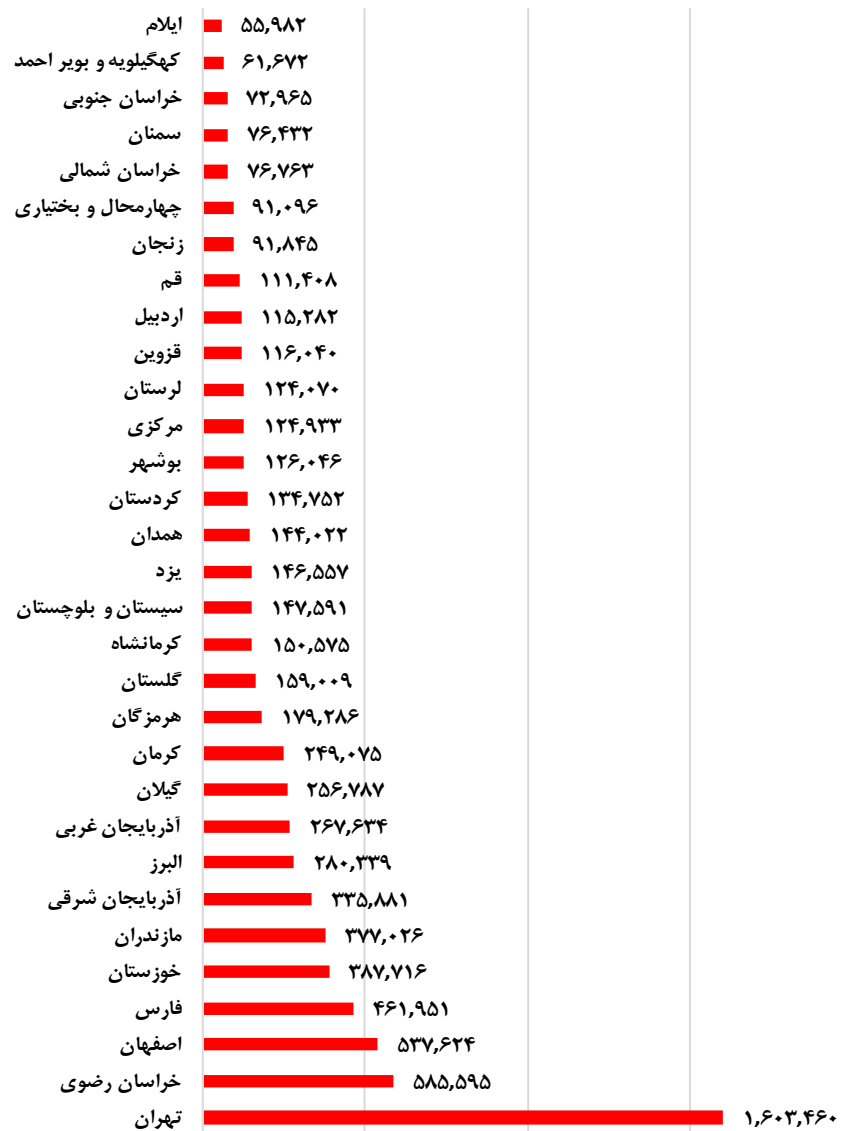
همانگونه که در جدول ۱۲-۲ مشاهده می‌گردد، استان‌های تهران، خراسان رضوی، اصفهان، فارس و خوزستان به ترتیب دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال در شهریور ۱۳۹۸ بوده‌اند.

بر اساس اطلاعات جدول ۱۲-۲، شکل ۸-۲ تغییرات تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر یک از استان‌ها را در شهریور ۱۳۹۸ نسبت به مرداد ماه نشان می‌دهد.

شکل ۸-۲ تغییر در تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان - شهریور نسبت به مرداد ۱۳۹۸

در شهریور ۱۳۹۸ بیشترین افزایش در تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال با #NA #NA متعلق به استان #NA می‌باشد. شکل ۲-۹ تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در استان‌های کشور را نشان می‌دهد و مبین آن است که همچنان بیشترین تعداد این ابزار با اختلاف زیادی نسبت به سایر استان‌ها، در استان تهران توزیع شده است.

شکل ۲-۹ تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر استان - شهریور ۱۳۹۸

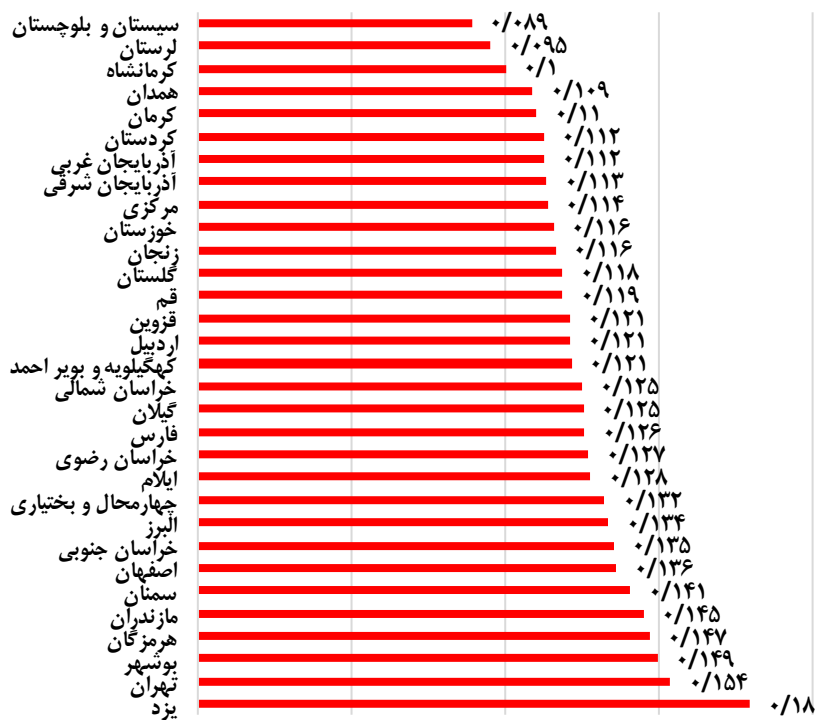
در ادامه توزیع کارتخوان فروشگاه‌ها به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال که متقاضی استفاده از خدمات پرداخت الکترونیک هستند، در هر استان مورد بررسی قرار گرفته است. اطلاعات مربوط به تعداد سرانه این ابزار پذیرش به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر یک از استان‌های کشور، در جدول ۲-۱۳ ارائه شده است.

جدول ۲-۱۳ سرانه استانی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی به ازای افراد بالای ۱۸ سال - مرداد و شهریور ۱۳۹۸

تعداد سرانه ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی			
استان	مرداد ۹۸	شهریور ۹۸	درصد تغییرات
یزد	۰/۱۷۹	۰/۱۸۰	۰/۳۰٪
تهران	۰/۱۵۲	۰/۱۵۴	۱/۱۳٪
بوشهر	۰/۱۴۸	۰/۱۴۹	۰/۸۳٪
هرمزگان	۰/۱۴۶	۰/۱۴۷	۰/۵۵٪
مازندران	۰/۱۴۴	۰/۱۴۵	۰/۹۵٪
سمنان	۰/۱۴۰	۰/۱۴۱	۰/۶۱٪
اصفهان	۰/۱۳۵	۰/۱۳۶	۰/۸۲٪
خراسان جنوبی	۰/۱۳۵	۰/۱۳۵	۰/۰۹٪
البرز	۰/۱۳۱	۰/۱۳۴	۱/۵۹٪
چهارمحال و بختیاری	۰/۱۳۲	۰/۱۳۲	۰/۶۱٪
ایلام	۰/۱۲۶	۰/۱۲۸	۱/۷۲٪
خراسان رضوی	۰/۱۲۶	۰/۱۲۷	۱/۰۹٪
فارس	۰/۱۲۴	۰/۱۲۶	۱/۴۳٪
گیلان	۰/۱۲۴	۰/۱۲۵	۱/۲۴٪
خراسان شمالی	۰/۱۲۳	۰/۱۲۵	۱/۳۳٪
کهگیلویه و بویر احمد	۰/۱۲۰	۰/۱۲۱	۱/۱۵٪
اردبیل	۰/۱۲۰	۰/۱۲۱	۰/۹۹٪
قزوین	۰/۱۲۰	۰/۱۲۱	۱/۰۱٪
قم	۰/۱۱۸	۰/۱۱۹	۰/۸۹٪
گلستان	۰/۱۱۷	۰/۱۱۸	۰/۹۰٪
زنجان	۰/۱۱۴	۰/۱۱۶	۲/۰۰٪
خوزستان	۰/۱۱۵	۰/۱۱۶	۰/۸۲٪
مرکزی	۰/۱۱۲	۰/۱۱۴	۱/۲۱٪

تعداد سرانه ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی			
۰/۸۰٪	۰/۱۱۳	۰/۱۱۲	آذربایجان شرقی
۱/۲۵٪	۰/۱۱۲	۰/۱۱۱	آذربایجان غربی
۰/۹۲٪	۰/۱۱۲	۰/۱۱۱	کردستان
-۰/۱۷٪	۰/۱۱۰	۰/۱۱۰	کرمان
۱/۲۰٪	۰/۱۰۹	۰/۱۰۸	همدان
۱/۹۱٪	۰/۱۰۰	۰/۰۹۸	کرمانشاه
۱/۶۲٪	۰/۰۹۵	۰/۰۹۴	لرستان
۰/۵۵٪	۰/۰۸۹	۰/۰۸۸	سیستان و بلوچستان

در شکل ۱-۲ سرانه تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی هر استان قابل ملاحظه می‌باشد.

شکل ۱-۲ سرانه تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی هر استان به ازای افراد بالای ۱۸ سال - شهریور ۱۳۹۸

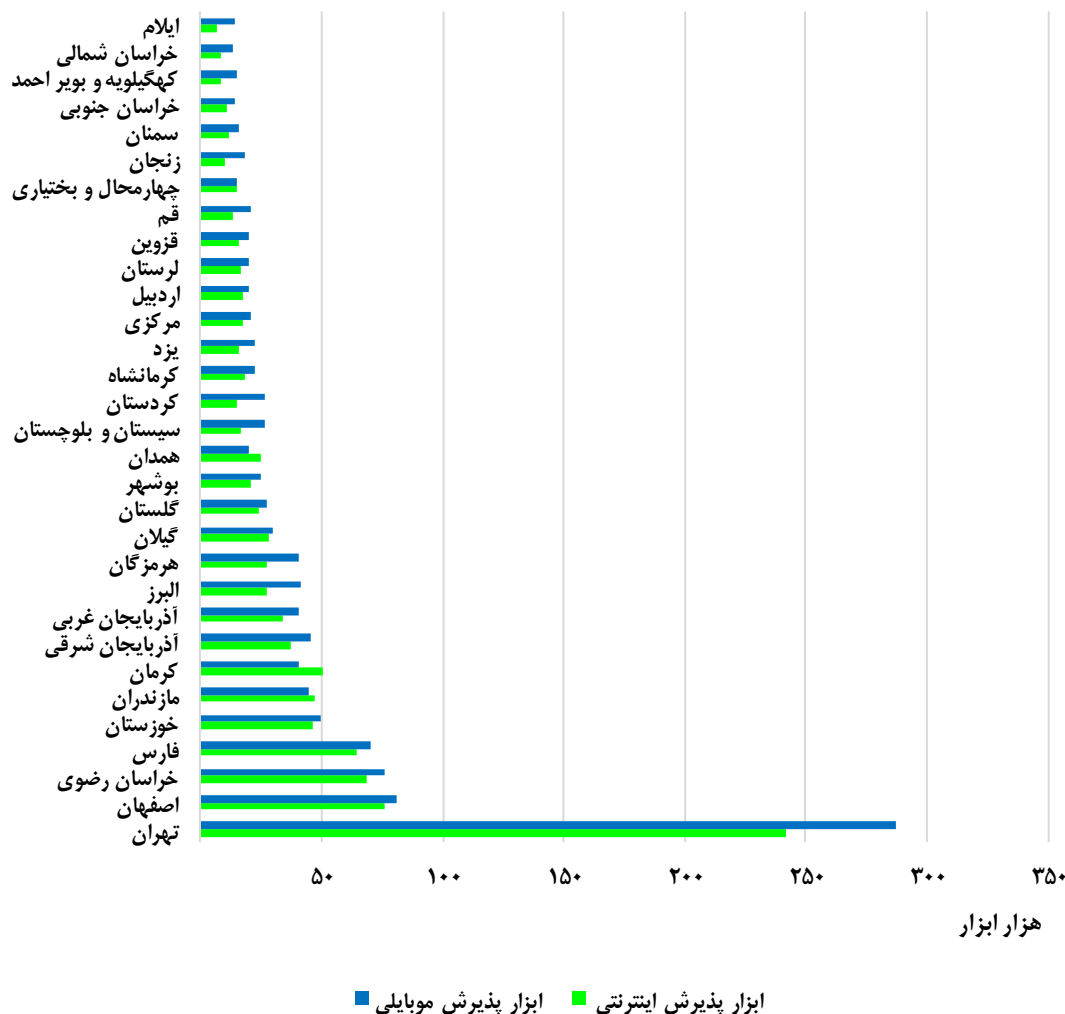
همانگونه که مشاهده می‌گردد، بیشترین تعداد سرانه کارتخوان فروشگاهی به ترتیب به استان‌های یزد، تهران و بوشهر و کمترین آن به ترتیب به استان‌های سیستان و بلوچستان، لرستان و کرمانشاه تعلق گرفته است. لازم به ذکر است که به منظور انجام محاسبات سرانه ابزار کارتخوان فروشگاهی هر استان از جمعیت بالای

۱۸ سال کشور بر اساس سرشماری سال ۱۳۹۵ استفاده شده است. بر همین اساس در شهریور ۱۳۹۸، تعداد سرانه ابزار کارتخوان فروشگاه‌های در کل کشور ۰/۱۲۸۲ عدد به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال (۱،۲۸۲ ابزار به ازای هر ۱۰،۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال) بوده است.

۴-۲-۲- تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی

همانطور که قبلاً ذکر شد، امکان استفاده از ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی برای انجام عملیات پرداخت الکترونیکی (بر خلاف کارتخوان فروشگاه‌های) به دلیل اینکه نیاز به حضور فیزیکی ابزار کارت ندارد، لزوماً به منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و از سایر نقاط کشور نیز امکان استفاده از خدمات این ابزارهای پذیرش میسر می‌باشد. لذا محاسبه تعداد سرانه این ابزارها برای بررسی، معنای دقیقی نداشته و تنها تعداد این ابزارها در استان‌های کشور بررسی می‌شود. شایان ذکر است که این اطلاعات بر مبنای آدرس و استان ثبت شده در اطلاعات پذیرندگان ابزار پذیرش موبایلی و ابزار پذیرش اینترنتی محاسبه شده است.

تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی به تفکیک استان‌های محل استقرار پذیرندگان ثبت شده در سویچ شاپرک، در شکل ۲-۱۱ ترسیم شده است.

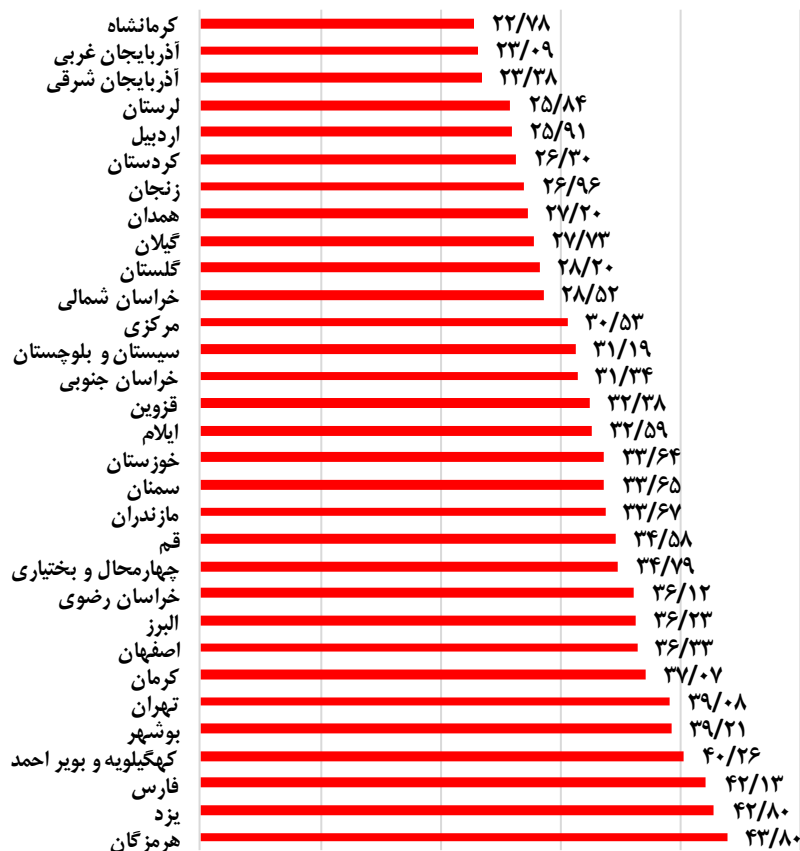
شکل ۲-۱۱ تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در استان‌های کشور - شهریور ۱۳۹۸

شکل ۲-۱۱ مبین آن است بیشترین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی به ترتیب در اختیار استان‌های تهران، اصفهان و خراسان رضوی می‌باشد.

۵-۲-۲- تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها در استان‌های کشور

استفاده از ابزارهای پذیرشی که در انجام عملیات پرداخت الکترونیکی نیازی به ارائه فیزیک کارت بانکی ندارد (یعنی ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی) بر خلاف کارتخوان فروشگاه‌ها لزوماً به منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و انجام تراکنش به وسیله این ابزارها (که هر یک از پذیرندگان آن به یک استان خاص تعلق

دارند) از نقاط مختلف کشور امکان پذیر است. به همین دلیل شکل زیر به منظور نمایش تعداد سرانه تراکنش‌ها صرفاً برای ابزار کارتخوان فروشگاه‌های (که موقعیت محلی برای آن معنی دار بوده) در استان‌های مختلف برای شهریور ۱۳۹۸ ترسیم شده است.

شکل ۲-۱۲ تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان - شهریور ۱۳۹۸

همانطور که در شکل ۲-۱۲ ملاحظه می‌شود استان‌های هرمزگان، یزد و فارس در سه جایگاه برتر تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان، قرار گرفته‌اند و کرمانشاه، آذربایجان غربی و آذربایجان شرقی کمترین تعداد تراکنش‌های این ابزار را در شهریور ۱۳۹۸ داشته‌اند.

۲-۳- شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها

در این قسمت به بررسی دقیق‌تر مبالغ تراکنش‌ها پرداخته می‌شود. بدین منظور ابتدا دامنه مبلغی تراکنش‌های هر سه ابزار پذیرش به تفکیک ارائه شده و سپس نسبت دهکی برای کل ابزارهای پذیرش و نیز دهک‌های قیمتی به تفکیک هر خدمت و به طور هم‌زمان به تفکیک نوع ابزار ارائه می‌شود.

۱-۳-۲- دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزارهای پذیرش شبکه

در این بخش از گزارش شکل دامنه مبلغی تراکنش‌های هر سه ابزارهای پذیرش یعنی "کارتخوان فروشگاه‌های"، "ابزار پذیرش موبایلی" و "ابزار پذیرش اینترنتی" در شهریور ماه ۱۳۹۸ ترسیم شده و مورد بررسی قرار می‌گیرد. بر اساس شکل ۱-۱۳ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های ترسیم شده است. این بازه‌ها با توجه به نحوه محاسبه کارمزد بانک پذیرنده تقسیم‌بندی شده‌اند، چراکه سهم کارمزدی بانک پذیرنده به ازای تراکنش‌های با مبالغ:

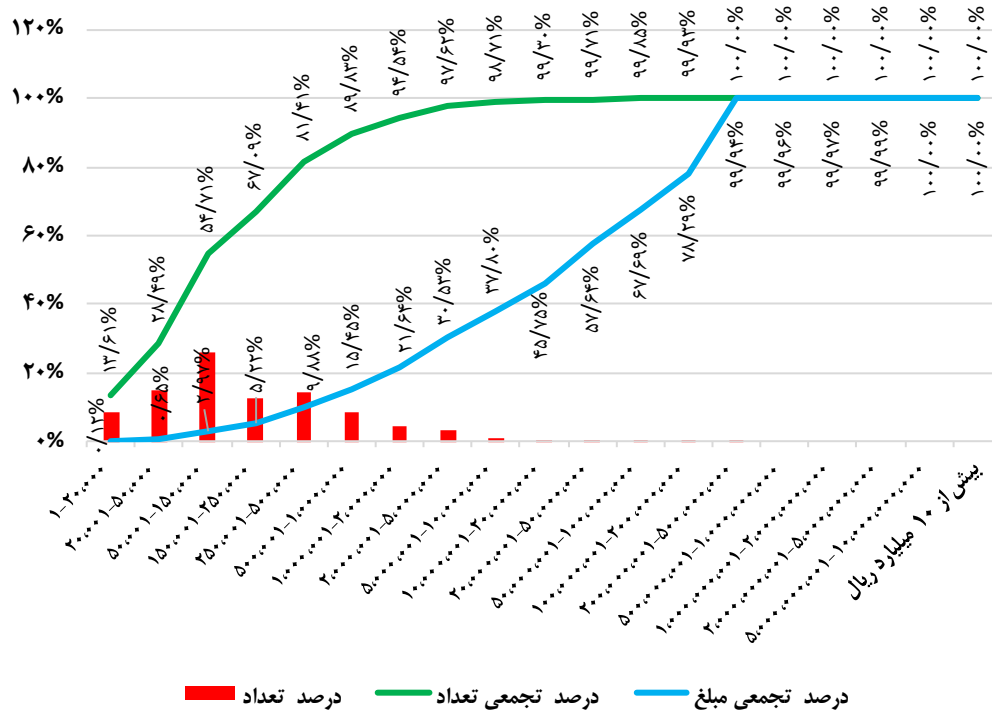
- زیر ۵۰,۰۰۰ ریال
- بین ۵۰,۰۰۱ تا ۲۵۰,۰۰۰ ریال
- بالای ۲۵۰,۰۰۰ ریال

محاسبه می‌گردد.

سهم تراکنش‌های مانده‌گیری از کل تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های ۵/۰۰ درصد می‌باشد. همانگونه که از اطلاعات موجود در شکل ۲-۱۳ مشخص است در شهریور ماه ۱۳۹۸:

- بیشترین تعداد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های دارای مبلغی بین ۵۰,۰۰۱ تا ۱۵۰,۰۰۰ ریال بوده است.
- ۲۳/۴۹ درصد تعداد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های، مبلغ زیر ۵۰,۰۰۰ ریال را داشته‌اند.
- ۳۸/۶۰ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های، در بازه مبلغی ۵۰,۰۰۱ تا ۲۵۰,۰۰۰ ریال بوده‌اند.

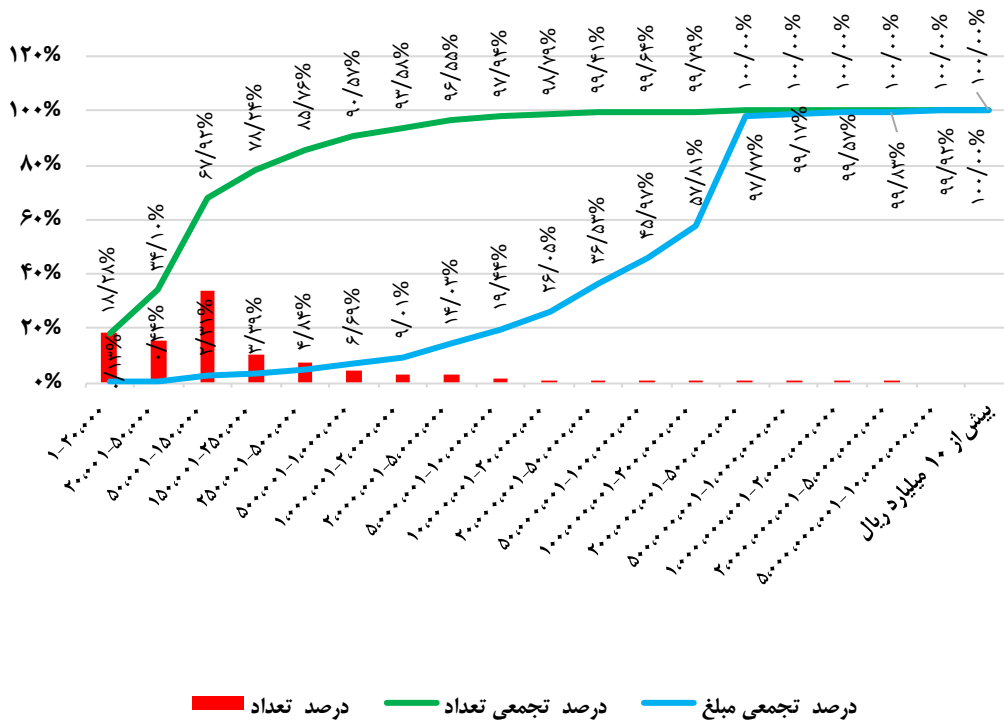
● ۳۲/۹۱ درصد تراکنش‌ها با مبلغ بالای ۲۵۰,۰۰۰ ریال انجام گرفته‌اند.

شکل ۲-۱۳ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های (بر حسب ریال) - شهریور ۱۳۹۸

در شهریور ماه ۱۳۹۸، تعداد تراکنش‌های با مبلغ زیر ۵۰,۰۰۰ ریال در ابزار کارتخوان فروشگاه‌های برابر با ۴۷۳,۲۵۹,۸۳۸ عدد تراکنش بوده است. همچنین تعداد تراکنش‌های با مبلغ بین ۵۰,۰۰۱ ریال و ۲۵۰,۰۰۰ ریال برابر با ۷۷۷,۷۵۴,۳۱۲ عدد تراکنش بوده و کل تعداد تراکنش‌های با مبلغ بالای ۲۵۰,۰۰۱ ریال برابر با ۶۶۲,۹۷۴,۸۱۳ عدد تراکنش می‌باشد. با توجه به نمودار دامنه مبلغی ابزار کارتخوان فروشگاه‌های می‌توان بیان نمود که بیش از ۹۰ درصد تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های دارای مبلغ کمتر از ۵ میلیون ریال می‌باشد.

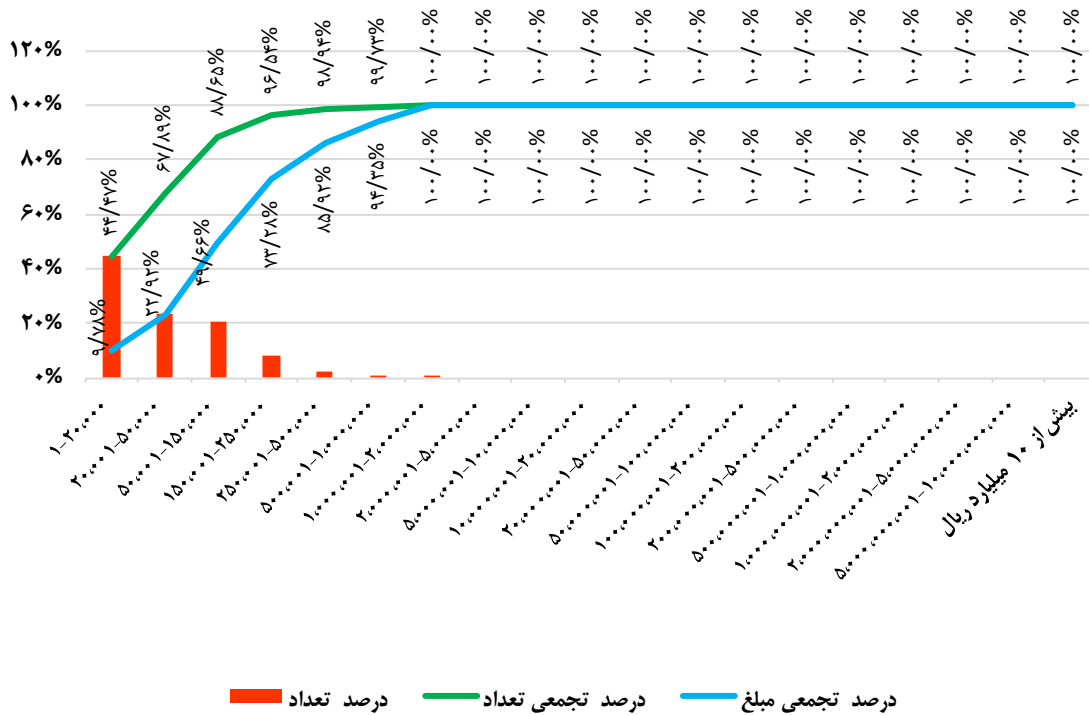
شکل ۲-۱۴ ترسیم‌کننده دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی است.

شکل ۲-۱۴ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی (بر حسب ریال) - شهریور ۱۳۹۸

دامنه مبلغی تراکنش‌های انجام شده توسط ابزار پذیرش اینترنتی، مبین آن است بیشترین تعداد تراکنش‌ها در بازه ۵۰،۰۰۱ تا ۱۵۰،۰۰۰ ریال قرار گرفته‌اند و این بازه ۳۳/۸۲ درصد از کل تراکنش‌ها را در بر می‌گیرد. در این ابزار پذیرش حدود ۷۸/۲۴ درصد کل تراکنش‌ها دارای مبلغ کمتر از ۲۵۰،۰۰۰ هزار ریال هستند.

شکل ۲-۱۵ نیز دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی را نمایش می‌دهد.

شکل ۲-۱۵ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایل (بر حسب ریال) - شهریور ۱۳۹۸

در بررسی شکل ۲-۱۵ که مربوط به دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد، شرایط کاملاً متفاوت با ابزار پذیرش اینترنتی و کارتخوان فروشگاهی بوده است، به نحوی که ۴۴/۴۷ درصد مجموع تراکنش‌ها دارای مبلغ کمتر از ۲۰,۰۰۰ ریال و ۶۷/۸۹ درصد تراکنش‌ها دارای مبلغ کمتر از ۵۰,۰۰۰ ریال بوده‌اند. با توجه با استفاده عموم جامعه از کارت‌های شارژ با مبلغ در حدود ۵۰,۰۰۰ ریالی و همچنین اقبال فراوان ابزار پذیرش موبایلی به منظور تهیه کارت‌های شارژ اپراتورهای مختلف، می‌توان حضور حداکثری تراکنش‌های موبایلی در دامنه مبلغی کمتر از ۵۰,۰۰۰ ریال را توجیه نمود. شایان ذکر است که با توجه به ممنوعیت ارائه خدمت خرید کالا و خدمات با استفاده ابزار پذیرش موبایلی در دی ماه ۱۳۹۴ از سوی بانک مرکزی ج.ا.ا.، شکل فوق صرفاً نمایشی از دامنه مبلغی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه توسط ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد. نکته قابل توجه در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه توسط ابزار پذیرش موبایلی، اعمال محدودیت سقف مبلغی ۲ میلیون ریالی می‌باشد که شکل ۲-۱۵ به خوبی نمایانگر انجام تراکنش‌ها با مبلغ حداکثر تا این سقف می‌باشد.

۲-۳-۲- نسبت متوسط ارزش دهک دهم به دهک اول تراکنش‌ها

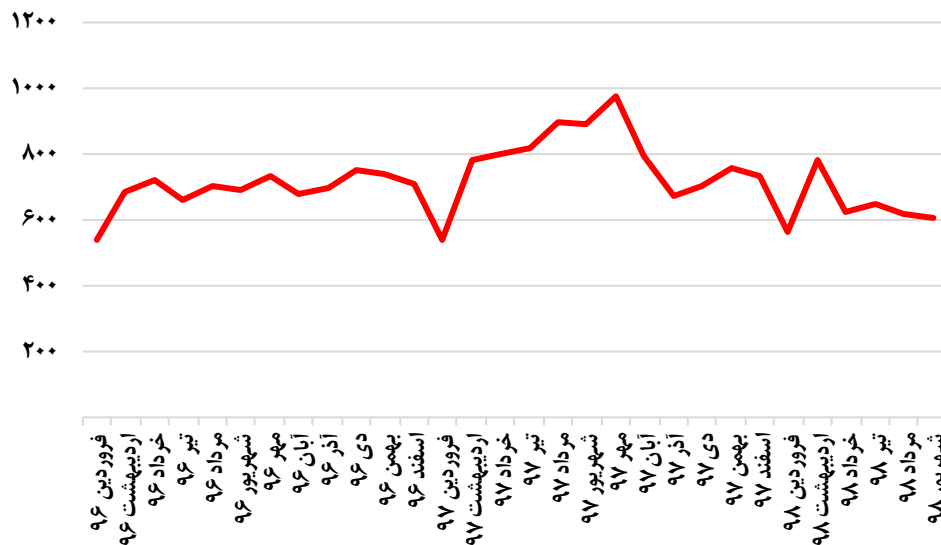
در این بخش شاخص نسبت دهکی^{۱۲} به منظور اندازه‌گیری نابرابری در توزیع ارزش‌هایی نظیر درآمد، ثروت و ... محاسبه می‌شود. محاسبه این نسبت برای مبلغ تراکنش‌ها، بیانگر توزیع نابرابری مبلغی تراکنش‌های پرداخت الکترونیک کارتی می‌باشد که روند کاهشی آن در طول زمان نشان‌دهنده حذف تراکنش‌های با مبالغ بسیار ریز و یا بسیار بزرگ تعریف می‌شود. جدول ۲-۱۲ شاخص نسبت دهکی مبلغ تراکنش‌های شبکه شاپرک را در شهریور ماه ۱۳۹۸ در مقایسه با ماه گذشته و نیز ماه مشابه سال ۱۳۹۷ ارائه نموده است.

جدول ۲-۱۴ مقایسه تغییرات ماهانه و نقطه به نقطه شاخص نسبت دهکی

مقایسه نسبت دهکی	مقایسه ماهانه		مقایسه نقطه به نقطه	
	مرداد ۱۳۹۸	شهریور ۱۳۹۸	درصد تغییرات	درصد تغییرات
میانگین مبالغ تراکنش دهک دهم (ریال)	۹.۹۰۵.۱۳۲/۱۵	۹.۶۶۸.۲۸۶/۱۷	-۲/۳۹٪	۱۲.۴۳۸.۸۱۱/۷۸
میانگین مبالغ تراکنش دهک اول (ریال)	۱۶.۰۵۸/۰۲	۱۵.۹۱۷/۷۹	-۰/۸۷٪	۱۴.۰۰۶/۰۴
نسبت دهکی	۶۱۶/۸۳	۶۰۷/۳۹	-۱/۵۳٪	۸۸۸/۱۰
				۹.۶۶۸.۲۸۶/۱۷
				۱۵.۹۱۷/۷۹
				۶۰۷/۳۹

ملاحظه می‌شود که نسبت دهکی در مقایسه نقطه به نقطه رشد ۳۱/۶۱- درصدی و در قیاس ماهانه نیز رشد ۱/۵۳- درصدی داشته است. در قیاس ماهانه، متوسط مبلغی تراکنش‌های دهک دهم رشد ۲/۳۹- درصدی و متوسط مبلغی دهک اول نیز رشد ۰/۸۷- درصدی را تجربه نموده است که در نهایت منجر به رشد ۱/۵۳- درصدی نسبت متوسط قیمت دهک دهم به دهک اول شده است در قیاس ماهانه شده است.

^{۱۲} تراکنش‌های دوره مورد بررسی به ۱۰ دهک با تعداد تراکنش مساوی تقسیم شده و مورد بررسی قرار گرفته است.

شکل ۲-۱۶ روند نسبت متوسط مبالغ دهک دهم به دهک اول قیمتی

با توجه به شکل ۲-۱۶، نسبت دهکی در شهریور ۱۳۹۸ نسبت به مرداد ماه روند کاهشی داشته است، به طوری که نسبت دهکی در شهریور ۱۳۹۸ نسبت به مرداد رشد $۹/۴۵$ - واحدی را تجربه نموده است.

۳-۲-۳ بررسی دهک‌های قیمتی هر خدمت به تفکیک ابزار پذیرش

در این بخش به منظور بررسی دقیق‌تر مبالغ تراکنش‌ها، دهک‌های قیمتی هر دو خدمت "خرید کالا و خدمات" و "پرداخت قبض و خرید شارژ" به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش ارائه شده است.

جدول ۲-۱۵ اطلاعات مربوط به متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت "خرید کالا و خدمات" را به تفکیک ابزارهای پذیرش ارائه نموده است.

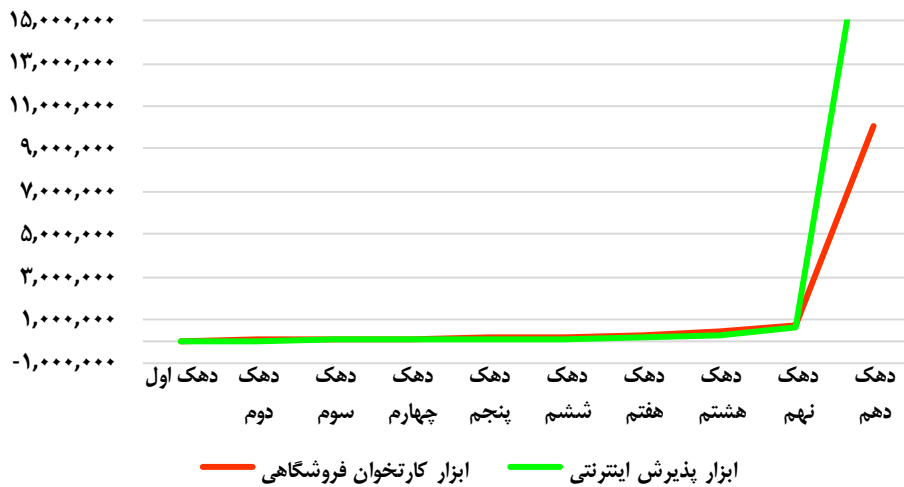
جدول ۲-۱۵ متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت خرید کالا و خدمات به ازای هر ابزار پذیرش

متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)		دهک قیمتی
ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار کارتخوان فروشگاه	
۱۰.۶۲۱/۲۹	۱۶.۸۷۳/۹۹	دهک اول
۲۲.۷۴۳/۲۲	۳۹.۰۵۷/۵۹	دهک دوم
۴۴.۶۴۹/۴۹	۵۸.۹۷۷/۳۷	دهک سوم
۷۹.۲۷۵/۰۹	۹۰.۵۴۲/۸۱	دهک چهارم
۱۰۶.۷۸۰/۱۷	۱۲۵.۶۵۷/۵۰	دهک پنجم
۱۲۲.۰۶۷/۳۲	۱۸۲.۰۰۹/۳۲	دهک ششم
۱۴۵.۲۵۵/۳۸	۲۶۵.۳۶۷/۲۳	دهک هفتم
۲۳۲.۵۶۵/۶۱	۴۰۷.۲۲۴/۰۴	دهک هشتم
۶۴۶.۵۷۴/۲۲	۷۷۵.۳۲۸/۸۱	دهک نهم
۲۲.۳۷۲.۲۶۳/۷۷	۱۰.۰۹۷.۴۱۷/۱۸	دهک دهم

* ارائه خدمت خرید کالا و خدمات از طریق ابزار پذیرش موبایلی ممنوع و متوقف شده است.

با توجه به اطلاعات جدول فوق ملاحظه می‌شود که متوسط مبلغ تراکنش‌های خرید کالا و خدمات در دهک آخر قیمتی در ابزار پذیرش اینترنتی بالاتر از ابزار کارتخوان فروشگاه است، این امر مؤید این موضوع است که ابزار پذیرش اینترنتی ابزار مطلوب انجام تراکنش‌های خرید در دهک دهم می‌باشد. در خدمت خرید کالا و خدمات اعداد جدول مبین آن است که به طور متوسط ۹۰ درصد تراکنش‌ها (۹ دهک) در ابزارهای کارتخوان فروشگاه و اینترنتی مربوط به خرید کالا و خدمات با مبلغ کمتر از ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریالی بوده است.

اطلاعات جدول ۲-۱۵ در شکل ۲-۱۷ برای مقایسه بهتر ترسیم شده است.

شکل ۲-۱۷ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت خرید کالا و خدمات - شهریور ۱۳۹۸

در شکل ۲-۱۷ به علت نمایش بهتر، متوسط مبلغ دهک دهم به ۱۵,۰۰۰,۰۰۰ ریال محدود شده است تا اختلاف متوسط قیمت ابزارها در دهک‌های دیگر قابل تشخیص باشد. در این ماه متوسط مبلغ دهک دهم تراکنش‌های خرید کالا و خدمات توسط ابزار پذیرش اینترنتی ۲۲,۳۷۲,۲۶۳/۷۷ ریال بوده است.

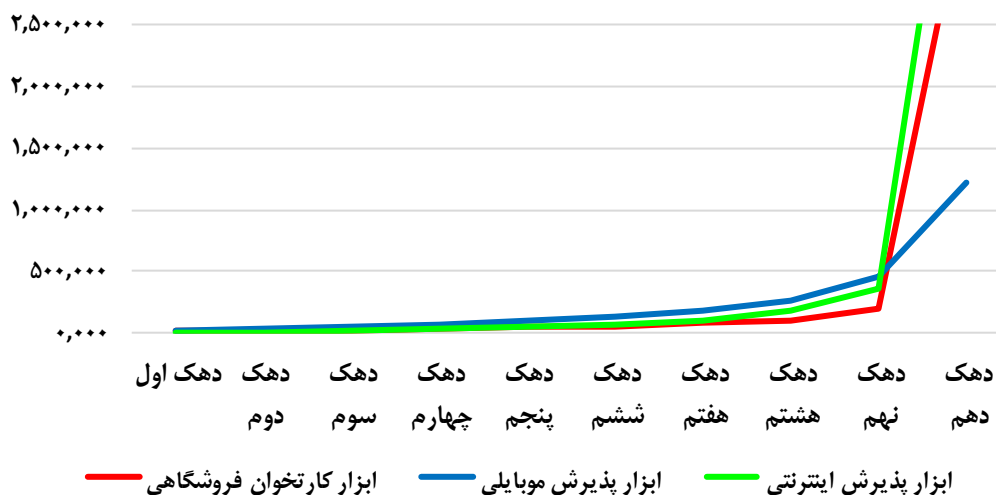
جدول ۲-۱۶ اطلاعات مربوط به متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت "پرداخت قبض و خرید شارژ" را به تفکیک ابزارهای پذیرش ارائه نموده است.

جدول ۲-۱۶ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه به ازای هر ابزار پذیرش

متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)			دهک قیمتی
ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار کارتخوان فروشگاهی	
۹,۸۱۸/۳۹	۱۳,۰۸۹/۵۵	۱۵,۳۲۷/۲۹	دهک اول
۱۲,۹۷۱/۷۱	۳۰,۷۰۱/۴۹	۲۰,۰۰۰/۰۰	دهک دوم
۲۰,۴۰۸/۳۷	۴۷,۹۳۱/۳۴	۲۰,۰۰۰/۰۰	دهک سوم
۲۹,۶۲۲/۵۱	۷۰,۷۶۱/۱۹	۲۹,۳۰۶/۲۴	دهک چهارم
۵۱,۳۸۱/۶۴	۱۰۰,۱۹۶/۹۷	۵۰,۰۰۰/۰۰	دهک پنجم
۷۲,۵۳۱/۴۵	۱۳۲,۲۵۷/۵۸	۵۰,۰۰۰/۰۰	دهک ششم

متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)			دهک قیمتی
ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار کارتخوان فروشگاهی	
۱۰۹,۳۰۰/۷۲	۱۷۶,۸۴۸/۴۸	۸۴,۶۴۹/۰۷	دهک هفتم
۱۹۱,۱۰۱/۶۲	۲۵۹,۶۲۱/۲۱	۱۰۲,۹۷۱/۷۱	دهک هشتم
۳۵۸,۰۰۸/۸۳	۴۵۸,۰۳۰/۳۰	۲۰۷,۳۰۴/۶۸	دهک نهم
۴,۹۷۹,۹۴۰/۷۹	۱,۲۲۹,۰۶۳/۶۴	۳,۶۲۶,۳۱۳/۴۸	دهک دهم

با توجه به اطلاعات جدول ۲-۱۶ به نظر می‌رسد که از ابزار کارتخوان فروشگاهی و نیز ابزار پذیرش موبایلی به طور عمده برای خرید کارت‌های شارژ تلفن همراه اعتباری نیز استفاده می‌شود. به طوری که بیشترین تعداد تراکنش از نوع خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه صورت گرفته توسط کارتخوان فروشگاهی، خرید کارت شارژ ۲۰,۰۰۰ ریالی بوده است که به طور متوسط ۳۰ درصد تراکنش‌های این ابزار (دو دهک قیمتی) را در بر می‌گیرد و ۱۰ درصد تراکنش‌های این خدمت (یک دهک قیمتی) با مبلغ ۵۰,۰۰۰ ریالی انجام گرفته است. این در حالی است که به طور متوسط ۱۰ درصد تراکنش‌های این خدمت (یک دهک قیمتی) در ابزار پذیرش موبایلی با مبلغ ۲۰,۰۰۰ ریالی انجام شده است. به عبارتی این طور به نظر می‌رسد که به طور متوسط حداقل ۴۰ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی و ۱۰ درصد تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی مربوط به خرید کارت شارژ تلفن همراه اعتباری بوده است. مقایسه متوسط مبالغ هر دهک مبین آن است که در دهک‌های پایانی اختلاف متوسط مبالغ ابزار پذیرش اینترنتی با دو ابزار دیگر در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه قابل ملاحظه است. از جمله علل بیشتر بودن متوسط مبلغ دهک‌های مختلف در ابزار پذیرش اینترنتی، استفاده اکثر نهادهای متولی دریافت مالیات و عوارض از درگاه‌های اینترنتی می‌باشد. شکل ۲-۱۸ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه را به تفکیک ابزارهای پذیرش نشان می‌دهد.

شکل ۱۸-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه - شهریور ۱۳۹۸

در شکل ۱۸-۲ به علت نمایش بهتر، دهک دهم به ۲,۵۰۰,۰۰۰ ریال محدود شده است تا اختلاف متوسط قیمت ابزارها در دهک‌های دیگر قابل تشخیص باشد. متوسط مبلغ دهک دهم خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ در ابزار پذیرش اینترنتی حدود ۴,۹۷۹,۹۴۰/۷۹ ریال و متوسط مبلغ دهک دهم تراکنش‌های این خدمت در ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها در حدود ۳,۶۲۶,۳۱۳/۴۸ ریال بوده است. این در حالی است که در ابزار پذیرش موبایلی متوسط مبلغ دهک دهم حدود ۱,۲۲۹,۰۶۳/۶۴ ریال بوده است که نسبت به دو ابزار پذیرش دیگر، به طور قابل ملاحظه‌ای کمتر است.

**کیفیت انجام خدمات پرداخت
الکترونیک کارتی**

۳- کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارت

ارتقای کیفیت خدمات ارائه شده اصلی‌ترین هدف شرکت‌های ارائه‌دهنده آن خدمات می‌باشد؛ چرا که ارتقای کیفیت خدمت ارائه شده افزایش مطلوبیت و رضایت‌مندی مصرف‌کننده را به دنبال خواهد داشت. شرکت شاپرک نیز در راستای وظایف نظارتی خود، به دنبال افزایش کیفیت انجام خدمات ارائه شده در شبکه و انجام صحیح پرداخت‌ها می‌باشد. کاهش خطاها و تراکنش‌های ناتمام از یک سو و افزایش دسترس‌پذیری حس شده خدمات و دسترس‌پذیری زمانی از سوی دیگر منجر به بهبود عملکرد شاپرک می‌گردد در ادامه شاخص‌هایی برای سنجش این هدف ارائه می‌گردد.

۱-۳- سهم تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها

یکی از اصلی‌ترین برنامه‌های شرکت شاپرک، تلاش برای کاهش وقوع خطاهای شبکه و افزایش نسبت تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها می‌باشد. در حال حاضر در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی، خطاها در پنج گروه "خطای صادرکنندگی"^{۱۳}، "خطای پذیرندگی"^{۱۴}، "خطای شاپرکی"^{۱۵}، "خطای کاربری"^{۱۶} و "خطای کسب و کار"^{۱۷} طبقه‌بندی می‌شوند. جدول ۱-۳ اطلاعات مربوط به تعداد تراکنش‌های موفق و ناموفق (خطادار) کل شبکه شاپرک را نشان می‌دهد که این بررسی حکایت از سهم ۹۱/۵۳ درصدی تراکنش‌های موفق و ۸/۴۷ درصدی خطاهای رخ داده در شهریور ۹۸ دارد.

جدول ۱-۳ تعداد و سهم تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها - شهریور ۹۸

نوع تراکنش	تعداد	سهم از کل تراکنش‌ها
تراکنش‌های موفق	۲,۳۰۰,۲۷۵,۷۳۱	۹۱/۵۳%
تراکنش‌های ناموفق	۲۱۲,۹۱۲,۹۶۰	۸/۴۷%
تعداد کل تراکنش‌ها	۲,۵۱۳,۱۸۸,۶۹۱	۱۰۰/۰۰%

۲-۳- آنالیز خطاهای تراکنش‌ها

همانطور که ذکر گردید، خطاهای تراکنش‌ها انواع مختلفی دارند که اطلاعات مربوط به آمار تعدادی هر یک از انواع خطا در دو ماه مرداد و شهریور ۱۳۹۸ در جدول ۲-۳ ارائه شده است. اطلاعات مندرج در این جدول تغییرات مربوط به هر یک از انواع تراکنش‌های موفق و ناموفق را نشان می‌دهد.

^{۱۳} علت خطا بانک صادر کننده یا شبکه شتاب می‌باشد.

^{۱۴} علت خطا سوئیچ شرکت ارائه کننده خدمات پرداخت می‌باشد.

^{۱۵} علت خطا سوئیچ شرکت شاپرک می‌باشد.

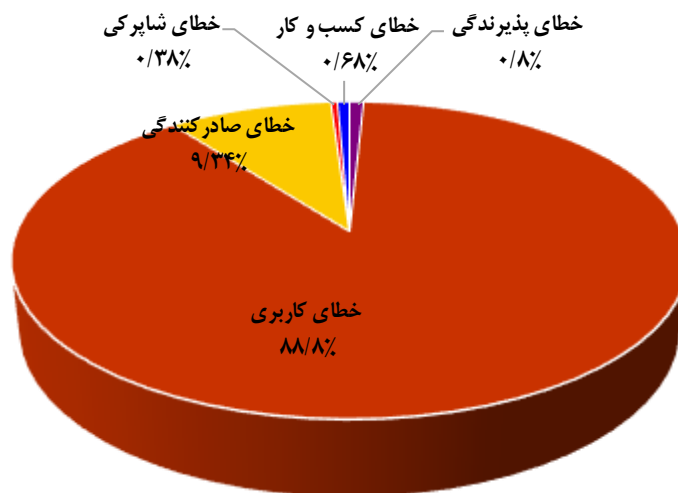
^{۱۶} علت خطا کاربران شبکه پرداخت الکترونیکی (دارندگان کارت) می‌باشد.

^{۱۷} رخداد خطا بر اثر راهبری سیستم و بدون دخالت ذینفعان می‌باشد.

جدول ۲-۳ مقایسه تعداد تراکنش‌ها و خطاها - مرداد ۱۳۹۸ و شهریور ۱۳۹۸

نوع تراکنش و انواع خطا	مرداد ۱۳۹۸	شهریور ۱۳۹۸	درصد تغییرات
ناموفق	خطای پذیرندگی	۱،۶۶۰،۹۲۶	۲/۶۶%
	خطای کاربری	۱،۷۷،۴۹۵،۲۵۳	۶/۵۲%
	خطای صادرکنندگی	۱۶،۴۳۰،۲۰۶	۲۰/۹۹%
	خطای شاپرکی	۸۳۹،۰۵۲	-۳/۹۱%
	خطای کسب و کار	۱،۹۰۷،۸۹۵	-۲۳/۹۶%
تعداد کل تراکنش‌های ناموفق	۱۹۸،۳۳۳،۳۳۲	۲۱۲،۹۱۲،۹۶۰	۷/۳۵%
موفق	تعداد کل تراکنش‌های موفق	۲،۳۵۵،۹۷۹،۷۳۰	-۲/۳۶%
	تعداد کل تراکنش‌ها	۲،۵۵۴،۳۱۳،۰۶۲	-۱/۶۱%

بر اساس اطلاعات جدول ۲-۳ ملاحظه می‌شود که در شهریور ماه ۱۳۹۸ تعداد خطاها در گروه خطاهای پذیرندگی و کسب و کار با کاهش همراه بوده است.

شکل ۳-۱ سهم هر یک از انواع خطا از مجموع تراکنش‌های ناموفق - شهریور ۱۳۹۸

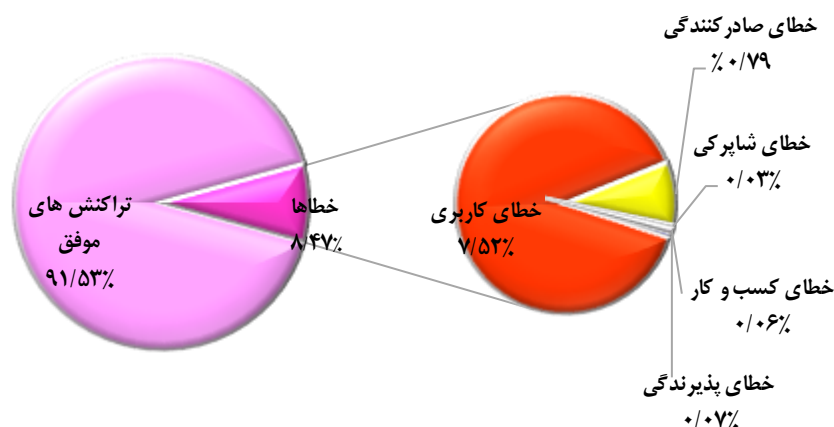
همچنین در راستای بررسی‌های انجام گرفته، اطلاعات جدول ۳-۳ حاکی از آن است که بروز خطای کاربری عمده‌ترین دلیل بروز خطاها بوده و ۸۸/۸۰ درصد از کل تراکنش‌های خطا را شامل می‌شود. این نوع خطا به

عملکرد شبکه پرداخت الکترونیک ارتباطی نداشته و ناشی از عملکرد دارنده کارت (نظیر کمبود موجودی یا فراموشی رمز) می‌باشد.

جدول ۳-۳ آنالیز خطاهای رخ داده در شبکه پرداخت الکترونیک کارت - شهریور ۱۳۹۸

سهم	تعداد	نوع تراکنش و انواع خطا	
۹۱/۵۳٪	۲,۳۰۰,۲۷۵,۷۳۱	تراکنش‌های موفق	موفق
۰/۰۷٪	۱,۷۰۵,۰۹۸	خطای پذیرندگی	ناموفق
۷/۵۲٪	۱۸۹,۰۷۲,۲۰۷	خطای کاربری	
۰/۷۹٪	۱۹,۸۷۸,۶۴۸	خطای صادرکنندگی	
۰/۰۳٪	۸۰۶,۲۶۳	خطای شاپرکی	
۰/۰۶٪	۱,۴۵۰,۷۴۴	خطای کسب و کار	
۱۰۰/۰۰٪	۲,۵۱۳,۱۸۸,۶۹۱	تعداد کل تراکنش‌ها	

در ادامه اطلاعات جدول ۳-۳ در شکل ۲-۳ به تصویر کشیده شده و سهم هر یک از انواع تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها در شکل آمده است.

شکل ۲-۳ سهم هر یک از انواع تراکنش‌های ناموفق و تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها - شهریور ۱۳۹۸

همانگونه که در شکل ۳-۲ فوق ملاحظه می‌شود، کمترین سهم در تراکنش‌های خطادار مربوط به خطای شاپرکی با سهم ۰/۰۳ درصدی از کل تراکنش‌ها بوده است. این نوع خطا سهم ۰/۳۸ درصدی را در بین تراکنش‌های خطادار داشته که در شکل ۳-۱ نشان داده شده است.

جهت بررسی تغییرات تراکنش‌های خطا در دو ماه متوالی بهتر است سهم انواع خطا نسبت به کل تراکنش‌های صورت گرفته در ماه مورد نظر، مورد قیاس قرار گیرد. لذا تغییر سهم تراکنش‌های خطا در دو ماه مرداد و شهریور ۱۳۹۸ در جدول ۳-۴ ارائه شده است.

جدول ۳-۴ قیاس سهم هر یک از انواع خطا - مرداد و شهریور ۱۳۹۸

تغییر سهم	سهم از کل تراکنش‌ها شهریور ۱۳۹۸	سهم از کل تراکنش‌ها مرداد ۱۳۹۸	نوع تراکنش و انواع خطا	
۰/۰۰۳%	۰/۰۷%	۰/۰۷%	خطای پذیرندگی	ناموفق
۰/۵۷۴%	۷/۵۲%	۶/۹۵%	خطای کاربری	
۰/۱۴۸%	۰/۷۹%	۰/۶۴%	خطای صادرکنندگی	
-۰/۰۰۱%	۰/۰۳%	۰/۰۳%	خطای شاپرکی	
-۰/۰۱۷%	۰/۰۶%	۰/۰۷%	کسب و کار	
۰/۷۰۷%	۸/۴۷%	۷/۷۶%	تعداد کل تراکنش‌های ناموفق	موفق
-۰/۷۰۷%	۹۱/۵۳%	۹۲/۲۴%	تعداد کل تراکنش‌های موفق	
-	۱۰۰/۰۰%	۱۰۰/۰۰%	تعداد کل تراکنش‌ها	

اطلاعات جدول ۳-۴ مبین کاهش سهم گروه‌های خطایی کاربری، صادرکنندگی، شاپرکی و کسب و کار در مقابل افزایش سهم تراکنش‌های گروه خطایی پذیرندگی از کل تراکنش‌های شهریور ۱۳۹۸ نسبت به مرداد ماه می‌باشد.

۳-۳- دسترسی پذیری حس شده خدمات

یکی از دلایل وجودی شرکت شاپرک و از مهم‌ترین اهداف آن، بهبود امکان دسترسی به خدمات و انجام تراکنش موفق در هر زمانی می‌باشد. برای سنجش میزان تحقق این هدف، شاخص دسترسی پذیری حس شده خدمات تعریف شده که سهم تراکنش‌های موفق سیستمی کل شبکه یا تراکنش‌های موفق سیستمی سوئیچ شاپرک را از کل تراکنش‌ها محاسبه می‌کند. در ادامه اطلاعات مربوط به شاخص دسترسی پذیری حس شده خدمات در جدول ۳-۵ ارائه شده است.

جدول ۳-۵ دسترسی پذیری حس شده خدمات شاپرک و کل شبکه پرداخت الکترونیک کارتی

شهریور ۱۳۹۸		مرداد ۱۳۹۸		شهریور ۱۳۹۷		تراکنش‌های موفق
دسترس پذیری حس شده	تعداد تراکنش	دسترس پذیری حس شده	تعداد تراکنش	دسترس پذیری حس شده	تعداد تراکنش‌ها	
۹۹/۰۵٪	۲,۴۸۹,۳۴۷,۹۳۸	۹۹/۱۸٪	۲,۵۳۳,۴۷۴,۹۸۳	۹۸/۱۸٪	۱,۹۹۴,۲۳۶,۴۵۸	تراکنش‌های موفق سیستمی کل شبکه پرداخت ^{۱۸}
۹۹/۹۷٪	۲,۵۱۲,۳۸۲,۴۲۸	۹۹/۹۷٪	۲,۵۵۳,۴۷۴,۰۱۰	۹۸/۱۸٪	۲,۰۳۰,۷۱۳,۰۱۲	تراکنش‌های موفق سیستمی شاپرکی ^{۱۹}
-	۲,۵۱۳,۱۸۸,۶۹۱	-	۲,۵۵۴,۳۱۳,۰۶۲	-	۲,۰۳۱,۲۹۳,۹۱۳	تعداد کل تراکنش

جدول ۳-۵ مبین در دسترس بودن ۹۹/۹۷ درصدی خدمات شرکت شاپرک در شهریور ۱۳۹۸ می‌باشد که نسبت به شهریور ۱۳۹۷ تغییر ۰/۸۸ درصدی و نسبت به مرداد ۱۳۹۸ رشد ۰/۱۳ درصدی داشته است.

^{۱۸} تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای کاربری و تراکنش‌های موفق کاربری هستند. خطاهای کاربری، تراکنش موفق سیستمی محسوب می‌شوند؛ چرا که نمایش دهنده‌ی نقصی در شبکه نیستند و به علت اشتباه کاربران یا انجام عملیات روزانه‌ی سیستم رخ داده‌اند.

^{۱۹} تراکنشی است که از دید سوئیچ شاپرک موفق است و کل تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارت به جز تراکنش‌های خطای شاپرکی را شامل می‌شود.

۴-۳- آنالیز تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه

شاخص میزان تراکنش‌های ناتمام^{۲۰} رخ داده در شبکه الکترونیک پرداخت کارتی و روند آن در طول زمان، یکی از شاخص‌هایی است که بر کیفیت انجام عملیات و رضایت از شبکه پرداخت اثرگذار است. لذا می‌بایست نسبت تعداد تراکنش‌های ناتمام به کل تراکنش‌ها روندی کاهشی داشته باشد. جدول ۳-۶ مقادیر این شاخص را ارائه نموده است.

جدول ۳-۶ درصد تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه پرداخت شاپرک - مرداد و شهریور ۱۳۹۸

تغییرات	شهریور ۱۳۹۸	مرداد ۱۳۹۸	تراکنش‌های ناتمام
-۱۳/۳۹%	۴۰۱،۹۰۹	۴۶۴،۰۳۲	تعداد تراکنش‌های ناتمام
-۲/۳۶%	۲،۳۰۰،۲۷۵،۷۳۱	۲،۳۵۵،۹۷۹،۷۳۰	تعداد کل تراکنش‌ها
-۰/۰۰۲۲%	۰/۰۱۷%	۰/۰۲۰%	نسبت تعداد تراکنش‌های ناتمام به کل تراکنش‌ها

*در گزارش‌های پیشین، از عنوان "تراکنش معوق" به جای "تراکنش ناتمام" استفاده شده بود

همانطور که در جدول ۳-۶ ملاحظه می‌شود تعداد تراکنش‌های ناتمام شهریور ماه نسبت به مرداد ماه با رشد ۱۳/۳۹- درصدی همراه بوده است. همزمان با رشد ۲/۳۶- درصدی تعداد تراکنش‌های موفق در شهریور ۱۳۹۸ نسبت به مرداد ماه، تعداد تراکنش‌های ناتمام نیز در این دوره با کاهش همراه بوده است. نسبت تراکنش‌های ناتمام به کل تراکنش‌های موفق در این ماه نسبت به ماه گذشته کاهش ۰/۰۰۲۲- درصدی را تجربه نموده است.

^{۲۰} تراکنش دارنده‌ی کارت که موفق کاربری بوده است و به ازای آن تراکنش درخواست واریز تا ۴۸ ساعت به سویچ شاپرک ارسال نشده است را تراکنش ناتمام می‌گویند (معادل تراکنش موفق کاربری با شناسه‌ی ۲۲۰۰ که تراکنش ۲۲۲۰ آن در مدت مجاز ارسال نشده است).

**بررسی عملکرد کلی شرکتهای
ارائه دهنده خدمات پرداخت**

۴- بررسی عملکرد کلی شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت

شاخص‌های معرفی شده در این بخش، گستره فعالیت هر یک از شرکت‌های PSP را در صنعت پرداخت الکترونیکی نشان می‌دهند که آگاهی از آن برای نهاد نظارتی شاپرک جزو ملزومات به‌شمار می‌رود؛ چرا که این نهاد سیاستگذار و ناظر می‌بایست به خوبی از نقش و سطح فعالیت هر یک از شرکت‌های مزبور اطلاع داشته باشد تا با نظارت بر عملکرد آن‌ها بتواند در هدایت صنعت پرداخت الکترونیک ایفای نقش نماید. همچنین این شاخص‌ها کمک شایان توجهی به مطالعه بازار هریک از شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت خواهد نمود.

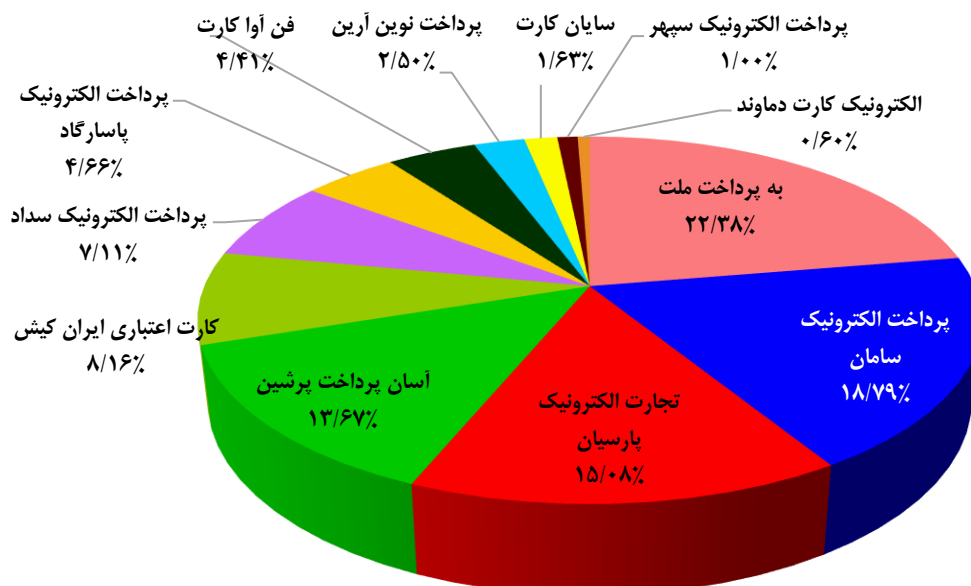
در این بخش عملکرد شرکت‌های PSP در دو حوزه اصلی مورد بررسی قرار می‌گیرد که اولین حوزه عملکرد کلی شرکت‌ها در شبکه پرداخت را مورد بررسی قرار داده و در بخش دوم به‌طور ویژه عملکرد این شرکت‌ها در بازار کارتخوان فروشگاهی تحلیل می‌شود.

۴-۱- بررسی عملکرد کلی شرکت‌های PSP

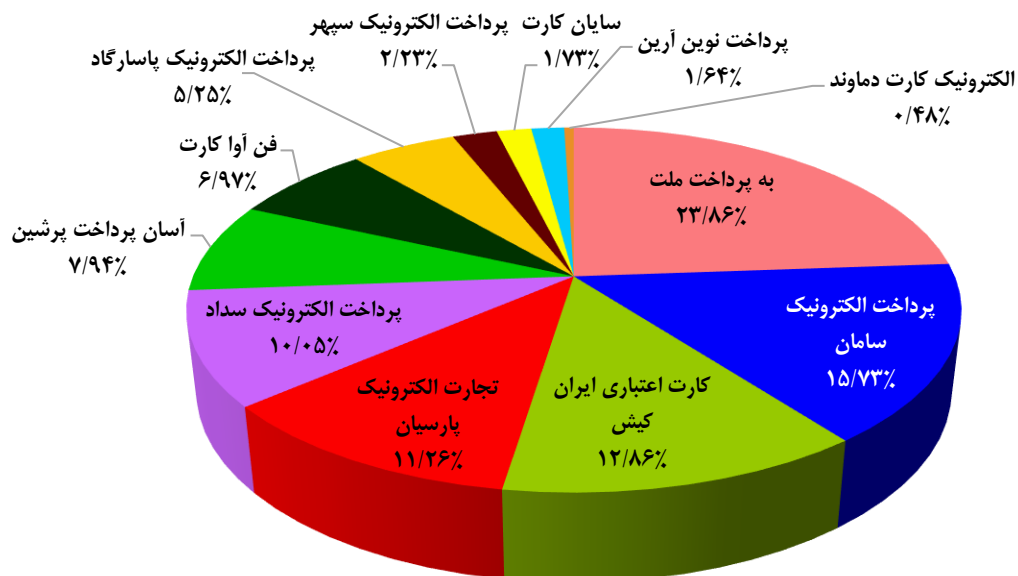
به منظور رصد وضعیت کنونی صنعت پرداخت الکترونیکی کارت کشور و ترسیم مسیر حرکت آتی بازار آن و همچنین کمک به تعیین سیاست‌های توسعه‌ی بازار و نظارت بر آن، می‌بایست شاخص‌هایی تعریف و روند تغییرات آن بررسی گردد. در این بخش از گزارش سعی گردیده است تا با مطالعه‌ی شاخص‌های عملکرد تعدادی و مبلغی شرکت‌ها در کل و همچنین به تفکیک هریک از ابزار پذیرش و نوع سرویس، تصویری کلی از وضعیت آن‌ها در صنعت پرداخت الکترونیکی کارت ترسیم شود. در پایان نیز عملکرد هریک از شرکت‌های PSP در رخداد تراکنش‌های خطا مورد بررسی قرار می‌گیرد.

۴-۱-۱- سهم تعدادی و مبلغی هر یک از شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های حوزه پرداخت الکترونیک کارت

سهم تعدادی و مبلغی هر یک از شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت از کل تراکنش‌های بازار خدمات پرداخت الکترونیک کارت، در دو شکل ۱-۴ و شکل ۲-۴ ترسیم شده است.

شکل ۱-۴ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر تعداد تراکنش‌ها - شهریور ۱۳۹۸

شکل ۴-۲ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر مبلغ تراکنش‌ها - شهریور ۱۳۹۸

همانگونه که در دو شکل فوق ملاحظه می‌گردد، شرکت "به پرداخت ملت" با سهم ۲۲/۳۸ درصدی از تعداد تراکنش‌ها و سهم ۲۳/۸۶ درصدی از مبلغ آن‌ها همچنان بیشترین سهم را به خود اختصاص داده و در جایگاه نخست هر دو بازار قرار گرفته است. اختلاف سهم مبلغی بیش از ۸ درصد بین دو شرکت نخست بازار، نقش شرکت "به پرداخت ملت" را در میزان ارزش ریالی تراکنش‌های پرداخت کارت به روشنی نشان می‌دهد. این در حالی است که شاخص فوق در مولفه تعدادی رقمی در حدود چهار درصد است.

مقایسه دو شکل بالا با شکل‌های مشابه در گزارش مرداد ماه سال ۹۸، حکایت از آن دارد که هرچند نوسانات این سهم‌ها چندان قابل توجه نبوده و در مولفه سهم تعدادی تغییری در ترتیب شرکت‌ها بر حسب بیشترین میزان سهم از حجم تراکنش‌ها رخ نداده است ولیکن در مولفه سهم مبلغی بین شرکت‌های "سایان کارت" و "پرداخت نوین آراین" جابجایی صورت پذیرفته است.

۲-۱-۴- سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه سرمایه‌گذاری هر یک از شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش می‌شود. در این بخش تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر شرکت به تفکیک ابزار پذیرش مورد بررسی قرار می‌گیرد. سهم تعدادی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار ابزارهای پذیرش برای دو ماه متوالی مرداد و شهریور ۹۸ در جدول ۴-۱ ارائه شده است.

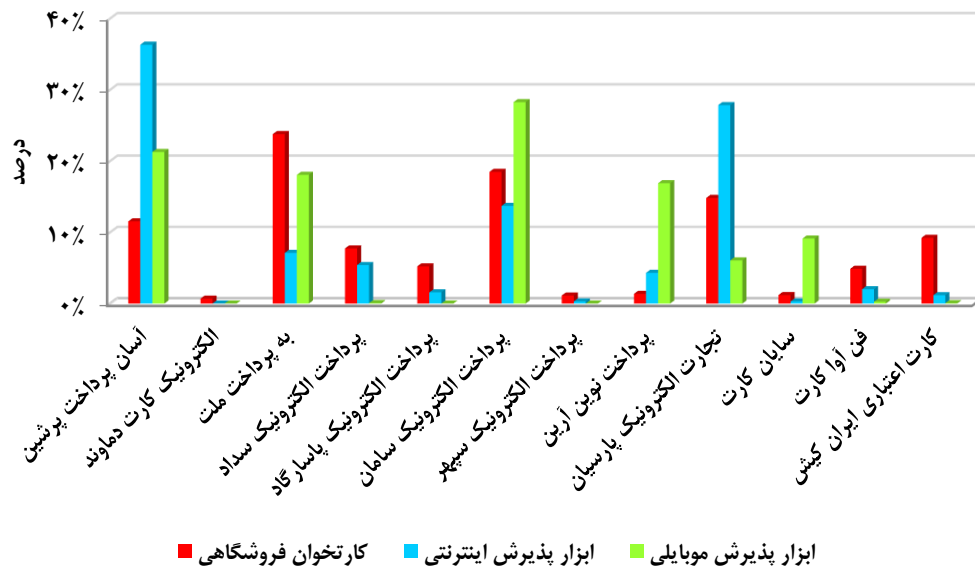
در شهریور ماه شرکت "به‌پرداخت ملت" همچنان با پوشش ۲۳/۷۷ درصد از بازار تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها، بالاترین سهم را در اختیار خود دارد. در ماه جاری تراکنش‌های این ابزار به جز در یک شرکت در سایر شرکت‌های ارائه‌دهنده پرداخت رشد منفی داشته است. همچنین شرکت "آسان پرداخت پرشین" با کسب ۳۶/۳۱ درصد از سهم بازار تراکنش‌های اینترنتی، به‌عنوان ارائه‌دهنده خدمات به بیشترین تعداد تراکنش‌های مذکور محسوب می‌شود. عمده‌ی شرکت‌ها در تراکنش‌های اینترنتی افزایش داشته‌اند. در این ماه همچنین شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" با پوشش ۲۸/۲۶ درصدی از سهم تعدادی تراکنش‌های مزبور به‌عنوان دارنده‌ی بالاترین سهم در بازار تراکنش‌های موبایلی شناخته می‌شود. در این ماه به شدت از تعداد تراکنش‌های موبایلی شرکت "پرداخت نوین آرین" به دلیل عملکرد پذیرندگان آن با نام صنف "تجهیزات و ابزارهای مخابراتی و تلفنی" کاسته شده است. از سویی دیگر شرکت "به‌پرداخت ملت" حجم این‌گونه از تراکنش‌های خود را به ۲/۸ برابر میزان آن طی ماه گذشته افزایش داده است. بررسی‌ها نشان می‌دهد رفتار پذیرندگان شرکت مذکور با عنوان صنفی "خدمات شبکه‌های کامپیوتری و اینترنت" علت این موضوع بوده است.

جدول ۱-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش-مرداد و شهریور ۹۸

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی			سهم از تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی		
	مرداد	شهریور	اختلاف	مرداد	شهریور	اختلاف	مرداد	شهریور	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۱۱/۹۴٪	۱۱/۵۳٪	-۰/۴۲٪	۳۷/۲۶٪	۳۶/۳۱٪	-۰/۹۵٪	۲۱/۴۷٪	۲۱/۲۷٪	-۰/۲۰٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۶۸٪	۰/۶۸٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۲۳/۷۹٪	۲۳/۷۷٪	-۰/۰۲٪	۷/۱۴٪	۷/۱۱٪	-۰/۰۳٪	۶/۴۴٪	۱۸/۰۵٪	۱۱/۶۱٪
پرداخت الکترونیک سداد	۷/۴۴٪	۷/۷۴٪	۰/۳۰٪	۴/۰۱٪	۵/۴۰٪	۱/۳۹٪	۰/۰۶٪	۰/۰۶٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۵/۲۸٪	۵/۲۱٪	-۰/۰۷٪	۱/۶۰٪	۱/۵۶٪	-۰/۰۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۸/۳۸٪	۱۸/۴۸٪	۰/۱۱٪	۱۴/۰۴٪	۱۳/۷۰٪	-۰/۳۴٪	۲۸/۹۲٪	۲۸/۲۶٪	-۰/۶۷٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۱/۱۳٪	۱/۱۲٪	-۰/۰۱٪	۰/۳۴٪	۰/۳۰٪	-۰/۰۴٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت نوین آراین	۱/۳۸٪	۱/۳۵٪	-۰/۰۳٪	۵/۰۵٪	۴/۳۰٪	-۰/۷۵٪	۲۸/۲۲٪	۱۶/۸۸٪	-۱۱/۳۴٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۴/۵۷٪	۱۴/۸۲٪	۰/۲۵٪	۲۶/۹۰٪	۲۷/۸۴٪	۰/۹۴٪	۵/۸۶٪	۶/۰۶٪	۰/۲۰٪
سایان کارت	۱/۲۵٪	۱/۱۹٪	-۰/۰۶٪	۰/۲۴٪	۰/۲۹٪	۰/۰۵٪	۸/۷۴٪	۹/۱۱٪	۰/۳۸٪
فن آوا کارت	۴/۹۲٪	۴/۸۸٪	-۰/۰۴٪	۲/۴۴٪	۲/۰۱٪	-۰/۴۳٪	۰/۲۳٪	۰/۲۵٪	۰/۰۲٪
کارت اعتباری ایران کیش	۹/۲۳٪	۹/۲۳٪	۰/۰۰٪	۰/۹۹٪	۱/۱۷٪	۰/۱۹٪	۰/۰۶٪	۰/۰۵٪	-۰/۰۱٪

همانگونه که در جدول ۱-۴ ملاحظه می‌شود، بیشترین اختلاف بین سهم تعدادی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها در مرداد ماه ۹۸ نسبت به ماه گذشته با رقم منفی ۰/۴۲ درصد در شرکت "آسان پرداخت پرشین" گزارش شده است. در روندی معکوس سهم تعدادی تراکنش‌های اینترنتی شرکت "پرداخت الکترونیک سداد" با افزایش ۱/۳۹ درصدی همراه بوده است. در ابزار پذیرش موبایلی همانند ماه گذشته بیشترین اختلاف به شرکت "به پرداخت ملت" تعلق دارد. سهم تعدادی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی این شرکت افزایش ۱۱/۶۱ درصدی نشان می‌دهد.

سهم شرکت‌های مختلف ارائه دهنده خدمات پرداخت از تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در شکل ۳-۴ نمایش داده شده است.

شکل ۳-۴ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - شهریور ۱۳۹۸

سهم مبلغی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار ابزارهای پذیرش برای دو ماه متوالی مرداد و شهریور ۹۸ در جدول ۲-۴ ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که در شهریور ماه تغییری در شرکت‌های دارنده‌ی بیشترین سهم بازار مبلغی در هر سه ابزار کارتخوان فروشگاه، اینترنتی و موبایلی نسبت به ماه گذشته رخ نداده است.

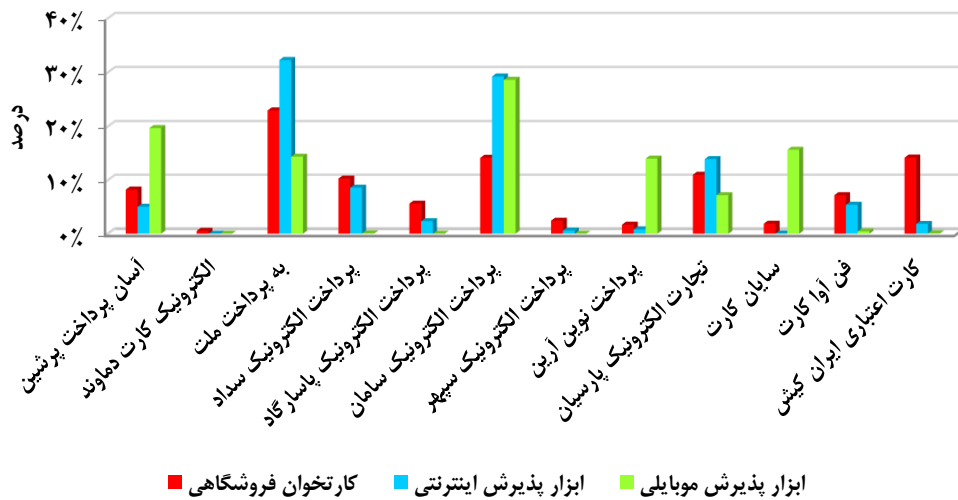
در این ماه همچنان شرکت "به پرداخت ملت" با پوشش ۲۲/۹۴ درصدی از مبالغ بازار کارتخوان فروشگاهی بالاترین سهم را در اختیار خود دارد. این شرکت با رقمی معادل با ۳۲/۲۶ درصد بخش قابل توجهی از بازار مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی را نیز پشتیبانی می‌نماید. برخلاف اینکه از ارزش ریالی تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های تمامی شرکت‌ها کاسته شده است، اما بیشتر شرکت‌ها در شهریور ماه با افزایش مبلغ در تراکنش‌های اینترنتی خود مواجه بوده‌اند. در ابزار پذیرش موبایلی شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" با کسب ۲۸/۶۰ درصد بیشترین سهم بازار مبلغی این تراکنش‌ها را کسب نموده است.

جدول ۲-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - مرداد و شهریور ۹۸

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از مبلغ تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های			سهم از مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی		
	مرداد	شهریور	اختلاف	مرداد	شهریور	اختلاف	مرداد	شهریور	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۸/۴۷٪	۸/۲۲٪	-۰/۲۴٪	۵/۱۸٪	۵/۰۳٪	-۰/۱۵٪	۲۰/۲۸٪	۱۹/۶۷٪	-۰/۶۱٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۵۲٪	۰/۵۳٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۲۳/۲۷٪	۲۲/۹۴٪	-۰/۳۲٪	۳۱/۶۲٪	۳۲/۲۶٪	۰/۶۴٪	۵/۴۰٪	۱۴/۳۵٪	۸/۹۵٪
پرداخت الکترونیک سداد	۱۰/۰۵٪	۱۰/۲۷٪	۰/۲۲٪	۶/۲۲٪	۸/۵۷٪	۲/۳۵٪	۰/۰۶٪	۰/۰۶٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۵/۷۳٪	۵/۶۰٪	-۰/۱۳٪	۲/۶۰٪	۲/۳۴٪	-۰/۲۶٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۴/۰۴٪	۱۴/۱۴٪	۰/۰۹٪	۲۸/۹۶٪	۲۹/۲۳٪	۰/۲۷٪	۲۸/۹۱٪	۲۸/۶۰٪	-۰/۳۱٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۲/۴۲٪	۲/۴۲٪	۰/۰۱٪	۰/۵۹٪	۰/۶۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت نوین آراین	۱/۷۳٪	۱/۶۸٪	-۰/۰۵٪	۰/۸۱٪	۰/۸۲٪	۰/۰۱٪	۲۲/۹۴٪	۱۳/۹۸٪	-۸/۹۶٪
تجارت الکترونیک پارسین	۱۰/۵۵٪	۱۰/۹۸٪	۰/۴۳٪	۱۶/۴۶٪	۱۳/۹۰٪	-۲/۵۷٪	۶/۸۹٪	۷/۱۸٪	۰/۲۹٪
سایان کارت	۱/۸۳٪	۱/۸۷٪	۰/۰۴٪	۰/۰۳٪	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪	۱۵/۰۹٪	۱۵/۶۳٪	۰/۵۵٪
فن آوا کارت	۷/۱۲٪	۷/۱۷٪	۰/۰۵٪	۵/۹۷٪	۵/۴۰٪	-۰/۵۷٪	۰/۳۶٪	۰/۴۵٪	۰/۱۰٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۴/۲۹٪	۱۴/۱۸٪	-۰/۱۱٪	۱/۵۷٪	۱/۸۲٪	۰/۲۶٪	۰/۰۸٪	۰/۰۸٪	۰/۰۰٪

همانگونه که در جدول ۲-۴ ملاحظه می‌شود، بیشترین اختلاف بین سهم مبلغی تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های و ابزار پذیرش اینترنتی در ماه شهریور نسبت به مرداد در شرکت "تجارت الکترونیک پارسین" گزارش شده است. سهم مبلغی تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های آن افزایش ۰/۴۳ درصدی داشته اما در روندی معکوس سهم تعدادی تراکنش‌های اینترنتی این شرکت با کاهش ۲/۵۷ درصدی همراه بوده است. در ابزار پذیرش موبایلی بیشترین اختلاف سهم به شرکت "پرداخت نوین آراین" تعلق دارد. سهم مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی این شرکت ریزش ۸/۹۶ درصدی نشان می‌دهد. با رشد تقریباً هم‌میزان در سهم مبلغی تراکنش‌های موبایلی شرکت "به پرداخت ملت"، در شهریور ماه این دو شرکت به صورت تنگاتنگی در حال رقابت با یکدیگر هستند.

لازم به توضیح است تغییرات سهم مبلغی تراکنش‌های شرکت‌های ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت در مقایسه با سهم تعدادی لزوماً همسو نبوده و حتی میزان آن‌ها نیز هم اندازه نیستند. شکل ۴-۴ سهم شرکت‌های PSP از مبلغ تراکنش‌های ابزارهای پذیرش مختلف را در شهریور ۱۳۹۸ نمایش می‌دهد.

شکل ۴-۴ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - شهریور ۱۳۹۸

نتایج بررسی‌های این بخش حاکی از آن است که شرکت "الکترونیک کارت دماوند" همچنان کمترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها را در بین شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت داشته و سهم آن از بازار کلیه ابزارهای پذیرش بسیار ناچیز است.

۳-۱-۴ - سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه سرمایه‌گذاری هر شرکت PSP در سرویس‌های خدمات پرداخت می‌شود. در این بخش تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از شرکت‌ها به تفکیک نوع سرویس مورد بررسی قرار می‌گیرد. سهم تعدادی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس برای دو ماه متوالی مرداد و شهریور ۹۸ در جدول ۳-۴ ارائه شده است. در این ماه به جز چند مورد، از تعداد تراکنش‌های شرکت‌ها در هر سه نوع سرویس کاسته شده است.

شرکت "به پرداخت ملت" با پوشش ۲۳/۳۹ درصد از بازار تراکنش‌های خرید، بالاترین سهم را در اختیار دارد. شرکت فوق همانند گذشته با کسب ۱۸/۵۲ درصد از سهم بازار تراکنش‌های مانده‌گیری، به بالاترین حجم از این گونه تراکنش‌ها نیز خدمت ارائه می‌دهد.

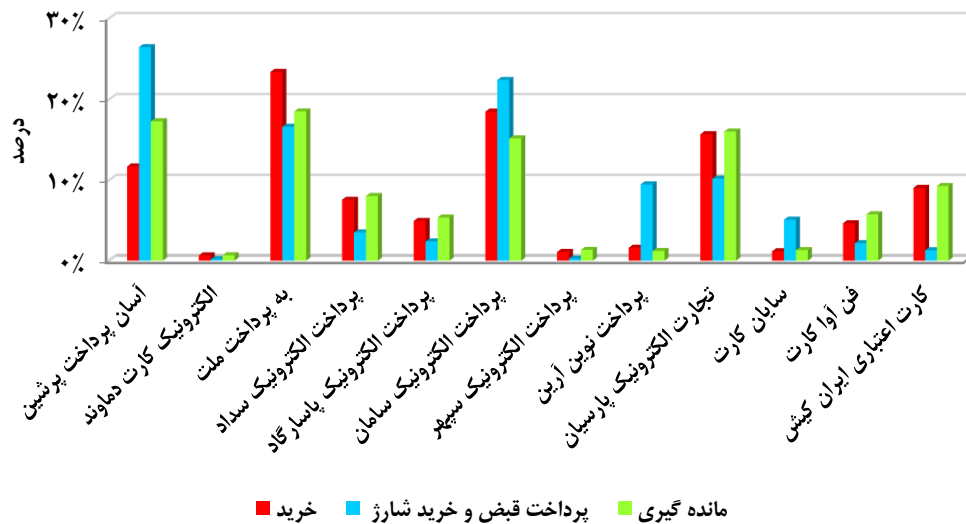
در حوزه تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ همچنان شرکت "آسان پرداخت پرشین" با کسب ۲۶/۴۴ درصد از بازار تراکنش‌های فوق، بیشترین سهم را به خود اختصاص داده است. شرکت "به پرداخت ملت" تعداد این گونه از تراکنش‌های خود را به ۱/۶ برابر افزایش داده است. در مقابل شرکت "پرداخت نوین آراین" به شدت از تعداد تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ خود کاسته و از این رو سهم بازار آن روند کاهشی داشت است. با توجه به اصنافی که در عملکرد این دو شرکت تاثیرگذار بوده اند، تغییرات فوق قابل انتظار است. پیشتر به نام این اصناف اشاره شده است.

جدول ۳-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس-مرداد و شهریور ۹۸

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد تراکنش‌های خرید			سهم از تعداد تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ			سهم از تعداد تراکنش‌های مانده‌گیری		
	مرداد	شهریور	اختلاف	مرداد	شهریور	اختلاف	مرداد	شهریور	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۱۲/۱۳%	۱۱/۲۰%	-۰/۴۳%	۲۶/۱۶%	۲۶/۴۴%	۰/۲۸%	۱۶/۹۳%	۱۷/۳۰%	۰/۳۸%
الکترونیک کارت دماوند	۰/۶۶%	۰/۶۵%	۰/۰۰%	۰/۱۸%	۰/۱۸%	۰/۰۰%	۰/۶۷%	۰/۶۷%	۰/۰۰%
به پرداخت ملت	۲۳/۵۴%	۲۳/۳۹%	-۰/۱۵%	۱۰/۳۱%	۱۶/۶۲%	۶/۳۱%	۱۸/۷۰%	۱۸/۵۲%	-۰/۱۸%
پرداخت الکترونیک سداد	۷/۱۹%	۷/۵۶%	۰/۳۷%	۳/۴۹%	۳/۵۱%	۰/۰۱%	۷/۹۲%	۸/۰۳%	۰/۱۲%
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۵/۰۳%	۴/۹۴%	-۰/۱۰%	۲/۴۲%	۲/۳۹%	-۰/۰۳%	۵/۴۶%	۵/۳۶%	-۰/۱۰%
پرداخت الکترونیک سامان	۱۸/۴۵%	۱۸/۴۹%	۰/۰۴%	۲۲/۳۹%	۲۲/۴۰%	۰/۰۱%	۱۵/۳۱%	۱۵/۲۰%	-۰/۱۲%
پرداخت الکترونیک سپهر	۱/۱۰%	۱/۰۹%	-۰/۰۲%	۰/۲۷%	۰/۲۵%	-۰/۰۲%	۱/۳۶%	۱/۳۴%	-۰/۰۱%
پرداخت نوین آراین	۱/۶۸%	۱/۶۱%	-۰/۰۷%	۱۵/۱۵%	۹/۴۷%	-۵/۶۸%	۱/۲۲%	۱/۲۰%	-۰/۰۲%
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۵/۱۹%	۱۵/۷۱%	-۰/۵۱%	۱۱/۱۰%	۱۰/۱۹%	-۰/۹۱%	۱۵/۹۷%	۱۶/۰۳%	۰/۰۶%
سایان کارت	۱/۲۱%	۱/۱۷%	-۰/۰۴%	۴/۹۱%	۵/۰۹%	۰/۱۸%	۱/۳۶%	۱/۳۱%	-۰/۰۵%
فن آوا کارت	۴/۷۴%	۴/۶۵%	-۰/۰۹%	۲/۱۶%	۲/۱۷%	۰/۰۱%	۵/۷۵%	۵/۷۶%	۰/۰۲%
کارت اعتباری ایران کیش	۹/۰۷%	۹/۰۴%	-۰/۰۲%	۱/۴۷%	۱/۲۹%	-۰/۱۸%	۹/۳۶%	۹/۲۷%	-۰/۰۸%

همانگونه که در جدول ۳-۴ ملاحظه می‌شود، بیشترین اختلاف بین سهم تعدادی تراکنش‌های خرید در ماه شهریور نسبت به مرداد ماه با افزایش رقم ۰/۵۱ درصدی در شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" اتفاق افتاده است. شرکت "به پرداخت ملت" در سهم تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ خود با افزایش ۶/۳۱ درصدی بیشترین اختلاف در سهم تعدادی این تراکنش‌ها را رقم زده است. این اختلاف سهم در تراکنش‌های مانده‌گیری نیز با رقم ۰/۳۸ درصد در شرکت "آسان پرداخت پرشین" مشاهده می‌شود.

سهم شرکت‌های مختلف ارائه دهنده خدمات پرداخت از تعداد تراکنش‌های هر یک از سرویس‌های شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت در شکل ۴-۵ نمایش داده شده است.

شکل ۴-۵ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - شهریور ۱۳۹۸

سهم مبلغی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار سرویس‌های شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت برای دو ماه متوالی مرداد و شهریور ۹۸ در جدول ۴-۴ ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که در شهریور ماه شرکت "به پرداخت ملت" همچنان با پوشش ۲۴/۲۶ درصد از بازار تراکنش‌های خرید، به عنوان بالاترین دارنده‌ی سهم مبلغی تراکنش‌های مذکور محسوب می‌گردد. در ماه جاری این تراکنش‌ها در تمامی شرکت‌ها با کاهش روبه‌رو بوده است.

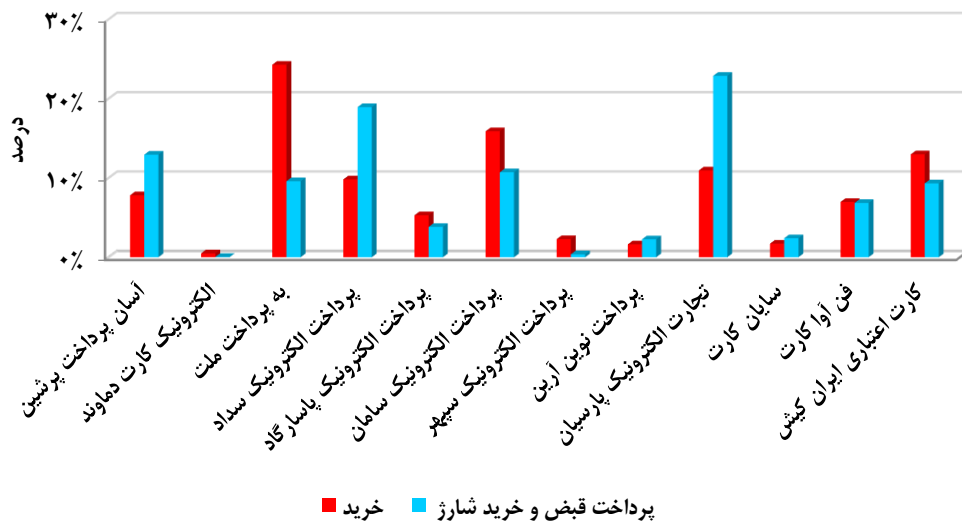
در شهریور ماه همچنان شرکت "تجارت الکترونیک پارسین" با کسب سهم مبلغی ۲۲/۸۶ درصد در مبلغ تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ از سایر شرکت‌ها پیشی گرفته است و از بالاترین میزان ارزش ریالی این تراکنش‌ها پشتیبانی می‌نماید.

جدول ۴-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس-مرداد و شهریور ۹۸

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از مبلغ تراکنش‌های خرید			سهم از مبلغ تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ		
	مرداد	شهریور	اختلاف	مرداد	شهریور	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۸/۱۰٪	۷/۱۰٪	-۰/۲۹٪	۱۲/۲۱٪	۱۲/۹۲٪	۰/۷۱٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۴۹٪	۰/۴۹٪	۰/۰۰٪	۰/۰۴٪	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۲۴/۴۱٪	۲۴/۲۶٪	-۰/۱۵٪	۷/۹۴٪	۹/۵۸٪	۱/۶۴٪
پرداخت الکترونیک سداد	۹/۴۲٪	۹/۸۱٪	۰/۳۹٪	۱۸/۳۵٪	۱۸/۹۱٪	۰/۵۶٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۵/۴۶٪	۵/۲۹٪	-۰/۱۸٪	۳/۹۱٪	۳/۸۲٪	-۰/۰۸٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۵/۶۰٪	۱۵/۸۷٪	۰/۲۷٪	۱۰/۲۴٪	۱۰/۷۰٪	۰/۴۷٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۲/۳۰٪	۲/۲۸٪	-۰/۰۲٪	۰/۳۵٪	۰/۳۶٪	۰/۰۱٪
پرداخت نوین آراین	۱/۶۸٪	۱/۶۲٪	-۰/۰۶٪	۳/۲۸٪	۲/۲۵٪	-۱/۰۳٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۰/۷۵٪	۱۰/۹۴٪	۰/۱۹٪	۲۲/۹۱٪	۲۲/۸۶٪	-۰/۰۵٪
سایان کارت	۱/۶۹٪	۱/۷۱٪	۰/۰۲٪	۲/۲۱٪	۲/۳۹٪	۰/۱۸٪
فن آوا کارت	۷/۰۳٪	۶/۹۷٪	-۰/۰۶٪	۵/۵۴٪	۶/۸۴٪	۱/۳۰٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۳/۰۸٪	۱۲/۹۶٪	-۰/۱۲٪	۱۳/۰۱٪	۹/۳۰٪	-۳/۷۱٪

بیشترین اختلاف بین سهم مبلغی تراکنش‌های خرید در مرداد و شهریور ماه با رقمی برابر با ۰/۳۹ درصد افزایش در شرکت "پرداخت الکترونیک سداد" اتفاق افتاده است. در تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" با کاهش ۳/۷۱ درصدی بیشترین اختلاف سهم را نسبت به سایر شرکت‌ها نشان می‌دهد.

شکل ۴-۶ سهم شرکت‌های PSP از مبلغ تراکنش‌های سرویس‌های مختلف را در شهریور ماه ۱۳۹۸ نمایش می‌دهد.

شکل ۴-۶ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - شهریور ۱۳۹۸

نتایج بررسی‌های این بخش حاکی از آن است که شرکت "الکترونیک کارت دماوند" همچنان کمترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها را در بین شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت داشته و سهم آن از بازار کلیه سرویس‌های خدمات پرداخت کارت ناچیز است.

۴-۱-۴- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در تعداد خطاهای تراکنش‌ها

در این بخش عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت از منظر تراکنش‌های ناموفق حوزه پذیرندگی مورد بررسی قرار می‌گیرد. هدف آن، انجام مقایسه‌ای بین شرکت‌ها در پشتیبانی از تراکنش‌های صحیح و دقت در عملکرد می‌باشد. بدین منظور سهم خطای پذیرندگی از تعداد کل تراکنش‌های هر شرکت PSP محاسبه گردیده تا بررسی شود که کدام شرکت عملکرد بهتری از این منظر داشته است. جدول ۴-۵ نتایج این بررسی در دو ماه متوالی مرداد و شهریور ۹۸ را منعکس نموده است.

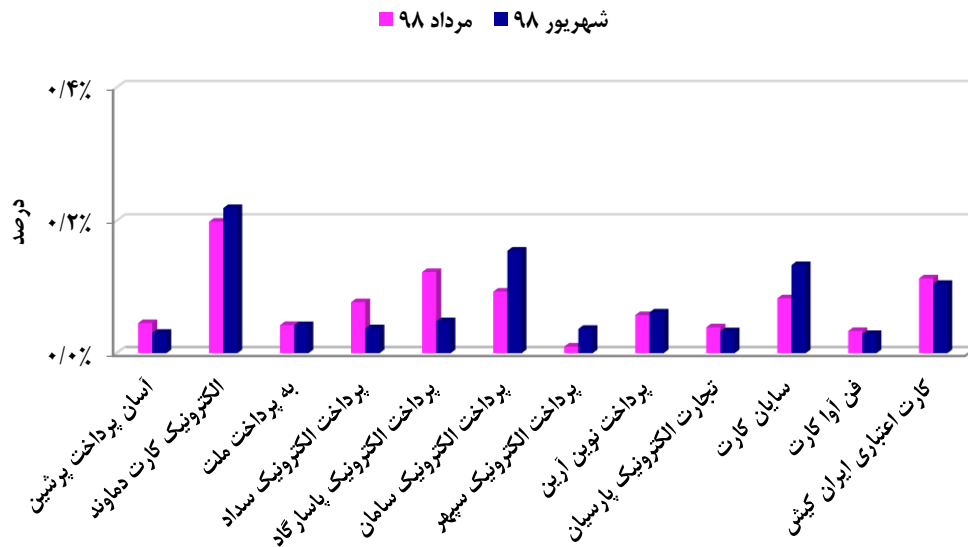
جدول ۴-۵ مقایسه نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌های هر شرکت PSP - مرداد و شهریور ۹۸

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	نسبت تعداد خطای پذیرندگی به تعداد کل تراکنش‌ها		درصد تغییرات
	مرداد ۹۸	شهریور ۹۸	
آسان پرداخت پرشین	۰/۰۴۵٪	۰/۰۳۱٪	-۰/۰۱۴٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۱۹۹٪	۰/۲۱۹٪	۰/۰۲۰٪
به پرداخت ملت	۰/۰۴۲٪	۰/۰۴۲٪	۰/۰۰۰٪
پرداخت الکترونیک سداد	۰/۰۷۷٪	۰/۰۳۸٪	-۰/۰۳۹٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۰/۱۲۳٪	۰/۰۴۸٪	-۰/۰۷۴٪
پرداخت الکترونیک سامان	۰/۰۹۳٪	۰/۱۵۵٪	۰/۰۶۲٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۰/۰۱۰٪	۰/۰۳۷٪	۰/۰۲۷٪
پرداخت نوین آرین	۰/۰۵۸٪	۰/۰۶۲٪	۰/۰۰۴٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۰/۰۳۹٪	۰/۰۳۳٪	-۰/۰۰۶٪
سایان کارت	۰/۰۸۳٪	۰/۱۳۳٪	۰/۰۵۰٪
فن آوا کارت	۰/۰۳۳٪	۰/۰۲۹٪	-۰/۰۰۴٪
کارت اعتباری ایران کیش	۰/۱۱۳٪	۰/۱۰۵٪	-۰/۰۰۸٪

* هر چه این شاخص کمتر باشد، نشان‌دهنده آن است که شرکت عملکرد بهتری به نسبت سایر شرکت‌ها داشته است. لذا در این جدول بر خلاف سایر جدول‌ها، کمترین میزان شاخص به صورت *Bol d* نمایش داده شده است.

در ماه شهریور شرکت "فن آوا کارت" جایگاه نخست در بهترین عملکرد از منظر نسبت خطای پذیرندگی به مجموع تراکنش‌ها را به دست آورده است. پس از این شرکت با سهم ۰/۰۲۹ درصدی تعداد خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها، شرکت‌های "آسان پرداخت پرشین" و "تجارت الکترونیک پارسیان" نیز به ترتیب با کسب رقمی در حدود ۰/۰۳۱ و ۰/۰۳۳ درصدی در جایگاه بعدی از منظر کمترین میزان شاخص قرار گرفته‌اند. در ماه جاری شرکت "الکترونیک کارت دماوند" همچنان بالاترین عدد شاخص مذکور را در اختیار دارد.

عملکرد متفاوت شرکت‌ها در کاهش و یا افزایش خطای پذیرندگی به طور کلی سبب افزایش ۲/۶۶ درصد از خطاهای مذکور در شبکه شده است. اطلاعات این جدول در شکل ۴-۷ به تصویر کشیده شده است.

شکل ۴-۷ مقایسه شرکت‌های PSP در شاخص نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها - مرداد و شهریور ۹۸

در مقایسه ماهانه عملکرد این شرکت‌ها ملاحظه می‌شود که بیشترین کاهش در نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها (عملکرد مثبت)، در شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" رخ داده است. همچنین شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" با رقم ۰/۰۶۲ درصد بیشترین افزایش را نسبت به سایر شرکت‌ها در این شاخص تجربه کرده است.

۵-۱-۴ - اندازه گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هرfindahl - هیرشمن^{۲۱} به ازای ابزارهای پذیرش

در این بخش وضعیت تمرکز و قدرت رقابتی شرکت‌های فعال در بازار با استفاده از شاخص هرfindahl-هیرشمن سنجدیده و بررسی می‌شود.^{۲۲} شاخص هرfindahl - هیرشمن یکی از شاخص‌های مهم و کاربردی برای بیان

^{۲۱} Herfindahl-Hirschman Index

^{۲۲} برای به دست آوردن این شاخص از مجموع مربع سهم در بازار صنایع مختلف، اندازه‌های تولید، فروش، نیروی کار و مانند آن برای همه بنگاه‌ها در صنعت یا بازار استفاده می‌شود. در واقع این شاخص به هر بنگاه به اندازه سهم آن در بازار وزن می‌دهد. شاخص هرfindahl - هیرشمن (HHI) به صورت زیر تعریف میشود:

$$HHI = \sum_{i=1}^N S_i^2$$

که S_i^2 مربع سهم بازار بنگاه (شرکت) i و N تعداد بنگاه‌های موجود در صنعت یا بازار است.

مفهوم تمرکز است که از اطلاعات همه‌ی شرکت‌ها برای اندازه‌گیری تمرکز و قدرت رقابتی در صنعت استفاده می‌کند؛ به طوری که هرچه میزان شاخص تمرکز کمتر باشد، بازار رقابتی‌تر است و هر چه میزان شاخص تمرکز بیشتر باشد، نشان‌دهنده آن است که رقابت کمتری در صنعت وجود دارد و بازار به انحصار نزدیک‌تر می‌باشد. بر اساس مقادیر مختلف شاخص هرفیندال-هیرشمن، می‌توان در خصوص تمرکز بازار قضاوت نمود که دامنه مقادیر شاخص و وضعیت تمرکز بازار در جدول ۴-۶ ارائه شده است.

جدول ۴-۶ وضعیت تمرکز بازار با توجه به مقادیر شاخص هرفیندال-هیرشمن

وضعیت تمرکز	اندازه HHI
رقابتی	کمتر از ۱۰۰۰
تمرکز ملایم	بین ۱۰۰۰ تا ۱۸۰۰
تمرکز بالا	بالای ۱۸۰۰

برای محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در شبکه پرداخت الکترونیک کشور، نیاز به دانستن سهم بازاری هر یک از شرکت‌های PSP می‌باشد. به این منظور می‌توان سهم هر یک از شرکت‌ها از تعداد تراکنش‌ها را به ازای ابزارهای مختلف و همچنین نوع خدمات پرداخت مورد ارائه آن‌ها به کار گرفت.

در جدول ۴-۷ این شاخص برای صنعت پرداخت الکترونیک که متشکل از ۱۲ شرکت PSP می‌باشد به ازای هر سه ابزار پذیرش برای شهریور سال ۹۸ محاسبه شده است. بدین منظور ابتدا درصد سهم از تعداد تراکنش‌های بازار هر ابزار پذیرش محاسبه و در ستون بعدی، مجذور هر سهم احصاء گردیده‌است. مجموع مجذور سهم تمام شرکت‌ها، شاخص هرفیندال-هیرشمن را به دست داده که در ردیف آخر جدول مشخص شده است.

جدول ۴-۷ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای ابزارهای پذیرش - شهریور ۹۸

شاخص H-H و شرکت PSP		کارتهخوان فروشگاهی		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی	
S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2
۱۲	۱۳۳	۳۶	۱,۳۱۹	۲۱	۴۵۲		
۱	۰	۰	۰	۰	۰		
۲۴	۵۶۵	۷	۵۱	۱۸	۳۲۶		
۸	۶۰	۵	۲۹	۰	۰		
۵	۲۷	۲	۴	۰	۰		
۱۸	۳۲۴	۱۴	۱۸۸	۲۸	۷۹۹		
۱	۱	۰	۰	۰	۰		
۱	۲	۴	۱۸	۱۷	۲۸۵		
۱۵	۲۲۰	۲۸	۷۷۵	۶	۳۷		
۱	۱	۰	۰	۹	۸۳		
۵	۲۴	۲	۴	۰	۰		
۹	۸۵	۱	۱	۰	۰		
۱	۱,۴۶۰	۱	۲,۳۸۸	۱	۱,۹۸۲		

در شهریور ماه ۱۳۹۸ شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار کارتهخوان فروشگاهی عددی حدود ۱,۴۶۰ به دست آمده است (بین ۱,۰۰۰ تا ۱,۸۰۰) که نشان دهنده تمرکز ملایم در بازار این ابزار است؛ به این معنا که پشتیبانی از تراکنش‌های کارتهخوان فروشگاهی در بین شرکت‌ها توزیع شده و نمی‌توان گفت که در انحصار شرکت و یا شرکت‌های خاصی می‌باشد. برای این شاخص در بازار ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی به ترتیب ارقامی در حدود ۲,۳۸۸ و ۱,۹۸۲ حاصل شده است (بیشتر از ۱,۸۰۰) که مبین وجود تمرکز بالا در بازار این ابزارهاست می‌باشد. به این معنا که تعداد بسیار کمی از شرکت‌ها سهم قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند. شرکت‌های "آسان پرداخت پرشین" و "تجارت الکترونیک پارسیان" و پس از آن دو تا حدودی شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" در بازار تراکنش‌های اینترنتی و شرکت‌های "پرداخت الکترونیک سامان"، "آسان پرداخت پرشین"، "به پرداخت ملت" و "پرداخت نوین آراین" در بازار تراکنش‌های موبایلی تاثیرگذار هستند.

اختلاف میزان شاخص هرفیندال-هیرشمن در ماه شهریور ۹۸ نسبت به ماه گذشته‌ی آن در جدول ۴-۸ ارائه شده است.

جدول ۸-۴ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP در مرداد و شهریور ۹۸

ابزار پذیرش موبایلی			ابزار پذیرش اینترنتی			کارتخوان فروشگاهی			HHI
اختلاف	شهریور ۹۸	مرداد ۹۸	اختلاف	شهریور ۹۸	مرداد ۹۸	اختلاف	شهریور ۹۸	مرداد ۹۸	
-۲۶۴	۱,۹۸۲	۲,۲۴۶	-۲۴	۲,۳۸۸	۲,۴۱۲	۴	۱,۴۶۰	۱,۴۵۶	شاخص H-H

در ماه شهریور شاخص هرفیندال-هیرشمن نسبت به ماه گذشته در کارتخوان فروشگاهی افزایش ناچیز داشته است و در دو ابزار دیگر کاهش نشان می‌دهد. این تغییرات در هیچ یک از ابزارهای پذیرش حایز اهمیت نمی‌باشد چرا که وضعیت تمرکز بازار هیچ کدام از آن‌ها تغییری پیدا نکرده است. پایین آمدن این شاخص بیانگر رو به کاهش بودن تمرکز بازار بین شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت با سهم بالا و افزایش قدرت بازاری دیگر شرکت‌ها است. این موضوع در بازار تراکنش‌های موبایلی متأثر از عملکرد شرکت‌های "به پرداخت ملت" و "پرداخت نوین آرین" ارزیابی می‌شود.

۶-۱-۴ - اندازه گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هرفیندال -

هیرشمن به ازای نوع سرویس

در این بخش وضعیت تمرکز و قدرت رقابتی شرکت‌های فعال در بازار با استفاده از شاخص هرفیندال-هیرشمن به ازای هریک از انواع سرویس در شبکه‌ی پرداخت کشور سنجیده و بررسی می‌شود.

در جدول ۴-۹ این شاخص برای صنعت پرداخت الکترونیک که متشکل از ۱۲ شرکت PSP می‌باشد، به ازای هر سه نوع خدمت برای شهریور ۹۸ محاسبه شده‌است. بدین منظور ابتدا درصد سهم از تعداد تراکنش‌های بازار هر نوع سرویس محاسبه و در ستون بعدی، مجذور هر سهم احصاء گردیده‌است. مجموع مجذور سهم تمام شرکت‌ها، شاخص هرفیندال-هیرشمن را به دست داده که در ردیف آخر جدول مشخص شده است.

جدول ۴-۹ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای نوع سرویس - شهریور ۹۸

شاخص H-H و شرکت PSP		خرید		پرداخت قبض و خرید شارژ		مانده‌گیری
S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2
۱۲	۱۳۷	۲۶	۶۹۹	۱۷	۲۹۹	
۱	۰	۰	۰	۱	۰	
۲۳	۵۴۷	۱۷	۲۷۶	۱۹	۳۴۳	
۸	۵۷	۴	۱۲	۸	۶۵	
۵	۲۴	۲	۶	۵	۲۹	
۱۸	۳۴۲	۲۲	۵۰۲	۱۵	۲۳۱	
۱	۱	۰	۰	۱	۲	
۲	۳	۹	۹۰	۱	۱	
۱۶	۲۴۷	۱۰	۱۰۴	۱۶	۲۵۷	
۱	۱	۵	۲۶	۱	۲	
۵	۲۲	۲	۵	۶	۳۳	
۹	۸۲	۱	۲	۹	۸۶	
-	۱،۴۶۳	-	۱،۷۲۱	-	۱،۳۴۸	

در شهریور ماه شاخص هرفیندال-هیرشمن در تراکنش‌های خرید، پرداخت قبض و خرید شارژ و مانده‌گیری به ترتیب ۱،۴۶۳، ۱،۷۲۱ و ۱،۳۴۸ به دست آمده است (بین ۱،۰۰۰ تا ۱،۸۰۰) که نشان‌دهنده تمرکز ملایم در

بازار این ابزارهاست؛ به این معنا که پشتیبانی از تراکنش‌های خرید، پرداخت قبض و خرید شارژ و همچنین مانده‌گیری در بین شرکت‌ها توزیع شده و نمی‌توان گفت که در انحصار شرکت و یا شرکت‌های خاصی می‌باشد. اختلاف میزان شاخص هر فیندال-هیرشمن در ماه شهریور ۹۸ نسبت به ماه گذشته‌ی آن در جدول ۴-۱۰ ارائه شده است.

جدول ۴-۱۰ مقایسه اختلاف شاخص هر فیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP در مرداد و شهریور ۹۸

مانده‌گیری	پرداخت قبض و خرید شارژ				خرید		HHI
	شهریور ۹۸	مرداد ۹۸	اختلاف	شهریور ۹۸	مرداد ۹۸	اختلاف	
اختلاف	۹۸	۹۸	اختلاف	۹۸	۹۸	اختلاف	۹۸
۴	۱,۳۴۸	۱,۳۴۴	۲۷	۱,۷۲۱	۱,۶۹۴	۳	۱,۴۶۳
							شاخص H-H

در ماه شهریور شاخص هر فیندال-هیرشمن نسبت به ماه گذشته در تراکنش‌های تمامی سرویس‌های شبکه‌ی پرداخت افزایش جزئی داشته است. افزایش این شاخص نشانگر بالاتر رفتن تمرکز بازار بین شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت است.

۲-۴- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش

یکی از مهمترین شاخص‌های حوزه‌ی پرداخت الکترونیک کارت، بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در مدیریت، پشتیبانی و توسعه ابزارهای پذیرش می‌باشد. با توجه به آینده‌ی صنعت پرداخت در حوزه‌ی پرداخت‌های موبایلی و اینترنتی، در گزارش اقتصادی شاپرک سعی شده است که علاوه بر ارائه‌ی اطلاعات در خصوص کارتخوان-های فروشگاه‌ی، به ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی نیز پرداخته شود. از این رو در این بخش ابتدا عملکرد شرکت‌ها در هر یک از ابزارهای پذیرش به تفکیک ابزارهای فعال سیستمی و تراکنش‌دار مورد بررسی قرار گرفته و پس از آن به‌طور ویژه به عملکرد آن‌ها در کارتخوان فروشگاه‌ی توجه می‌شود.

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه‌ی سرمایه‌گذاری هر یک از شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش می‌شود. در این بخش تعداد هر یک از انواع ابزار پذیرش فعال سیستمی و تراکنش‌دار به ازای هر شرکت مورد بررسی قرار می‌گیرد. سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌ی، ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در دو ماه مرداد و شهریور ۹۸ در جدول ۴-۱۱ ارائه شده است.

در شهریور ماه ۱۴۰۲ درصد بر تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی شبکه‌ی پرداخت کارت کشور نسبت به ماه گذشته افزوده شده است. در ماه جاری برخی از شرکت‌ها کارتخوان فعال جدید در شبکه تعریف نموده‌اند و در بعضی دیگر نیز ریزش این نوع ابزار مشاهده می‌شود. شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" با کسب سهم بازار ۱۵/۶۱ درصدی به‌عنوان دارنده‌ی بالاترین تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی محسوب می‌گردد. در این ماه شرکت "فن‌آواکارت" بیشترین کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی را تعریف نموده است.

بازار ابزارهای پذیرش اینترنتی فعال سیستمی نیز با رشد ۵/۹۲ درصدی روبه‌رو بوده است. چشمگیرترین افزایش در تعداد ابزارهای پذیرش شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" مشاهده می‌شود. تعداد ابزارهای اینترنتی فعال این شرکت به سه برابر ماه گذشته‌ی آن رسیده است. علی‌رغم ریزش این ابزار در شرکت "آسان پرداخت پرشین" ولیکن همچنان با سهم بازار ۵۵/۳۸ درصدی از بیشترین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی فعال پشتیبانی می‌کند. لازم به توضیح است که برخی شرکت‌ها با بازتعریف برخی از کارتخوان‌های فروشگاه‌های خود به‌عنوان ابزار پذیرش اینترنتی، سعی در تسهیل انجام خدمات پرداخت کارت از طریق نرم‌افزار موبایلی خود و بر بستر اینترنت می‌نمایند. ابزارهای پذیرش فوق این امکان را برای مشتریان فراهم می‌کند تا با استفاده از نرم افزار این شرکت‌ها بر روی موبایل، اقدام به دریافت QRCode پذیرنده نموده و به آسانی پرداخت بدون کارت خود را با وارد کردن اطلاعات رمز دوم و CVV۲ انجام دهند.

در بازار ابزار پذیرش موبایلی نیز شرکت "به‌پرداخت ملت" با رشد مثبت از این دسته از ابزارهای پذیرش روبه‌رو بوده است و همچنان بخش عظیمی از سهم بازار ابزارهای موبایلی فعال سیستمی را با رقمی معادل ۹۴/۰۷ درصد در اختیار دارد.

جدول ۱۱-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - مرداد و شهریور ۹۸

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد کارتخوان			سهم از تعداد ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد ابزار پذیرش موبایلی		
	مرداد	شهریور	اختلاف	مرداد	شهریور	اختلاف	مرداد	شهریور	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۷/۹۹٪	۷/۷۹٪	-۰/۲۰٪	۵۹/۶۲٪	۵۵/۳۸٪	-۴/۲۴٪	۵/۷۲٪	۵/۲۶٪	-۰/۴۶٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۶۶٪	۰/۶۶٪	-۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۱۳/۵۶٪	۱۳/۶۷٪	۰/۱۱٪	۱/۳۳٪	۱/۳۲٪	-۰/۰۱٪	۹۳/۶۰٪	۹۴/۰۷٪	-۰/۴۷٪
پرداخت الکترونیک سداد	۱۰/۴۰٪	۱۰/۳۲٪	-۰/۰۸٪	۲/۲۶٪	۲/۱۵٪	-۰/۱۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۷/۳۴٪	۷/۲۳٪	-۰/۱۱٪	۰/۶۳٪	۰/۶۱٪	-۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۴/۰۰٪	۱۳/۸۷٪	-۰/۱۳٪	۵/۹۰٪	۶/۲۹٪	۰/۳۹٪	۰/۱۸٪	۰/۱۷٪	۰/۰۱٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۲/۱۷٪	۲/۱۸٪	۰/۰۱٪	۰/۱۹٪	۰/۱۸٪	-۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪
پرداخت نوین آراین	۲/۱۶٪	۲/۱۵٪	-۰/۰۱٪	۶/۱۳٪	۵/۸۰٪	-۰/۳۴٪	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۵/۱۹٪	۱۵/۴۲٪	۰/۲۳٪	۳/۳۰٪	۹/۷۵٪	۶/۴۵٪	۰/۴۱٪	۰/۴۰٪	۰/۰۰٪
سایان کارت	۱/۷۶٪	۱/۶۹٪	-۰/۰۸٪	۰/۰۹٪	۰/۰۹٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
فن آوا کارت	۹/۰۷٪	۹/۴۱٪	۰/۳۴٪	۰/۱۵٪	۰/۱۵٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۵/۷۰٪	۱۵/۶۱٪	-۰/۰۹٪	۲۰/۴۰٪	۱۸/۲۸٪	-۲/۱۲٪	۰/۰۴٪	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪

همانگونه که جدول بالا نشان می‌دهد، شرکت "فن آوا کارت" در کارتخوان فروشگاه‌های با ۰/۳۴ درصد افزایش بیشترین اختلاف را با مرداد ماه رقم زده است. در ابزار پذیرش اینترنتی بالاترین تغییر سهم در شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" با رقم ۶/۴۵ درصد مشاهده می‌شود. سهم ابزار پذیرش موبایلی شرکت "به پرداخت ملت" نیز با افزایش ۰/۴۷ درصدی بالاترین تفاضل را نسبت به ماه گذشته نشان می‌دهند. این سهم از شرکت "آسان پرداخت پرشین" کاسته شده و به شرکت "به پرداخت ملت" اضافه شده است.

سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی تراکنش‌دار در دو ماه متوالی مرداد و شهریور ۹۸ در جدول ۴-۱۲ ارائه شده است. همانگونه که ملاحظه می‌گردد، در این ماه همچنان شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" در ابزار کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار با کسب ۱۴/۵۰ درصد بالاترین سهم را در اختیار دارد. در حوزه ابزارهای پذیرش اینترنتی تراکنش‌دار شرکت "آسان پرداخت پرشین" با کسب ۳۹/۸۸ درصد سهم بازار، از سایر شرکت‌ها پیشی گرفته است.

شرکت "به پرداخت ملت" نیز علی‌رغم کاهش در تعداد ابزارهای پذیرش موبایلی تراکنش‌دار همچنان با ۵۶/۴۱ درصد بیشترین سهم بازار ابزارهای پذیرش موبایلی را در دست دارد.

جدول ۴-۱۲ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش تراکنش‌دار-مرداد و شهریور ۹۸

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد کارتخوان فروشگاهی			سهم از تعداد ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد ابزار پذیرش موبایلی		
	مرداد	شهریور	اختلاف	مرداد	شهریور	اختلاف	مرداد	شهریور	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۹/۰۲%	۸/۶۸%	-۰/۳۴%	۴۲/۱۲%	۳۹/۸۸%	-۲/۲۴%	۱۲/۲۳%	۱۵/۲۶%	۳/۰۴%
الکترونیک کارت دماوند	۰/۷۳%	۰/۷۳%	۰/۰%	۰/۰۳%	۰/۰۳%	۰/۰%	۰/۰۰%	۰/۰۰%	۰/۰۰%
به پرداخت ملت	۱۴/۰۰%	۱۴/۰۸%	۰/۰۸%	۱۵/۲۰%	۱۵/۳۲%	۰/۱۲%	۶۵/۴۳%	۵۶/۴۱%	-۹/۰۱%
پرداخت الکترونیک سداد	۱۰/۵۳%	۱۰/۴۸%	-۰/۰۵%	۶/۸۱%	۶/۹۷%	۰/۱۶%	۱/۴۳%	۱/۸۱%	۰/۳۸%
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۸/۱۶%	۸/۰۴%	-۰/۱۲%	۳/۷۲%	۳/۶۸%	-۰/۰۴%	۰/۰۰%	۰/۰۰%	۰/۰۰%
پرداخت الکترونیک سامان	۱۴/۱۸%	۱۴/۲۶%	۰/۰۹%	۱۸/۶۲%	۲۰/۴۴%	۲/۸۲%	۹/۲۵%	۱۱/۴۱%	۲/۱۶%
پرداخت الکترونیک سپهر	۲/۳۹%	۲/۳۹%	۰/۰%	۱/۶۹%	۱/۵۶%	-۰/۱۳%	۰/۰۶%	۰/۰۸%	۰/۰۲%
پرداخت نوین آراین	۲/۱۵%	۲/۱۶%	۰/۰۱%	۱/۱۲%	۱/۱۹%	۰/۰۷%	۴/۶۶%	۶/۳۲%	۱/۵۶%
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۴/۲۳%	۱۴/۵۰%	۰/۲۷%	۷/۴۸%	۷/۵۲%	۰/۰۴%	۳/۰۴%	۳/۸۶%	۰/۸۱%
سایان کارت	۱/۹۳%	۱/۹۱%	-۰/۰۲%	۰/۰۷%	۰/۰۸%	۰/۰۱%	۱/۱۸%	۱/۴۹%	۰/۳۳%
فن آوا کارت	۸/۴۹%	۸/۶۵%	۰/۱۶%	۰/۵۴%	۰/۵۹%	۰/۰۵%	۰/۹۳%	۱/۱۰%	۰/۱۷%
کارت اعتباری ایران کیش	۱۴/۱۹%	۱۴/۱۲%	-۰/۰۷%	۲/۶۰%	۲/۷۴%	۰/۱۴%	۱/۸۰%	۲/۳۶%	۰/۵۶%

با توجه به جدول فوق ملاحظه می‌شود که در بازار کارتخوان فروشگاهی تراکنش‌دار، شرکت "آسان پرداخت پرشین" با کاهش ۰/۳۴ درصدی در سهم خود نسبت به ماه گذشته مواجه شده است. در روندی همسو سهم ابزارهای پذیرش اینترنتی تراکنش‌دار در این شرکت نیز با ریزش ۲/۲۴ درصدی بالاترین اختلاف سهم را نشان می‌دهد. شرکت "به پرداخت ملت" همانند ماه گذشته با کاهش قابل ملاحظه‌ی ۹/۰۱ درصدی بیشترین اختلاف سهم را در ابزارهای پذیرش موبایلی نسبت به ماه گذشته داشته است.

۳-۴- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاهی

کارتخوان فروشگاهی به سبب تعدد ابزار و نیز تعداد و مبلغ^{۳۳} تراکنش‌ها اهمیت ویژه‌ای نسبت به سایر ابزارهای پذیرش در شبکه پرداخت الکترونیک کارت‌های دارد. به همین علت به طور ویژه عملکرد کارتخوان فروشگاهی شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت بررسی می‌شود.

با توجه به اهمیت کارتخوان‌های فروشگاهی در صنعت پرداخت کشور به دلیل سهم بالای تعدادی و مبلغی آن‌ها در تراکنش‌ها، مطالعه‌ای در عملکرد شرکت‌ها در این ابزار انجام شده و با محاسبه شاخص اثربخشی آن‌ها، نحوه‌ی توزیع این ابزارها توسط شرکت‌ها مورد بررسی قرار می‌گیرد. برای این منظور ابتدا سهم هر شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت از کل تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی و سهم هر شرکت PSP از کل تعداد ابزار کارتخوان‌های فروشگاهی در هر استان مورد بررسی و محاسبه قرار گرفته و اثربخشی کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی و کارتخوان فروشگاهی تراکنش‌دار برای هر یک از آن‌ها در بعد کشوری و نیز در بعد استانی اندازه‌گیری و تحلیل شده است. در پایان با بهره‌جویی از آمار کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی شرکت‌های PSP، عملکرد هر شرکت در خصوص این نوع کارتخوان‌ها بررسی خواهد شد.

^{۳۳} تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی از کل تراکنش‌های شبکه پرداخت در شهریور ۹۸ رقمی در حدود ۸۷ درصد بوده که بالغ بر ۸۹ درصد مبالغ تراکنش‌های این شبکه را جابجا می‌نماید.

۱-۳-۴- سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های در استان‌های کشور

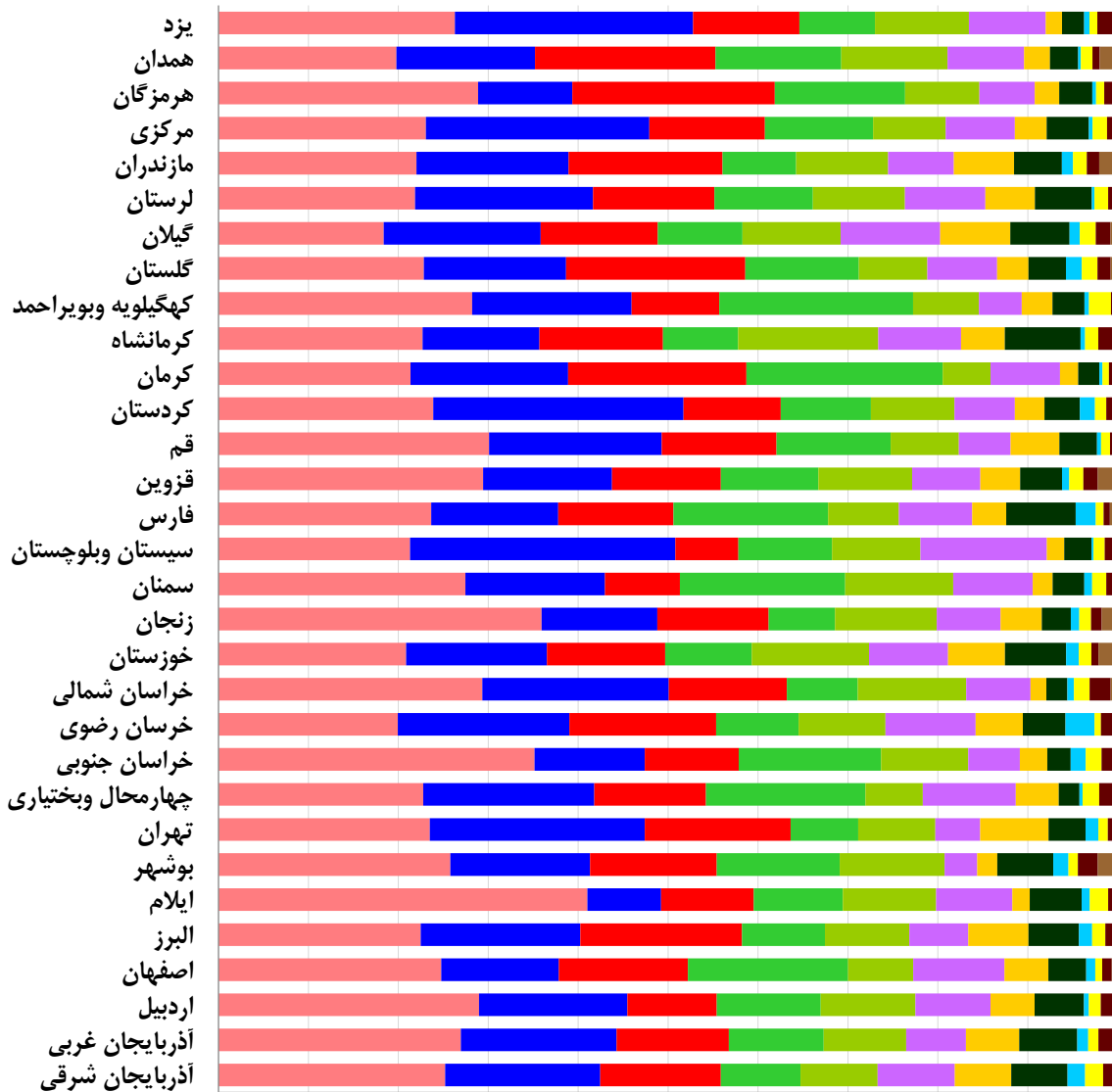
سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاه‌های تفکیک استان‌های کشور در شهریور ماه ۱۳۹۸ در جدول ۴-۱۳ ارائه شده‌است. همانگونه که ملاحظه می‌گردد، در مجموع شرکت‌های "به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سامان"، "تجارت الکترونیک پارسیان" و "آسان پرداخت پرشین" بیشترین سهم از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های را در اکثر استان‌های کشور داشته‌اند. شرکت "به-پرداخت ملت" تقریباً در تمام استان‌ها، با اختلاف نسبت به سایر شرکت‌ها از تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های پشتیبانی می‌نماید.

جدول ۴-۱۳ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های تفکیک استان - شهریور ۹۸

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت نوین آرین	تجارت الکترونیک پارسیان	سایان کارت	فن آو کارت	کارت اعتباری ایران کیش
آذربایجان شرقی	۸/۸۶٪	۰/۴۰٪	۲۵/۲۰٪	۸/۵۸٪	۶/۲۷٪	۱۷/۲۵٪	۱/۲۲٪	۱/۹۷٪	۱۳/۴۱٪	۲/۰۰٪	۶/۲۶٪	۸/۵۸٪
آذربایجان غربی	۱۰/۵۵٪	۰/۵۸٪	۲۶/۹۴٪	۶/۶۵٪	۵/۹۲٪	۱۷/۳۲٪	۱/۵۷٪	۱/۲۱٪	۱۲/۴۹٪	۱/۱۳٪	۶/۴۶٪	۹/۱۷٪
اردبیل	۱۱/۵۷٪	۰/۳۷٪	۲۸/۹۷٪	۸/۳۶٪	۴/۹۰٪	۱۶/۵۰٪	۱/۵۱٪	۰/۵۳٪	۹/۹۲٪	۱/۳۴٪	۵/۴۹٪	۱۰/۵۲٪
اصفهان	۱۷/۸۰٪	۰/۶۷٪	۲۴/۷۷٪	۱۰/۱۶٪	۴/۸۷٪	۱۳/۰۸٪	۱/۰۶٪	۱/۰۰٪	۱۴/۳۵٪	۰/۷۸٪	۴/۲۱٪	۷/۲۶٪
البرز	۹/۲۳٪	۰/۵۳٪	۲۲/۴۹٪	۶/۵۷٪	۶/۶۹٪	۱۷/۷۴٪	۰/۸۵٪	۱/۴۶٪	۱۷/۹۸٪	۱/۴۷٪	۵/۶۲٪	۹/۳۸٪
ایلام	۹/۹۰٪	۰/۰۱٪	۴۱/۰۱٪	۸/۴۸٪	۱/۹۴٪	۸/۲۱٪	۱/۰۵٪	۰/۹۲٪	۱۰/۳۰٪	۲/۰۴٪	۵/۷۶٪	۱۰/۳۸٪
بوشهر	۱۳/۶۸٪	۲/۲۲٪	۲۵/۷۸٪	۳/۶۲٪	۲/۲۲٪	۱۵/۵۳٪	۲/۲۲٪	۱/۶۸٪	۱۴/۰۹٪	۱/۰۴٪	۶/۲۴٪	۱۱/۶۷٪
تهران	۷/۵۱٪	۰/۲۵٪	۲۳/۴۹٪	۴/۹۹٪	۷/۶۱٪	۲۳/۹۲٪	۰/۸۵٪	۱/۴۴٪	۱۶/۲۲٪	۱/۰۴٪	۴/۱۰٪	۸/۵۸٪
چهارمحال و بختیاری	۱۷/۷۳٪	۰/۲۸٪	۲۲/۷۶٪	۱۰/۳۴٪	۴/۷۷٪	۱۹/۰۳٪	۱/۷۸٪	۰/۳۴٪	۱۲/۴۱٪	۱/۸۶٪	۲/۳۱٪	۶/۳۸٪
خراسان جنوبی	۱۵/۸۴٪	۰/۶۳٪	۳۵/۱۴٪	۵/۷۳٪	۳/۰۵٪	۱۲/۲۶٪	۱/۱۷٪	۱/۶۷٪	۱۰/۴۵٪	۱/۷۶٪	۲/۶۰٪	۹/۷۰٪
خراسان رضوی	۹/۱۸٪	۰/۵۴٪	۱۹/۹۵٪	۱۰/۰۱٪	۵/۲۵٪	۱۹/۰۸٪	۱/۳۳٪	۳/۲۲٪	۱۶/۳۱٪	۰/۷۲٪	۴/۷۵٪	۹/۶۷٪
خراسان شمالی	۷/۸۸٪	۰/۷۸٪	۲۹/۳۴٪	۷/۱۶٪	۱/۷۵٪	۲۰/۷۴٪	۲/۳۳٪	۰/۷۳٪	۱۳/۱۲٪	۱/۷۵٪	۲/۳۵٪	۱۲/۰۶٪
خوزستان	۹/۶۳٪	۲/۱۶٪	۲۰/۸۷٪	۸/۷۹٪	۶/۳۳٪	۱۵/۶۵٪	۰/۷۸٪	۱/۴۱٪	۱۳/۱۴٪	۱/۴۰٪	۶/۸۰٪	۱۳/۰۴٪
زنجان	۷/۳۹٪	۱/۷۸٪	۳۵/۹۳٪	۷/۱۰٪	۴/۵۸٪	۱۲/۸۸٪	۱/۱۸٪	۰/۹۵٪	۱۲/۳۷٪	۱/۳۱٪	۳/۲۲٪	۱۱/۳۱٪

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت نوین آراین	تجارت الکترونیک پارسپان	سایان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش
سمنان	۱۸/۳۷٪	۰/۰۱٪	۲۷/۴۶٪	۸/۸۵٪	۲/۲۱٪	۱۵/۵۱٪	۱/۲۷٪	۰/۸۶٪	۸/۳۵٪	۱/۵۷٪	۳/۵۳٪	۱۲/۰۲٪
سیستان و بلوچستان	۱۰/۴۱٪	۰/۰۰٪	۲۱/۳۱٪	۱۴/۰۵٪	۱/۹۴٪	۲۹/۵۰٪	۱/۴۵٪	۰/۲۳٪	۷/۰۱٪	۱/۲۳٪	۳/۰۳٪	۹/۸۵٪
فارس	۱۷/۱۹٪	۰/۸۸٪	۲۳/۶۵٪	۸/۱۷٪	۳/۷۹٪	۱۴/۱۳٪	۰/۶۹٪	۲/۲۲٪	۱۲/۸۰٪	۰/۸۸٪	۷/۷۳٪	۷/۸۷٪
قزوین	۱۰/۸۴٪	۲/۲۲٪	۲۹/۴۲٪	۷/۵۹٪	۴/۴۲٪	۱۴/۳۴٪	۱/۶۰٪	۰/۸۰٪	۱۲/۱۰٪	۱/۵۷٪	۴/۶۶٪	۱۰/۴۳٪
قم	۱۲/۷۰٪	۰/۰۱٪	۳۰/۰۹٪	۵/۷۴٪	۵/۴۳٪	۱۹/۱۹٪	۰/۸۴٪	۰/۴۴٪	۱۲/۷۷٪	۱/۰۱٪	۴/۱۹٪	۷/۵۸٪
کردستان	۱۰/۰۴٪	۰/۳۸٪	۲۳/۸۷٪	۶/۷۳٪	۳/۲۹٪	۲۷/۸۴٪	۰/۹۰٪	۱/۶۶٪	۱۰/۸۱٪	۱/۲۶٪	۳/۹۵٪	۹/۲۸٪
کرمان	۲۱/۸۳٪	۰/۱۸٪	۲۱/۳۵٪	۷/۷۲٪	۲/۰۳٪	۱۷/۵۱٪	۰/۸۰٪	۰/۳۴٪	۱۹/۸۴٪	۰/۷۲٪	۲/۳۶٪	۵/۳۲٪
کرمانشاه	۸/۳۵٪	۰/۰۰٪	۲۲/۷۰٪	۹/۲۲٪	۴/۸۵٪	۱۲/۹۸٪	۲/۱۶٪	۰/۵۱٪	۱۳/۷۵٪	۱/۴۷٪	۸/۴۳٪	۱۵/۵۸٪
کهگیلویه و بویراحمد	۲۱/۵۶٪	۰/۰۱٪	۲۸/۲۰٪	۴/۷۶٪	۳/۴۲٪	۱۷/۷۵٪	۰/۷۳٪	۰/۵۰٪	۹/۷۴٪	۲/۴۵٪	۳/۵۵٪	۷/۳۲٪
گلستان	۱۲/۶۱٪	۰/۷۸٪	۲۲/۸۴٪	۷/۷۶٪	۳/۴۹٪	۱۵/۸۱٪	۱/۴۷٪	۱/۷۵٪	۱۹/۹۴٪	۱/۷۴٪	۴/۱۸٪	۷/۶۳٪
گیلان	۹/۴۳٪	۰/۸۱٪	۱۸/۳۶٪	۱۱/۰۸٪	۷/۸۰٪	۱۷/۴۷٪	۱/۶۴٪	۱/۱۳٪	۱۳/۰۱٪	۱/۷۸٪	۶/۵۹٪	۱۰/۹۰٪
لرستان	۱۰/۹۵٪	۰/۰۰٪	۲۱/۸۶٪	۸/۹۵٪	۵/۵۱٪	۱۹/۷۹٪	۱/۰۷٪	۰/۳۰٪	۱۳/۵۰٪	۱/۵۰٪	۶/۳۳٪	۱۰/۲۲٪
مازندران	۸/۱۹٪	۲/۰۶٪	۲۲/۰۲٪	۷/۳۲٪	۶/۶۸٪	۱۶/۹۲٪	۱/۳۸٪	۱/۲۳٪	۱۷/۱۱٪	۱/۵۴٪	۵/۳۲٪	۱۰/۲۳٪
مرکزی	۱۲/۰۳٪	۰/۰۵٪	۲۳/۰۶٪	۷/۷۰٪	۳/۵۳٪	۲۴/۸۴٪	۱/۱۴٪	۰/۴۲٪	۱۲/۸۶٪	۱/۶۰٪	۴/۶۹٪	۸/۰۷٪
هرمزگان	۱۴/۵۰٪	۰/۴۰٪	۲۸/۸۷٪	۶/۱۶٪	۲/۷۲٪	۱۰/۴۷٪	۱/۱۱٪	۰/۴۲٪	۲۲/۵۱٪	۰/۹۰٪	۳/۶۸٪	۸/۲۷٪
همدان	۱۳/۹۷٪	۲/۰۰٪	۱۹/۷۹٪	۸/۵۰٪	۲/۸۸٪	۱۵/۴۱٪	۰/۸۲٪	۰/۳۰٪	۲۰/۰۷٪	۱/۲۹٪	۳/۱۴٪	۱۱/۸۳٪
یزد	۸/۴۱٪	۰/۳۷٪	۲۶/۲۹٪	۸/۵۴٪	۱/۸۱٪	۲۶/۴۸٪	۱/۹۰٪	۰/۶۱٪	۱۱/۸۳٪	۰/۸۷٪	۲/۴۵٪	۱۰/۴۴٪

سهم بازار هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها به تفکیک استان‌های کشور برای شهریور ۱۳۹۸ در شکل ۴-۸ به تصویر کشیده شده است.

- به پرداخت ملت
- پرداخت الکترونیک سامان
- تجارت الکترونیک پارسیان
- آسان پرداخت پرشین
- کارت اعتباری ایران کیش
- پرداخت الکترونیک سداد
- پرداخت الکترونیک پاسارگاد
- فن آوا کارت
- پرداخت نوین آرین
- سایان کارت
- پرداخت الکترونیک سپهر
- کارت دماوند

شکل ۴-۸ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های تفکیک استان‌ها- شهریور ۱۳۹۸

۴-۳-۲- سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در استان‌های کشور

در این بخش به بررسی اطلاعات سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور پرداخته می‌شود. جدول ۴-۱۴ اطلاعات سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی هر استان را برای شهریور ۱۳۹۸ نشان می‌دهد. همانگونه که مشاهده می‌گردد شرکت‌های "کارت اعتباری ایران کیش"، "تجارت الکترونیک پارسیان"، "پرداخت الکترونیک سامان" و "به پرداخت ملت" به ترتیب بیشترین سهم از بازار را از این منظر در اکثر استان‌های کشور داشته‌اند. این امر با توجه به میزان شرکت‌های PSP در پشتیبانی از تعداد کارتخوان‌های فعال سیستمی قابل انتظار است.

جدول ۴-۱۴ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی به تفکیک استان - شهریور ۹۸

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت نوین آرین	تجارت الکترونیک پارسیان	سایان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش
آذربایجان شرقی	۷/۵۷٪	۰/۳۴٪	۱۱/۲۶٪	۱۰/۷۵٪	۷/۸۱٪	۱۴/۰۶٪	۲/۳۳٪	۲/۶۰٪	۱۴/۷۰٪	۲/۶۹٪	۱۱/۴۱٪	۱۴/۴۷٪
آذربایجان غربی	۹/۷۰٪	۰/۵۰٪	۱۲/۹۸٪	۸/۲۷٪	۷/۶۲٪	۱۴/۱۰٪	۲/۵۲٪	۱/۷۲٪	۱۴/۴۹٪	۱/۳۱٪	۱۱/۷۸٪	۱۵/۰۱٪
اردبیل	۱۰/۰۳٪	۰/۴۷٪	۱۴/۱۴٪	۱۰/۴۹٪	۶/۸۵٪	۱۳/۲۸٪	۲/۶۵٪	۱/۰۸٪	۱۳/۶۷٪	۲/۰۳٪	۸/۶۳٪	۱۶/۶۷٪
اصفهان	۷/۶۵٪	۰/۶۲٪	۱۳/۱۶٪	۱۳/۷۰٪	۷/۸۵٪	۱۱/۲۴٪	۲/۳۸٪	۱/۴۶٪	۱۶/۶۲٪	۱/۱۳٪	۹/۵۷٪	۱۴/۶۲٪
البرز	۵/۴۵٪	۰/۵۶٪	۱۲/۹۸٪	۸/۴۱٪	۸/۳۵٪	۱۴/۷۳٪	۱/۶۱٪	۲/۵۸٪	۱۴/۹۲٪	۲/۰۰٪	۱۲/۹۲٪	۱۵/۴۹٪
ایلام	۷/۹۲٪	۰/۰۱٪	۱۹/۹۹٪	۱۲/۸۰٪	۳/۲۴٪	۹/۳۶٪	۱/۷۴٪	۱/۴۰٪	۱۳/۱۳٪	۲/۸۹٪	۹/۲۱٪	۱۸/۳۲٪
بوشهر	۹/۵۱٪	۲/۳۲٪	۱۵/۱۶٪	۷/۴۸٪	۳/۳۱٪	۱۵/۴۱٪	۳/۵۴٪	۲/۳۷٪	۱۳/۸۲٪	۱/۷۳٪	۸/۶۸٪	۱۶/۶۸٪
تهران	۵/۱۹٪	۰/۳۴٪	۱۶/۶۹٪	۸/۰۸٪	۱۰/۲۷٪	۱۳/۰۷٪	۱/۹۸٪	۲/۶۴٪	۱۵/۰۳٪	۱/۴۵٪	۸/۷۱٪	۱۶/۵۵٪
چهارمحال و بختیاری	۱۳/۴۵٪	۰/۳۲٪	۱۲/۹۰٪	۱۲/۷۶٪	۷/۱۱٪	۱۴/۴۸٪	۳/۲۲٪	۰/۱۶٪	۱۵/۹۵٪	۲/۵۲٪	۵/۲۰٪	۱۱/۴۵٪
خراسان جنوبی	۹/۶۹٪	۰/۸۱٪	۱۶/۳۶٪	۱۰/۳۸٪	۵/۴۰٪	۱۳/۰۸٪	۲/۳۴٪	۲/۵۲٪	۱۵/۶۶٪	۲/۷۰٪	۴/۹۷٪	۱۶/۱۸٪
خراسان رضوی	۶/۳۳٪	۰/۵۳٪	۱۱/۱۷٪	۱۱/۰۲٪	۶/۶۷٪	۱۳/۷۱٪	۲/۵۵٪	۳/۱۹٪	۱۵/۹۸٪	۱/۱۰٪	۹/۷۵٪	۱۸/۰۰٪
خراسان شمالی	۶/۳۸٪	۰/۸۰٪	۱۴/۴۸٪	۱۰/۳۰٪	۳/۵۶٪	۱۷/۲۶٪	۳/۷۲٪	۰/۹۵٪	۱۷/۵۷٪	۲/۶۸٪	۴/۳۵٪	۱۷/۹۴٪
خوزستان	۷/۸۵٪	۱/۴۰٪	۱۱/۲۴٪	۱۰/۳۴٪	۶/۳۵٪	۱۲/۷۷٪	۱/۱۹٪	۲/۱۵٪	۱۵/۰۴٪	۱/۵۲٪	۱۱/۷۰٪	۱۸/۴۴٪
زنجان	۶/۵۶٪	۱/۳۶٪	۱۶/۶۷٪	۱۱/۲۳٪	۷/۳۶٪	۱۲/۸۷٪	۲/۵۸٪	۱/۷۳٪	۱۵/۱۲٪	۱/۹۶٪	۵/۸۴٪	۱۶/۷۴٪

استان	کارت اعتباری ایران کیش	فن آوا کارت	سایان کارت	تجارت الکترونیک پارسپان	پرداخت نوین آراین	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سداد	به پرداخت ملت	الکترونیک کارت دماوند	آسان پرداخت پرشین
سمنان	۱۶/۷۴٪	۶/۷۵٪	۲/۳۹٪	۱۳/۲۷٪	۱/۹۲٪	۲/۱۸۹٪	۱۱/۷۸٪	۴/۰۵٪	۱۲/۷۴٪	۱۶/۴۷٪	-۰/۰۶٪	۱۰/۹۲٪
سیستان و بلوچستان	۱۳/۹۷٪	۴/۹۱٪	۱/۸۲٪	۱۰/۰۱٪	-۰/۶۶٪	۲/۶۵٪	۲۴/۶۵٪	۳/۰۱٪	۱۵/۶۶٪	۱۴/۴۸٪	-۰/۰۱٪	۸/۱۸٪
فارس	۱۲/۹۱٪	۱۴/۰۰٪	۱/۱۷٪	۱۴/۱۴٪	۴/۱۳٪	۱/۳۸٪	۱۲/۷۲٪	۵/۳۹٪	۱۰/۹۳٪	۱۲/۸۹٪	-۰/۷۳٪	۹/۶۳٪
قزوین	۱۵/۵۵٪	۱۰/۳۰٪	۲/۳۷٪	۱۵/۲۹٪	۱/۳۱٪	۲/۷۸٪	۱۱/۷۰٪	۶/۸۶٪	۹/۶۳٪	۱۳/۴۸٪	۱/۶۶٪	۹/۰۶٪
قم	۱۴/۵۳٪	۹/۰۷٪	۱/۹۱٪	۱۷/۵۲٪	-۰/۹۱٪	۱/۶۲٪	۱۵/۵۲٪	۷/۲۸٪	۹/۲۰٪	۱۵/۱۰٪	-۰/۰۱٪	۷/۳۳٪
کردستان	۱۴/۵۰٪	۶/۳۲٪	۲/۱۴٪	۱۲/۷۶٪	۲/۸۸٪	۱/۷۳٪	۲۱/۴۸٪	۴/۳۳٪	۱۰/۰۵٪	۱۶/۰۱٪	-۰/۴۷٪	۷/۳۳٪
کرمان	۱۱/۳۱٪	۵/۶۸٪	۱/۲۱٪	۱۷/۹۱٪	۱/۱۲٪	۱/۶۳٪	۱۸/۰۶٪	۴/۵۶٪	۹/۲۶٪	۱۲/۷۷٪	-۰/۳۳٪	۱۶/۱۶٪
کرمانشاه	۱۹/۳۴٪	۱۲/۵۱٪	۱/۹۷٪	۱۳/۶۷٪	-۰/۹۸٪	۲/۵۸٪	۱۲/۹۴٪	۵/۳۶٪	۱۱/۲۹٪	۱۲/۱۷٪	-۰/۰۰٪	۷/۱۹٪
کهگیلویه و بویراحمد	۱۲/۸۲٪	۶/۹۷٪	۳/۳۷٪	۱۳/۵۹٪	۱/۱۲٪	۱/۵۲٪	۱۵/۹۶٪	۶/۷۱٪	۸/۳۳٪	۱۸/۱۵٪	-۰/۰۳٪	۱۱/۴۴٪
گلستان	۱۲/۹۸٪	۷/۵۸٪	۲/۱۴٪	۱۷/۴۳٪	۱/۹۴٪	۲/۴۴٪	۱۴/۲۲٪	۴/۷۵٪	۱۱/۸۳٪	۱۳/۲۵٪	-۰/۸۲٪	۱۰/۶۳٪
گیلان	۱۵/۵۶٪	۱۰/۷۰٪	۲/۴۱٪	۱۴/۷۳٪	۱/۷۷٪	۲/۶۸٪	۱۳/۶۶٪	۹/۱۲٪	۱۱/۷۹٪	۱۰/۰۵٪	-۰/۷۵٪	۶/۸۰٪
لرستان	۱۵/۵۲٪	۹/۸۲٪	۲/۳۰٪	۱۴/۹۴٪	-۰/۷۳٪	۱/۶۳٪	۱۴/۸۱٪	۷/۱۵٪	۱۱/۷۴٪	۱۲/۶۳٪	-۰/۰۰٪	۸/۷۲٪
مازندران	۱۵/۲۲٪	۱۰/۴۳٪	۱/۷۳٪	۱۶/۹۷٪	۲/۲۱٪	۲/۲۰٪	۱۲/۱۴٪	۸/۵۸٪	۱۱/۰۹٪	۹/۶۲٪	۱/۸۱٪	۸/۰۱٪
مرکزی	۱۲/۸۰٪	۹/۴۴٪	۱/۹۳٪	۱۶/۷۵٪	-۰/۹۵٪	۲/۶۱٪	۱۶/۵۲٪	۵/۷۹٪	۱۱/۰۳٪	۱۳/۱۴٪	-۰/۱۲٪	۸/۹۱٪
هرمزگان	۱۳/۸۴٪	۷/۲۵٪	۱/۴۴٪	۲۰/۶۰٪	۱/۱۰٪	۲/۰۸٪	۱۰/۸۲٪	۴/۷۳٪	۹/۱۵٪	۱۸/۲۱٪	-۰/۴۰٪	۱۰/۳۸٪
همدان	۱۴/۹۳٪	۶/۲۹٪	۲/۱۱٪	۲۱/۲۸٪	-۰/۶۱٪	۱/۶۴٪	۱۲/۱۶٪	۴/۲۲٪	۱۱/۹۶٪	۱۱/۹۰٪	۳/۱۶٪	۹/۷۴٪
یزد	۱۹/۰۰٪	۵/۰۶٪	۱/۵۰٪	۱۲/۹۵٪	۲/۳۲٪	۴/۱۸٪	۲۰/۲۱٪	۴/۴۵٪	۱۱/۶۵٪	۱۲/۶۷٪	-۰/۵۷٪	۵/۴۶٪

شکل ۴-۹ سهم بازار هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر

یک از استان‌های کشور را برای دوره شهریور ۱۳۹۸ را به تصویر می‌کشد.

شکل ۴-۹ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاههای فعال سیستمی در هر استانها- شهریور ۱۳۹۸

۳-۳-۴- شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در

بعد کشوری

دو شاخص تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های و تعداد تراکنش‌های آن در کنار یکدیگر می‌توانند تعیین کننده عملکرد شرکت و توزیع مناسب این ابزارها توسط شرکت‌ها باشند که برای این منظور می‌توان شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی را تعریف نمود.

این شاخص بیانگر نسبت سهم هر شرکت از تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به سهم آن شرکت از ابزار کارتخوان فروشگاه‌های است.^{۲۴} عدد حاصل میزان اثربخشی کارتخوان‌های یک شرکت در شبکه پرداخت الکترونیک را نشان می‌دهد و مقدار آن بیانگر میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌ها است. در واقع چنانچه مقدار این شاخص برای شرکتی برابر یک باشد، بدین معنی است که آن شرکت توانسته است دقیقاً به اندازه سهمی که در ابزارها دارد، از بازار تراکنش‌ها به دست آورد و چنانچه مقدار شاخص بالاتر از یک باشد یعنی شرکت بیشتر از سهمی که از ابزارها دارد، موفق به جذب تراکنش شده است. بنابراین می‌توان چنین گفت که شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های، کارایی توزیع کارتخوان‌های شرکت‌های PSP را بررسی نموده و از این رو شرکت‌ها به سبب کارا تر بودن توزیع، می‌بایست با جابجایی مناسب کارتخوان‌ها برای جذب تراکنش‌های بیشتر، شاخص اثربخشی این ابزار پذیرش را بهبود بخشند.

در جدول ۴-۱۵ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی برای هر یک از شرکت‌های PSP در شهریور ۱۳۹۸ محاسبه شده است.

^{۲۴} این شاخص به عبارتی همان متوسط تراکنش کارتخوان فروشگاه‌های هر شرکت است که نسبت به کل نرمالایز شده است.

جدول ۴-۱۵ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت-مرداد و شهریور ۹۸

کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی					
اختلاف	شهریور ۹۸	مرداد ۹۸	سهم از کل تعداد ابزار	سهم از کل تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های	
-۰/۰۱۴	۱/۴۸۱	۱/۴۹۵	۷/۷۹٪	۱۱/۵۳٪	آسان پرداخت پرشین
۰/۰۰۰	۱/۰۳۱	۱/۰۳۱	-۰/۶۶٪	۰/۶۸٪	الکترونیک کارت دماوند
-۰/۰۱۶	۱/۷۳۹	۱/۷۵۵	۱۳/۶۷٪	۲۳/۷۷٪	به پرداخت ملت
۰/۰۳۵	۰/۷۵۰	۰/۷۱۵	۱۰/۳۲٪	۷/۷۴٪	پرداخت الکترونیک سداد
۰/۰۰۱	۰/۷۲۱	۰/۷۲۰	۷/۲۳٪	۵/۲۱٪	پرداخت الکترونیک پاسارگاد
۰/۰۱۹	۱/۳۳۲	۱/۳۱۳	۱۳/۸۷٪	۱۸/۴۸٪	پرداخت الکترونیک سامان
-۰/۰۰۷	۰/۵۱۵	۰/۵۲۱	۲/۱۸٪	۱/۱۲٪	پرداخت الکترونیک سپهر
-۰/۰۱۱	۰/۶۲۹	۰/۶۴۰	۲/۱۵٪	۱/۳۵٪	پرداخت نوین آراین
۰/۰۰۲	۰/۹۶۱	۰/۹۵۹	۱۵/۴۲٪	۱۴/۸۲٪	تجارت الکترونیک پارسیان
-۰/۰۰۳	۰/۷۰۶	۰/۷۱۰	۱/۶۹٪	۱/۱۹٪	سایان کارت
-۰/۰۲۴	۰/۵۱۸	۰/۵۴۲	۹/۴۱٪	۴/۸۸٪	فن آوا کارت
۰/۰۰۳	۰/۵۹۱	۰/۵۸۸	۱۵/۶۱٪	۹/۲۳٪	کارت اعتباری ایران کیش

در شهریور ماه همانند ماه قبل شرکت‌های "به پرداخت ملت"، "آسان پرداخت پرشین"، "پرداخت الکترونیک سامان" و "الکترونیک کارت دماوند" به رقمی بالاتر از یک در شاخص اثربخشی دست یافته‌اند. دارا بودن عدد بالاتر از یک در شاخص اثربخشی به این معناست که جذب تراکنش‌های این شرکت‌ها بر روی کارتخوان‌ها بیشتر از سهم تعداد کارتخوان‌هایشان از کل کارتخوان‌های کشور بوده است. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتخوان‌های فروشگاه‌های این شرکت‌ها به گونه‌ای بوده که در جذب بیشتر تراکنش‌ها به نسبت سایر شرکت‌ها موفق‌تر عمل نموده‌اند.

همانگونه که در جدول بالا مشاهده می‌شود، میزان شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی در شهریور ماه ۹۸ نسبت به ماه گذشته تغییرات چندانی نداشته است. با توجه به متغیر بودن روند و مقدار رشد سهم تعدادی تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاه‌های شرکت‌ها نسبت به سهم ابزار کارتخوان فروشگاه‌های آن‌ها، شاخص مذکور در هریک از شرکت‌های PSP ممکن است دچار کاهش و یا افزایش شده باشد. جدول

فوق نشان می‌دهد که اثربخشی شرکت "پرداخت الکترونیک سداد" با عددی برابر با مثبت ۰/۰۳۵ بالاترین تغییر را داشته است. این امر به دلیل رشد مثبت تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های آن ارزیابی می‌شود.

همانگونه که ذکر شد دو شاخص تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های و تعداد تراکنش‌های آن در کنار یکدیگر می‌توانند تصویر خوبی از توزیع مناسب این ابزارها توسط هر یک از شرکت‌های PSP را ارائه دهند. نکته حایز اهمیت این است که در شبکه‌ی شاپرک کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعالی وجود دارند که فاقد تراکنش هستند. به این معنا که وضعیت آن‌ها در شبکه فعال است ولیکن تراکنشی از سوی آن‌ها وارد شبکه‌ی پرداخت نشده‌است.

اثربخشی هر یک از شرکت‌ها در کل کارتخوان‌های فروشگاه‌های در بالا به تفصیل بررسی گردید. در این بخش به‌منظور مشاهده‌ی نحوه‌ی جایابی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار^{۲۵} در کشور و همچنین بررسی میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌ها، شاخص اثربخشی به ازای سهم تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های هر شرکت به سهم آن‌ها از تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار باز تعریف شده و به‌عنوان شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار ارائه می‌گردد.

در واقع چنانچه مقدار این شاخص برای شرکتی برابر یک باشد، بدین معنی است که آن شرکت توانسته است دقیقاً به اندازه سهمی که در ابزارهای تراکنش‌دار دارد، از بازار تراکنش‌ها به‌دست آورد و چنانچه مقدار شاخص بالاتر از یک باشد یعنی شرکت بیشتر از سهمی که از ابزارهای مزبور دارد، موفق به جذب تراکنش شده است. جدول زیر همچنین، شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های را بر حسب ابزارهای کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار در شهریور ۹۸ محاسبه و ارائه می‌نماید.

^{۲۵} با حداقل یک تراکنش در ماه.

جدول ۴-۱۶ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار هر شرکت - مرداد و شهریور ۹۸

کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار					شرکت
اختلاف	شهریور ۹۸	مرداد ۹۸	سهم از کل تعداد ابزار	سهم از کل تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار	
-۰/۰۰۴	۱/۳۲۸	۱/۳۲۴	۸/۶۸٪	۱۱/۵۳٪	آسان پرداخت پرشین
-۰/۰۰۵	-۰/۹۳۷	-۰/۹۳۲	۰/۷۳٪	-۰/۶۸٪	الکترونیک کارت دماوند
-۰/۰۱۲	۱/۶۸۸	۱/۷۰۰	۱۴/۰۸٪	۲۳/۷۷٪	به پرداخت ملت
-۰/۰۳۱	-۰/۷۳۸	-۰/۷۰۷	۱۰/۴۸٪	۷/۷۴٪	پرداخت الکترونیک سداد
-۰/۰۰۱	-۰/۶۴۹	-۰/۶۴۸	۸/۰۴٪	۵/۲۱٪	پرداخت الکترونیک پاسارگاد
-۰/۰۰۱	۱/۲۹۶	۱/۲۹۶	۱۴/۲۶٪	۱۸/۴۸٪	پرداخت الکترونیک سامان
-۰/۰۰۳	-۰/۴۷۱	-۰/۴۷۳	۲/۳۹٪	۱/۱۳٪	پرداخت الکترونیک سپهر
-۰/۰۱۴	-۰/۶۲۸	-۰/۶۴۲	۲/۱۶٪	۱/۳۵٪	پرداخت نوین آراین
-۰/۰۰۲	۱/۰۲۲	۱/۰۲۴	۱۴/۵۰٪	۱۴/۸۲٪	تجارت الکترونیک پاریسان
-۰/۰۲۴	-۰/۶۲۵	-۰/۶۴۹	۱/۹۱٪	۱/۱۹٪	سایان کارت
-۰/۰۱۶	-۰/۵۶۴	-۰/۵۷۹	۸/۶۵٪	۴/۸۸٪	فن آوا کارت
-۰/۰۰۳	-۰/۶۵۳	-۰/۶۵۱	۱۴/۱۳٪	۹/۲۳٪	کارت اعتباری ایران کیش

در شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار همانند ماه گذشته، شرکت‌های "به‌پرداخت ملت"، "آسان پرداخت پرشین"، "پرداخت الکترونیک سامان" و "تجارت الکترونیک پاریسان" به عددی بالاتر از یک دست یافته‌اند. این بدین معناست که جذب تراکنش‌های این شرکت‌ها بر روی کارتخوان‌های تراکنش‌دار بیشتر از سهم تعداد کارتخوان‌هایشان از کل کارتخوان‌های تراکنش‌دار کشور بوده است. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتخوان‌های فروشگاه‌های این شرکت‌ها به گونه‌ای بوده که در جذب بیشتر تراکنش‌ها به نسبت سایر شرکت‌ها موفق‌تر عمل نموده‌اند. عملکرد مختلف هر یک از شرکت‌های PSP در کسب سهم بازار تراکنش‌ها و کارتخوان‌های تراکنش‌دار سبب گردیده تا میزان شاخص مذکور بعضاً با افزایش و یا کاهش مواجه شود. بیشترین تغییر در شاخص اثربخشی کارتخوان‌های تراکنش‌دار در شرکت "پرداخت الکترونیک سداد" با افزایش ۰/۰۳۱ واحدی رخ داده است.

۴-۳-۴- شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور

در این قسمت شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی برای هر شرکت در هر یک از ۳۱ استان کشور مورد بررسی قرار می‌گیرد. دو شرکت "به‌پرداخت ملت" و "آسان پرداخت پرشین" در تمام استان‌ها و شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" در غالب استان‌ها، دارای شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های بالاتر از یک هستند. همچنین اعداد این شاخص در شرکت‌های "الکترونیک کارت دماوند" و "پرداخت الکترونیک پارس‌یان" نشان می‌دهد که این شرکت‌ها نیز در برخی از استان‌های کشور رقم بالاتر از یک را کسب نموده‌اند. به عبارت دیگر این شرکت‌ها به نسبت بیشتری از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی، تراکنش‌های بازار را به خود اختصاص داده‌اند و این حاکی از جایابی مناسب‌تر این شرکت‌ها در توزیع کارتخوان‌های فروشگاه‌های برای جذب تراکنش می‌باشد. در جدول ۴-۱۷ این شاخص در شهریور ماه برای هر یک از شرکت‌های PSP به ازای استان‌های کشور مورد محاسبه قرار گرفته است.

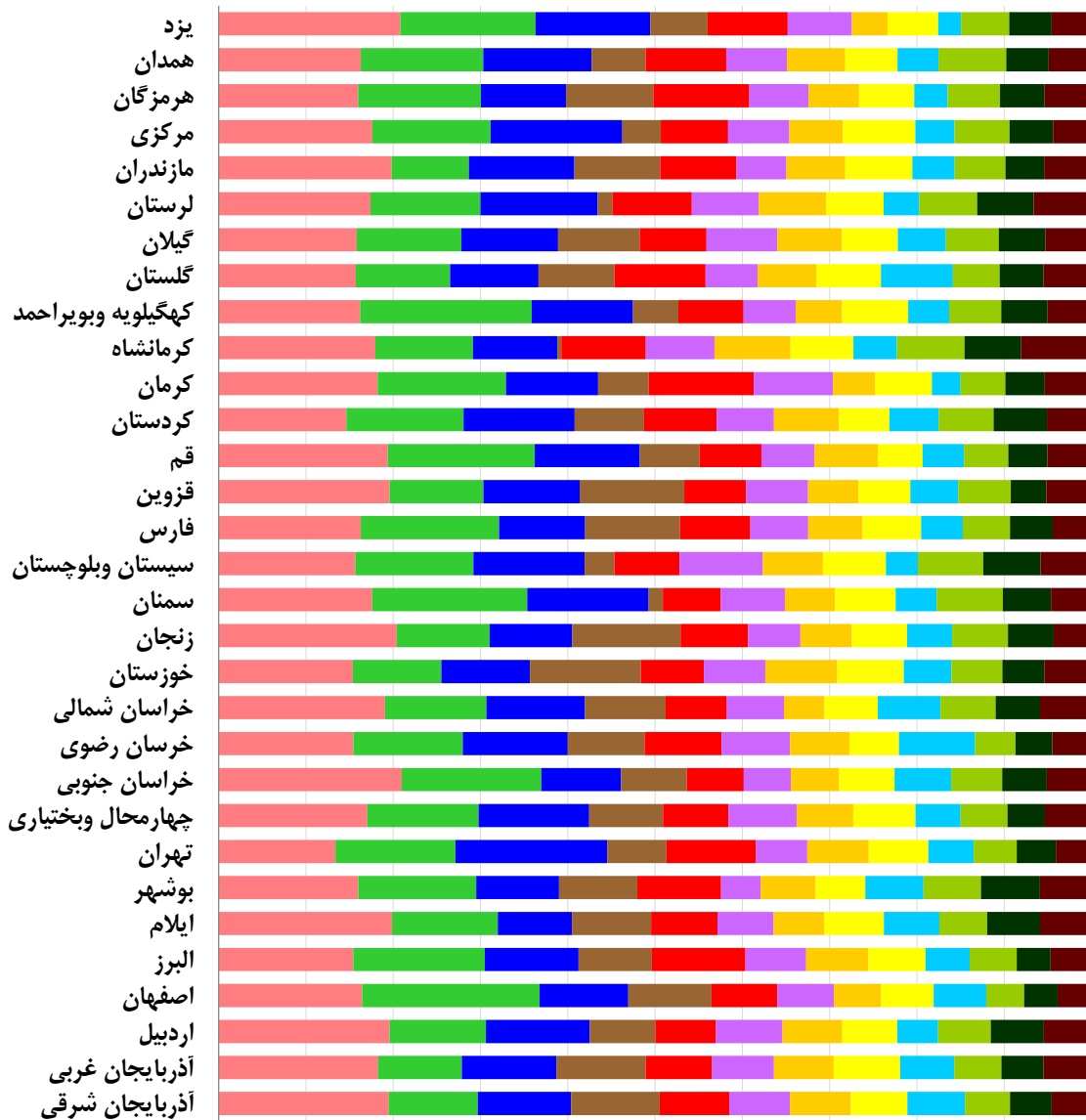
جدول ۴-۱۷ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت PSP در هر استان - شهریور ۹۸

کارت اعتباری ایران کیش	فن آوا کارت	سایان کارت	تجارت الکترونیک پارس‌یان	پرداخت نوین آراین	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سداد	به پرداخت ملت	الکترونیک کارت دماوند	آسان پرداخت پرشین	استان
۰/۵۹۳	۰/۵۴۸	۰/۷۴۴	۰/۹۱۲	۰/۷۵۷	۰/۵۲۳	۱/۲۲۷	۰/۸۰۳	۰/۷۹۸	۲/۲۳۷	۱/۱۶۷	۱/۱۷۱	آذربایجان شرقی
۰/۶۱۱	۰/۵۴۸	۰/۸۶۴	۰/۸۶۲	۰/۷۰۵	۰/۶۲۴	۱/۲۲۸	۰/۷۷۸	۰/۸۰۴	۲/۰۷۵	۱/۱۶۵	۱/۰۸۸	آذربایجان غربی
۰/۶۳۱	۰/۶۳۶	۰/۶۵۸	۰/۷۲۶	۰/۴۸۹	۰/۵۷۰	۱/۲۴۲	۰/۷۱۶	۰/۷۹۷	۲/۰۴۹	۰/۷۸۹	۱/۱۵۳	اردبیل
۰/۴۹۷	۰/۴۴۰	۰/۶۸۹	۰/۸۶۳	۰/۶۸۹	۰/۴۴۳	۱/۱۶۴	۰/۶۲۰	۰/۷۴۱	۱/۸۸۲	۱/۰۹۱	۲/۳۲۵	اصفهان
۰/۶۰۵	۰/۴۳۵	۰/۷۳۵	۱/۲۰۵	۰/۵۶۷	۰/۵۲۷	۱/۲۰۵	۰/۸۰۲	۰/۷۸۱	۱/۷۳۲	۰/۹۴۴	۱/۶۹۳	البرز
۰/۵۶۶	۰/۶۲۶	۰/۷۰۶	۰/۷۸۴	۰/۶۵۵	۰/۶۰۷	۰/۸۷۷	۰/۶۰۰	۰/۶۶۳	۲/۰۵۱	۰/۹۳۷	۱/۲۵۱	ایلام
۰/۷۰۰	۰/۷۱۹	۰/۶۰۴	۱/۰۲۰	۰/۷۱۰	۰/۶۲۸	۱/۰۰۸	۰/۶۷۱	۰/۴۸۴	۱/۷۰۱	۰/۹۵۵	۱/۴۳۹	بوشهر
۰/۵۱۹	۰/۴۷۱	۰/۷۱۹	۱/۰۷۹	۰/۵۴۷	۰/۴۲۸	۱/۸۳۰	۰/۷۴۱	۰/۶۱۸	۱/۴۰۷	۰/۷۱۶	۱/۴۴۶	تهران
۰/۵۵۷	۰/۴۴۵	۰/۷۳۸	۰/۷۷۸	۰/۵۳۵	۰/۵۵۲	۱/۳۱۴	۰/۶۷۱	۰/۸۱۰	۱/۷۶۵	۰/۸۷۵	۱/۳۱۹	چهارمحال و بختیاری
۰/۵۹۹	۰/۵۲۳	۰/۶۵۲	۰/۶۶۷	۰/۶۶۴	۰/۵۲۴	۰/۹۳۷	۰/۵۶۴	۰/۵۵۲	۲/۱۴۸	۰/۷۷۱	۱/۶۳۵	خراسان جنوبی

کارت اعتباری ایران کیش	فن آوا کارت	سایان کارت	تجارت الکترونیک پارسپان	پرداخت نوین آرین	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سداد	به پرداخت ملت	الکترونیک کارت دماوند	آسان پرداخت پرشین	استان
۰/۵۳۷	۰/۴۸۷	۰/۶۵۶	۱/۰۲۱	۱/۰۰۸	۰/۵۲۰	۱/۳۹۲	۰/۷۸۸	۰/۹۰۹	۱/۷۸۶	۱/۰۱۷	۱/۴۵۰	خراسان رضوی
۰/۶۷۲	۰/۵۴۰	۰/۶۵۲	۰/۷۴۷	۰/۷۶۳	۰/۶۲۷	۱/۲۰۲	۰/۴۹۲	۰/۶۹۵	۲/۰۲۶	۰/۹۸۳	۱/۲۳۵	خراسان شمالی
۰/۷۰۷	۰/۵۸۱	۰/۹۲۱	۰/۸۷۴	۰/۶۵۷	۰/۶۵۳	۱/۲۲۶	۰/۹۹۷	۰/۸۵۰	۱/۸۵۶	۱/۵۳۷	۱/۲۲۷	خوزستان
۰/۶۷۶	۰/۵۵۲	۰/۶۶۹	۰/۸۱۹	۰/۵۴۶	۰/۴۵۸	۱/۰۰۱	۰/۶۲۳	۰/۶۳۲	۲/۱۵۶	۱/۳۱۱	۱/۱۲۵	زنجان
۰/۷۱۸	۰/۵۲۲	۰/۶۵۷	۰/۶۲۹	۰/۴۴۶	۰/۴۳۹	۱/۳۱۷	۰/۵۴۵	۰/۶۹۵	۱/۶۶۷	۰/۱۵۵	۱/۶۸۲	سمنان
۰/۷۰۵	۰/۶۱۶	۰/۶۷۹	۰/۷۰۰	۰/۳۴۴	۰/۵۴۸	۱/۱۹۷	۰/۶۴۶	۰/۸۹۷	۱/۴۷۲	۰/۳۲۲	۱/۲۷۲	سیستان و بلوچستان
۰/۶۰۹	۰/۵۵۲	۰/۷۵۶	۰/۹۰۶	۰/۵۳۷	۰/۴۹۹	۱/۱۱۱	۰/۷۰۳	۰/۷۴۷	۱/۸۳۵	۱/۲۲۶	۱/۷۸۵	فارس
۰/۶۷۱	۰/۴۵۳	۰/۶۶۳	۰/۷۹۱	۰/۶۱۰	۰/۵۷۵	۱/۲۲۶	۰/۶۴۴	۰/۷۸۷	۲/۱۸۲	۱/۳۳۶	۱/۱۹۶	قزوین
۰/۵۲۲	۰/۴۶۲	۰/۵۲۷	۰/۷۲۹	۰/۴۸۸	۰/۵۱۹	۱/۲۳۷	۰/۷۴۷	۰/۶۲۴	۱/۹۹۲	۰/۷۰۵	۱/۷۳۲	قم
۰/۶۴۰	۰/۶۲۴	۰/۵۸۸	۰/۸۴۷	۰/۵۷۶	۰/۵۲۰	۱/۲۹۶	۰/۷۶۰	۰/۶۷۰	۱/۴۹۱	۰/۸۱۲	۱/۳۶۹	کردستان
۰/۴۷۰	۰/۴۱۶	۰/۵۹۶	۱/۱۰۸	۰/۳۰۱	۰/۴۹۱	۰/۹۷۰	۰/۴۴۴	۰/۸۳۴	۱/۶۷۳	۰/۵۳۱	۱/۳۵۰	کرمان
۰/۸۰۵	۰/۶۷۴	۰/۷۴۸	۱/۰۰۶	۰/۵۱۸	۰/۸۳۸	۱/۰۰۳	۰/۹۰۴	۰/۸۱۷	۱/۸۶۵	۰/۰۴۸	۱/۱۶۲	کرمانشاه
۰/۵۷۱	۰/۵۱۰	۰/۷۲۵	۰/۷۱۷	۰/۴۵۲	۰/۴۸۱	۱/۱۱۲	۰/۵۱۰	۰/۵۷۲	۱/۵۵۴	۰/۴۹۸	۱/۸۸۵	کهگیلویه و بویراحمد
۰/۵۸۸	۰/۵۵۱	۰/۸۱۳	۱/۱۴۴	۰/۹۰۵	۰/۶۰۳	۱/۱۱۲	۰/۷۳۶	۰/۶۵۶	۱/۷۲۴	۰/۹۵۶	۱/۱۸۷	گلستان
۰/۷۰۱	۰/۶۱۷	۰/۷۳۹	۰/۸۸۴	۰/۶۳۵	۰/۶۱۱	۱/۲۷۹	۰/۸۵۶	۰/۹۴۰	۱/۸۲۸	۱/۰۸۲	۱/۳۸۶	گیلان
۰/۶۵۹	۰/۶۴۵	۰/۶۵۳	۰/۹۰۴	۰/۴۰۷	۰/۶۶۰	۱/۳۳۶	۰/۷۷۱	۰/۷۶۳	۱/۷۳۱	۰/۱۷۱	۱/۲۵۵	لرستان
۰/۶۷۲	۰/۵۱۱	۰/۸۸۹	۱/۰۰۹	۰/۵۵۹	۰/۶۲۶	۱/۳۹۴	۰/۷۷۸	۰/۶۶۰	۲/۲۸۸	۱/۱۳۷	۱/۰۲۳	مازندران
۰/۶۳۰	۰/۴۹۶	۰/۸۲۹	۰/۷۶۸	۰/۴۴۶	۰/۴۳۸	۱/۵۰۴	۰/۶۱۰	۰/۶۹۸	۱/۷۵۵	۰/۴۳۹	۱/۳۵۱	مرکزی
۰/۵۹۷	۰/۵۰۷	۰/۶۲۹	۱/۰۹۳	۰/۳۷۸	۰/۵۳۲	۰/۹۶۸	۰/۵۷۵	۰/۶۷۳	۱/۵۸۶	۰/۹۹۴	۱/۳۹۷	هرمزگان
۰/۷۹۲	۰/۴۹۸	۰/۶۱۲	۰/۹۴۳	۰/۴۸۰	۰/۵۰۰	۱/۲۶۷	۰/۶۸۳	۰/۷۱۱	۱/۶۶۳	۰/۶۳۳	۱/۴۳۵	همدان
۰/۵۵۰	۰/۴۸۵	۰/۵۷۸	۰/۹۱۴	۰/۲۶۰	۰/۴۵۴	۱/۳۱۱	۰/۴۰۸	۰/۷۳۳	۲/۰۷۵	۰/۶۵۵	۱/۵۴۲	یزد

همچنین شکل شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاههای هر شرکت PSP برای هر یک از استانهای کشور در

شکل ۴-۱۰ آمده است.

شکل ۴-۱۰ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های شرکت‌های PSP به تفکیک هر استان - شهریور ۱۳۹۸

۵-۳-۴ - عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاه‌های

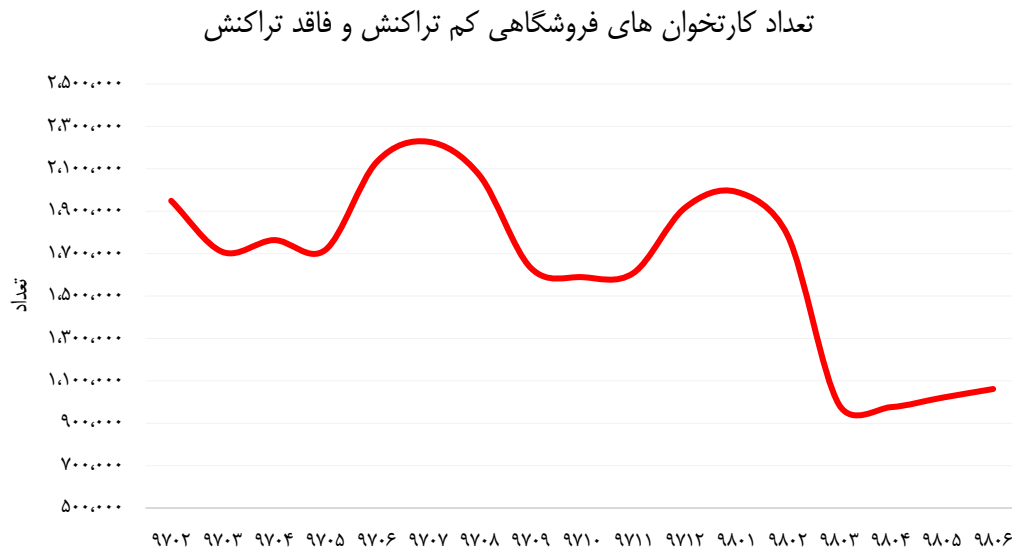
کم‌تراکنش و فاقد تراکنش

بر اساس روش معمول در سایر کشورها، پذیرندگان برای استفاده از ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها، ناچار به خرید یا اجاره دستگاه کارتخوان بوده و به‌علاوه موظف به پرداخت هزینه‌های نصب، نگهداری و نیز پرداخت بهای کاغذ رول مورد استفاده در آن هستند. در نتیجه در این کشورها، توجه به بهره‌وری در به‌کارگیری این ابزار بسیار بیشتر است. اما در ایران به واسطه مداخله بانک‌ها در این امر، نه تنها کارتخوان به صورت رایگان در اختیار پذیرندگان قرار می‌گیرد، بلکه همه هزینه‌های مربوطه حتی رول کاغذ رسید نیز به رایگان در اختیار پذیرندگان قرار می‌گیرد. به تبع این رویکرد، تعدد دستگاه‌های کارتخوان در فروشگاه‌ها و در نتیجه فراوانی کارتخوان‌های فروشگاه‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مشاهده می‌شود. متأسفانه بی‌تفاوتی فروشندگان و یا حتی استقبال از افزایش کارتخوان‌های فروشگاه‌ها به دلیل ارزش‌نمایی آن از یک سو و الزام شرکت PSP به نصب کارتخوان بدون توجه به کارایی آن که از قراردادهای این شرکت‌ها با بانک‌ها ناشی می‌شود از سوی دیگر، موجب تشدید پدیده‌هایی نظیر تعدد کارتخوان نصب شده در هر فروشگاه‌ها و وجود کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش شده است.

در این قسمت به منظور بررسی نمایش میزان کارایی و بهره‌وری کارتخوان‌های فروشگاه‌ها، آمار کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی هر شرکت PSP بررسی خواهد شد. از اردیبهشت ماه ۹۷ مفهوم این نوع کارتخوان‌ها بازتعریف گردیده و بر این اساس به کارتخوانی کم‌تراکنش گفته می‌شود که در یک بازه زمانی دو ماهه متوالی، کمتر از ۶۰ تراکنش مالی در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در دو ماه متوالی، کمتر از ۲۰ میلیون ریال در هر ماه باشد^{۲۶}. علت ملاک قرار گرفتن بازه زمانی دو ماهه در تعریف ابزار کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی، کنترل شرکت‌ها در نصب جدید کارتخوان‌ها و نیز در بر گرفتن فعالیت فصلی برخی پذیرندگان بنابر ماهیت فعالیت آن‌ها است.

^{۲۶} در تعریف گذشته به کارتخوانی کم‌تراکنش گفته می‌شد که در یک بازه زمانی سه ماهه متوالی کمتر از ۶۰ تراکنش در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش‌های آن کمتر از ۲۰ میلیون ریال در هر ماه باشد.

برای بررسی روند تغییر تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی، شکل ۱۱-۴ طی اردیبهشت ماه ۹۷ تا شهریور ماه ۹۸ ترسیم شده است.

شکل ۱۱-۴ روند تغییر تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی از اردیبهشت ۹۷ تا کنون

همانگونه که در شکل فوق ملاحظه می‌شود تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش در دو ماه اخیر روند افزایشی داشته و در شهریور ماه نرخ رشد آن‌ها مثبت ۴/۰۵ درصد ثبت گردیده است. افزایش تعداد این کارتخوان‌ها در برخی از شرکت‌ها به‌ویژه شرکت "فن آوا کارت" مشاهده می‌شود. با این وجود به‌نظر می‌رسد توجه برخی بانک‌های پذیرنده به موضوع پرداخت کارمزد و میزان رسوب پول هر کارتخوان فروشگاه‌های سودآوری آن سبب شده است تا با همکاری شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات اقدام به حذف کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش نمایند.

از سویی دیگر جدول ۱۸-۴ سهم تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی از کارتخوان‌های فعال سیستمی هر شرکت را ارائه می‌دهد. این جدول مبین آن است که در ماه شهریور ۹۸ سهم کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی، ۱۳/۸۸ درصد از کل کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی شبکه شاپرک را شامل شده است. عدد فوق نسبت به رقم مشابه در مرداد ماه تغییر چندانی نداشته است.

جدول ۴-۱۸ سهم تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش هر شرکت از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی آن - شهریور ۹۸

نام شرکت	سهم مجموع تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی هر شرکت		اختلاف
	مرداد ۹۸	شهریور ۹۸	
آسان پرداخت پرشین	۳/۹۰٪	۴/۲۸٪	۰/۳۷٪
الکترونیک کارت دماوند	۶/۶۵٪	۷/۰۸٪	۰/۴۲٪
به پرداخت ملت	۱۱/۳۹٪	۱۱/۸۹٪	۰/۵۱٪
پرداخت الکترونیک سداد	۱۴/۰۲٪	۱۴/۱۸٪	۰/۱۶٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۵/۷۱٪	۵/۳۹٪	-۰/۳۳٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۱/۸۱٪	۱۱/۴۲٪	-۰/۳۹٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۵/۹۸٪	۵/۲۱٪	-۰/۷۷٪
پرداخت نوین آراین	۱۲/۲۵٪	۱۲/۷۰٪	۰/۴۶٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۶/۳۴٪	۱۶/۹۶٪	۰/۶۲٪
سایان کارت	۱۰/۳۱٪	۸/۵۱٪	-۱/۸۰٪
فن آوا کارت	۱۸/۸۸٪	۲۰/۰۱٪	۱/۱۳٪
کارت اعتباری ایران کیش	۲۰/۸۴٪	۲۱/۷۹٪	۰/۹۶٪
مجموع	۱۳/۴۷٪	۱۳/۸۸٪	۰/۴۰٪

* هر چه این شاخص کمتر باشد، نشان‌دهنده آن است که شرکت عملکرد بهتری به نسبت سایر شرکت‌ها داشته است. لذا در این جدول بر خلاف غالب جدول‌ها، کمترین میزان شاخص به صورت *Bol d* نمایش داده شده است.

بسته به جهت و میزان سرعت تغییرات هریک از دو مولفه‌ی تعداد کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش و تعداد کارتخوان‌های فعال سیستمی در هر شرکت PSP، عدد شاخص مذکور تحت تاثیر قرار گرفته است. تغییرات مربوط به سهم تعداد کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش از کارتخوان‌های فعال سیستمی در تمامی شرکت‌ها ناچیز بوده و بیشترین تغییر این شاخص با عددی معادل با ۱/۸۰ درصد کاهش در شرکت "سایان کارت" اتفاق افتاده است. کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" با سهمی برابر با ۲۱/۷۹ درصد از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی آن، بالاترین رقم شاخص را نشان می‌دهند. در مقابل آن تنها ۴/۲۸ درصد از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی شرکت "آسان پرداخت پرشین" را کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی آن شامل می‌شوند.

**بررسی وضعیت بانک‌های
صادرکننده و پذیرنده**

۵- بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده

در این بخش از گزارش برای داشتن درک بهتری از روند کاری بانک‌های کشور، به بررسی سهم بازار پذیرندگی و صادرکنندگی در بانک‌های^{۲۷} پذیرنده^{۲۸} و صادرکننده^{۲۹} در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی پرداخته می‌شود.

۵-۱- سهم بازار پذیرندگی

در این بخش، سهم بازار هر یک از بانک‌های پذیرنده از لحاظ تعداد و مبلغ تراکنش‌های کارتی شبکه‌ی شاپرک مورد بررسی قرار گرفته و همچنین سهم هر یک از آن‌ها نیز به تفکیک ابزارهای پذیرش محاسبه شده است.

^{۲۷} در کل گزارش منظور از بانک‌ها، بانک‌ها و موسسات مالی و اعتباری مجاز می‌باشد.

^{۲۸} بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است.

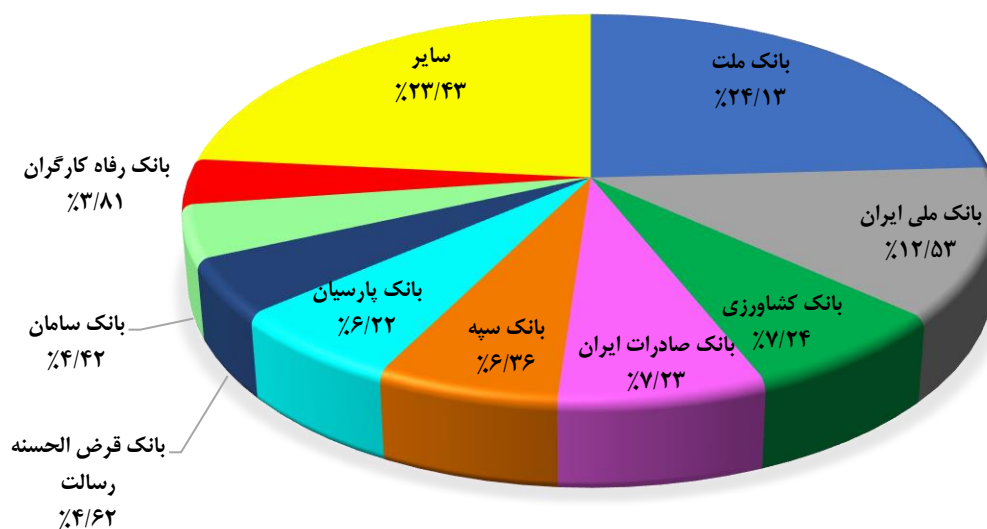
^{۲۹} بانکی است که کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید.

۱-۱-۵- سهم بازار هر یک از بانک‌های پذیرنده از تعداد و مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت

این شاخص گستره فعالیت هر یک از بانک‌ها در پذیرش تعداد و مبلغ تراکنش‌های پشتیبانی شده در شبکه شاپرک را نشان می‌دهد.

شکل ۱-۵ سهم تعدادی هر یک از بانک‌های پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های صنعت پرداخت در شهریور ماه ۹۸ را نشان می‌دهد. همانگونه که مشاهده می‌گردد در نمودارهای مربوطه تنها نه بانک نخست با بالاترین سهم تعدادی و مبلغی در شبکه پرداخت آورده شده‌اند و بقیه بانک‌ها در نمودار تحت عنوان سایر آمده‌اند.

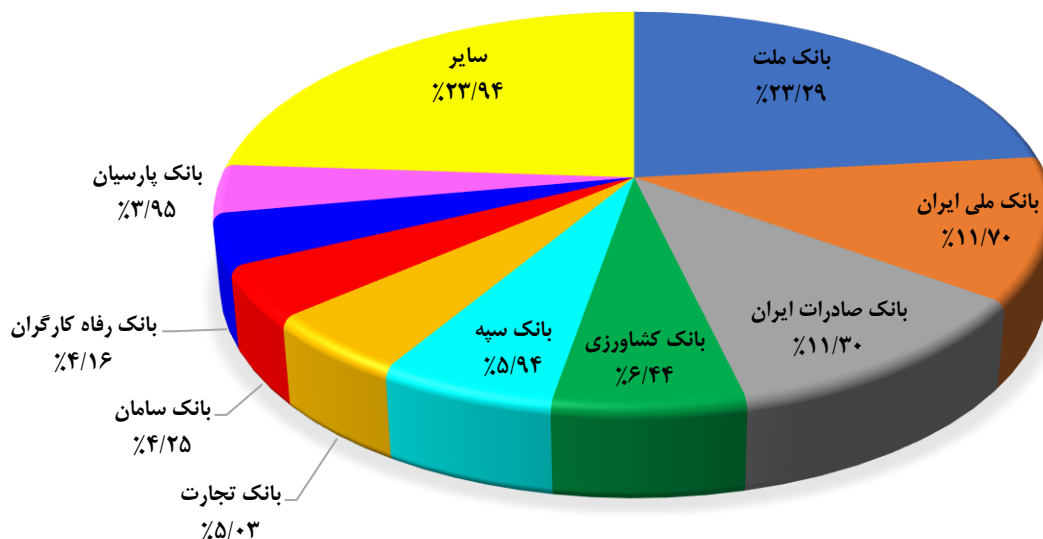
سهم تعدادی

شکل ۱-۵ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های شبکه پرداخت - شهریور ۱۳۹۸

همچنین شکل ۲-۵ سهم مبلغی هر یک از بانک‌های پذیرنده از کل جمع مبلغ تراکنش‌های صنعت پرداخت در شهریور ماه ۹۸ را نشان می‌دهد.

سهام مبلغی

شکل ۲-۵ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت - شهریور ۱۳۹۸

از دو شکل بالا ملاحظه می‌شود که "بانک ملت" با سهم ۲۴/۱۳ درصدی از تعداد تراکنش‌ها و سهم ۲۳/۲۹ درصدی از مبلغ تراکنش‌ها، همچنان با اختلاف زیاد، بالاترین سهم از پذیرش تراکنش‌های بازار را به خود اختصاص داده و در جایگاه نخست در بین تمام بانک‌های پذیرنده قرار گرفته است.

۲-۱-۵- سهم تعدادی و مبلغی بانک‌های پذیرنده از کل بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش

این شاخص، منجر به شناخت حوزه فعالیت و نحوه‌ی بازاریابی هر یک از بانک‌ها به منظور پذیرش وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی در هر یک از ابزارهای پذیرش می‌شود. ذکر این نکته ضروری است

که در محاسبه شاخص فوق، آمار تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ازای تمامی بانک‌های پذیرنده در کارت‌خوان‌های چندشبایی^{۳۰} نیز در نظر گرفته می‌شود.

سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های هر یک از بانک‌های پذیرنده از بازار ابزارهای پذیرش برای شهریور ماه ۹۸ در جدول ۵-۱ ارائه شده است.

جدول ۵-۱ سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - شهریور ۱۳۹۸

ردیف	بانک پذیرنده	سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش					
		سهم هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش			سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش		
		کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی
۱	بانک اقتصاد نوین	۱/۳۰٪	۶/۳۶٪	۰/۲۵٪	۱/۳۴٪	۱/۱۳٪	۰/۹۵٪
۲	بانک انصار	۱/۸۹٪	۰/۲۸٪	۰/۰۴٪	۱/۸۳٪	۰/۴۶٪	۰/۲۶٪
۳	بانک ایران زمین	۰/۶۰٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۶۶٪	۰/۷۷٪	۰/۰۰٪
۴	بانک آینده	۱/۳۶٪	۳/۶۳٪	۲۱/۵۰٪	۱/۷۷٪	۲/۲۲٪	۱۹/۰۷٪
۵	بانک پارسیان	۵/۴۲٪	۲۰/۱۱٪	۳/۶۵٪	۳/۲۷٪	۹/۸۶٪	۴/۵۷٪
۶	بانک پاسارگاد	۳/۸۷٪	۱/۸۳٪	۰/۰۰٪	۳/۳۴٪	۲/۶۴٪	۰/۰۲٪
۷	بانک تجارت	۴/۲۱٪	۰/۵۲٪	۰/۰۱٪	۵/۲۸٪	۳/۰۱٪	۰/۰۴٪
۸	بانک توسعه تعاون	۰/۸۳٪	۰/۱۹٪	۰/۰۱٪	۰/۸۶٪	۰/۲۹٪	۰/۰۵٪
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۰/۲۷٪	۲/۲۵٪	۰/۳۵٪	۰/۲۶٪	۰/۹۹٪	۲/۱۶٪
۱۱	بانک خاورمیانه	۰/۰۸٪	۱/۸۷٪	۰/۰۰٪	۰/۱۱٪	۲/۶۵٪	۰/۰۰٪
۱۲	بانک دی	۰/۳۴٪	۰/۰۹٪	۰/۰۰٪	۰/۳۰٪	۰/۰۹٪	۰/۰۰٪
۱۳	بانک رفاه کارگران	۴/۰۸٪	۱/۱۸٪	۲/۶۱٪	۴/۲۹٪	۳/۱۵٪	۲/۲۸٪
۱۴	بانک سامان	۴/۴۶٪	۷/۲۴٪	۱/۱۰٪	۳/۴۲٪	۱۱/۳۹٪	۶/۶۱٪

^{۳۰} منظور از لفظ چندشبایی، تعریف و اتصال بیش از یک شماره شبا به ابزار پذیرش است.

ردیف	بانک پذیرنده	سهام هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش					
		کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی
۱۵	بانک سپه	۶/۸۱٪	۶/۳۶٪	۰/۰۱٪	۶/۵۷٪	۰/۶۷٪	۰/۰۳٪
۱۶	بانک سرمایه	۰/۲۵٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۴۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪
۱۷	بانک سینا	۰/۶۲٪	۰/۶۵٪	۰/۰۱٪	۰/۷۳٪	۳/۶۳٪	۰/۰۲٪
۱۸	بانک شهر	۰/۹۲٪	۰/۵۴٪	۰/۰۰٪	۰/۹۱٪	۸/۹۱٪	۰/۰۰٪
۱۹	بانک صادرات ایران	۸/۱۵٪	۰/۸۵٪	۰/۵۹٪	۱۲/۳۸٪	۲/۲۱٪	۰/۵۷٪
۲۰	بانک صنعت و معدن	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۳٪	۰/۸۸٪	۰/۰۰٪
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۵/۲۶٪	۰/۱۸٪	۰/۰۰٪	۳/۳۱٪	۰/۰۷٪	۰/۰۰٪
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۱/۲۵٪	۰/۰۶٪	۰/۰۱٪	۱/۲۵٪	۰/۰۳٪	۰/۰۱٪
۲۳	بانک قوامین	۱/۳۱٪	۰/۲۰٪	۰/۰۰٪	۱/۹۲٪	۰/۳۵٪	۰/۰۰٪
۲۴	بانک کارآفرین	۰/۱۴٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۲۵٪	۰/۱۷٪	۰/۰۰٪
۲۵	بانک کشاورزی	۷/۵۴٪	۱۰/۰۹٪	۰/۱۳٪	۷/۰۰٪	۱/۶۹٪	۰/۳۶٪
۲۶	بانک گردشگری	۰/۵۴٪	۰/۰۵٪	۰/۰۰٪	۰/۵۶٪	۰/۳۱٪	۰/۰۱٪
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۳۶٪	۰/۶۰٪	۰/۰۰٪	۰/۳۲٪	۰/۵۰٪	۰/۰۰٪
۲۸	بانک مسکن	۱/۰۷٪	۰/۱۳٪	۰/۰۱٪	۱/۲۲٪	۰/۹۶٪	۰/۰۱٪
۲۹	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۰	بانک ملت	۳۲/۳۳٪	۱۵/۶۶٪	۵۷/۹۴٪	۲۲/۱۴٪	۳۲/۲۷٪	۵۳/۷۸٪
۳۱	بانک ملی ایران	۱۲/۱۴٪	۱۸/۷۴٪	۱۱/۷۸٪	۱۲/۰۶٪	۸/۶۲٪	۹/۲۰٪
۳۲	شرکت دولتی پست بانک	۱/۲۴٪	۰/۲۵٪	۰/۰۰٪	۰/۹۴٪	۰/۰۷٪	۰/۰۰٪
۳۳	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۴	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۰/۵۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۳۹٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۵	موسسه اعتباری ملل	۰/۵۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۴۹٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۶	موسسه اعتباری نور	۰/۳۸٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۳۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪

همانگونه که در جدول ۱-۵ مشاهده می‌گردد در بررسی این شاخص به ترتیب:

- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های بانک‌های "ملت"، "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "کشاورزی"
- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به بانک‌های "پارسیان"، "ملی ایران"، "ملت" و "کشاورزی"
- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به بانک‌های "ملت"، "آینده"، "ملی ایران" و "پارسیان"
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های بانک‌های "ملت"، "صادرات ایران"، "ملی ایران" و "کشاورزی"
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به بانک‌های "ملت"، "سامان"، "پارسیان" و "شهر"
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به بانک‌های "ملت"، "آینده"، "ملی ایران" و "سامان"

تعلق گرفته و این بانک‌ها به ترتیب در مکان‌های اول تا چهارم جای گرفته‌اند.

۳-۱-۵- سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از

تراکنش‌های هر بانک پذیرنده

در این بخش از گزارش، طی شاخصی سهم تعدادی و مبلغی هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های همان بانک برای هر یک از ابزارهای پذیرش مورد بررسی و محاسبه قرار گرفته است. این شاخص می‌تواند دید وسیعی از سهم و کارایی هر ابزار از تعداد کل تراکنش‌های صورت گرفته برای هر بانک پذیرنده را فراهم و زمینه تحلیل و برنامه‌ریزی را برای آن بانک ایجاد نماید.

جدول ۲-۵ سهم تعدادی و مبلغی هر ابزار پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده را به تفکیک بانک‌ها در شبکه پرداخت کشور نشان می‌دهد.

جدول ۲-۵ سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده - شهریور ۱۳۹۸

ردیف	بانک پذیرنده	سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده					
		سهم مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده			سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده		
		کارتهخوان	ابزار پذیرش موبایلی	کارتهخوان	ابزار پذیرش موبایلی	کارتهخوان	ابزار پذیرش موبایلی
۱	بانک اقتصاد نوین	۷۳/۴۸٪	۲۵/۵۴٪	۹۱/۰۲٪	۰/۹۹٪	۸/۷۱٪	۰/۲۷٪
۲	بانک انصار	۹۸/۷۹٪	۱/۰۴٪	۹۷/۱۸٪	۰/۱۶٪	۲/۷۶٪	۰/۰۶٪
۳	بانک ایران زمین	۹۹/۸۲٪	۰/۱۸٪	۸۸/۳۳٪	۰/۰۰٪	۱۱/۶۷٪	۰/۰۰٪
۴	بانک آینده	۴۳/۲۷٪	۸/۱۹٪	۸۴/۱۶٪	۴۸/۵۴٪	۱۲/۰۵٪	۳/۷۹٪
۵	بانک پارسیان	۷۶/۳۳٪	۲۰/۰۵٪	۷۴/۰۸٪	۳/۶۴٪	۲۵/۴۹٪	۰/۴۳٪
۶	بانک پاسارگاد	۹۶/۷۴٪	۳/۲۵٪	۹۱/۷۲٪	۰/۰۱٪	۸/۲۸٪	۰/۰۰٪
۷	بانک تجارت	۹۹/۱۱٪	۰/۸۶٪	۹۳/۸۹٪	۰/۰۲٪	۶/۱۱٪	۰/۰۰٪
۸	بانک توسعه تعاون	۹۸/۲۹٪	۱/۶۱٪	۹۶/۳۰٪	۰/۰۹٪	۳/۶۸٪	۰/۰۲٪
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۹۸/۲۳٪	۱/۷۷٪	۹۶/۶۰٪	۰/۰۰٪	۳/۴۰٪	۰/۰۰٪
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۵۹/۴۹٪	۳۵/۰۴٪	۶۷/۸۶٪	۵/۴۸٪	۲۹/۷۷٪	۲/۳۷٪
۱۱	بانک خاورمیانه	۳۷/۷۰٪	۶۲/۲۹٪	۲۷/۳۷٪	۰/۰۱٪	۷۲/۶۳٪	۰/۰۰٪
۱۲	بانک دی	۹۷/۴۲٪	۲/۵۸٪	۹۶/۶۵٪	۰/۰۰٪	۳/۳۵٪	۰/۰۰٪
۱۳	بانک رفاه کارگران	۹۳/۸۲٪	۱/۹۳٪	۹۲/۰۶٪	۴/۲۵٪	۷/۷۳٪	۰/۲۰٪
۱۴	بانک سامان	۸۸/۳۱٪	۱۰/۱۵٪	۷۲/۰۳٪	۱/۵۴٪	۲۷/۳۹٪	۰/۵۸٪
۱۵	بانک سپه	۹۳/۷۸٪	۶/۲۱٪	۹۸/۸۵٪	۰/۰۱٪	۱/۱۴٪	۰/۰۰٪
۱۶	بانک سرمایه	۹۹/۸۹٪	۰/۱۱٪	۹۹/۸۵٪	۰/۰۰٪	۰/۱۵٪	۰/۰۰٪
۱۷	بانک سینا	۹۲/۹۱٪	۶/۹۶٪	۶۳/۹۰٪	۰/۱۳٪	۳۶/۰۹٪	۰/۰۱٪
۱۸	بانک شهر	۹۵/۹۸٪	۴/۰۰٪	۴۷/۳۹٪	۰/۰۲٪	۵۲/۷۱٪	۰/۰۰٪

ردیف	بانک پذیرنده	سهام تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده					
		کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی	کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش موبایلی
۱۹	بانک صادرات ایران	۹۸/۷۷٪	۰/۷۳٪	۰/۵۰٪	۹۷/۹۹٪	۱/۹۹٪	۰/۰۲٪
۲۰	بانک صنعت و معدن	۹۰/۷۱٪	۹/۲۹٪	۰/۰۰٪	۲۴/۸۵٪	۷۵/۱۵٪	۰/۰۰٪
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۹۹/۷۶٪	۰/۲۴٪	۰/۰۰٪	۹۹/۷۵٪	۰/۲۴٪	۰/۰۰٪
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۹۹/۶۵٪	۰/۳۲٪	۰/۰۳٪	۹۹/۷۳٪	۰/۲۷٪	۰/۰۰٪
۲۳	بانک قوامین	۹۸/۹۲٪	۱/۰۸٪	۰/۰۰٪	۹۷/۹۷٪	۲/۰۳٪	۰/۰۰٪
۲۴	بانک کارآفرین	۹۸/۹۲٪	۱/۰۸٪	۰/۰۰٪	۹۲/۷۰٪	۷/۳۰٪	۰/۰۰٪
۲۵	بانک کشاورزی	۹۱/۲۵٪	۸/۶۵٪	۰/۱۰٪	۹۷/۲۹٪	۲/۶۹٪	۰/۰۲٪
۲۶	بانک گردشگری	۹۹/۲۷٪	۰/۶۸٪	۰/۰۵٪	۹۴/۰۵٪	۵/۹۴٪	۰/۰۱٪
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۸۹/۳۵٪	۱۰/۶۴٪	۰/۰۱٪	۸۴/۶۸٪	۱۵/۳۲٪	۰/۰۰٪
۲۸	بانک مسکن	۹۹/۰۶٪	۰/۸۸٪	۰/۰۷٪	۹۱/۷۸٪	۸/۲۲٪	۰/۰۰٪
۲۹	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۰	بانک ملت	۸۱/۰۶٪	۴/۰۳٪	۱۴/۹۱٪	۸۴/۹۹٪	۱۴/۱۵٪	۰/۸۶٪
۳۱	بانک ملی ایران	۸۴/۸۸٪	۹/۲۸٪	۵/۸۴٪	۹۲/۱۸٪	۷/۵۳٪	۰/۲۹٪
۳۲	شرکت دولتی پست بانک	۹۸/۵۶٪	۱/۴۴٪	۰/۰۰٪	۹۹/۱۹٪	۰/۸۱٪	۰/۰۰٪
۳۳	موسسه اعتباری توسعه	۹۹/۷۱٪	۰/۲۹٪	۰/۰۰٪	۹۹/۵۹٪	۰/۴۱٪	۰/۰۰٪
۳۴	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۹۹/۹۸٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۹۹/۹۹٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪
۳۵	موسسه اعتباری ملل	۱۰۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۹۹/۹۱٪	۰/۰۹٪	۰/۰۰٪
۳۶	موسسه اعتباری نور	۹۹/۹۹٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۹۹/۹۹٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪

همانگونه که مشاهده می‌گردد:

- بالاترین سهم تعدادی از پذیرش تراکنش‌های هر بانک پذیرنده در خصوص ابزار پذیرش موبایلی در شهریور ماه ۹۸ در تراکنش‌های بانک‌های کشور به بانک "آینده" تعلق گرفته است. پس از آن بانک‌های "ملت"، "ملی ایران" و "حکمت ایرانیان" در مکان‌های دوم تا چهارم قرار گرفته‌اند.

- بالاترین سهم تعدادی از پذیرش تراکنش‌های بانک‌های پذیرنده در خصوص ابزار پذیرش اینترنتی در شهریور ماه ۹۸ در تراکنش‌های بانک‌های کشور، با اختلاف خیلی زیاد با دیگر بانک‌های کشور به بانک "خاورمیانه" تعلق گرفته است. بعد از بانک "خاورمیانه" بانک‌های "حکمت ایرانیان" "اقتصاد نوین"، و "پارسیان" به ترتیب در مکان‌های دوم تا چهارم قرار گرفته‌اند.

این درحالیست که طی بررسی‌های انجام شده مشخص می‌گردد که در شهریور ماه بانک‌های "آینده" و "خاورمیانه" در کل به ترتیب ۲/۷۵ و ۰/۱۹ درصد تعداد تراکنش‌های کارت‌های شبکه پرداخت کشور را در دست داشته‌اند که همانگونه که مشاهده می‌گردد، ارقام متعلق به بانک‌های "آینده" و "خاورمیانه" در مقابل کل تعداد تراکنش‌های کارت‌های شبکه پرداخت سهم بسیار ناچیزی بوده است.

کلیه این موارد در حالی است که در سایر بانک‌های کشور بیشترین پذیرش تراکنش از طریق ابزار کارتخوان فروشگاه‌های بوده و نیز بیشترین سهم از مبالغ تراکنش‌ها توسط ابزارهای کارتخوان فروشگاه‌های جذب هر بانک شده است.

۴-۱-۵- اندازه‌گیری تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها

همانند آنچه در بخش ۴-۱-۴ معرفی شد، با اندازه‌گیری میزان تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها، می‌توان میزان رقابت و انحصار در آن بازار را بررسی نمود. هرچه میزان شاخص تمرکز، عدد کمتری باشد، بازار رقابتی‌تر و هر چه شاخص تمرکز عدد بیشتری باشد، بازار به انحصار نزدیک‌تر خواهد بود. در این قسمت نیز وضعیت تمرکز و قدرت رقابتی بانک‌ها در نقش پذیرندگی تراکنش‌ها با استفاده از شاخص هرفیندال-هیرشمن سنجیده و بررسی می‌شود.

در جدول ۳-۵ این شاخص برای صنعت پرداخت الکترونیک، به ازای هر سه ابزار پذیرش محاسبه شده است.

جدول ۳-۵ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - شهریور ۱۳۹۸

ردیف	نام بانک پذیرنده	کار تخوان فروشگاهی		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی	
		S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2
۱	بانک اقتصاد نوین	۱	۲	۶	۴۱	۰	۰
۲	بانک انصار	۲	۴	۰	۰	۰	۰
۳	بانک ایران زمین	۱	۰	۰	۰	۰	۰
۴	بانک آینده	۱	۲	۴	۱۳	۲۱	۴۶۲
۵	بانک پارسیان	۵	۲۹	۲۰	۴۰۴	۴	۱۳
۶	بانک پاسارگاد	۴	۱۵	۲	۳	۰	۰
۷	بانک تجارت	۴	۱۸	۱	۰	۰	۰
۸	بانک توسعه تعاون	۱	۱	۰	۰	۰	۰
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۰	۰	۲	۵	۰	۰
۱۱	بانک خاورمیانه	۰	۰	۲	۳	۰	۰
۱۲	بانک دی	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۳	بانک رفاه کارگران	۴	۱۷	۱	۱	۳	۷
۱۴	بانک سامان	۴	۲۰	۷	۵۲	۱	۱
۱۵	بانک سپه	۷	۴۶	۶	۴۱	۰	۰
۱۶	بانک سرمایه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۷	بانک سینا	۱	۰	۱	۰	۰	۰
۱۸	بانک شهر	۱	۱	۱	۰	۰	۰
۱۹	بانک صادرات ایران	۸	۶۶	۱	۱	۱	۰
۲۰	بانک صنعت و معدن	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۵	۲۸	۰	۰	۰	۰
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۱	۲	۰	۰	۰	۰
۲۳	بانک قوامین	۱	۲	۰	۰	۰	۰
۲۴	بانک کارآفرین	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۵	بانک کشاورزی	۸	۵۷	۱۰	۱۰۲	۰	۰
۲۶	بانک گردشگری	۱	۰	۰	۰	۰	۰

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارتخوان فروشگاه		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی	
		Si	Si ⁺	Si	Si ⁺	Si	Si ⁺
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰	۰	۱	۰	۰	۰
۲۸	بانک مسکن	۱	۱	۰	۰	۰	۰
۲۹	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳۰	بانک ملت	۲۲	۴۹۹	۱۶	۲۴۵	۵۸	۳,۳۵۸
۳۱	بانک ملی ایران	۱۲	۱۴۷	۱۹	۳۵۱	۱۲	۱۳۹
۳۲	شرکت دولتی پست بانک	۱	۲	۰	۰	۰	۰
۳۳	موسسه اعتباری توسعه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳۴	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳۵	موسسه اعتباری ملل	۱	۰	۰	۰	۰	۰
۳۶	موسسه اعتباری نور	۰	۰	۰	۰	۰	۰
	شاخص هرفیندال - هیرشمن	-	۹۵۹	-	۱,۲۶۵	-	۳,۹۸۰

ملاحظه می‌شود که در شهریور ۱۳۹۸، شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها برای ابزار پذیرش موبایلی عدد ۳,۹۸۰ به دست آمده است (بالاتر از ۱۸۰۰) که با توجه به جدول ۴-۴ و سهم هر بانک پذیرنده از تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش، نشان‌دهنده تمرکز بالا در بازار ابزار پذیرش موبایلی است؛ به این معنا که در بازار ابزار پذیرش موبایلی تعداد بسیار کمی از بانک‌ها سهم قابل توجهی از پذیرش تراکنش‌های بازار را در اختیار گرفته‌اند. برای این شاخص در بازار ابزار پذیرش اینترنتی ۱,۲۶۵ حاصل شده است (بین ۱۰۰۰ تا ۱۸۰۰) که با توجه به اطلاعات جدول ۴-۴، این رقم مبین وجود تمرکز ملایم در بازار این ابزار بین بانک‌های پذیرنده می‌باشد. لذا سایر بانک‌های پذیرنده در بازار این ابزار نسبت به بازار ابزار پذیرش موبایلی سهم بالاتر و قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند. مقدار این شاخص در بازار ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های ۹۵۹ حاصل شده است (کمتر از ۱۰۰۰) که با توجه به اطلاعات جدول ۴-۴، این رقم مبین وجود تمرکز رقابتی در بازار این ابزار بین بانک‌های پذیرنده شده است. در جدول ۴-۵ میزان نرخ رشد شاخص هرفیندال - هیرشمن برای بازار بانک‌های پذیرنده در شهریور ۹۸ نسبت به مرداد ماه ۹۸ محاسبه شده و ارائه گردیده است.

جدول ۴-۵ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده-مرداد و شهریور ۹۸

HHI	کارتخوان فروشگاهی			ابزار پذیرش اینترنتی			ابزار پذیرش موبایلی		
	مرداد ۹۸	شهریور ۹۸	نرخ رشد	مرداد ۹۸	شهریور ۹۸	نرخ رشد	مرداد ۹۸	شهریور ۹۸	نرخ رشد
شاخص H-H	۹۵۸	۹۵۹	۰/۱۰٪	۱۳۱۰	۱۲۶۵	-۳/۴۴٪	۴۰۴۲	۳۹۸۰	-۱/۵۳٪

با توجه به اطلاعات جدول فوق ملاحظه می‌شود که میزان شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های کارت، در حوزه هر سه ابزار پذیرش رشد منفی داشته و این به معنای تمایل به سمت رقابت بین ابزارهای پذیرش در بازار بانک‌های پذیرنده در کشور می‌باشد.

۲-۵- سهم بازار صادرکنندگی

در این قسمت به بررسی سهم بازار صادرکنندگی بانک‌ها پرداخته می‌شود. برای این منظور ابتدا آماری از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک^{۳۱} ارائه شده و سپس سهم بازار هر یک از بانک‌های صادرکننده کارت تراکنش‌دار از مجموع کارت‌ها و نیز به تفکیک انواع کارت‌های بانکی محاسبه می‌گردد.

۳۱ کارت‌هایی که در دوره مورد بررسی حداقل یک تراکنش در سوییچ شاپرک داشته باشند. در این تعریف تعداد تراکنش‌های کارت‌ها اهمیتی نداشته و هر کارت با تراکنش بیش از یک عدد، تنها یک مرتبه در آمار لحاظ می‌گردد.

۱-۲-۵- تعداد کل هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در سوئیچ شاپرک

کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سوئیچ شاپرک به لحاظ کاربری در سه دسته کارت برداشت (بدهی)^{۳۲}، کارت اعتباری^{۳۳} و کارت پیش‌پرداخته^{۳۴} یا بی‌نام (کارت هدیه و بن کارت) طبقه‌بندی می‌شوند.

در شهریور ماه ۱۳۹۸، تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در سوئیچ شاپرک مجموعاً ۱۰۱،۲۳۶،۲۱۵ عدد بوده است که بیشترین تعداد آن با ۹۶،۵۷۵،۹۳۹ عدد و سهم تعدادی ۹۵/۴۰ درصدی متعلق به کارت برداشت و کمترین تعداد آن ۱۰۹،۷۰۳ عدد و سهم ۰/۱۱ درصدی متعلق به کارت اعتباری بوده است. این اطلاعات در جدول ۵-۵ ارائه شده است.

جدول ۵-۵ مقایسه تعداد و سهم هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - شهریور ۱۳۹۸

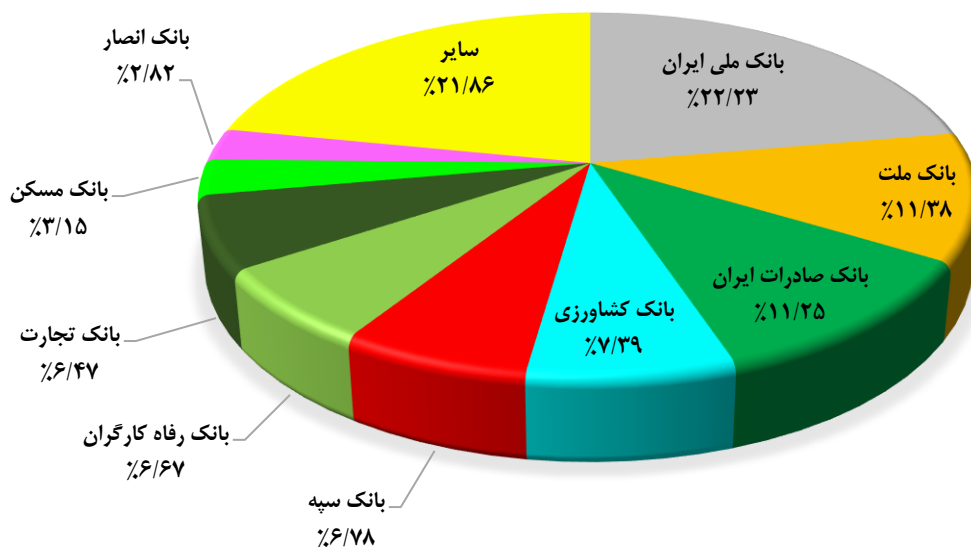
ماه	شاخص	تعداد کارت هدیه و بن کارت	تعداد کارت اعتباری	تعداد کارت برداشت	مجموع
۹۸۰۵	تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار	۴،۴۳۸،۸۹۲	۱۱۹،۹۳۹	۹۶،۶۶۷،۷۲۷	۱۰۱،۲۳۶،۵۵۸
	سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از کل کارت‌های تراکنش‌دار	۴/۳۹٪	۰/۱۲٪	۹۵/۵۰٪	-
۹۸۰۶	تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار	۴،۵۵۰،۵۷۳	۱۰۹،۷۰۳	۹۶،۵۷۵،۹۳۹	۱۰۱،۲۳۶،۲۱۵
	سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از کل کارت‌های تراکنش‌دار	۴/۵۰٪	۰/۱۱٪	۹۵/۴۰٪	-
	رشد تعداد کارت بانکی تراکنش‌دار	۲/۵۲٪	-۸/۵۳٪	-۰/۰۹٪	۰/۰۱٪

Debit card ^{۳۲}
Credit card ^{۳۳}
Prepaid ^{۳۴}

همانگونه که در جدول فوق ملاحظه می‌شود، تعداد کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شهریور ماه ۹۸ نسبت به مرداد ماه ۹۸، نرخ رشد مثبت معادل مثبت ۰/۰۱ درصد داشته است. همانگونه که در جدول ۵-۵ مشخص است، نرخ رشد در دسته کارت هدیه و بن کارت مثبت و در دو دسته کارت اعتباری و کارت برداشت منفی بوده است.

۲-۲-۵- سهم بانک‌های صادرکننده از کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار

طی شهریور ماه ۹۸ تعداد کارت‌های دارای حداقل یک تراکنش، متعلق به تعداد ۳۶ بانک صادرکننده بوده که سهم تعدادی کارت‌های این بانک‌ها از تعداد کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شکل ۵-۳ ترسیم شده است.

شکل ۵-۳ سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک - شهریور ۱۳۹۸

ملاحظه می‌شود که در شهریور ماه ۹۸ بانک‌های "ملی ایران"، "ملت" و "صادرات ایران" دارای بیشترین سهم از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک بوده‌اند. همانگونه که مشاهده می‌گردد در نمودار

بالا تنها نه بانک با سهم تعدادی بالاتر از کل تعداد کارتهای بانکی تراکنش دار آورده شده‌اند و بقیه بانکها در نمودار تحت عنوان سایر آمده‌اند.

۳-۲-۵- سهم بانکهای صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارتهای بانکی تراکنش دار

سهم بانکهای صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت بانکی تراکنش دار برای شهریور ماه سال ۱۳۹۸ در جدول ۶-۵ ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که در این ماه بیشترین کارت اعتباری تراکنش دار متعلق به بانکهای "ملت"، "صادرات ایران" و "سپه"؛ بیشترین کارت برداشت تراکنش دار به ترتیب متعلق به بانکهای "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "ملت"؛ و بیشترین کارت هدیه و بن کارت تراکنش دار متعلق به بانکهای "ملی ایران"، "پارسیان" و "ملت" بوده است.

جدول ۶-۵ سهم هر بانک صادرکننده از تعداد هر یک از کارتهای بانکی تراکنش دار - شهریور ۱۳۹۸

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم از کل کارت اعتباری	سهم از کل کارت برداشت	سهم از کل کارت هدیه و بن کارت
۱	بانک اقتصاد نوین	۲/۰۰٪	۰/۹۷٪	۱/۷۰٪
۲	بانک انصار	۰/۵۲٪	۲/۹۰٪	۱/۲۰٪
۳	بانک ایران زمین	۰/۰۲٪	۰/۴۲٪	۰/۶۸٪
۴	بانک آینده	۰/۰۹٪	۱/۴۲٪	۴/۵۷٪
۵	بانک پارسیان	۰/۰۴٪	۱/۶۳٪	۱۴/۲۷٪
۶	بانک پاسارگاد	۰/۸۳٪	۲/۱۷٪	۳/۵۱٪
۷	بانک تجارت	۰/۱۵٪	۶/۶۰٪	۳/۸۹٪
۸	بانک توسعه تعاون	۲/۶۴٪	۰/۸۶٪	۰/۹۳٪
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۲٪

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم از کل کارت اعتباری	سهم از کل کارت برداشت	سهم از کل کارت هدیه و بن کارت
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	-۱۰۸٪	-۱۳۵٪	-۱۵۵٪
۱۱	بانک خاورمیانه	-۱۲۲٪	-۱۰۱٪	-۱۰۳٪
۱۲	بانک دی	-۱۴۵٪	-۱۴۶٪	-۱۲۶٪
۱۳	بانک رفاه کارگران	-۱۰۰٪	۶۱۷۵٪	۵۱۰۳٪
۱۴	بانک سامان	۵۱۷۷٪	-۱۹۰٪	۳۱۴۳٪
۱۵	بانک سپه	۱۳۱۹۲٪	۶۱۷۶٪	۶۱۹۹٪
۱۶	بانک سرمایه	-۱۰۱٪	-۱۲۵٪	-۱۴۵٪
۱۷	بانک سینا	۲۱۳۳٪	-۱۶۴٪	-۱۷۸٪
۱۸	بانک شهر	-۱۹۰٪	۱۱۷۱٪	۴۱۲۲٪
۱۹	بانک صادرات ایران	۱۵۱۷۳٪	۱۱۱۴۷٪	۶۱۴۵٪
۲۰	بانک صنعت و معدن	-۱۴۳٪	-۱۰۳٪	-۱۰۷٪
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	-۱۰۰٪	۱۱۷۱٪	۱۱۴۵٪
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	-۱۰۰٪	۱۱۳۵٪	-۱۶۹٪
۲۳	بانک قوامین	-۱۰۰٪	۱۱۹۲٪	۱۱۵۴٪
۲۴	بانک کارآفرین	-۱۰۰٪	-۱۱۱٪	-۱۵۳٪
۲۵	بانک کشاورزی	-۱۳۷٪	۷۱۵۳٪	۴۱۵۵٪
۲۶	بانک گردشگری	-۱۵۳٪	-۱۲۵٪	-۱۳۱٪
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	-۱۰۰٪	-۱۰۱٪	-۱۰۴٪
۲۸	بانک مسکن	-۱۰۰٪	۳۱۲۳٪	۱۱۵۶٪
۲۹	بانک مشترک ایران - ونزولا	-۱۰۰٪	-۱۰۰٪	-۱۰۰٪
۳۰	بانک ملت	۴۲۱۶۵٪	۱۱۱۲۸٪	۱۰۱۷۱٪
۳۱	بانک ملی ایران	۳۱۱۰٪	۲۲۱۴۹٪	۱۷۱۲۳٪
۳۲	شرکت دولتی پست بانک	۶۱۹۸٪	۲۱۲۴٪	-۱۶۴٪
۳۳	موسسه اعتباری توسعه	-۱۰۰٪	-۱۰۲٪	-۱۰۲٪
۳۴	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	-۱۰۷٪	-۱۸۸٪	۱۱۱۷٪
۳۵	موسسه اعتباری ملل	-۱۱۷٪	-۱۲۵٪	-۱۱۰٪
۳۶	موسسه اعتباری نور	-۱۰۰٪	-۱۳۲٪	-۱۴۳٪

ملاحظه می‌شود در این ماه، بیشترین سهم از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از نوع کارت برداشت با ۲۲/۴۹ درصد متعلق به بانک "ملی ایران"، از نوع کارت اعتباری با ۴۲/۶۵ درصد متعلق به بانک "ملت" و از نوع کارت هدیه و بن کارت با ۱۷/۲۳ درصد متعلق به بانک "ملی ایران" بوده است.

۴-۲-۵- سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در همان بانک

در این بخش از گزارش برای داشتن تصویری از سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در همان بانک برای شهریور ماه ۹۸ اطلاعات مربوطه در جدول ۵-۷ ارائه شده است.

جدول ۵-۷ سهم هر دسته از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارت‌های بانک صادرکننده - شهریور ۱۳۹۸

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم کارت اعتباری از سهم کارت برداشت از تراکنش‌های بانک	سهم کارت هدیه و بن کارت از تراکنش‌های بانک
۱	بانک اقتصاد نوین	۰/۲۲٪	۷/۵۸٪
۲	بانک انصار	۰/۰۲٪	۱/۹۱٪
۳	بانک ایران زمین	۰/۰۱٪	۷/۱۵٪
۴	بانک آینده	۰/۰۱٪	۱۳/۲۱٪
۵	بانک پارسیان	۰/۰۰٪	۲۹/۲۲٪
۶	بانک پاسارگاد	۰/۰۴٪	۷/۰۶٪
۷	بانک تجارت	۰/۰۰٪	۲/۷۰٪
۸	بانک توسعه تعاون	۰/۳۳٪	۴/۸۱٪
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰٪	۸/۱۵٪
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۰/۰۲٪	۶/۸۸٪
۱۱	بانک خاورمیانه	۱/۶۰٪	۸/۱۲٪
۱۲	بانک دی	۰/۱۱٪	۲/۶۴٪
۱۳	بانک رفاه کارگران	۰/۰۰٪	۳/۳۹٪
۱۴	بانک سامان	۰/۶۱٪	۱۵/۱۵٪
۱۵	بانک سپه	۰/۲۲٪	۴/۶۴٪
۱۶	بانک سرمایه	۰/۰۰٪	۷/۷۱٪
۱۷	بانک سینا	۰/۳۹٪	۵/۳۸٪
۱۸	بانک شهر	۰/۰۵٪	۱۰/۴۳٪
۱۹	بانک صادرات ایران	۰/۱۵٪	۲/۵۸٪
۲۰	بانک صنعت و معدن	۱/۵۶٪	۱۰/۳۹٪

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهام کارت اعتباری از تراکنش های بانک	سهام کارت برداشت از تراکنش های بانک	سهام کارت هدیه و بن کارت از تراکنش های بانک
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۰/۰۰٪	۹۶/۱۷٪	۳/۸۳٪
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۰/۰۰٪	۹۷/۶۶٪	۲/۳۴٪
۲۳	بانک قوامین	۰/۰۰٪	۹۶/۳۷٪	۳/۶۳٪
۲۴	بانک کارآفرین	۰/۰۰٪	۸۱/۳۱٪	۱۸/۶۹٪
۲۵	بانک کشاورزی	۰/۰۱٪	۹۷/۲۳٪	۲/۷۷٪
۲۶	بانک گردشگری	۰/۲۳٪	۹۴/۳۷٪	۵/۴۱٪
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۰٪	۷۲/۰۹٪	۲۷/۹۱٪
۲۸	بانک مسکن	۰/۰۰٪	۹۷/۷۷٪	۲/۲۳٪
۲۹	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۲۴٪	۶۴/۴۵٪	۳۵/۳۱٪
۳۰	بانک ملت	۰/۴۱٪	۹۵/۳۶٪	۴/۲۳٪
۳۱	بانک ملی ایران	۰/۰۲٪	۹۶/۵۰٪	۳/۴۸٪
۳۲	شرکت دولتی پست بانک	۰/۳۵٪	۹۸/۳۳٪	۱/۳۲٪
۳۳	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۰٪	۹۴/۹۰٪	۵/۱۰٪
۳۴	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۵	موسسه اعتباری ملل	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۶	موسسه اعتباری نور	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪

همانگونه که ملاحظه می شود همچنان بیشترین سهم از تعداد کارت تراکنش دار در هر بانکی به کارت برداشت و سپس کارت هدیه و بن کارت اختصاص داشته و کارت اعتباری کمترین سهم (در اغلب بانک ها سهم صفر) را در این بین داشته است.

۵-۲-۵- اندازه‌گیری تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار

در این بخش از گزارش، شاخص هرفیندال - هیرشمن برای سنجش میزان تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک اندازه‌گیری و بررسی می‌شود. در واقع هدف بررسی میزان رقابت بانک‌ها در صادر نمودن انواع کارت‌های بانکی است که به دلیل عدم دسترسی به اطلاعات دقیق کارت‌های صادر شده، از کارت‌های تراکنش‌دار شبکه شاپرک در محاسبه این شاخص استفاده شده است. در جدول ۸-۵ نتایج این بررسی ارائه شده است.

جدول ۸-۵ محاسبه شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار صادرکنندگی کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - شهریور ۱۳۹۸

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارت اعتباری		کارت برداشت		کارت هدیه و بن کارت	
		S_i^1	S_i	S_i^1	S_i	S_i^2	S_i
۱	بانک اقتصاد نوین	۲	۴	۱	۱	۲	۳
۲	بانک انصار	۱	۰	۳	۸	۱	۱
۳	بانک ایران زمین	۰	۰	۰	۰	۱	۰
۴	بانک آینده	۰	۰	۱	۲	۵	۲۱
۵	بانک پارسیان	۰	۰	۲	۳	۱۴	۲۰۴
۶	بانک پاسارگاد	۱	۱	۲	۵	۴	۱۲
۷	بانک تجارت	۰	۰	۷	۴۴	۴	۱۵
۸	بانک توسعه تعاون	۳	۷	۱	۱	۱	۱
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۰	۰	۰	۰	۱	۰
۱۱	بانک خاورمیانه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۲	بانک دی	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۳	بانک رفاه کارگران	۰	۰	۷	۴۶	۵	۲۵
۱۴	بانک سامان	۶	۳۳	۱	۱	۳	۱۲
۱۵	بانک سپه	۱۴	۱۹۴	۷	۴۶	۷	۴۹
۱۶	بانک سرمایه	۰	۰	۰	۰	۰	۰

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارت اعتباری		کارت برداشت		کارت هدیه و بن کارت	
		S_i^+	S_i	S_i^+	S_i	S_i^+	S_i
۱۷	بانک سینا	۲	۵	۱	۰	۱	۱
۱۸	بانک شهر	۱	۱	۲	۳	۴	۱۸
۱۹	بانک صادرات ایران	۱۶	۲۴۷	۱۱	۱۳۱	۶	۴۲
۲۰	بانک صنعت و معدن	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۰	۰	۲	۳	۱	۲
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۰	۰	۱	۲	۱	۰
۲۳	بانک قوامین	۰	۰	۲	۴	۲	۲
۲۴	بانک کارآفرین	۰	۰	۰	۰	۱	۰
۲۵	بانک کشاورزی	۰	۰	۸	۵۷	۵	۲۱
۲۶	بانک گردشگری	۱	۰	۰	۰	۰	۰
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۸	بانک مسکن	۰	۰	۳	۱۰	۲	۲
۲۹	بانک مشترک ایران - ونزوتلا	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳۰	بانک ملت	۴۳	۱،۸۱۹	۱۱	۱۲۹	۱۱	۱۱۵
۳۱	بانک ملی ایران	۳	۱۰	۲۲	۵۰۶	۱۷	۲۹۷
۳۲	شرکت دولتی پست بانک	۷	۴۹	۲	۵	۱	۰
۳۳	موسسه اعتباری توسعه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳۴	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۰	۰	۱	۱	۱	۱
۳۵	موسسه اعتباری ملل	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳۶	موسسه اعتباری نور	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳۷	شاخص هرفیندال - هیرشمن	-	۲،۳۷۰	-	۱،۰۰۷	-	۸۴۶

ملاحظه می‌شود که در این ماه، شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار صادر کنندگی تنها در دسته "کارت برداشت" رشد منفی داشته است. همانگونه که در جدول ۵-۹ نیز مشاهده می‌گردد، این شاخص برای "کارت

اعتباری " نرخ رشد مثبت ۱/۰۷ درصد نشان داده که بیانگر آن است که بازار این نوع کارت همچنان در طبقه "تمرکز بالا" قرار گرفته و به سمت انحصار پیش رفته است. بالاترین سهم در شهریور ماه ۹۸ برای کارت اعتباری به ترتیب به بانک‌های "ملت"، "صادرات ایران" و "سپه" تعلق گرفته است.

میزان نرخ رشد شاخص هرفیندال-هیرشمن برای بازار بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شهریور ماه ۹۸ نسبت به مرداد ماه ۹۸ در جدول ۹-۵ ارائه شده است.

جدول ۹-۵ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های صادرکننده- مرداد و شهریور ۹۸

کارت اعتباری		کارت برداشت		کارت هدیه و بن کارت		HHI
مرداد ۹۸	شهریور ۹۸	نرخ رشد	مرداد ۹۸	شهریور ۹۸	نرخ رشد	
۲۳۴۵	۲۳۷۰	۱/۰۷٪	۱۰۰۸	۱۰۰۷	-۰/۱۰٪	شاخص HHI

با توجه به اطلاعات جدول ۹-۵ ملاحظه می‌شود که میزان تغییرات شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های صادر کننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار، در شهریور ماه در حوزه صدور "کارت اعتباری" در کشور با رشد مثبت ۱/۰۷ درصدی، در حوزه "کارت هدیه و بن کارت" با رشد مثبت ۰/۵۹ درصدی و در حوزه "کارت برداشت" با رشد منفی ۰/۱۰ درصدی مواجه بوده است.

۳-۵- سهم تعداد و مبلغ تراکنش‌های بانک‌های کشور در نقش پذیرنده و صادرکننده

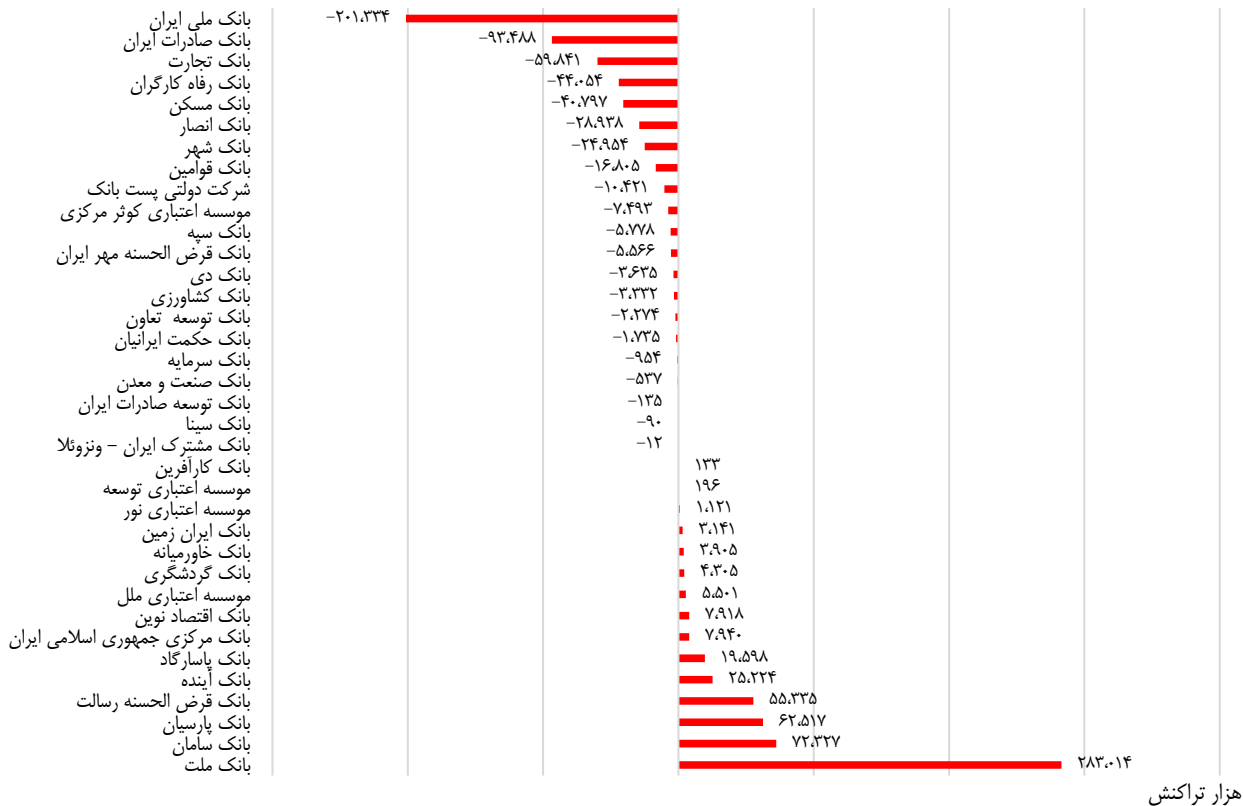
در این بخش تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک آورده شده تا میزان فعالیت بانک‌ها در حوزه صدور و پذیرش تراکنش‌های شاپرکی مشخص گردد. جدول ۱۰-۵ سهم هر بانک از تعداد و مبلغ کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده را نشان می‌دهد.

جدول ۵-۱۰ سهم تعدادی و مبلغی هر بانک از کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده - شهریور ۱۳۹۸

ردیف	نام بانک	سهم تعدادی تراکنش‌ها		سهم مبلغی تراکنش‌ها	
		سهم تعداد تراکنش‌های صادر شده از کل	سهم تعداد تراکنش‌های پذیرش شده از کل	سهم مبلغ تراکنش‌های صادر شده از کل	سهم مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده از کل
۱	بانک اقتصاد نوین	۱/۲۰٪	۱/۵۵٪	۱/۲۳٪	۱/۳۲٪
۲	بانک انصار	۲/۹۳٪	۱/۶۷٪	۲/۳۶٪	۱/۶۹٪
۳	بانک ایران زمین	۰/۳۹٪	۰/۵۳٪	۰/۶۰٪	۰/۶۷٪
۴	بانک آینده	۱/۶۵٪	۲/۷۵٪	۲/۰۷٪	۱/۸۸٪
۵	بانک پارسیان	۳/۵۱٪	۶/۲۲٪	۲/۷۰٪	۳/۹۵٪
۶	بانک پاسارگاد	۲/۶۵٪	۳/۵۰٪	۲/۷۹٪	۳/۲۶٪
۷	بانک تجارت	۶/۳۲٪	۳/۷۳٪	۵/۳۹٪	۵/۰۳٪
۸	بانک توسعه تعاون	۰/۸۴٪	۰/۷۴٪	۰/۸۳٪	۰/۸۰٪
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۲٪	۰/۰۱٪
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۰/۴۷٪	۰/۴۰٪	۰/۲۷٪	۰/۳۴٪
۱۱	بانک خاورمیانه	۰/۰۲٪	۰/۱۹٪	۰/۰۳٪	۰/۳۷٪
۱۲	بانک دی	۰/۳۸٪	۰/۲۲٪	۰/۴۲٪	۰/۲۸٪
۱۳	بانک رفاه کارگران	۵/۷۳٪	۳/۸۱٪	۴/۶۵٪	۴/۱۶٪
۱۴	بانک سامان	۱/۲۸٪	۴/۴۲٪	۱/۷۸٪	۴/۲۵٪
۱۵	بانک سپه	۶/۶۱٪	۶/۳۶٪	۶/۰۹٪	۵/۹۴٪
۱۶	بانک سرمایه	۰/۲۶٪	۰/۲۲٪	۰/۳۱٪	۰/۳۷٪
۱۷	بانک سینا	۰/۵۹٪	۰/۵۸٪	۰/۶۵٪	۱/۰۳٪
۱۸	بانک شهر	۱/۹۳٪	۰/۸۴٪	۲/۲۰٪	۱/۷۳٪
۱۹	بانک صادرات ایران	۱۱/۲۹٪	۷/۲۳٪	۱۲/۴۶٪	۱۱/۳۰٪
۲۰	بانک صنعت و معدن	۰/۰۳٪	۰/۰۱٪	۰/۰۳٪	۰/۱۲٪
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۲/۲۱٪	۴/۶۲٪	۲/۶۳٪	۲/۹۷٪
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۱/۳۴٪	۱/۱۰٪	۱/۷۵٪	۱/۱۲٪

ردیف	نام بانک	سهام تعدادی تراکنش‌ها		سهام مبلغی تراکنش‌ها	
		سهام تعداد تراکنش‌های صادر شده از کل	سهام تعداد تراکنش‌های پذیرش شده از کل	سهام مبلغ تراکنش‌های صادر شده از کل	سهام مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده از کل
۲۳	بانک قوامین	۱/۸۹٪	۱/۱۶٪	۱/۸۳٪	۱/۷۵٪
۲۴	بانک کارآفرین	۰/۱۲٪	۰/۱۲٪	۰/۱۷٪	۰/۲۴٪
۲۵	بانک کشاورزی	۷/۳۹٪	۷/۲۴٪	۶/۸۰٪	۶/۴۴٪
۲۶	بانک گردشگری	۰/۲۹٪	۰/۴۸٪	۰/۴۴٪	۰/۵۳٪
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۱٪	۰/۳۵٪	۰/۰۱٪	۰/۳۳٪
۲۸	بانک مسکن	۲/۷۲٪	۰/۹۴٪	۲/۴۵٪	۱/۱۹٪
۲۹	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۰	بانک ملت	۱۱/۸۲٪	۲۴/۱۳٪	۱۷/۴۲٪	۲۳/۲۹٪
۳۱	بانک ملی ایران	۲۱/۲۸٪	۱۲/۵۳٪	۱۷/۱۴٪	۱۱/۷۰٪
۳۲	شرکت دولتی پست بانک	۱/۵۵٪	۱/۱۰٪	۱/۱۲٪	۰/۸۵٪
۳۳	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۲٪	۰/۰۳٪	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪
۳۴	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۰/۷۶٪	۰/۴۴٪	۰/۵۹٪	۰/۳۵٪
۳۵	موسسه اعتباری ملل	۰/۲۲٪	۰/۴۶٪	۰/۳۰٪	۰/۴۴٪
۳۶	موسسه اعتباری نور	۰/۲۸٪	۰/۳۳٪	۰/۴۲٪	۰/۲۹٪

اطلاعات جدول ۵-۱۰ بیانگر آن است که در شهریور ماه ۹۸ بیشترین سهم از تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادر شده به ترتیب به بانک‌های "ملی ایران" و "ملت" تعلق داشته است. بالاترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های پذیرش شده نیز در بانک "ملت" گزارش می‌شود. در ادامه شکل ۵-۴ نشان دهنده برتری عملکرد هر بانک از نظر پذیرش یا صدور تراکنش‌های شاپرکی است. برای محاسبه این ویژگی، تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک از تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک کسر و حاصل در شکل نمایش داده شده است.

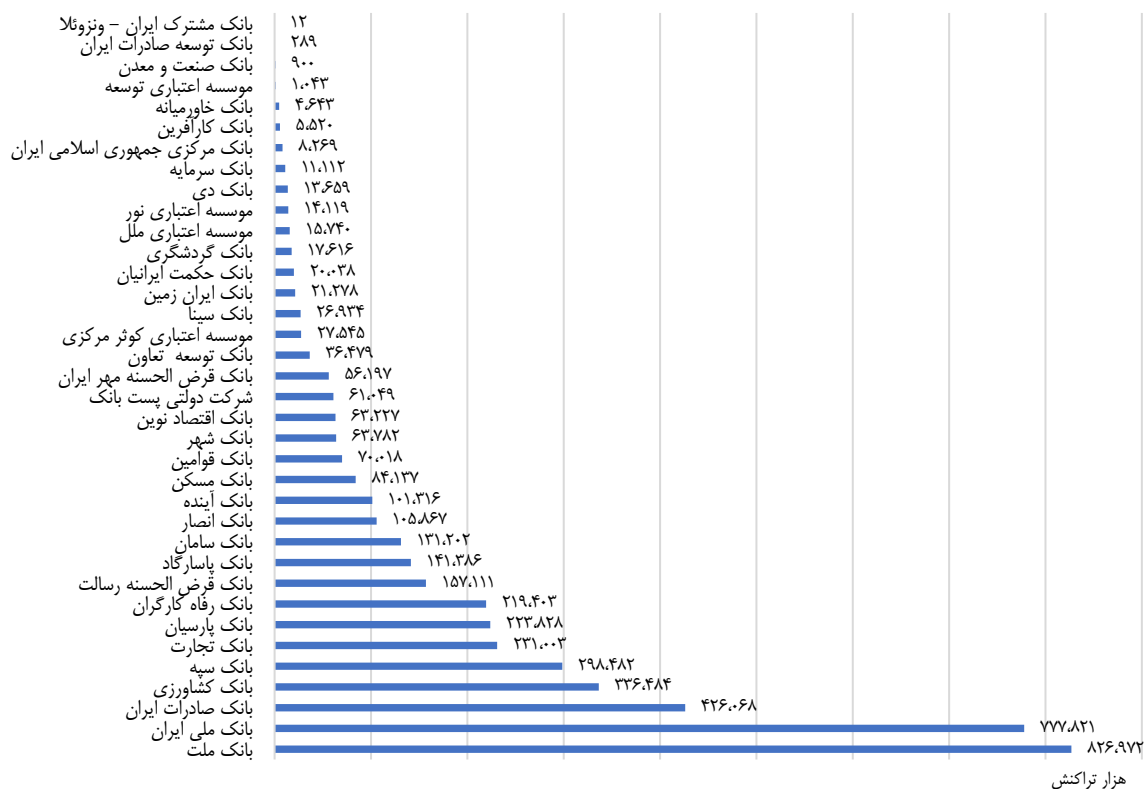

شکل ۴-۵ اختلاف در تعداد تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - شهریور ۱۳۹۸

بر اساس این شکل، سه بانک "ملت"، "سامان" و "پارسیان" بیشترین اختلاف مثبت در تعداد تراکنش‌های پذیرش شده را دارا بوده و بانک‌های "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "تجارت" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را دارند. شکل ۴-۵ شمای کلی از جریان منابع مالی از طریق ابزارهای کارتی در هر یک از بانک‌ها نشان می‌دهد.

از سویی دیگر مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده با تراکنش‌های پذیرش شده در هر بانک، بیانگر سهم آن بانک از کل تعداد تراکنش‌ها می‌باشد. بدین ترتیب دید کاملی از عملکرد هر یک از بانک‌ها در هر دو نقش صادرکنندگی و پذیرندگی در نظام پرداخت الکترونیکی کشور به دست می‌آید. این شاخص که از مجموع تعداد

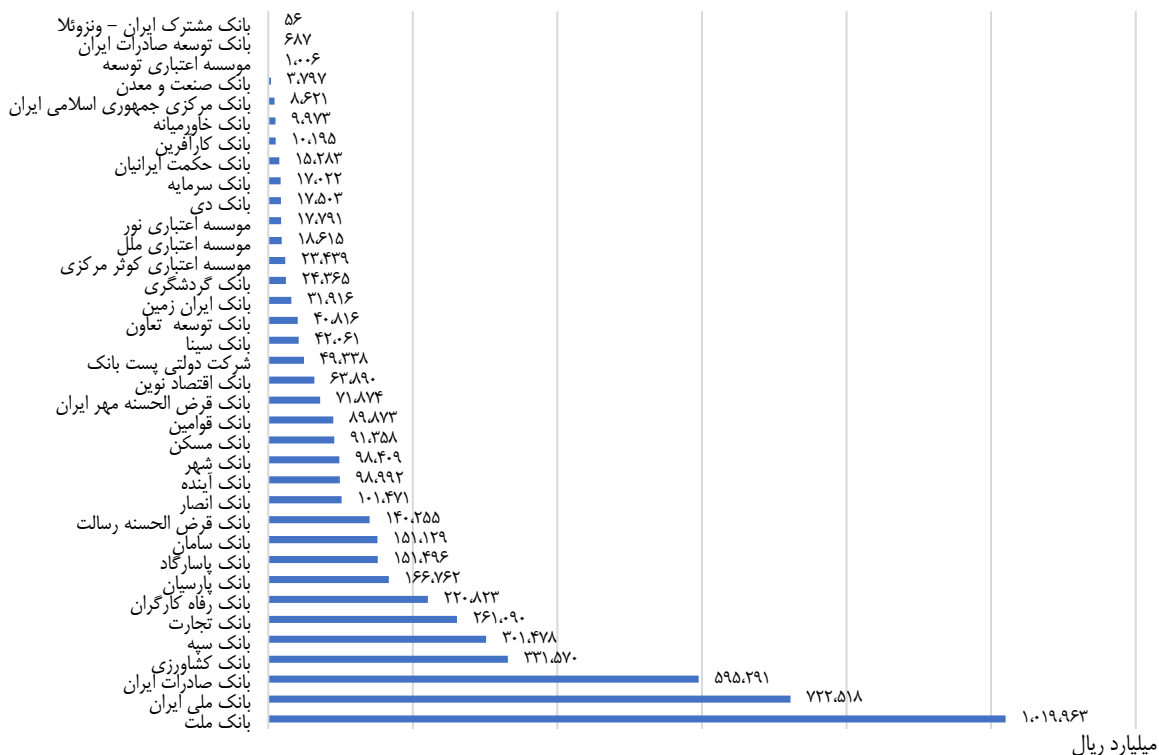
تراکنش‌های صادره هر بانک با تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک به دست می‌آید در شکل ۵-۵ نشان داده شده است.

شکل ۵-۵ مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک - شهریور ۱۳۹۸

همانگونه که در شکل ۵-۵ مشاهده می‌گردد سه بانک "ملت"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" همچنان بیشترین سهم از کل تعداد تراکنش‌های صنعت پرداخت کارتی و سه بانک "مشترک ایران-ونزوئلا"، "توسعه صادرات ایران" و "بانک صنعت و معدن" کمترین سهم از کل تعداد تراکنش‌های صنعت پرداخت کارتی را در این ماه در اختیار داشته‌اند.

همانگونه که در بخش‌های قبل مشاهده گردید، قبل از این، سهم مبلغی هر بانک در حوزه‌های صادرکنندگی و پذیرندگی در شاپرک بررسی شد، با این حال در این بخش گردش مالی^{۳۵} ناشی از حضور در شبکه الکترونیکی پرداخت بانک‌ها در شکل ۵-۶ نشان داده شده که در آن مجموع مبالغ تراکنش‌های انجام شده به‌وسیله‌ی کارت‌های هر بانک^{۳۶} و مبالغ پذیرش شده توسط ابزارهایی که به شبای همان بانک متصل است^{۳۷} آمده است.

شکل ۵-۶ گردش مالی شاپرکی هر بانک (بر حسب میلیارد ریال) - شهریور ۱۳۹۸

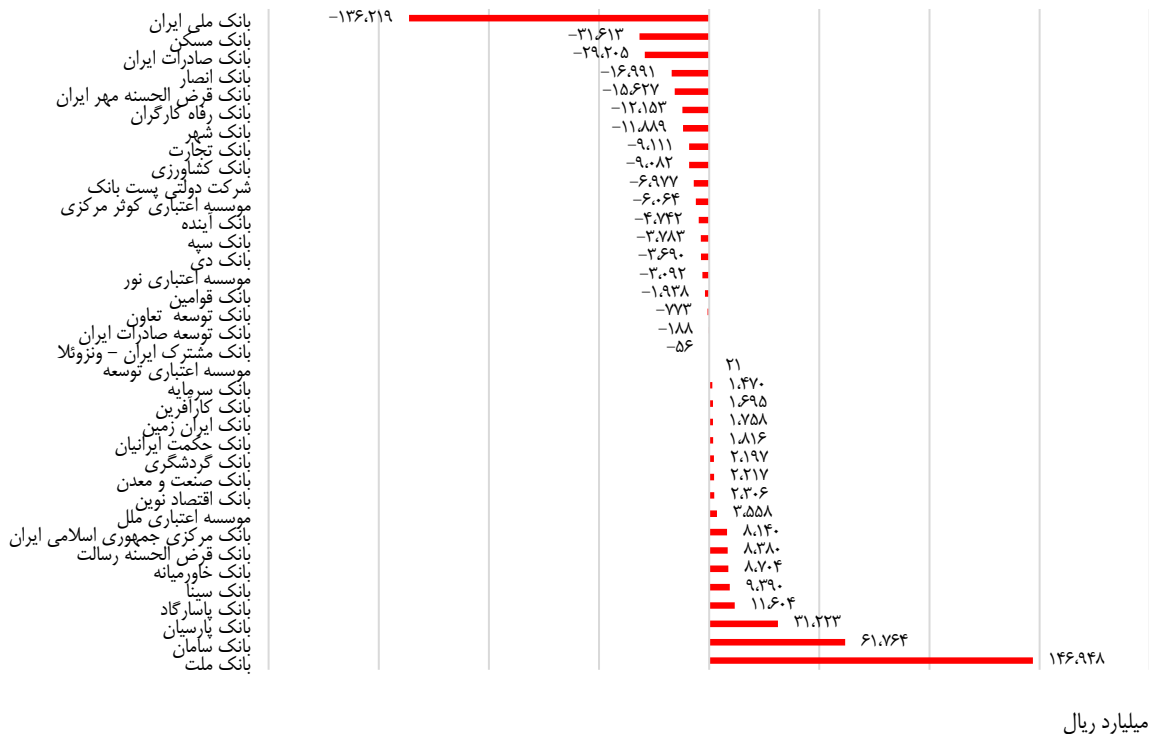
^{۳۵} Turnover

^{۳۶} در نقش بانک صادرکننده (بانکی است که کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید).

^{۳۷} در نقش بانک پذیرنده (بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است).

نمودار شکل ۵-۶ نشان دهنده وجود بیشترین گردش مالی شهریبور ۱۳۹۸ در بانک‌های "ملت"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" بوده و بانک "مشترک ایران-ونزوئلا" کمترین گردش مالی شاپرکی را در این بازه زمانی به خود اختصاص داده است.

یکی دیگر از شاخص‌های مورد اهمیت در بانک‌ها، محاسبه‌ی تفاضل ارزش ریالی صادرکنندگی آن‌ها از مبلغ پذیرندگی آن‌هاست. این شاخص نشان می‌دهد که جریان مبلغی تراکنش‌های هر بانک در کدام جهت بوده و به دنبال آن می‌توان تعیین نمود که آیا نقش بانک به‌عنوان بانک پذیرنده برای وی مقرون به صرفه بوده یا نبوده است. در این راستا در شکل ۵-۷ اختلاف ارزش ریالی بین تراکنش‌های پذیرش شده و تراکنش‌های صادر شده هر بانک آورده شده است. در این بررسی ارزش ریالی تراکنش‌های صادر شده هر بانک از ارزش ریالی تراکنش‌های پذیرش شده توسط همان بانک کسر می‌گردد. در این شکل ارقام مثبت بیانگر عملکرد مطلوب بانک در جذب منابع مالی می‌باشد؛ چراکه بیشتر از آن که منابع مالی از حساب‌های آن خارج شود، پول به حساب‌های آن بانک وارد شده است.

شکل ۵-۷ اختلاف در مبلغ تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - شهریبور ۱۳۹۸

بر اساس این شکل، بانک‌های "ملت"، "سامان"، "پارسیان" و "پاسارگاد" بیشترین اختلاف مثبت در مبلغ تراکنش‌های صادرشده و پذیرش شده را دارا بوده و بانک‌های "ملی ایران"، "مسکن"، "صادرات ایران" و "انصار" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را دارند. این بدان معناست که وجوهای ذخیره شده در حساب‌های دارندگان کارت عمدتاً از طریق ابزار پرداخت الکترونیکی از بانک‌های "ملی ایران"، "مسکن"، "صادرات ایران" و "انصار" به سمت بانک‌های "ملت"، "سامان"، "پارسیان" و "پاسارگاد" در حال انتقال است.

۴-۵- کارمزد پرداختی هر بانک به ازای هر صدهزار ریال تراکنش

با توجه به پرداخت بخش عمده کارمزدهای شبکه پرداخت توسط بانک‌های پذیرنده و صادرکننده، یکی از مهمترین چالش‌های بانک‌ها، حفظ تعادل بین رسوب ناشی از جذب وجوهای تراکنش‌ها و کارمزدهای پرداختی به شبکه پرداخت است. به جهت کمک به بانک‌ها در جهت تنظیم سیاست‌های ارتباطی با مشتریان و شرکت‌های PSP، لازم است تا این بانک‌ها استنباطی از وضعیت کلی صنعت و میزان کارمزدهای پرداختی در مقایسه با صنعت را داشته باشند.

در ادامه کارمزد پرداخت شده توسط بانک‌های پذیرنده و صادرکننده محاسبه می‌شود. شایان ذکر است که کارمزد تراکنش‌های خرید به طور مستقیم توسط بانک پذیرنده، کارمزد تراکنش‌های قبض و شارژ به طور مستقیم توسط بانک صادرکننده و کارمزد تراکنش‌های مانده‌گیری توسط دارنده کارت پرداخت می‌گردد.

به منظور دقیق‌تر بودن محاسبه، در این بخش با تاکید بر روی تراکنش‌های خرید و تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ که کارمزد آن به طور مستقیم به ترتیب توسط بانک پذیرنده و بانک صادرکننده پرداخت می‌شود، تمرکز شده و از محاسبه کارمزدهای پرداخت شده توسط دارنده کارت نظیر کارمزد مانده‌گیری، چشم‌پوشی شده است.

۱-۴-۵- کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید

از آنجا که برای تراکنش‌های خرید، کارمزد توسط بانک پذیرنده پرداخت می‌گردد، شاخص انتخاب شده به منظور ارائه این اطلاعات، شاخص "میزان کارمزد پرداخت شده بانک پذیرنده به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ تراکنش پذیرش شده" می‌باشد. در این بخش به منظور دقیق‌تر بودن محاسبه، با تاکید بر روی تراکنش‌های خرید که کارمزد آن به طور مستقیم توسط بانک پذیرنده پرداخت می‌شود، تمرکز شده است.

در جدول ۱۱-۵ تنها میزان کارمزد پرداختی هر بانک به ازای هر صد هزار ریال مبلغ تراکنش خرید محاسبه و ارائه گردیده است. همانطور که در این جدول مشاهده می‌گردد، به طور متوسط در شهریور ماه ۱۳۹۸، بانک‌های پذیرنده با ۲/۱۵ درصد رشد مثبت نسبت به ماه گذشته (مرداد ۹۸) میزان ۱۱۹ ریال از هر صد هزار ریال مبلغ جذب شده را به عنوان کارمزد پرداخت کرده‌اند. در میان بانک‌های پذیرنده، بانک "صنعت و معدن" با مبلغ ۲۲ ریال از هر صد هزار ریال مبلغ جذب شده کمترین و بانک "پارسیان" با مبلغ ۱۹۸ ریال بیشترین مبلغ کارمزد را به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ جذب شده، پرداخت کرده‌اند.

با توجه به اینکه عامل موثر در پرداخت کارمزد تراکنش‌های خرید، هم تعداد تراکنش‌ها و هم بازه مبلغی تراکنش‌ها هستند، به نظر می‌رسد که بانک‌هایی که نسبت کمتری کارمزد به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش داشته‌اند، متوسط مبلغی بالاتری به ازای هر تراکنش نسبت به سایر بانک‌ها را تجربه کرده‌اند یا به عبارتی مبلغ تراکنش بیشتری به ازای تعداد تراکنش مشابه با سایر بانک‌ها، از پذیرندگان خود دریافت کرده‌اند.

جدول ۱۱-۵ مبلغ کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید - شهریور ۱۳۹۸

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش خرید (شهریور ۹۸)
۱	بانک صنعت و معدن	۲۲
۲	بانک توسعه صادرات ایران	۵۰
۳	بانک شهر	۶۷
۴	بانک کارآفرین	۷۲
۵	بانک سرمایه	۸۲

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش خرید (شهریور ۹۸)
۶	بانک سینا	۸۴
۷	بانک صادرات ایران	۸۵
۸	بانک قوامین	۸۷
۹	بانک آینده	۹۳
۱۰	بانک مسکن	۹۷
۱۱	بانک تجارت	۹۸
۱۲	بانک خاورمیانه	۱۰۱
۱۳	بانک دی	۱۰۶
۱۴	بانک ایران زمین	۱۰۷
۱۵	بانک ملت	۱۱۴
۱۶	بانک رفاه کارگران	۱۱۹
۱۷	بانک ملی ایران	۱۱۹
۱۸	بانک گردشگری	۱۱۹
۱۹	بانک سپه	۱۲۰
۲۰	بانک انصار	۱۲۱
۲۱	بانک توسعه تعاون	۱۲۳
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۱۲۸
۲۳	موسسه اعتباری ملل	۱۳۲
۲۴	بانک پاسارگاد	۱۳۵
۲۵	بانک اقتصاد نوین	۱۳۷
۲۶	موسسه اعتباری نور	۱۳۸
۲۷	بانک حکمت ایرانیان	۱۳۸
۲۸	بانک کشاورزی	۱۴۱
۲۹	بانک سامان	۱۵۲
۳۰	شرکت دولتی پست بانک	۱۶۲
۳۱	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۱۶۶

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش خرید (شهریور ۹۸)
۳۲	موسسه اعتباری توسعه	۱۷۳
۳۳	بانک قرض الحسنه رسالت	۱۷۷
۳۴	بانک پارسیان	۱۹۸
	کارمزد پرداختی کل بانک‌های پذیرنده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید	۱۲۲

به استناد جدول فوق، اختلاف متوسط کارمزد پرداختی بین بانک با کمترین و بیشترین متوسط، $7/96$ برابر است. یعنی بانک "پارسیان" به نسبت هر $100,000$ ریال مبلغ تراکنش خرید جذب شده $8/84$ برابر بانک "صنعت و معدن" کارمزد پرداخت کرده است. بنابراین بانک‌هایی مثل "صنعت و معدن"، "توسعه صادرات ایران"، "شهر" و "کارآفرین" در این ماه در فرآیند بازاریابی و نصب ابزار برای صاحبان حساب، اثربخش‌تر عمل نموده‌اند.

۱-۴-۵- کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید از ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها با احتساب هزینه اجاره بها

لازم به ذکر است که کارمزد پرداختی، تنها هزینه‌ای نیست که بانک پذیرنده متقبل می‌شود. این بانک در ازای هر نصب ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها نیز مبلغی را به عنوان اجاره بها و پرستاری ابزار کارتخوان به شرکت PSP پرداخت می‌نماید و این مبلغ به ازای ابزارهای مختلف متفاوت می‌باشد. به طور مثال ابزارهای GPRS هزینه اجاره بالاتری داشته و یا اینکه بسته به توافق شرکت‌ها و بانک پذیرنده مورد نظر، این مبلغ متفاوت است. اما در این بخش به جهت اینکه برآوردی از میزان هزینه‌های بانک به ازای هر $100,000$ ریال تراکنش پذیرش شده با توجه به میزان اجاره پرداختی نیز ارائه گردد، با فرض اجاره متوسط $300,000$ ریال (سی هزار تومان به ازای هر ابزار کارتخوان در ماه)، هزینه‌های پرداختی بانک‌ها به ازای هر $100,000$ ریال مبلغ پذیرش شده محاسبه و در جدول جداگانه‌ای ارائه شده است.

حال با توجه به بررسی میزان کارمزد پرداختی هر بانک پذیرنده به ازای هر صد هزار ریال مبلغ پذیرش شده، در این بخش عامل اجاره پرداختی هر بانک نیز به این میزان اضافه می‌گردد. جدول ۵-۱۲ میزان هزینه پرداختی هر بانک به ازای هر صد هزار ریال مبلغ پذیرش شده را نشان می‌دهد. این هزینه شامل جمع مبلغ کارمزد پرداخت شده به اضافه مبلغ اجاره پرداختی به ازای هر کارتخوان می‌باشد. به دلیل عدم دسترسی به اطلاعات دقیق میزان اجاره پرداختی هر بانک به شرکت‌ها، این مبلغ اجاره با توجه به اطلاعات دریافتی به طور متوسط برای کل صنعت مبلغ ۳۰۰,۰۰۰ ریال ماهانه در نظر گرفته شده است. به این معنی که تعداد ابزارهای نصب شده تراکنش دار در هر ماه به ازای هر بانک ضرب در سیصد هزار ریال به اضافه کل مبلغ کارمزد پرداخت شده، تقسیم بر کل مبالغ پذیرش شده بانک در واحد صد هزار ریال شده است.

جدول ۵-۱۲ مبلغ کارمزد پرداختی به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید از ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها با احتساب هزینه اجاره بها - شهریور ۱۳۹۸

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید با احتساب اجاره بهای ابزارهای کارتخوان (شهریور ۹۸)
۱	بانک صنعت و معدن	۱۰۰
۲	بانک توسعه صادرات ایران	۱۲۴
۳	بانک ملت	۱۳۲
۴	بانک صادرات ایران	۱۶۸
۵	بانک کارآفرین	۱۶۹
۶	بانک قوامین	۱۷۶
۷	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۱۷۷
۸	بانک سرمایه	۱۸۹
۹	بانک تجارت	۲۰۰
۱۰	بانک مسکن	۲۱۰
۱۱	بانک رفاه کارگران	۲۱۷
۱۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۲۱۷
۱۳	بانک توسعه تعاون	۲۲۵
۱۴	بانک سپه	۲۲۶

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید با احتساب اجاره بهای ابزارهای کارتخوان (شهریور ۹۸)
۱۵	بانک ایران زمین	۲۲۶
۱۶	بانک آینده	۲۳۷
۱۷	بانک کشاورزی	۲۴۴
۱۸	بانک دی	۲۴۷
۱۹	بانک گردشگری	۲۴۹
۲۰	بانک شهر	۲۵۸
۲۱	بانک سینا	۲۶۶
۲۲	موسسه اعتباری ملل	۲۶۸
۲۳	بانک انصار	۲۷۱
۲۴	بانک سامان	۲۷۳
۲۵	بانک قرض الحسنه رسالت	۲۹۶
۲۶	موسسه اعتباری نور	۳۳۰
۲۷	بانک پاسارگاد	۳۳۴
۲۸	بانک ملی ایران	۳۴۰
۲۹	بانک پارسیان	۴۷۷
۳۰	بانک اقتصاد نوین	۶۱۸
۳۱	بانک خاورمیانه	۷۹۷
۳۲	بانک حکمت ایرانیان	۱,۰۵۴
۳۳	شرکت دولتی پست بانک	۱,۸۹۱
۳۴	موسسه اعتباری توسعه	۶,۳۸۵
	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش خرید با احتساب اجاره بهای ابزار در کل شبکه	۲۵۲

ملاحظه می‌گردد که احتساب میزان اجاره بهای هر ابزار کارتخوان فروشگاهی منجر با افزایش میزان کارمزد پرداختی در بانک‌ها گردیده است. به طور متوسط کل بانک‌ها مبلغ جمع کل اجاره و کارمزد پرداختی ۲۵۲ ریال را در شهریور ماه ۹۸ به ازای هر صد هزار ریال مبلغ پذیرش شده پرداخت کرده‌اند. همانگونه که در جدول

۵-۱۲ مشاهده می‌گردد در شهریور ماه ۹۸ بانک "صنعت و معدن" با پرداخت ۱۰۰ ریال هزینه (کارمزد + اجاره) و پس از آن بانک "توسعه صادرات ایران" با پرداخت ۱۲۴ ریال هزینه (کارمزد + اجاره)، کمترین هزینه را به ازای جذب هر صد هزار ریال تراکنش خرید پذیرش شده و "موسسه اعتباری توسعه" با ۶،۳۸۵ ریال هزینه (کارمزد + اجاره) و پس از آن به ترتیب "شرکت دولتی پست بانک" با ۱،۸۹۱ ریال هزینه (کارمزد + اجاره) و بانک "حکمت ایرانیان" با ۱،۰۵۴ ریال بیشترین هزینه را به ازای جذب هر صد هزار ریال تراکنش خرید پذیرش شده پرداخت کرده‌اند. تحلیل اولیه‌ای که در این بخش ارائه می‌شود حاکی از اهمیت مبلغ اجاره ابزار کارتخوان در اقتصادی بودن صنعت پرداخت برای بانک‌هاست چراکه جمع این هزینه باید نسبت به رسوبی که بانک از موجودی پذیرندگان به دست می‌آورد توجیه پذیر باشد. در صورتی که بانک موفق به جذب رسوبی بیشتر از این مبلغ به ازای هر صد هزار ریال نشود، کاربرد ابزار کارتخوان فروشگاهی برای بانک مقرون به صرفه نخواهد بود. همچنین جدا از مبلغ اجاره، نحوه بازاریابی بانک‌ها و شرکت‌های PSP اهمیت دو چندان می‌یابد. انتخاب پذیرندگان اثربخش، به معنی انتخاب پذیرندگانی که از گردش کافی موجودی به جهت تامین رسوب مورد نظر بانک برخوردار هستند به عاملی مهم جهت سودپذیر بودن ابزار پرداخت برای بانک تبدیل می‌گردد.

به نظر می‌رسد بهتر است بانک‌ها بخشی از هزینه‌های اجاره و نگهداری ابزارهای کارتخوان خود را از پذیرندگانی که گردش موجودی کافی به جهت تامین هزینه‌های بانک ندارند دریافت کرده و امتیاز تقبل هزینه‌های اجاره و نگهداری ابزارهای کارتخوان را فقط برای پذیرندگانی که از گردش موجودی کافی برخوردارند در نظر گیرند.

۲-۴-۵- کارمزد پرداختی بانک‌های صادرکننده به ازای هر صد هزار

ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ

بر اساس ابلاغیه‌های بانک مرکزی مبنی بر تعیین کارمزدهای ارائه خدمات پرداخت کارت، تنها کارمزدی که توسط بانک‌های صادرکننده به تراکنش‌های کارت‌های تعلق می‌گیرد، برای تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ تعریف شده است. در این بخش از گزارش شاخص "میزان کارمزد پرداخت شده توسط بانک صادرکننده به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ"، برای شهریور ماه ۹۸ محاسبه می‌گردد. در ادامه جدول ۵-۱۳ میزان کارمزد پرداختی هر بانک صادرکننده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ محاسبه و ارائه گردیده است.

جدول ۵-۱۳ مبلغ کارمزد پرداختی بانک‌های صادرکننده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ - شهریور ۱۳۹۸

ردیف	بانک صادرکننده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ (شهریور ۹۸)
۱	بانک خاورمیانه	۶۵
۲	بانک پارسیان	۷۵
۳	بانک کارآفرین	۹۴
۴	بانک صنعت و معدن	۹۸
۵	بانک توسعه صادرات ایران	۱۰۶
۶	بانک ایران زمین	۱۲۲
۷	بانک مسکن	۱۳۹
۸	بانک صادرات ایران	۱۴۱
۹	بانک سینا	۱۵۵
۱۰	بانک سرمایه	۱۸۹
۱۱	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۲۰۱
۱۲	موسسه اعتباری نور	۲۲۵
۱۳	بانک دی	۲۳۳
۱۴	بانک ملت	۲۴۱
۱۵	بانک پاسارگاد	۲۵۴

ردیف	بانک صادرکننده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ (شهریور ۹۸)
۱۶	بانک گردشگری	۲۵۵
۱۷	بانک شهر	۲۵۹
۱۸	بانک رفاه کارگران	۲۶۵
۱۹	بانک قوامین	۲۹۰
۲۰	بانک آینده	۳۰۵
۲۱	بانک سامان	۳۰۶
۲۲	بانک تجارت	۳۲۴
۲۳	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۳۳۱
۲۴	بانک سپه	۳۴۰
۲۵	بانک حکمت ایرانیان	۳۴۶
۲۶	بانک ملی ایران	۳۵۶
۲۷	بانک انصار	۳۶۰
۲۸	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۳۶۷
۲۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۳۸۵
۳۰	موسسه اعتباری توسعه	۴۱۶
۳۱	بانک توسعه تعاون	۴۳۴
۳۲	بانک اقتصاد نوین	۴۳۷
۳۳	موسسه اعتباری ملل	۴۴۵
۳۴	بانک کشاورزی	۵۰۳
۳۵	شرکت دولتی پست بانک	۷۲۲
	کارمزد پرداختی کلی بانک صادرکننده به ازای هر تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ	۲۷۳

با توجه به اطلاعات داده‌های موجود مشخص می‌گردد که در کل بانک‌های صادرکننده در این ماه به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ مبلغ ۲۷۳ ریال (۱/۲۰ درصد نرخ رشد منفی نسبت به ماه قبل) کارمزد پرداخت نموده‌اند.

در این بین، در شهریور ماه ۹۸، بانک "خاورمیانه" با ۶۵ ریال و پس از آن بانک "پارسیان" و "کارآفرین" به ترتیب با ۷۵ و ۹۴ ریال، پایین‌ترین مبلغ کارمزد را برای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ در شبکه پرداخت کارت و بانک "شرکت دولتی پست بانک" با مبلغ ۷۲۲ ریال و پس از آن به ترتیب بانک "کشاورزی" با مبلغ ۵۰۳ ریال و بانک "موسسه اعتباری ملل" با مبلغ ۴۴۵ ریال بالاترین مبلغ کارمزد را به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت و قبض و خرید شارژ، پرداخت کرده‌اند.

با توجه به اینکه عامل موثر در پرداخت کارمزد تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ، تنها تعداد تراکنش‌ها هستند، به نظر می‌رسد که بانک‌هایی که نسبت کمتر کارمزد به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش را داشته‌اند، متوسط مبلغی بالاتری به ازای هر تراکنش نسبت به سایر بانک‌ها را تجربه کرده‌اند.

۶- جمع بندی

در راستای ایفای وظایف نظارتی شرکت شاپرک، شناخت موقعیت کنونی صنعت و اندازه گیری ابعاد مختلف فعالیت آن به وسیله شاخص های مرتبط امری ضروری و اجتناب ناپذیر است. به همین منظور این گزارش بر اساس آخرین اطلاعات در دسترس، به ارائه شاخص هایی در چهار بخش "شاخص های عملکردی شاپرک"، "کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارتی"، "بررسی عملکرد شرکت های ارائه دهنده خدمات پرداخت" و "بررسی وضعیت بانک های صادرکننده و پذیرنده" در دوره زمانی شهریور ماه ۱۳۹۸ پرداخته است.

بخش اول: در این بخش به منظور تبیین جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی، شاخص نسبت تراکنش های شاپرک به نقدینگی محاسبه شده و نتایج آن با نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص در طول زمان مورد مقایسه قرار گرفته است. نتایج حاکی از رشد نسبت تراکنش های شاپرک به نقدینگی بر خلاف شاخص نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی، در طول مدت مورد بررسی بوده است که مبین آن است که صنعت پرداخت الکترونیک با جذب اعتماد عمومی توانسته است بخش بیشتری از میزان نقدینگی را به خود اختصاص دهد. کاهش نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی و جبران بخشی از آن با افزایش دسترسی به خدمات پرداخت الکترونیک ناشی از نفوذ منطقه ای ابزارهای پذیرش، یکی از عوامل اصلی افزایش ضریب فزاینده و سالم سازی ترکیب نقدینگی بوده و باعث شده برای تامین نقدینگی، پول پر قدرت کمتری به اقتصاد کشور تزریق شود. رشد پرداخت های الکترونیک کارتی به دلایلی از جمله افزایش دسترسی به خدمات پرداخت الکترونیک ناشی از نفوذ منطقه ای ابزارهای پذیرش، فرهنگ سازی، مزایای امنیتی پرداخت های غیر نقدی و با در نظر گیری دیگر مزایای این روش صورت گرفته است. شایان توجه است که آخرین اطلاعات منتشر شده در سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. از اطلاعات پولی مورد نیاز که در این گزارش مورد استفاده قرار گرفته است، مربوط به خرداد ماه ۱۳۹۸ می باشد.

همچنین در این بخش روند ارزش تراکنش های شاپرک با روند GDP مقایسه شد. آمار اعلام شده توسط وب سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. تا پایان بهار ۱۳۹۷ بوده و تمامی ارقام آورده شده در گزارش اقتصادی شهریور ماه شاپرک تحقق یافته می باشد. لازم به ذکر است با توجه به تغییر سال پایه محاسبه GDP از سال ۱۳۸۳ به سال ۱۳۹۰ تمامی ارقام آورده شده در گزارش اقتصادی شاپرک مورد بازنگری قرار گرفته است.

بخش دوم: در این بخش فعالیت و عملکرد کل شبکه پرداخت الکترونیک کارت‌های از ابعاد مختلف مورد بررسی قرار گرفته شده است. شاخص‌های این بخش در سه بخش "آمار عملکردی شاپرک"، "میزان نفوذ منطقه‌ای" و "پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها" طبقه‌بندی شده‌اند.

در بررسی تعداد و مبلغ تراکنش‌های شهریور ماه ۱۳۹۸ مشخص گردید تعداد تراکنش به ازای مجموع ابزارهای پذیرش ۲،۳۰۰ میلیون تراکنش بوده که این تعداد تراکنش مبلغ ۲،۵۰۵ هزار میلیاردی را در پی داشته است. در این ماه سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ترتیب رشد ۲/۳۶- و ۴/۲۶- درصدی را نسبت به ماه گذشته تجربه نموده است.

مجموع ابزارهای پذیرش در شهریور ماه ۱۳۹۸ با رشد ۱/۶۲ درصدی به نزدیک به ۹،۹۱۲ هزار ابزار رسیده است که از این تعداد ۷۷/۱۸ درصد سهم بازار ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها، ۱۰/۴۶ درصد سهم ابزار پذیرش اینترنتی و ۱۲/۳۶ درصد نیز سهم ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد. بیشترین سهم از مجموع تراکنش‌های شهریور ماه ۱۳۹۸ با ۸۷/۵۹ درصد متعلق به ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها و به لحاظ سرویس نیز بیشترین سهم در اختیار خدمت خرید کالا و خدمات با ۸۳/۷۳ درصد مجموع تراکنش‌ها می‌باشد. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار پذیرش اینترنتی ۱۳۸، هر ابزار پذیرش موبایلی ۱۱۷ متوسط تعداد تراکنش هر ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها ۲۶۳ تراکنش می‌باشد و این در حالی است که متوسط مبلغی هر تراکنش ابزارهای پذیرش موبایلی و اینترنتی به ترتیب ۰/۰۷ و ۱/۷۹ میلیون ریال و در ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها ۱/۱۱ میلیون ریال می‌باشد.

در بررسی نفوذ منطقه‌ای ابزارهای پذیرش شاخص‌ها در بعد کشوری و استانی نشان می‌دهد که تعداد سرانه هر یک از ابزارها به ازای افراد بالای ۱۸ سال که متقاضی خدمات پرداخت الکترونیکی کارت هستند، به ازای هر ۱۰،۰۰۰ نفر ۱،۶۶۱ ابزار پذیرش فعال سیستمی می‌باشد که بالاترین سرانه ابزار پذیرش به کارتخوان فروشگاه‌ها با ۱،۲۸۲ عدد به ازای هر ۱۰،۰۰۰ نفر تعلق دارد. همچنین در بعد کشوری حدود ۳۸/۵۶ عدد تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال در طول شهریور ماه ۱۳۹۸ انجام گرفته است و بیشترین سرانه تراکنش ابزارها نیز مجدداً به کارتخوان فروشگاه‌ها با ۳۳/۷۷ عدد تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال در کشور تعلق داشته است. لذا بالاترین نفوذ منطقه‌ای در بعد کشوری به این ابزار پذیرش تعلق داشته است.

بیشترین سرانه تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های شهریور ماه ۱۳۹۸ به ترتیب در اختیار استان‌های ۳، ۱۲ و ۲۱ می‌باشد. همچنین بیشترین سرانه تراکنش ابزار کارتخوان فروشگاه‌های نیز با ۱ تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال متعلق به استان ۴۳/۸۰ می‌باشد.

شاخص دهکی شهریور ماه ۱۳۹۸ در قیاس با مرداد، ۱/۵۳- درصد افزایش داشته است و در قیاس نقطه به نقطه ۳۱/۶۱- درصد افزایش در شاخص دهکی را شاهد می‌باشیم. این میزان افزایش شاخص دهکی شهریور ماه ۱۳۹۸ نسبت به مرداد ماه به سبب افزایش ۲/۳۹- درصدی متوسط مبلغ هر تراکنش در دهک دهم در مقابل رشد ۰/۸۷- درصدی متوسط مبلغ هر تراکنش دهک اول، می‌باشد. بیشترین فراوانی تراکنشی در دامنه مبلغی هر سه ابزار پذیرش متعلق به بازه مبلغی ۵۰،۰۰۰ ریال تا ۱۵۰،۰۰۰ ریال می‌باشد.

درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های معادل ۴۷۳،۲۵۹،۸۳۸ تراکنش در بازه مبلغی ۱ تا ۵۰،۰۰۰ ریال، ۳۸/۶۰ درصد تراکنش‌ها معادل ۷۷۷،۷۵۴،۳۱۲ تراکنش در بازه مبلغی ۵۰،۰۰۱ تا ۲۵۰،۰۰۰ ریال و شهریور ۱۳۹۷ درصد معادل شهریور ۱۳۹۸ تراکنش دارای مبلغ بیش از ۲۵۰،۰۰۱ ریال می‌باشند.

بخش سوم: شاخص‌های این بخش با هدف سنجش کیفیت و صحت خدمات ارائه شده شبکه شاپرک، تعریف و اندازه‌گیری شده‌اند. در همین راستا انواع خطاهای رخ داده در تراکنش‌ها، دسترس پذیری حس شده و نیز تراکنش‌های ناتمام در این بخش تحلیل و مورد بررسی قرار گرفته است. تحلیل خطاهای تراکنش‌ها نشان می‌دهد که عمده‌ترین دلیل بروز خطاها، همچنان از نوع خطاهای کاربری است که این نوع خطا به عملکرد شبکه پرداخت الکترونیک ارتباطی نداشته و ناشی از عملکرد دارنده کارت است.

تعداد خطاهای گروه‌های پذیرندگی، کسب و کار، کاربری، صادر کنندگی و شاپرکی به ترتیب با رشد ۲/۶۶ درصدی، ۲۳/۹۶- درصدی، ۶/۵۲ درصدی، ۲۰/۹۹ درصدی و ۳/۹۱- درصدی در نسبت به همراه بوده است.

میزان دسترس‌پذیری محاسبه شده شهریور ماه ۱۳۹۸ به ازای شبکه شاپرک ۹۹/۹۷ درصد می‌باشد که این میزان نسبت به مقدار مشابه در ماه مرداد بدون تغییر می‌باشد و همچنین میزان دسترس‌پذیری محاسبه شده به ازای شبکه پرداخت در شهریور ماه ۱۳۹۸، ۹۹/۰۵ درصد می‌باشد که این میزان نسبت به میزان مشابه در مرداد ماه رشد ۰/۱۳- درصدی، و در قیاس نقطه به نقطه نیز رشد ۰/۸۸ درصدی را تجربه نموده است.

بخش چهارم: در این بخش ابتدا عملکرد کلی شرکت‌ها در شبکه پرداخت مورد بررسی قرار گرفته و سپس به طور ویژه عملکرد آن‌ها در بازار ابزار کارتخوان فروشگاه‌های تحلیل می‌شود. نتایج شاخص سهم از بازار شرکت های PSP حاکی از آن بوده که در شهریور ماه ۹۸ نیز چون گذشته شرکت "به پرداخت ملت" بیشترین سهم تعدادی و مبلغی از بازار را به خود اختصاص داده و همچنان در جایگاه نخست قرار گرفته است. هرچند نوسانات این سهم‌ها نسبت به ماه گذشته چندان قابل توجه نبوده و در مولفه سهم تعدادی تغییری در ترتیب شرکت‌ها بر حسب بیشترین میزان سهم از حجم تراکنش‌ها رخ نداده است ولیکن در مولفه سهم مبلغی بین شرکت‌های "سایان کارت" و "پرداخت نوین آرین" جابجایی صورت پذیرفته است.

در بررسی سهم از بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در این ماه به طور همزمان بیشترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های به شرکت "به پرداخت ملت" تعلق داشته است. در شهریور ماه شرکت "آسان پرداخت پرشین" بالاترین سهم را در حجم تراکنش‌های اینترنتی کسب نموده است. بالاترین سهم مبلغی تراکنش‌های اینترنتی نیز در اختیار شرکت "به پرداخت ملت" است. همچنین در ماه جاری شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" در سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی بالاترین رقم را نشان می‌دهند.

در بررسی سهم از بازار تراکنش‌های هر یک از سرویس‌های شبکه‌ی پرداخت کارت در این ماه به طور همزمان بیشترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های خرید و سهم تعدادی تراکنش‌های مانده‌گیری به شرکت "به پرداخت ملت" تعلق داشته است. در ماه جاری همچنان شرکت "آسان پرداخت پرشین" بالاترین سهم را در حجم تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ کسب نموده و بیشترین سهم مبلغی تراکنش‌های مذکور توسط شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" پوشش داده شده است.

در ماه شهریور شرکت "فن‌آواکارت" با رقم ۰/۰۲۹ درصد، جایگاه نخست در بهترین عملکرد از منظر نسبت خطای پذیرندگی به مجموع تراکنش‌ها را به دست آورده است. در این ماه مجدداً شرکت "الکترونیک کارت دماوند" بالاترین عدد شاخص مذکور را در اختیار دارد.

نتایج اندازه‌گیری تمرکز بازار شرکت‌های PSP با شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی نشان‌دهنده تمرکز بالا است؛ به این معنا که تعداد بسیار کمی از شرکت‌ها سهم قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند. شرکت‌های "آسان پرداخت پرشین" و "تجارت الکترونیک پارسیان" و پس از آن دو تا

حدودی شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" در بازار تراکنش‌های اینترنتی و شرکت‌های "پرداخت الکترونیک سامان"، "آسان پرداخت پرشین"، "به‌پرداخت ملت" و "پرداخت نوین آرین" در بازار تراکنش‌های موبایلی تاثیرگذار هستند. این شاخص همچنین از وجود تمرکز ملایم در بازار کارتخوان فروشگاه‌های حکایت دارد. شاخص هرفیندال-هیرشمن نسبت به ماه گذشته در کارتخوان فروشگاه‌های افزایش و در دو ابزار پذیرش دیگر کاهش نشان می‌دهد. این تغییرات در هیچ یک از ابزارهای پذیرش حایز اهمیت نیست چرا که وضعیت تمرکز بازار تغییری پیدا نکرده است.

نتایج اندازه‌گیری تمرکز بازار شرکت‌های PSP با شاخص هرفیندال-هیرشمن نشان‌دهنده تمرکز ملایم در بازار تمامی سرویس‌ها است؛ به این معنا که پشتیبانی از تراکنش‌های خرید، پرداخت قبض و خرید شارژ و همچنین مانده‌گیری در بین شرکت‌ها توزیع شده و نمی‌توان گفت که در انحصار شرکت و یا شرکت‌های خاصی می‌باشد. مقدار این شاخص در هر سه سرویس با افزایش جزئی همراه بوده است.

در بررسی تعداد ابزارهای پذیرش فعال در شهریور ماه، شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" در ابزار کارتخوان فروشگاه‌های با ۱۵/۶۱ درصد بالاترین سهم را در بین سایر شرکت‌ها به خود اختصاص داده است. شرکت "آسان پرداخت پرشین" با ۵۵/۳۸ درصد و شرکت "به‌پرداخت ملت" با ۹۴/۰۷ درصد به ترتیب در دو ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی بیشترین سهم بازار را پوشش می‌دهند.

در حوزه ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار، شرکت "تجارت الکترونیک پارسپان" با ۱۴/۵۰ درصد بالاترین سهم را به خود اختصاص داده است. همچنین شرکت "آسان پرداخت پرشین" با کسب ۳۹/۸۸ درصد از سهم بازار ابزارهای پذیرش اینترنتی تراکنش‌دار، در این زمینه از سایر شرکت‌ها پیشی گرفته است. شرکت "به‌پرداخت ملت" به‌گونه‌ای عمل نموده که با ۵۶/۴۱ درصد بالاترین سهم ابزار پذیرش موبایلی تراکنش‌دار را کسب کرده است.

نتایج محاسبه شاخص اثر بخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در بعد کشوری مبین آن است که چهار شرکت "به‌پرداخت ملت"، "آسان پرداخت پرشین"، "پرداخت الکترونیک سامان" و "الکترونیک کارت دماوند" به رقمی بالاتر از یک در شاخص اثربخشی دست یافته‌اند. به غیر از شرکت "الکترونیک کارت دماوند"، سه شرکت دیگر به همراه شرکت "تجارت الکترونیک پارسپان" در شاخص اثربخشی کارتخوان‌های

فروشگاهی تراکنش دار نیز عددی بالاتر از یک کسب نموده‌اند. این بدان معناست که شرکت‌های مذکور هم در بین کارتخوان‌های فعال سیستمی و هم در بین کارتخوان‌های تراکنش‌دار نسبت سایر شرکت‌ها، تراکنش بیشتری جذب نموده و کارایی مناسبی را نشان می‌دهند.

در بعد استانی دو شرکت "به‌پرداخت ملت" و "آسان پرداخت پرشین" در تمام استان‌ها و شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" در غالب استان‌ها، دارای شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاهی بالاتر از یک هستند. همچنین اعداد این شاخص در شرکت‌های "الکترونیک کارت دماوند" و "پرداخت الکترونیک پارسیان" نشان می‌دهد که این شرکت‌ها نیز در برخی از استان‌های کشور رقم بالاتر از یک را کسب نموده‌اند. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتخوان‌های فروشگاهی این شرکت‌ها به گونه‌ای بوده در جذب بیشتر تراکنش‌ها به نسبت سایر شرکت‌ها موفق‌تر عمل نموده‌اند. شرکت "به‌پرداخت ملت" در تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی و شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" در تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی بالاترین سهم از بازار را در اکثر استان‌های کشور داشته‌اند.

با وجودی که توجه برخی از بانک‌های پذیرنده به موضوع پرداخت کارمزد و میزان رسوب پول هر کارتخوان فروشگاهی و سودآوری آن سبب شده است تا با همکاری شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات اقدام به حذف کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش نمایند، ولیکن تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی کم تراکنش و فاقد تراکنش در دو ماه اخیر روند افزایشی داشته است. در بررسی شرکت‌ها از منظر نسبت مجموع کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی به پایانه‌های فعال سیستمی آن شرکت، ملاحظه شد که در این ماه کمترین رقم این شاخص با عددی معادل با ۴/۲۸ درصد به شرکت "آسان پرداخت پرشین" تعلق دارد. بیشترین نسبت مذکور در شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" مشاهده می‌شود. نزدیک به ۲۲ درصد از کارتخوان‌های فعال سیستمی این شرکت، کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش گزارش شده‌اند. به‌طور کلی در شهریور ماه سال ۹۸ سهم کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی، ۱۳/۸۸ درصد از کل کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی شبکه شاپرک را شامل شده است.

بخش پنجم: در این بخش از گزارش، بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های کارت‌ی و بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

نتایج شاخص بازار در بخش بانک‌های پذیرنده حاکی از آن است که در شهریور ماه ۹۸ همچنان بانک "ملت" به لحاظ تعدادی و مبلغی بیشترین سهم از بازار تراکنش‌ها را به خود اختصاص داده و در جایگاه نخست در بین تمام بانک‌های پذیرنده قرار گرفته است. همچنین در بررسی بازار تراکنش‌ها به تفکیک ابزارهای پذیرش برای هر بانک، همچنان "بانک ملت" در جایگاه نخست قرار دارد.

در بررسی سهم تعدادی و مبلغی هر ابزار پذیرش از تراکنش‌های هر بانک در شبکه پرداخت کشور مشاهده می‌گردد که در بانک‌های کشور همچنان بیشترین پذیرش تراکنش از طریق ابزار کارتخوان فروشگاه‌ی انجام گرفته است.

شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های "ابزار پذیرش موبایلی" همچنان نشان دهنده تمرکز بالا، میزان این شاخص در بازار "ابزار پذیرش اینترنتی" همچنان مبین وجود تمرکز ملایم در بین بانک‌های پذیرنده و میزان این شاخص در ابزار "کارتخوان فروشگاه‌ی" مبین قرار گرفتن در طبقه رقابتی بوده که این نشان دهنده رقابت صحیح در بازار این ابزار در بین بانک‌های پذیرنده می باشد. میزان شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های کارت‌ی، در حوزه دوا ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی با رشد منفی و در ابزار کارتخوان فروشگاه‌ی با رشد مثبت مواجه بوده است.

در بحث صادرکنندگی کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سویچ شاپرک تعداد کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شهریور ماه نسبت به تیر ماه ۹۸ رشد مثبت ۰/۰۱ درصدی داشته است و نرخ رشد تنها در دسته کارت هدیه و بن کارت مثبت بوده است.

در بررسی سهم بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شهریور ماه ۱۳۹۸، بانک "ملی ایران" بیشترین سهم از تعداد کارت‌های بانکی صادر شده تراکنش‌دار در شبکه شاپرک را داشته و نتایج حاکی از آن بوده که بیشترین کارت "برداشت" و "کارت هدیه و بن کارت" تراکنش‌دار متعلق به بانک "ملی ایران"، و بیشترین کارت "اعتباری" تراکنش‌دار متعلق به بانک "ملت" بوده است.

در بررسی شاخص سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارت‌های بانک صادرکننده بیشترین سهم از تعداد کارت تراکنش‌دار در هر بانکی به "کارت برداشت" و پس از آن "کارت هدیه و بن کارت" اختصاص داشته و "کارت اعتباری" کمترین سهم (در بیشتر بانک‌ها سهم صفر) را در این بین داشته است.

شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار صادرکنندگی در دسته کارت "برداشت" با رشد منفی مواجه بوده است. "کارت هدیه و بن کارت" همچنان در طبقه "رقابتی" (کمتر از ۱۰۰۰)، "کارت برداشت" در طبقه تمرکز ملایم و "کارت اعتباری" در طبقه تمرکز بالا قرار گرفته اند.

در مقایسه ای آماری بین تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادرکنندگی و پذیرندگی به تفکیک هر بانک، بیشترین سهم از تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادرشده و پذیرش شده در شهریور ماه ۹۸ به بانک‌های "ملت"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" و "کشاورزی" اختصاص یافته است.

در محاسبه شاخص اختلاف تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک جهت نشان دادن برتری عملکرد هر بانک از نظر پذیرش یا صدور تراکنش‌های شاپرک، مشاهده می‌گردد که سه بانک "ملت"، "سامان" و "پارسیان" بیشترین اختلاف مثبت در تعداد تراکنش‌های پذیرش شده و بانک‌های "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "تجارت" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را داشته اند. این بدین معناست که در سه بانک نخست ورود منابع مالی بیشتر از میزان خروج آن از بانک و در سه بانک دیگر برعکس است.

در راستای بررسی سهم هر بانک از کل تعداد تراکنش‌ها برای رسیدن به دید کاملی از عملکرد هر یک از بانک‌ها در هر دو نقش صادرکنندگی و پذیرندگی در نظام پرداخت الکترونیکی کشور مجموع تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک با تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک محاسبه گردیده است. این شاخص نشان می‌دهد که به ترتیب بانک‌های "ملت"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" بیشترین سهم تعدادی از کل تراکنش‌های شاپرکی در شبکه پرداخت را از آن خود کرده‌اند و کمترین سهم به بانک‌های "مشترک ایران-ونزوئلا"، "توسعه صادرات ایران" و "صنعت و معدن" تعلق گرفته است.

در بررسی گردش مالی شاپرکی که مجموع مبالغ صادرکنندگی و پذیرندگی هر بانک است، بانک‌های "ملت"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" بیشترین گردش مالی شاپرکی و بانک "مشترک ایران-ونزوئلا" کمترین گردش مالی شاپرکی را در اختیار دارند.

در بررسی اختلاف ارزش ریالی بین تراکنش‌های پذیرش شده هر بانک با تراکنش‌های صادر شده توسط آن بانک، سه بانک "ملت"، "سامان" و "پارسیان" بیشترین اختلاف مثبت در مبلغ تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده را دارا بوده و بانک‌های "ملی ایران"، "مسکن" و "صادرات ایران"، بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را دارند.

در بخش آخر از بررسی بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها برای ترسیم وضعیت کلی صنعت و محاسبه برآوردی از میزان کارمزدهای پرداختی بانک‌های پذیرنده و حفظ تعادل بین رسوب ناشی از جذب وجوهای تراکنش‌ها و کارمزدهای پرداختی به شبکه پرداخت، همانند ماه‌های گذشته به محاسبه "میزان کارمزد پرداخت شده بانک پذیرنده به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ تراکنش خرید پذیرش شده" برای بانک‌های پذیرنده پرداخته شده است. به طور متوسط در شهریور ماه ۱۳۹۸، بانک‌های پذیرنده با ۲/۱۵ درصد رشد مثبت نسبت به ماه گذشته (مرداد ۹۸) میزان ۱۱۹ ریال از هر صد هزار ریال مبلغ جذب شده را به عنوان کارمزد پرداخت کرده‌اند. در میان بانک‌های پذیرنده، بانک "صنعت و معدن" با مبلغ ۲۲ ریال از هر صد هزار ریال مبالغ جذب شده کمترین و بانک "پارسیان" با مبلغ ۱۹۸ ریال بیشترین مبلغ کارمزد را به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ جذب شده، پرداخت کرده‌اند.

از آنجایی که کارمزد پرداختی، تنها هزینه‌ای نیست که بانک پذیرنده متقبل می‌شود. این بانک در ازای نصب هر ابزار کارتخوان فروشگاه‌های نیز مبلغی را به عنوان اجاره بها و پرستاری ابزار کارتخوان به شرکت PSP پرداخت می‌نماید. این مبلغ به ازای ابزارهای مختلف متفاوت است. به جهت اینکه برآوردی از میزان هزینه‌های بانک به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش پذیرش شده با توجه به میزان اجاره پرداختی نیز ارائه گردد، با فرض اجاره متوسط ۳۰۰,۰۰۰ ریال (سی هزار تومان به ازای هر ابزار کارتخوان در ماه)، هزینه‌های پرداختی بانک‌ها به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ پذیرش شده محاسبه و عامل اجاره پرداختی هر بانک نیز به میزان کارمزد پرداختی در بانک‌ها اضافه گردیده و شاخص جدید "کارمزد پرداختی به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید

با احتساب هزینه اجاره بها" تعریف شده است. به طور متوسط کل بانک‌ها مبلغ جمع کل اجاره و کارمزد پرداختی ۲۵۲ ریال را در شهریور ماه ۹۸ به ازای هر صد هزار ریال مبلغ پذیرش شده را پرداخت کرده‌اند. در شهریور ماه ۹۸ بانک "صنعت و معدن" با پرداخت ۱۰۰ ریال هزینه و پس از آن بانک "توسعه صادرات ایران" با پرداخت ۱۲۴ ریال هزینه، کمترین هزینه را به ازای جذب هر صد هزار ریال تراکنش خرید پذیرش شده و "موسسه اعتباری توسعه" با ۳۸۵،۶ ریال هزینه و پس از آن به ترتیب "شرکت دولتی پست بانک" با ۱،۸۹۱ ریال هزینه و بانک "حکمت ایرانیان" با ۱،۰۵۴ ریال بیشترین هزینه را به ازای جذب هر صد هزار ریال تراکنش خرید پذیرش شده پرداخت کرده‌اند.

بر اساس ابلاغیه‌های بانک مرکزی مبنی بر تعیین کارمزدهای ارائه خدمات پرداخت کارت، در این بخش کارمزدی که توسط بانک‌های صادرکننده به تراکنش‌های کارتی تعلق می‌گیرد، برای تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ تعریف شده است که در بخش آخر گزارش شاخص "میزان کارمزد پرداخت شده توسط بانک صادرکننده به ازای هر ۱۰۰،۰۰۰ ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ"، برای این دوره زمانی محاسبه گردیده است. با توجه به اطلاعات داده‌های موجود مشخص می‌گردد که در کل بانک‌های صادرکننده در این ماه به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ مبلغ ۲۷۳ ریال ($1/20$ درصد نرخ رشد منفی نسبت به ماه قبل) کارمزد پرداخت نموده‌اند. در این بین، در شهریور ماه ۹۸، بانک "خاورمیانه" با ۶۵ ریال و پس از آن بانک "پارسیان" و "کارآفرین" به ترتیب با ۷۵ و ۹۴ ریال، پایین‌ترین مبلغ کارمزد را برای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ در شبکه پرداخت کارتی و بانک "شرکت دولتی پست بانک" با مبلغ ۷۲۲ ریال و پس از آن به ترتیب بانک "کشاورزی" با مبلغ ۵۰۳ ریال و بانک "موسسه اعتباری ملل" با مبلغ ۴۴۵ ریال بالاترین مبلغ کارمزد را به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت و قبض و خرید شارژ، پرداخت کرده‌اند.

۷- واژه‌نامه

در این بخش انواع واژگان به کار برده شده در متن گزارش شاپرک در دو بخش واژگان تخصصی شبکه الکترونیک پرداخت کارتی بر اساس "مستند تعاریف پایه شبکه الکترونیک پرداخت کارت" و اصطلاحات و شاخص‌های تخصصی اقتصادی و فرمول‌های نحوه محاسبه این شاخص‌ها بیان می‌شود.

شبکه الکترونیکی پرداخت کارت شاپرک

شبکه الکترونیکی پرداخت کارت یا شاپرک، شبکه‌ای است که به منظور ساماندهی نظام پرداخت الکترونیک کشور ایجاد شده و کلیه تراکنش‌های حاصل از «ابزار پذیرش» توسط این شبکه نظارت و کنترل می‌شود و به طور کلی نظارت بر عملکرد فنی و اجرایی و انجام عملیات تسویه را بر عهده دارد.

شرکت ارائه‌دهنده خدمات پرداخت (PSP)

شرکت ارائه‌دهنده خدمات پرداخت^{۳۸}؛ شخصیت حقوقی است که در جمهوری اسلامی ایران در قالب شرکت سهامی به ثبت رسیده و بر اساس مجوزی که از بانک مرکزی ج.ا.ا. و شاپرک دریافت می‌نماید و بر طبق مقررات ناظر بر شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت، و الزامات و دستورالعمل‌های ابلاغی شاپرک فعالیت می‌نماید. در حال حاضر ۱۲ شرکت ارائه‌دهنده خدمت پرداخت از بانک مرکزی مجوز فعالیت دریافت کرده‌اند که در فصل مربوطه از این گزارش به تفصیل مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

بانک صادرکننده^{۳۹}

بانکی است که انواع کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید. این بانک‌ها همه انواع کارت پرداخت را با مجوز بانک مرکزی صادر می‌نمایند.

بانک پذیرنده^{۴۰}

بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است. شبکه پرداخت اطلاعات حساب پذیرنده را از طریق "شماره شبانه"^{۴۱} پذیرندگان دریافت می‌نماید.

انواع خدمات^{۴۲} شبکه پرداخت

خدمت اصلی شبکه پرداخت کارت، انتقال وجوه ناشی از خرید کالا و خدمات از حساب خریدار به حساب فروشنده است. البته خدمات ارزش افزوده دیگری نظیر پرداخت قبوض شناسه دار خدمات شهری و خرید شارژهای تلفن همراه و نهایتاً تراکنش‌های مانده‌گیری نیز در این شبکه ارائه می‌شوند که به خدمات اصلی شبکه تبدیل شده‌اند.

خرید کالا و خدمات^{۴۳}

^{۳۹} Purchasing Good/Services

^{۳۸} Payment Service Provider

^{۳۹} Issuer Bank

^{۴۰} Acquirer Bank Acquirer

^{۴۱} IBAN International Bank Account Number

^{۴۲} Service Type

وضعیت تراکنش‌ها^{۴۸}

منظور از وضعیت تراکنش‌ها، بررسی موفقیت یا عدم موفقیت تراکنش و در صورت عدم موفقیت دلیل آن می‌باشد. در حال حاضر ۵ گروه مختلف از خطاها شناسایی شده‌اند و تعداد ۱۱۰ کد پاسخ برای انواع خطاهای شناخته شده مطابق استاندارد ISO ۸۵۸۳:۲۰۰۳ گزارش‌گیری می‌گردد.

تراکنش موفق کاربری

تراکنشی است که از دید کاربر نهایی موفق بوده است. این تراکنش‌ها با کد پاسخ صفر در سامانه مشخص می‌شوند. هر تراکنش موفق بسته به نوع تراکنش از تعدادی پیام مشخص و مستقل تشکیل شده است که موفق بودن تراکنش حاصل موفقیت در ارسال و دریافت همه این پیام‌هاست.

تراکنش خطای صادرکنندگی و شتابی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا، بانک صادرکننده‌ی کارت یا سامانه‌ی شتاب می‌باشد. به این معنا که بانک صادرکننده در زمان مورد نظر قادر به انجام تراکنش نبوده و پیام خطای مرتبط، در شبکه تولید می‌گردد.

تراکنش خطای پذیرندگی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا، سوئیچ شرکت ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت می‌باشد. این خطاها در هر مرحله از چرخه عمر تراکنش ممکن است که رخ بدهد. در حال حاضر دسترسی پذیری شرکت ارائه‌دهنده‌ی

خدمتی است که دارنده کارت هزینه کالا و خدمات دریافتی را از طریق ابزارهای پذیرش موجود در شبکه الکترونیکی پرداخت، می‌پردازد. این ابزارها شامل ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌ی و همچنین ابزار پذیرش اینترنتی یا اصطلاحاً درگاه‌های پرداخت اینترنتی هستند. در حال حاضر به دلایل امنیتی ارائه خرید کالا و خدمات بر روی درگاه‌های پرداخت موبایلی مسدود می‌باشد.

پرداخت قبض^{۴۴}

خدمتی است که با استفاده از آن دارنده کارت هزینه پرداخت‌های شناسه دار (شامل شناسه پرداخت و شناسه قبض) خود را از طریق ابزارهای پذیرش موجود در شبکه الکترونیکی پرداخت، می‌پردازد. پرداخت قبض بر روی همه ابزارهای پذیرش قابل اجراست.

خرید شارژ تلفن همراه^{۴۵}

خدمتی است که دارنده کارت با استفاده از آن اقدام به خرید شارژ تلفن همراه از طریق شبکه پرداخت می‌نماید. این خدمت در زمره خریدهای شناسه‌دار می‌باشد و می‌تواند به دو صورت خرید و شارژ هم‌زمان^{۴۶} و خرید و شارژ غیر هم‌زمان انجام شود.

مانده‌گیری^{۴۷}

خدمتی است که دارنده کارت جهت کسب اطلاع از میزان موجودی حساب متصل به ابزار پرداخت خود، از طریق ابزارهای پذیرش موجود در شبکه الکترونیکی پرداخت دریافت می‌نماید.

^{۴۷} Balance Inquiry

^{۴۸} Transaction Status

^{۴۴} Bill Payment

^{۴۵} Reload

^{۴۶} Top-up

خطاهای کاربری و تراکنش‌های موفق کاربری هستند. خطاهای کاربری، تراکنش موفق سیستمی محسوب می‌شوند؛ چرا که نمایش دهنده‌ی نقصی در شبکه نیستند و به علت اشتباه کاربران یا انجام عملیات روزانه‌ی سیستم رخ داده‌اند.

تراکنش ناموفق سیستمی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای صادرکنندگی و شتاب، خطاهای شاپرکی و خطاهای پذیرندگی می‌باشند.

تراکنش موفق سیستمی شاپرکی

تراکنشی است که از دید سوئیچ شاپرک موفق است و کل تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارت به جز تراکنش‌های خطای شاپرکی را شامل می‌شود.

ابزار پذیرش تراکنش

عبارت است از سخت‌افزار و نرم‌افزاری که امکان تراکنش را برای دارنده کارت فراهم می‌سازد. انواع ابزارهای موجود در شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت شامل دستگاه‌های کارتخوان فروشگاهی، ابزار پذیرش اینترنتی، ابزار پذیرش موبایلی، و کیوسک پرداخت است.

کارتخوان فروشگاهی^{۴۹}

ابزاری است سیار و یا غیر سیار که با پذیرش کارت بانکی می‌تواند امکانی را فراهم کند تا وجه به صورت الکترونیکی از حساب دارنده کارت به حساب پذیرنده منتقل شود. این ابزار هم به صورت مستقل و هم به صورت متصل به کامپیوتر^{۵۰} در ایران مورد استفاده قرار می‌گیرد. بیشتر کاربرد این ابزار در ایران مربوط به خرید کالا و خدمات است.

خدمات پرداخت از طریق تراکنش‌های خطا محاسبه می‌گردد.

تراکنش خطای شاپرکی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا سوئیچ یکپارچه‌ساز شاپرک می‌باشد.

تراکنش خطای کاربری

خطاهای کاربری به دلیل مشکلات دارنده کارت نظیر کمبود موجودی و یا رمز اشتباه پدید می‌آیند. علت بروز این خطاها، اشتباهات کاربر (دارنده کارت) می‌باشد. گرچه این تراکنش از دید کاربر نهایی ناموفق است اما از منظر و دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده و شبکه پرداخت، خدمات خود را به این تراکنش به انجام رسانده است.

تراکنش خطای کسب و کار

تراکنشی است که بر اثر راهبری سیستم و بدون دخالت ذینفعان مختلف شبکه پرداخت الکترونیک کارت پدید می‌آید و عملاً هیچ یک از شرکت‌های PSP، شاپرک، بانک‌های صادرکننده و پذیرنده در وقوع آن نقش ندارند. طبیعتاً لحاظ این نوع خطا به حساب هر یک از ذینفعان مزبور به لحاظ فنی قابل پذیرش نمی‌باشد و لذا به طور جداگانه، تحت عنوان خطای کسب و کار معرفی می‌شود؛ خطاهایی از جمله "عملیات اصلاحیه این تراکنش، قبلاً با موفقیت صورت پذیرفته است" و غیره.

تراکنش موفق سیستمی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل

^{۵۰} PC-POS / I POS (Integrated POS)

^{۴۹} EFTPOS

کارتخوان فعال سیستمی

ابزارهایی است که در شبکه پرداخت از کارایی مناسب برخوردار نیستند.

کارتخوان بدون تراکنش

کارتخوان تراکنش دار، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه‌ی زمانی سه ماهه حتی یک عدد تراکنش مالی نداشته باشد.

کارتخوان دارای تراکنش (تراکنش دار)

کارتخوان تراکنش دار، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه‌ی زمانی سه ماهه حداقل یک تراکنش مالی داشته باشد.

ابزار پذیرش اینترنتی

ابزاری است که امکان انجام هرگونه عملیات پرداخت را بدون حضور کارت از طریق اینترنت و درگاه پرداخت اینترنتی^{۵۱}، فراهم می‌نماید. ساختار تعامل وبسایت‌های فروشندگان با درگاه پرداخت اینترنتی که از طریق شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت ارائه می‌شود، از طریق اتصال امن اینترنتی بر مبنای پروتکل TCP/IP در لایه شبکه اتفاق می‌افتد.

ابزار پذیرش موبایلی

ابزاری است که امکان انجام هرگونه عملیات پرداخت را بدون حضور کارت از طریق تلفن همراه و درگاه پرداخت موبایلی^{۵۲}، فراهم می‌آورد. ابزار موبایل قابلیت‌های فراوانی در صنعت پرداخت داشته و می‌تواند هم به عنوان کارت و هم به عنوان ترمینال ایفای نقش کند. کانال‌های مختلف پرداخت بر روی موبایل قابل تعریف هستند، از جمله کانال

کارتخوان فعال سیستمی، ابزار پذیرشی است که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی پرداخت در پایگاه داده پذیرندگان ثبت شده و وضعیت فعالیت این ابزار در پایگاه اطلاعات "Y" ذکر شده است که بدان معناست که این ابزار آمادگی ارسال تراکنش به شبکه پرداخت را دارد.

کارتخوان غیر فعال سیستمی

کارتخوان فعال سیستمی، ابزار پذیرشی است که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی پرداخت در پایگاه داده پذیرندگان ثبت شده اما وضعیت فعالیت این ابزار در پایگاه اطلاعات "N" ذکر شده است که بدان معناست که این ابزار آمادگی ارسال تراکنش به شبکه پرداخت را ندارد و به هر دلیل فاقد تراکنش خواهد بود.

کارتخوان پر تراکنش

با توجه به تعریف شاپرک در سنجش کارایی ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشگاه‌ها، کارتخوان پر تراکنش، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در هر ماه، ۶۰ یا بیش از ۶۰ تراکنش داشته یا مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در هر ماه حداقل ۲۰ میلیون ریال باشد.

کارتخوان کم تراکنش

با توجه به تعریف شاپرک در سنجش کارایی ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشگاه‌ها، کارتخوان کم تراکنش، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه زمانی سه ماه متوالی، کمتر از ۶۰ تراکنش مالی در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در سه ماه کمتر از ۲۰ میلیون ریال در ماه باشد. این سنجح به جهت شناسایی

^{۵۱}Internet Payment Gateway

^{۵۲}Mobile Payment Gateway

کارت، نظیر کارت‌های خرید بی‌نام و برخی بن‌کارت‌ها که معمولاً به صورت گروهی صادر می‌شوند. کارت‌های بی‌نام فاقد سوابق هویتی در سامانه متمرکز کارت، که ماهیتاً قابل انتقال به غیر بوده و به دو دسته تقسیم می‌شوند؛ کارت‌های بر خط^{۵۹} نظیر کارت هدیه که انجام تراکنش توسط آن‌ها مستلزم تایید توسط سامانه‌های متمرکز کارت است. کد محصول این کارت‌ها، ۲۰، ۳۰ و ۴۰ می‌باشد و کارتهای برون خط^{۶۰} نظیر کارت‌های کیف پول الکترونیکی (کارت هوشمند) که انجام تراکنش توسط آن‌ها می‌تواند بدون نیاز به تعامل با سامانه‌های متمرکز کارت صورت پذیرد. در این گونه کارت‌ها، ارزش پولی مستقلاً بر روی فیزیکی کارت و در تراشه ذخیره می‌شود. کد محصول این نوع کارت ۵۰ می‌باشد. کارت‌های بی‌نام فاقد سوابق هویتی، در حکم پول نقد بوده و با توجه به اینکه همانند اسکناس و مسکوک ردیابی تراکنش‌ها و تشخیص هویت دارنده آن میسر نیست، در صورت مفقود شدن یا سرقت این کارت‌ها، دارنده کارت و رمز مربوط به آن صاحب کارت شناخته می‌شود. با این وجود بانک‌ها مکلفند برای این قبیل کارت‌ها-نظیر سایر کارت‌های پرداخت-حداقل خدمات مانده‌گیری و تغییر رمز را تعریف کنند.

کارت اعتباری^{۶۱}

عبارت است از هر نوع کارت متصل به یک خط اعتباری با سقف معین تخصیص یافته از طرف بانک به دارنده کارت، که او را قادر می‌سازد بدون داشتن سپرده نسبت به پرداخت وجه کالا و خدمات مبادرت کند. کد محصول این نوع کارت ۶۰ می‌باشد. این کارت‌ها در شبکه شاپرک پذیرفته شده و چارچوب کارمزدی مستقل خود را دارند. مسئولیت مدیریت

پرداخت‌های داخل فروشگاه‌های^{۵۳} نظیر NFC، پرداخت‌های برخط از طریق USSD، پرداخت‌های از طریق وب از روی موبایل^{۵۴} و همچنین پرداخت‌های از طریق اپلیکیشن‌های موبایلی^{۵۵}. اما آنچه در حال حاضر در شبکه پرداخت کشور مجوز فعالیت دارد، کانال USSD فقط برای تراکنش‌های خرید شارژ و پرداخت قبض و همچنین کاربرد NFC از طریق گوشی‌های تلفن همراه است.

انواع کارت‌های رایج در شبکه^{۵۶}

انواع کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سویچ شاپرک، از نظر کاربری شامل کارت برداشت، کارت پیش پرداخته و کارت اعتباری می‌باشد.

کارت برداشت (بدهی)^{۵۷}

عبارت است از هر نوع کارت متصل به یک یا چند حساب سپرده‌ای نزد بانک‌ها و جزء رایج‌ترین کارت‌های مورد استفاده می‌باشد که کد محصول ۱۰ دارد. مشتری می‌تواند با افتتاح یکی از سپرده‌های قرض‌الحسنه، جاری یا مدت دار، تا سقف وجهی که نزد بانک سپرده‌گذاری کرده است برداشت وجه و خرید کالا و خدمات را از درگاه‌های بانکداری الکترونیک به عمل آورد.

کارت پیش پرداخته (بی‌نام)^{۵۸}

مشخصات دارنده این نوع کارت بر روی جسم کارت درج نمی‌شود، این کارت‌ها به انواع زیر تقسیم می‌شوند. کارت‌های بی‌نام دارای سوابق هویتی در سامانه متمرکز

^{۵۷} Debit card

^{۵۸} prepaid

^{۵۹} online

^{۶۰} offline

^{۶۱} Credit card

^{۵۳} In-Store

^{۵۴} Web-Mobile

^{۵۵} In-App Purchase

^{۵۶} بانک مرکزی (۱۳۸۶) اعلام مشخصات انواع ابزارهای پرداخت کارتی در نظام بانکی کشور.

ریسک اعتباری دارندگان این کارت به عهده بانک صادرکننده می‌باشد.

تراکنش دارنده‌ی کارت

یکی از انواع تراکنش است و به تراکنش‌های ارسالی از طرف دارنده‌ی کارت گفته می‌شود که با شناسه‌ی ۲۲۰۰ و ۲۱۰۰ وارد شبکه‌ی پرداخت (شاپرک) می‌شوند (لازم به ذکر است با عملیاتی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰ در تاریخ ۱۳۹۳/۰۴/۰۶ در سویچ شاپرک، تراکنش‌های با شناسه‌ی ۲۰۰ به ۲۲۰۰ و تراکنش‌های با شناسه‌ی ۱۰۰ به ۲۱۰۰ تبدیل شدند. این تغییرات مطابق با استاندارد ISO ۸۵۸۳ نسخه‌ی ۲۰۰۳ می‌باشد). در این تراکنش‌ها با شناسه‌ی ۲۲۰۰ عملیات برداشت از کارت انجام می‌شود ولی با شناسه‌ی ۲۱۰۰ عملیات مالی انجام نشده و تنها خدمت مانده‌گیری ارائه می‌شود.

تراکنش تأییدیه انجام تراکنش

به تراکنش‌هایی گفته می‌شود که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت ارسال می‌شود. هدف از این تراکنش‌ها تأییدیه انجام تراکنش و درخواست برای واریز مبلغ برداشتی از کارت به حساب پذیرنده است. مطابق این درخواست‌ها عملیات واریز به حساب پذیرنده در سیکل‌های زمانی مشخص انجام می‌گیرد. شناسه‌ی این تراکنش‌ها ۲۲۲۰ است (معادل تراکنش‌های با شناسه‌ی ۲۲۰ قبل از اجرایی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰). شرکت‌های ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت تا حداکثر ۴۸ ساعت فرصت دارند (معادل یک cut-off یا تغییر روز مالی) این تراکنش را به ازای هر تراکنش دارنده‌ی کارت ارسال کنند. برخی خطاهای پذیرندگی رخ داده در تراکنش‌ها، مربوط به عدم ارسال تأییدیه تراکنش به شبکه است.

تراکنش اصلاحیه

اگر تراکنش دارنده‌ی کارت دچار خطا شود ولی برداشت از کارت انجام شده باشد، یک تراکنش اصلاحیه در شبکه تولید می‌شود تا متعاقب آن، مبلغ برداشت شده به دارنده‌ی کارت بازگردد. شناسه‌ی این تراکنش‌ها ۲۴۲۰ است (معادل تراکنش‌های با شناسه‌ی ۴۰۰ و ۴۲۰ قبل از اجرایی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰).

تراکنش ناتمام ۶۲

تراکنش دارنده‌ی کارت که از نظر کاربری موفق بوده است و به ازای آن تراکنش درخواست واریز تا ۴۸ ساعت به سویچ شاپرک ارسال نشده است را تراکنش ناتمام می‌گویند (معادل تراکنش موفق کاربری با شناسه‌ی ۲۲۰۰ که تراکنش ۲۲۲۰ آن در مدت مجاز ارسال نشده است). وجود تراکنش‌های ناتمام به نوعی مشکل کیفی قلمداد می‌گردد.

تراکنش مالی

تراکنشی است که نوع خدمت آن خرید کالا و خدمات یا پرداخت قبض می‌باشد. در این تراکنش‌ها پول از دارنده‌ی کارت کسر می‌شود و عملیات مالی انجام می‌پذیرد. طبیعتاً تراکنش مانده‌گیری از زمره تراکنش‌های غیر مالی است.

اثر بخشی کارتخوان فروشگاه‌های

این شاخص یکی از روش‌های سنجش و مقایسه شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت در فرآیند بازاریابی و نصب ابزار در بازار است. این شاخص برابر با نسبت سهم تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت از کل، به سهم تعداد کارتخوان‌های فعال سیستمی هر شرکت از کل است. به عبارت دیگر:

در اقتصاد، نقدینگی به مجموع حجم پول و شبه پول^{۶۳} اطلاق می‌شود. حجم پول، اسکناس و مسکوک در درست اشخاص به اضافه‌ی مانده سپرده‌های دیداری بخش خصوصی نزد بانک‌ها^{۶۴} تعریف می‌شود. سپرده‌های دیداری، سپرده‌های قابل چک کشیدن بدون بهره‌ی بخش خصوصی در بانک‌های تجاری است. منظور از شبه پول یا سپرده‌های غیر دیداری، انواع سپرده‌های قرض‌الحسنه پس انداز و سپرده‌های مدت‌دار هستند که به نسبت پول سرعت نقدشوندگی کمتری دارند.

سهم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از نقدینگی

این شاخص، به عنوان یک شاخص هادی، نسبت فیما بین اسکناس و مسکوک و میزان نقدینگی را بررسی می‌کند. با توجه به رقابت ابزارهای پرداخت الکترونیک و اسکناس و مسکوک، بررسی این شاخص می‌تواند به عنوان راهنمایی در جهت شناخت میزان استقبال عمومی از شبکه پرداخت در نظر گرفته شود.

$$= \frac{\text{اسکناس و مسکوک در دست اشخاص}}{\text{نقدینگی}} * 100$$

تولید ناخالص داخلی

بنا به تعریف بانک مرکزی ج.ا.ا، کل ارزش ریالی محصولات نهایی تولیدشده توسط واحدهای اقتصادی مقیم کشور در دوره زمانی معین (سالانه یا فصلی) را تولید ناخالص داخلی یا GDP می‌نامند شایان توجه است که صرفاً مبادلات کالاهای نهایی در محاسبات GDP لحاظ می‌شوند.

تولید ناخالص داخلی به قیمت جاری

$$= \frac{\text{تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشنده‌های فعال سیستمی هر شرکت}}{\text{تعداد تراکنش‌های کل کارتخوان‌های فروشنده‌های فعال سیستمی}} = \frac{\text{تعداد کارتخوان فروشنده‌های فعال سیستمی هر شرکت}}{\text{تعداد کل کارتخوان‌های فروشنده‌های فعال سیستمی}}$$

عدد حاصل میزان اثربخشی کارتخوان‌های یک شرکت در شبکه پرداخت الکترونیکی را نشان می‌دهد و مقدار آن بیانگر میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشنده‌های شبکه شاپرک است. مثلاً اگر این شاخص برای شرکتی یک باشد، یعنی سهم آن شرکت از کل تراکنش‌های کارتخوان‌های شبکه شاپرک به اندازه سهم تعداد کارتخوان‌های آن شرکت از کل کارتخوان‌های کشور است. چنانچه این شاخص برای شرکتی بالاتر از یک باشد یعنی جذب تراکنش‌های آن بانک روی کارتخوان‌هایش بیش از سهم تعداد کارتخوان‌های آن شرکت از کل کارتخوان‌های کشور است. بالاتر بودن این شاخص، به معنی کم بازده‌تر بودن ابزارهای شرکت و طبیعتاً کاهش درآمد متصور از ابزارهای فروش است.

نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی

منظور از این شاخص، محاسبه نسبت ارزش کل تراکنش‌های شاپرکی به نقدینگی کشور است و به شرح زیر محاسبه می‌شود:

$$= \frac{\text{ارزش کل تراکنش‌های شاپرکی}}{\text{نقدینگی}} * 100$$

این نسبت، به عنوان شاخصی در جهت نمایش اندازه اقتصادی شبکه پرداخت مورد استفاده قرار می‌گیرد.

نقدینگی و حجم پول

^{۶۳} Demand deposits

^{۶۴} Quasi money

متوسط ارزش دهک دهم تراکنش‌ها = شاخص توزیع مبلغی دهکی
متوسط ارزش دهک اول تراکنش‌ها

شاخص هرفیندال-هیرشمن

شاخص هرفیندال - هیرشمن یکی از شاخص‌های مهم و کاربردی برای بیان مفهوم تمرکز است. این شاخص از اطلاعات همه بنگاه‌های صنعت برای اندازه‌گیری تمرکز و نیز قدرت رقابتی صنعت استفاده می‌کند. کاربرد اصلی این شاخص در نظارت و مراقبت از بازار انحصارات خصوصی، ادغام‌ها و تبنی بخش‌های خصوصی در بازار و نیز انجام روندهای اصلاحی رفع این مشکلات برای دستیابی به بازار رقابتی است. برای به دست آوردن این شاخص از مجموع مربع سهم در بازار صنایع مختلف، اندازه‌های تولید، فروش، نیروی کار و مانند آن برای همه بنگاه‌ها در صنعت یا بازار استفاده می‌شود. در واقع این شاخص به هر بنگاه به اندازه سهم آن در بازار وزن می‌دهد. شاخص هرفیندال-هیرشمن (HHI) به صورت زیر تعریف می‌شود.

$$HHI = \sum_{i=1}^N S_i^2$$

که S_i^2 مربع سهم بازار بنگاه (شرکت) i و N تعداد بنگاه‌های موجود در صنعت یا بازار است. بر اساس مقادیر مختلف شاخص هرفیندال-هیرشمن، می‌توان در خصوص تمرکز بازار به شرح جدول زیر قضاوت نمود. وضعیت تمرکز بازار با توجه به مقادیر شاخص هرفیندال-هیرشمن، از مقیاس کمتر از ۱۰۰۰ آغاز می‌گردد. در صورتیکه عدد به دست آمده کمتر از ۱۰۰۰ باشد نشانه رقابتی بودن محیط و در صورتیکه بالاتر از ۱۰۰۰ باشد یعنی محیط رقابت به سوی تمرکز حرکت کرده است. تمرکز می‌تواند به صورت ملایم یعنی تا اندازه ۱۸۰۰ و حتی به صورت تمرکز شدید و بالا نمود کند که بالاتر از ۱۸۰۰ است.

اگر در دوره ای تولید ناخالص داخلی با قیمت‌های همان سال مورد نظر بررسی و اندازه‌گیری شود به آن تولید ناخالص داخلی به قیمت جاری گویند.

تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت

در بررسی روند تولید ناخالص ملی، یکی از سال‌هایی که کشور در آن از لحاظ بیکاری، تورم و تولید در وضعیت خوبی قرار دارد، را به عنوان سال پایه انتخاب می‌کنند. اگر تولید ناخالص داخلی بر حسب قیمت‌ها در سال پایه اندازه‌گیری شود، به آن تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت (حقیقی) گویند.

ارزش اسمی تراکنش‌ها^{۶۵}

منظور از ارزش اسمی تراکنش‌ها، همان مبالغ معمول گزارش شده تراکنش‌هاست که هیچ عملیات خاصی بر روی آن صورت نگرفته است.

ارزش حقیقی تراکنش‌ها

اگر در دوره‌ای، ارزش تراکنش‌ها بر حسب قیمت‌های سال پایه اندازه‌گیری شود و اثرات تورم از آن حذف شود، به آن ارزش حقیقی تراکنش‌ها گویند. نحوه محاسبه ارزش حقیقی تراکنش به این صورت است:

$$\frac{\text{مبلغ اسمی تراکنش‌ها در ماه } t}{\text{شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در ماه } t}$$

شاخص دهکی توزیع مبالغ تراکنش‌ها

برای تعیین دهک‌ها، تراکنش‌ها را به ترتیب ارزش مبالغ دسته بندی کرده و به ۱۰ قسمت برابر به لحاظ تعدادی، تقسیم می‌نماییم که یک دهم از تراکنش‌های با پایین ترین مبالغ، دهک اول و یک دهم تراکنش‌های با بالاترین مبالغ دهک دهم نامیده می‌شود.

^{۶۵} Nominal Value

3

The quality of card e-payment services

Quality of services		
The ratio of successful transactions to total	% 91/53	▼
The ratio of successful transactions to total shaparak switch's transactions	% 99/97	▲
The share of each types of errors in transactions		
Acquirer error	% 0/80	▼
Shaparak network error	% 0/38	▼
Issuer error	% 9/34	▲
Cardholder Error	% 88/80	▼
Business error	% 0/68	▼
Services sensed availability		
Network sensed availability	% 99/05	▼
Shaparak sensed availability	% 99/97	▶
Reconciliation account (RA) transactions		
Ratio of reconciliation account transactions to total transactions	% 0/017	▼
percent change of reconciliation account transactions	% -13/39	▼

4

Electronic card payment network market indices in Sep 2019

Active EFTPOS effectiveness			
The highest effectiveness	Beh pardakht Mellat	1/739	▼
The lowest effectiveness	Pardakht Electronic Sepehr	0/515	▼
The ratio of number of acquiring errors to total number of transactions			
The highest ratio	Electronic Card Damavand	% 0/219	▲
The lowest ratio	Fan Ava Cardan	% 0/029	▲
The ratio of Low Transaction to active EFTPOS			
The Highest ratio	Kart Etebari Iran Kish	% 21/79	▲
The Lowest ratio	Asan Pardakht Persian	% 4/28	▲

(The first column is for PSP's data and the second one is for acquiring banks)

The highest market share				
The highest value share of transactions	% 23/86 Behpardakht Mellat	▼	% 23/29 Bank Mellat	▼
The highest numerical share of transactions	% 22/38 Behpardakht Mellat	▲	% 24/13 Bank Mellat	▼
The highest value share of transactions in each terminal				
Internet Payment Gateway	% 32/26 Beh Pardakht Mellat	▲	% 32/27 Bank Mellat	▲
Mobile Payment Gateway	% 28/60 Pardakht Electronic Saman	▼	% 53/78 Bank Mellat	▲
EFTPOS	% 22/94 Behpardakht Mellat	▼	% 22/14 Bank Mellat	▼
The highest numerical share of transactions in each of terminals				
Internet Payment Gateway	% 36/31 Asan Pardakht Persian	▼	% 20/11 Persian Bank	▼
Mobile Payment Gateway	% 28/26 Pardakht Electronic Saman	▼	% 57/94 Bank Mellat	▼
EFTPOS	% 23/77 Behpardakht Mellat	▼	% 22/33 Bank Mellat	▼
Herfindahl-Hirschman Index				
Internet Payment Gateway	2,388	▼	1,265	▼
Mobile Payment Gateway	1,982	▼	3,980	▼
EFTPOS	1,460	▲	959	▲
The highest share of issuing banks in number of active cards				
Prepaid card	Bank Melli Iran	% 17/23	▲	
Credit card	Bank Mellat Iran	% 42/65	▲	
Debit card	Bank Melli Iran	% 22/49	▲	

Summary of key payment statistics

1

The importance of card payment network in national economy

Respect to the last published statistics

the share of liquidity

The ratio of total value of transactions to liquidity	% 12/08	▲
The ratio of coins and paper currency in the hands of the public to liquidity	% 2/54	▼
Value of transactions as a percentage of GDP	% 119/02	▶

2

Shaparak performance indices

Number & value of transactions

Number of transactions	2,300,275,731	▼
Value of transactions	2,505,363,732 mill IRR	▼

Nominal and real growth rate of value of transactions

Monthly nominal growth of value of transactions (Sep compared to Aug)	% -4/26	▼
Monthly real growth of value of transactions (Sep compared to Aug)	% -4/73	▼
Point-to-point nominal growth of the value of transactions	% 2/34	▼
Point-to-point real growth of the value of transactions	% -20/07	▼

Numerical share of transactions for each of terminals

Internet Payment Gateway	% 6/20	▲
Mobile Payment Gateway	% 6/21	▲
EFTPOS	% 87/59	▼

The value share of transactions for each types of payment services

Purchasing Goods & Services	% 97/30	▲
Bill payment & purchase mobile charge	% 2/70	▼

Numerical share of transactions for each types of payment services

The purchase of goods and services	% 83/73	▲
Bill payment & purchase mobile charge	% 11/59	▼
Balance Inquiry	% 4/68	▼

The regional penetration rate

Number of active acceptance Instruments per 10,000 over 20 years old inhabitants

All of acceptance instruments	1,661/50	▲
EFTPOS	1,282/28	▲
Mobile Payment Gateway	205/38	▲
Internet Payment Gateway	173/84	▲

Number of transactions Per over 20 years old inhabitants for each of terminals

All of acceptance instruments	0/04	▼
EFTPOS	33/77	▼
Mobile Payment Gateway	2/39	▼
Internet Payment Gateway	2/39	▲

Regional penetration rate of active EFTPOS

The most number of active EFTPOS terminals	1,603,460 Tehran	▲
The most change in the number of active EFTPOS terminals	17,850 Tehran	▼
The most number of active EFTPOS terminals per capita	0/180 Yazd	▲
The most number of EFTPOS transactions per capita	43/80 Hormozgān	▼

Decile ratio

The ratio of average value of the tenth decile transactions to the first decile	607/39	▼
---	--------	---

شرکت شبکه الکترونیکی پرداخت کارت شاپراک

آدرس وب گاه شاپراک:

www.shaparak.com

آدرس پست الکترونیکی:

Info@shaparak.com

شماره تلفن:

۰۲۱-۲۶۴۰۴۹۰۱-۱۵

شماره دورنگار:

۰۲۱-۲۳۳۲۸۱۳

نشانی پستی:

تهران، بلوار میرداماد،

خیابان شهیدشاهنظری،

کوچ خاموش، پلاک ۱۴

کد پستی: ۱۵۴۷۹۱۴۸۱۱

صندوق پستی: ۸۱۳۴ - ۱۵۸۷۵

کلیه حقوق معنوی این اثر، متعلق به شرکت شبکه الکترونیکی پرداخت کارت شاپراک بوده و هرگونه استفاده، چاپ، پخش و رونوشت، با ذکر منبع بلامانع است.